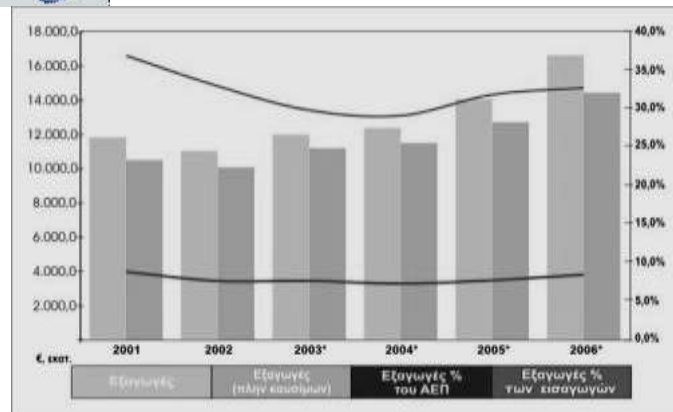

**ΠΑΝΤΕΙΟ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ
ΤΜΗΜΑ ΔΗΜΟΣΙΑΣ ΔΙΟΙΚΗΣΗΣ
ΜΕΤΑΠΤΥΧΙΑΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗΣ ΕΠΙΣΤΗΜΗΣ**

**Διπλωματική Εργασία με θέμα: «Το εξωτερικό εμπόριο της
Ελλάδας μέσω του πίνακα εισροών-εκροών»**

**Κάββου Αλεξάνδρα
Επιβλέπων Καθηγητής: Οικονομίδης Χαράλαμπος**

ΑΘΗΝΑ, 2009

Περιεχόμενα

Κεφάλαια	Σελίδες
Περιεχόμενα.....	2
Κατάλογος Πινάκων-Διαγραμμάτων.....	5
Συντομογραφίες.....	7
Πρόλογος.....	8
Περίληψη.....	9
Εισαγωγή.....	10
1. Πίνακες Εισροών-Εκροών βασικά χαρακτηριστικά	
Εισαγωγή	13
1.1 Πίνακες Εισροών-Εκροών Γενικά χαρακτηριστικά	15
1.2 Επίδραση τελικής ζήτησης στον βραχυχρόνιο οικονομικό προγραμματισμό.....	25
1.3 Υπόδειγμα εισροών εκροών και προγραμματισμός	26
1.4 Όρια χρήσης υποδείγματος.....	28
1.5 Κατάρτιση πίνακα εισροών-εκροών	29
1.5.1 Πίνακας Προσφοράς (make matrix).....	29
1.5.2 Πίνακας Χρήσεων (use table).....	31
1.5.3 Πίνακας Προστιθέμενης Αξίας (value added matrix).....	33
1.5.4 Αποτίμηση στοιχείων που εισάγονται στον πίνακα.....	34
1.6 Πίνακες Εισροών Εκροών και ΑΕΠ.....	35
1.7 Χειρισμός εμπορικών και μεταφορικών περιθωρίων στους πίνακες εισροών εκροών.....	36
1.8 Χειρισμός δευτερευόντων προϊόντων στους πίνακες εισροών εκροών.....	38

1.9 Φόροι επί των προϊόντων-επιδοτήσεις στις τιμές και ένταξη αυτών στους πίνακες εισροών εκροών.....	40
1.10 Συνδυασμένος ή ενιαίος πίνακας εισροών εκροών.....	41
1.11 Συμμετρικός πίνακας εισροών εκροών.....	42
2. Εισαγωγές και εξαγωγές αγαθών και υπηρεσιών	
2.1 Εισαγωγή - Γενικά Χαρακτηριστικά εισαγωγών και εξαγωγών.....	46
2.2 Βασικές υποθέσεις, απαιτούμενα στοιχεία για την ενσωμάτωση εισαγωγών και εξαγωγών στο υπόδειγμα.....	48
2.3 Μέθοδοι χειρισμού εισαγωγών και προβλήματα για το υπόδειγμα	50
2.4 Πίνακας εισροών εκροών για τις εισαγωγές.....	57
2.5 Εξωτερικό εμπόριο της Ελλάδας – Γενικά χαρακτηριστικά.....	61
2.5.1 Πηγές δεδομένων για το εξωτερικό εμπόριο κάθε χώρας.....	62
2.5.2 Εξωτερικό εμπόριο της Ελλάδας, ιστορική αναδρομή.....	64
2.6 Εξαγωγές της Ελλάδας, βασικά χαρακτηριστικά, κατηγορίες εξαγόμενων προϊόντων και χώρες προορισμού αυτών.....	66
2.6.1 Πορεία εξαγωγών αγαθών της Ελλάδας.....	66
2.6.2 Πορεία εξαγωγών υπηρεσιών της Ελλάδας.....	67
2.6.3 Σύνθεση ελληνικών εξαγωγών.....	68
2.6.4 Χώρες αποστολής ελληνικών προϊόντων.....	69
2.7 Εισαγωγές της Ελλάδας, βασικά χαρακτηριστικά, κατηγορίες εισαγόμενων προϊόντων και χώρες αποστολής αυτών.....	71
2.7.1 Σύνθεση ελληνικών εξαγωγών.....	71
2.7.2 Προμηθεύτριες χώρες ελληνικών εισαγωγών.....	72
3. Ανάλυση του ελληνικού εμπορίου της Ελλάδας μέσω του υποδείγματος εισροών-εκροών	
3.1 Συνολικοί πίνακες εισροών- εκροών της ελληνικής οικονομίας για τα έτη 2000-2005.....	75

3.1.1	Αποτελέσματα πίνακα εισροών-εκροών της Ελλάδας για το έτος 2000.....	77
3.1.2	Αποτελέσματα συνολικού πίνακα εισροών-εκροών για το έτος 2005 και σύγκριση με αυτά του 2000.....	81
3.2	Πίνακας εισροών- εκροών χρήσης των εισαγωγών.....	86
3.2.1	Πίνακας εισροών-εκροών των ελληνικών εισαγωγών για το έτος 2000.....	86
3.2.2	Πίνακας εισροών- εκροών των ελληνικών εισαγωγών του έτους 2005.....	98
3.3	Σύγκριση βασικών εισαγωγικών κλάδων τα δυο έτη και διεξαγωγή συμπερασμάτων που προκύπτουν μέσω του υποδείγματος.....	113
3.3.1	Συγκεντρωτικά στοιχεία για τους κυριότερους κλάδους παραγωγής.....	113
3.3.2	Ανάλυση παραγωγικών δυνατοτήτων των κυριότερων κλάδων παραγωγής της χώρας.....	115
3.4	Γενικά συμπεράσματα για τις παραγωγικές δυνατότητες, την ανταγωνιστικότητα και την εξωστρέφεια των βασικότερων παραγωγικών κλάδων της ελληνικής οικονομίας.....	124
	Βιβλιογραφία.....	127
	Παράρτημα I-Στοιχεία για τον συνολικό πίνακα του 2000.....	130
	Παράρτημα II- Στοιχεία για τον συνολικό πίνακα του 2005.....	133
	Παράρτημα III- Στοιχεία για τον πίνακα χρήσεως εισαγωγών του 2000.....	135
	Παράρτημα IV -Στοιχεία για τον πίνακα χρήσεως εισαγωγών του 2005.....	140

ΚΑΤΑΛΟΓΟΣ ΠΙΝΑΚΩΝ-ΔΙΑΓΡΑΜΜΑΤΩΝ

Πίνακας 1-Γενική Μορφή Πίνακα Εισροών – Εκροών, σελ.16

Πίνακας 2-Πίνακας παραγωγής (Make Matrix)-απλοποιημένη μορφή, σελ.31

Πίνακας 3-Πίνακας Χρήσεων (Use Table)-απλοποιημένη μορφή, σελ.32

Πίνακας 4-Συμμετρικός πίνακας παραγωγής και χρήσεων προϊόν κατά προϊόν (symmetric input-output table-product by product), σελ.43

Πίνακας 5-Πίνακας χρήσης εισαγωγών-A use table for import, σελ.58

Πίνακας 6-Συμμετρικός Πίνακας Εισροών-Εκροών σε βασικές τιμές, Προϊόν κατά Προϊόν (A symmetric input-output table at basic prices product by product), σελ.60

Πίνακας 7 - Το εξωτερικό εμπόριο της Ελλάδας, τα έτη 2005-2006-2007 (σε εκ. ευρώ), σελ.63

Διάγραμμα 1-Εξαγωγές Αγαθών και Υπηρεσιών (% του ΑΕΠ), σελ.65

Διάγραμμα 2-Ελληνικό Εξωτερικό Εμπόριο Αγαθών και ΑΕΠ, σελ.67

Διάγραμμα 3- Εμπορικό Ισοζύγιο Υπηρεσιών, σελ.68

Διάγραμμα 4-Εισαγωγές Αγαθών και Υπηρεσιών (% του ΑΕΠ), σελ.71

Πίνακας 8-Πίνακας για τις βασικότερες χώρες προορισμούς των ελληνικών προϊόντων, σελ.70

Διάγραμμα 5-Εμπορικό Ισοζύγιο Αγαθών κατά μεγάλες κατηγορίες προϊόντων, σελ.72

Πίνακας 9-Πίνακας για τις βασικότερες χώρες που προμηθεύουν των ελληνική οικονομία' σελ.73

Πίνακας 10-Πίνακας για τις συναλλαγές της Ελλάδας με τα κράτη μέλη της Ευρωπαϊκής Ένωσης, σελ.74

Πίνακας 11-Παραγωγικοί Κλάδοι/Κατηγορίες προϊόντων στον πίνακα εισροών-εκροών, σελ.76

Πίνακας 12-Κατηγορίες προϊόντων με την σημαντικότερη χρήση σε βασικές τιμές το 2000, σελ.78

Πίνακας 13-Κλάδοι παραγωγής με την σημαντικότερη παραγωγή σε βασικές τιμές το 2000, σελ.79

Πίνακας 14-Αξία συνολικής χρήσης αγαθών και ποσοστιαία μεταβολή ανάμεσα στα έτη, σελ.82

Πίνακας 15-Σημαντικότερες εισαγωγές σε σχέση με την αντίστοιχη εγχώρια παραγωγή, σελ.84

Πίνακας 16-Αξία σημαντικότερων εξαγωγών και ποσοστιαία μεταβολή ανάμεσα στα έτη, σελ.85

Πίνακας 17-Κατηγορίες προϊόντων που συνιστούν τις βασικότερες εισαγωγές αγαθών και υπηρεσιών της Ελλάδας, σελ.87

Πίνακας 18-Κατηγορίες προϊόντων που συνιστούν τις βασικότερες εισαγωγές της Ελλάδας, σελ.99

Πίνακας 19-Παραγωγικοί κλάδοι με τις υψηλότερες εισαγωγές κατά προϊόν, σελ.111

Συντομογραφίες

C.i.f./F.o.b.: Cost, insurance and freight / free on board

ESA: European System of National Accounts

IMD: Institute for Management Development

SIOT: Symmetric Input-Output Table

SNA: System of National Accounts

ΕΕ: Ευρωπαϊκή Ένωση

ΕΚΤ:Εθνικό Κέντρο Τεκμηρίωσης

ΕΣΣΑ: Εθνικό Συμβούλιο Ανταγωνιστικότητας και Ανάπτυξης

ΕΣΥΕ: Εθνική Στατιστική Υπηρεσία της Ελλάδος

ΙΕΣΣ: Ινστιτούτο Εξαγωγικών Ερευνών και Σπουδών

ΙΟΒΕ: Ίδρυμα Οικονομικών και Βιομηχανικών Ερευνών

ΟΟΣΑ: Οργανισμός Οικονομικής Συνεργασίας και Ανάπτυξης

ΣΕΒΕ: Σύνδεσμος Εξαγωγέων Βορείου Ελλάδος

ΥΠΑΝ: Υπουργείο Ανάπτυξης

ΦΠΑ: Φόρος Προστιθέμενης αξίας

Πρόλογος-Ευχαριστίες

Η παρούσα μελέτη σκοπεύει στην ενδελεχή ανάλυση των εισαγωγών και εξαγωγών της Ελλάδας. Βασικό εργαλείο και πηγή των στοιχείων που μελετήθηκαν υπήρξε ο πίνακας εισροών-εκροών για τα έτη 2000 και 2005.

Το κυριότερο μέρος της ανάλυσης αφορά στις εισαγωγές της χώρας. Η εργασία πραγματοποιήθηκε υπό την ασφαλή καθοδήγηση του επιβλέποντα καθηγητή κ.Χ.Οικονομίδα.

Θα ήθελα να ευχαριστήσω θερμά τον επίκουρο καθηγητή κ.Χαράλαμπο Οικονομίδα για την πολύτιμη συμβολή του στην ολοκλήρωση της διπλωματικής μου εργασίας.

Περίληψη

Η παρούσα μελέτη έχει ως στόχο την περιγραφή και ανάλυση του εξωτερικού εμπορίου της Ελλάδας.

Βασικό μεθοδολογικό εργαλείο για την παρούσα ανάλυση υπήρξε ο πίνακας εισροών-εκροών για την περίοδο 2000-2005.

Εκτενής αναφορά δίνεται στον ορισμό του πίνακα εισροών-εκροών και στα συστατικά στοιχεία από τα οποία αυτός αποτελείται. Στη συνέχεια περιγράφονται οι πίνακες χρήσης των εισαγωγών, καθώς και τα συμπεράσματα που μπορούν να εξαχθούν από αυτούς. Δίνονται επίσης κάποια βασικά στοιχεία για τα είδη των εισαγωγών και εξαγωγών της χώρας, τα μεγέθη αυτών διαχρονικά, όπως επίσης και τις χώρες προέλευσης και αποστολής τους.

Το κύριο αντικείμενο της μελέτης υπήρξε η ανάλυση της χρήσης των εισαγωγών της Ελλάδας μέσω των στοιχείων από τους πίνακες εισροών-εκροών για τα έτη 2000-05. Τα συμπεράσματα που προκύπτουν χρίζουν ιδιαίτερης προσοχής και μελέτης.

Η Ελλάδα παρά το γεγονός ότι παρουσιάζει έλλειμμα στο εμπορικό της ισοζύγιο, θα μπορούσε να υιοθετήσει μια αποτελεσματικότερη εμπορική πολιτική για κλάδους που εμφανίζουν θετικά αποτελέσματα .

Η δημιουργία των προϋποθέσεων για αύξηση της παραγωγής σε κλάδους οι οποίοι είναι εφικτό να καλύψουν τις εγχώριες ανάγκες, θα μπορούσε να αποτελέσει ένα αποτελεσματικό μέτρο μιας τέτοιας πολιτικής. Εκτός από την αύξηση της παραγωγής των κλάδων αυτών, εξέχουσας σημασίας θα ήταν κι ένας αποτελεσματικός στρατηγικός σχεδιασμός προώθησης των ελληνικών προϊόντων. Με αυτό τον τρόπο δύναται να μειωθεί σε ένα βαθμό και το έλλειμμα στο εμπορικό ισοζύγιο της χώρας.

Εισαγωγή

Το θέμα που θα γίνει προσπάθεια να παρουσιαστεί στην παρούσα εργασία είναι «Το εξωτερικό εμπόριο της Ελλάδας μέσω του υποδείγματος Εισροών-Εκροών».

Θα γίνει εκτενής αναφορά στις εισαγωγές της χώρας, τα είδη, τα μεγέθη τους καθώς και τις κατηγορίες χρήσης τους. Αναφορά γίνεται επίσης στους κυριότερους εξαγωγικούς κλάδους της χώρας, με την πιο αξιόλογη συνεισφορά στην ελληνική οικονομία. Μέσω της ανάλυσης αυτής γίνεται προσπάθεια να εντοπιστούν οι κλάδοι παραγωγής με δυνατότητες για περαιτέρω ανάπτυξη και συνεισφορά συνολικά στην ελληνική οικονομία.

Η ανάλυση των εισαγωγών κατά κλάδο και κατηγορία χρήσης παρουσιάζει την αξία των εισαγωγών της χώρας, που καταναλώνονται από τις βιομηχανίες, τα ιδιωτικά νοικοκυριά και την κυβέρνηση. Τα συμπεράσματα που προκύπτουν από την ανάλυση αυτή χρησιμεύουν στην απάντηση των ερωτημάτων που θέτει η παρούσα εργασία. Ερωτήματα όπως εάν υπάρχει η δυνατότητα υποκατάστασης των ελληνικών εισαγωγών από εγχώρια παραγωγή και μείωση ως ένα βαθμό του εμπορικού ελλείμματος της χώρας, που χρόνο με το χρόνο επεκτείνεται.

Η ανάλυση που ακολουθεί αποτελείται από τρία κεφάλαια.

Στο πρώτο μέρος, παρουσιάζονται τα γενικά χαρακτηριστικά του υποδείγματος εισροών-εκροών, όπως συστήνονται από το Ευρωπαϊκό Σύστημα λογαριασμών του 1995 (European system of accounts-ESA 95). Αναλύονται εκτενώς τα συστατικά στοιχεία του συνολικού πίνακα εισροών-εκροών, τι σημαίνουν αυτά και πως εισάγονται στον πίνακα, όπως δίνονται από το ESA 95. Παρουσιάζονται επίσης οι πίνακες από τους οποίους αποτελείται το υπόδειγμα. Συγκεκριμένα ο πίνακας παραγωγής (make table), ο πίνακας χρήσεων (use table), καθώς επίσης και τα συστατικά στοιχεία της προστιθέμενης αξίας (μισθοί, ημερομίσθια, έμμεσοι φόροι κλπ.).

Αναλύονται ακόμη τα χαρακτηριστικά και οι τρόποι χειρισμού στοιχείων που εισάγονται στους πίνακες, όπως είναι τα μεταφορικά και εμπορικά περιθώρια, οι φόροι στην παραγωγή και τα προϊόντα κλπ.

Στο δεύτερο μέρος της εργασίας, αρχικά δίνονται οι ορισμοί των εισαγωγών και εξαγωγών μιας οικονομίας. Αναλύεται ο τρόπος χειρισμού των εισαγωγών σε ένα πίνακα εισροών

εκροών, πώς αυτές εισάγονται στον πίνακα χρήσεως και πώς αποτιμώνται. Παρουσιάζεται ο πίνακας χρήσεων των εισαγωγών, από τι αποτελείται και τι αποτελέσματα δύναται να προκύψουν από αυτόν.

Ακολουθεί η παράθεση των στοιχείων για το εξωτερικό εμπόριο της Ελλάδας τα τελευταία χρόνια, καθώς και την εξέλιξη του διαχρονικά. Τα στοιχεία αυτά συλλέγονται και αναλύονται από Εθνική στατιστική υπηρεσία της χώρας (ΕΣΥΕ), καθώς και από την Eurostat. Γίνεται αναφορά στις μεθόδους συλλογής των στοιχείων αυτών από τα συστήματα intrastat, extrastat.

Από τα δεδομένα που συγκεντρώνονται για το εξωτερικό εμπόριο της χώρας, παρουσιάζονται στην παρούσα μελέτη, τα στοιχεία για τα βασικότερα είδη που εισάγει και εξάγει, καθώς και τις χώρες με τις οποίες κυρίως συναλλάσσεται. Μελετώνται επίσης τα στοιχεία για τα είδη των προϊόντων και υπηρεσιών που κυρίως εισάγει και εξάγει, καθώς και τις αξίες αυτών, οι οποίες διαμορφώνουν το εμπορικό ισοζύγιο της χώρας.

Στο τρίτο και τελευταίο κεφαλαίο της εργασίας αυτής, αναλύονται λεπτομερώς τα στοιχεία των πινάκων εισροών εκροών για την ελληνική οικονομία τα έτη 2000 και 2005, όπως δημοσιεύονται από την Eurostat.

Συγκεκριμένα αναλύονται τα στοιχεία από τους συνολικούς και τους πίνακες χρήσεως των εισαγωγών για τα δυο έτη. Με αυτό τον τρόπο γίνεται προσπάθεια να παρουσιαστούν οι κατηγορίες των προϊόντων με την σημαντικότερη συνολική χρήση, αλλά και οι κλάδοι με την σημαντικότερη εγχώρια παραγωγή. Παρουσιάζονται επίσης οι κλάδοι παραγωγής με την σπουδαιότερη εξαγωγική δραστηριότητα και συνεισφορά στην ελληνική οικονομία, αλλά και τα προϊόντα που εισάγονται σε μεγαλύτερο βαθμό από τη χώρα.

Μέσω των πινάκων χρήσεως εισαγωγών για τα δυο έτη αναλύονται οι σημαντικότερες εισαγωγές κατά προϊόν που πραγματοποιεί η χώρα, δηλαδή τα είδη των προϊόντων και υπηρεσιών που εισάγει. Επιπρόσθετα παρατίθενται τα στοιχεία για τις σημαντικότερες εισαγωγές κατά κλάδο και κατηγορία τελικής χρήσης. Παρουσιάζονται δηλαδή τα είδη και οι αξίες των αγαθών που εισάγει κάθε κλάδος για ενδιάμεση χρήση στην παραγωγή του, όπως και οι εισαγωγές που προορίζονται για τελική χρήση από τα ιδιωτικά νοικοκυριά, την κυβέρνηση και για σχηματισμό παγίων επενδύσεων.

Τελικά με βάση τα δεδομένα που προκύπτουν από τους πίνακες, γίνεται προσπάθεια να εντοπιστούν οι βασικότεροι κλάδοι παραγωγής της ελληνικής οικονομίας. Οι κλάδοι που οι

δυνατότητες παραγωγής τους και οι γενικότερες εξελίξεις στην αγορά, εμφανίζουν μεγαλύτερες πιθανότητες μελλοντικής ανάπτυξης και παρουσίας στην διεθνή αγορά. Με βάση τις θετικές αυτές ενδείξεις και σε σχέση με τα προβλήματα και εμπόδια που συναντούν οι κλάδοι αυτοί στην ελληνική αγορά, δύναται να εξαχθούν κάποια συμπεράσματα για το αν είναι δυνατόν η βελτίωση της ανταγωνιστικότητας και εξωστρέφειας τους κι ότι αυτό σημαίνει για την ελληνική οικονομία.

Κεφάλαιο 1

ΠΙΝΑΚΕΣ ΕΙΣΡΟΩΝ ΕΚΡΟΩΝ ΓΕΝΙΚΑ ΧΑΡΑΚΤΗΡΙΣΤΙΚΑ

Εισαγωγή

Οι πίνακες εισροών-εκροών παρέχουν μια ολοκληρωμένη και συστηματική περιγραφή των οικονομικών φαινομένων μιας χώρας σε μια χρονική περίοδο. Στους πίνακες καταγράφονται και αναλύονται οι διακλαδικές σχέσεις μιας οικονομίας. Επιπρόσθετα απεικονίζονται τα μακροοικονομικά μεγέθη του συστήματος των Εθνικών Λογαριασμών.

Στις γραμμές του πίνακα απεικονίζονται οι εκροές των αγαθών που παράγονται για την ικανοποίηση της ενδιάμεσης και τελικής ζήτησης. Στις στήλες του πίνακα από την άλλη πλευρά καταγράφονται οι εισροές των προϊόντων και υπηρεσιών που είναι απαραίτητες για την παραγωγή άλλων αγαθών. Οι συναλλαγές στον πίνακα καταχωρούνται σε αξίες για να αποφεύγονται δυσχέρειες στην ταξινόμηση προϊόντων και παρερμηνείες που είναι δυνατό να δημιουργηθούν λόγω ανομοιογένειας αυτών¹. Συγκεκριμένα η κατασκευή των πινάκων σε φυσικούς όρους δεν είναι απλή, δεδομένου ότι οι επιχειρήσεις δύναται να είναι απρόθυμες να αποκαλύψουν τις τεχνικές λεπτομέρειες των διαδικασιών παραγωγής τους.

Οι γενικοί κανόνες κατάρτισης των πινάκων εισροών εκροών που ισχύουν έως σήμερα, ορίστηκαν από το πλαίσιο των αναθεωρημένων εθνικών και περιφερειακών λογαριασμών το 1995 (ESA 1995), το οποίο αντικαθιστά το ESA 1970. Το ESA 1995 είναι πλήρως σύμφωνο με τις αναθεωρημένες παγκόσμιες οδηγίες για τους εθνικούς λογαριασμούς και το σύστημα των εθνικών λογαριασμών (System of National Accounts-SNA1993). Εντούτοις το ESA είναι περισσότερο προσανατολισμένο στις συνθήκες που επικρατούν και τις ανάγκες των κρατών μελών της Ευρωπαϊκής Ένωσης².

Το ευρωπαϊκό σύστημα των εθνικών και περιφερειακών λογαριασμών (ESA 1995 ή ESA) είναι ένα διεθνώς αναγνωρισμένο πλαίσιο λογιστικής για μια συστηματική και λεπτομερή περιγραφή μιας οικονομίας, των συστατικών της και των σχέσεών της με άλλες οικονομίες.

¹Miller, E.R., Blair, D.P., (1985), Input Output analysis: Foundations and extensions, Prentice-Hall, Inc, Englewood Cliff, New Jersey and United Nation, (1999), Handbook of Input-Output Table Compilation and Analysis. Studies and Methods. Series F, No 74, New York, para.4.2.

² Eurostat (1995), European System of National Accounts - ESA 1995, Luxemburg Eurostat, para.1.01.

Το ESA 1995 ισχύει διεθνώς και αποτελεί πρότυπο για την υποβολή των εθνικών λογαριασμών για τα κράτη μέλη της Ευρωπαϊκής Ένωσης³.

Αποτελείται από κανόνες συνεπείς, λειτουργικούς και σταθερούς για μια μεγάλη χρονική περίοδο, καθώς έχουν εγκριθεί ως διεθνή πρότυπα για τις επόμενες δεκαετίες. Περιγράφει επίσης τις οικονομικές διαδικασίες σε γενικούς και εύκολα κατανοητούς όρους. Αυτό καθιστά εύκολο να υπολογίζονται με συνέπεια δείκτες, όπως το εθνικό κατά κεφαλήν εισόδημα, δείκτες παραγωγικότητας, κυβερνητικά ελλείμματα και χρέη ως ποσοστά του ΑΕΠ κλπ⁴.

Το ESA αποτελείται από δύο είδη πινάκων⁵:

- α) τους πίνακες εισροών που συνδέονται με τους τομεακούς λογαριασμούς και
- β) τους συμμετρικούς πίνακες εισροών-εκροών

Οι τομεακοί λογαριασμοί παρέχουν, μια συστηματική περιγραφή των διαφορετικών σταδίων της οικονομικής διαδικασίας: παραγωγή, δημιουργία του εισοδήματος, διανομή, ανακατανομή και χρήση του εισοδήματος, οικονομική και μη οικονομική συσσώρευση⁶.

Οι πίνακες εισροών εκροών περιγράφουν λεπτομερώς την διαδικασία παραγωγής (δομή δαπανών, εισόδημα και απασχόληση) και τις ροές των αγαθών και των υπηρεσιών (παραγωγή, εισαγωγές, εξαγωγές, τελική κατανάλωση, ενδιάμεση κατανάλωση και ακαθάριστες πάγιες επενδύσεις κεφαλαίου).

Οι πίνακες αποτελούνται από τους πίνακες παραγωγής (make table) και χρήσεων (use table). Αυτοί είναι μήτρες (με σειρές τις κατηγορίες των προϊόντων και στήλες τους παραγωγικούς τομείς) που δείχνουν πώς η παραγωγή των τομέων χωρίζεται κατά προϊόν. Απεικονίζουν επίσης πώς οι εγχώριες και εισαγόμενες εισροές αγαθών και υπηρεσιών, διατίθεται μεταξύ των διάφορων ενδιάμεσων ή τελικών χρήσεων, συμπεριλαμβανομένων των εξαγωγών⁷. Ο

³Eurostat (1995), idid, para.1.01.

⁴ Eurostat (1995), idid., para. 1.05.

⁵Eurostat (1995), idid., para.1.02. Επίσης Σκούντζος, Α.Θ., Λίβας, Χ.Π. (2000) *Σύστημα Εθνικών Λογαριασμών*, Α.Σταμούλη, Αθήνα.

⁶Eurostat (1995), idid., para.1.02.

⁷Eurostat (1995), idid., para.1.69. Επίσης Μυλωνάς, Ν.Α., (1975), *Σύγχρονα Συστήματα Εθνικών Λογαριασμών και πινάκων Εισροών-Εκροών*, Εκδόσεις Παπαζήση, Αθήνα, σελ.27-28.

πίνακας χρήσης παρουσιάζει επίσης την δομή των δαπανών παραγωγής και το εισόδημα που παράγεται κατά κλάδο.

1.1 Πίνακες εισροών-εκροών, βασικά χαρακτηριστικά

Οι πίνακες εισροών-εκροών παρουσιάζουν τη δομή του κόστους παραγωγής, το εισόδημα που δημιουργείται στην διαδικασία παραγωγής, καθώς επίσης τις ροές των αγαθών και υπηρεσιών που παράγονται μέσα στην εθνική οικονομία, αλλά και σε σχέση με τον υπόλοιπο κόσμο⁸.

Ο πίνακας αποτελείται από τέσσερα τεταρτημόρια: το τεταρτημόριο των διατομεακών ή διακλαδικών συναλλαγών, το τεταρτημόριο της τελικής ζήτησης, το τεταρτημόριο των πρωτογενών εισροών ή της προστιθέμενης αξίας και το τεταρτημόριο των πρωτογενών εισροών στην τελική ζήτηση. Παρακάτω παρατίθεται ένας πίνακας εισροών εκροών στη γενική του μορφή (πίνακας I) και εμφανίζονται παραστατικά τα τέσσερα τεταρτημόρια, τα οποία και περιγράφονται αναλυτικά.

Για κάθε παραγωγικό κλάδο⁹ ισχύει η ισότητα¹⁰:

Συνολική Παραγωγή (X_1, X_2, \dots, X_n) = ενδιάμεση κατανάλωση + προστιθέμενη αξία

Ενώ για κάθε προϊόν ισχύει¹¹ :

Παραγωγή + εισαγωγές = ενδιάμεση κατανάλωση + εξαγωγές + δαπάνες τελικής κατανάλωσης + ακαθάριστος σχηματισμός επενδύσεων.

Έτσι μέσω αυτών των ισοτήτων μπορεί να ελεγχθεί η συνέπεια και η πληρότητα των εκτιμήσεων για τους κλάδους και τα προϊόντα που εισάγονται στους πίνακες.

⁸ Eurostat, (1995), *idid.*, para.9.02.

⁹ Οι κλάδοι (και οι υποκλάδοι) συγκεντρώνουν την οικονομική δραστηριότητα όλων των επιχειρήσεων παραγωγής σε ομοιογενείς ομάδες. Ενώ ο όρος τομέας (sector) εκφράζει την ομαδοποίηση των συναλλαγών κατά χωριστή οικονομική μονάδα. Στην ανάλυση εισροών-εκροών χρησιμοποιούνται εναλλακτικά και οι δύο όροι, όπου η αξία παραγωγής τους μετριέται σε χρηματικές μονάδες για μια δεδομένη χρονική περίοδο.

¹⁰ Eurostat, (1995), *idid.*, para.9.05. Επίσης Οικονομίδης, Χαράλαμπος (2007), *Εισαγωγή στο Σύστημα και την Ανάλυση Εισροών- Εκροών*, Εκδόσεις Κριτική, Αθήνα, σελ.96.

¹¹ Eurostat, (1995), *idid.*, para.9.05. Επίσης Οικονομίδης, Χαράλαμπος (2007), στο ίδιο, σελ.98.

Γενική Μορφή Πίνακα Εισροών Εκροών¹²

ΕΚΡΟΕΣ		ΕΝΔΙΑΜΕΣΗ ΖΗΤΗΣΗ					ΤΕΛΙΚΗ ΖΗΤΗΣΗ					ΣΥΝΟΛΙΚΗ ΖΗΤΗΣΗ (TOTAL)	
ΕΙΣΡΟΕΣ		1	2	3	.	.	n	ΙΔΙΩΤΙΚΗ ΚΑΤΑΝΑΛΩΣΗ	ΔΗΜΟΣΙΑ ΚΑΤΑΝΑΛΩΣΗ	ΕΠΕΝΔΥΣΕΙΣ	ΑΠΟΘΕΜΑΤΑ		ΚΑΘ.ΕΞΑΓΩΓΕΣ
ΚΛΑΔΟΙ													
1		A ₁	A ₂	A ₃	.	.	A _n	C ₁	G ₁	K ₁	St ₁	E ₁	X ₁
2		A ₁	A ₂	A ₃	.	.	A _n	C ₂	G ₂	K ₂	St ₂	E ₂	X ₂
3		A ₁	A ₂	A ₃	.	.	A _n	C ₃	G ₃	K ₃	St ₃	E ₃	X ₃
.					.	.							.
.					.	.							.
N		A ₁	A ₂	A ₃	.	.	A _n	C _n	G _n	K _n	St _n	E _n	X _n
ΠΡΟΣΤΙΘΕΜΕΝΗ ΑΞΙΑ	Μισθοί (W)	W ₁	W ₂	W ₃	.	.	W _n	w _c	w _g	w _k	w _{st}	w _e	W
	Κέρδη (Pr)	Pr ₁	Pr ₂	Pr ₃	.	.	Pr ₄	Pr _c	Pr _g	P _k	Pr _{st}	Pr _e	Pr
	Αποσβέσεις (D)	D ₁	D ₂	D ₃	.	.	D _n	D _C	D _G	D _K	D _{ST}	D _E	D
	Φόροι (T)	T ₁	T ₂	T ₃	.	.	T _n	T _C	T _G	T _K	T _{ST}	T _E	T
	Επιδοτήσεις (-S)	-S ₁	-S ₂	-S ₃	.	.	-S _n	-S _C	-S _G	-S _K	-S _{ST}	-S _E	-S
	Εισαγωγές (Im)	Im ₁	Im ₂	Im ₃	.	.	Im _n	Im _C	Im _G	Im _K	Im _{ST}	Im _E	Im
ΣΥΝΟΛΙΚΗ ΠΡΟΣΦΟΡΑ		X ₁	X ₂	X ₃	.	.	X _n	C	G	K	St	E	

Πίνακας 1- Πηγή: Λίβας Χ. Πέτρος, «Ανάλυση Εισροών-Εκροών»

Το πρώτο τεταρτημόριο (A₁A_n), παρουσιάζει την ενδιάμεση ζήτηση των αγαθών και υπηρεσιών, τα οποία παράγονται και καταναλώνονται εντός της παραγωγικής διαδικασίας. Οι

¹²Λίβας, Χ. Πέτρος (1994), *Ανάλυση Εισροών-Εκροών*, Εκδόσεις Α. Σταμούλης, Αθήνα-Πειραιάς, σελ.17.

ροές των αγαθών και των υπηρεσιών αναφέρονται σαν διατομεακές ή διακλαδικές συναλλαγές¹³.

Η *ενδιάμεση ζήτηση* περιλαμβάνει: όλα τα καταναλωτικά αγαθά και υπηρεσίες με αναμενόμενη ζωή κάτω του έτους που αναλώνονται στο στάδιο της παραγωγής από τις παραγωγικές μονάδες¹⁴. Πρέπει επίσης να γίνει διάκριση μεταξύ των χρήσεων και των αγορών των προϊόντων που προορίζονται για εισροές στην παραγωγική διαδικασία.

Ένα ουσιαστικό χαρακτηριστικό του πίνακα εισροών-εκροών είναι ότι στο τεταρτημόριο των διατομεακών συναλλαγών, ο αριθμός των γραμμών ισούται με τον αριθμό των στηλών. Δηλαδή το τεταρτημόριο αυτό είναι μια τετραγωνική μήτρα (μήτρα nxn)¹⁵. Οι γραμμές του πίνακα δείχνουν την ζήτηση του συνολικού προϊόντος ενός κλάδου από τους υπόλοιπους κλάδους παραγωγής, αλλά και του ιδίου (αυτοκατανάλωση). Ζήτηση που αφορά στην χρήση στην παραγωγική τους διαδικασία. Οι στήλες του πίνακα αποτελούνται από τις εκροές των προϊόντων και υπηρεσιών ενός κλάδου, την συνολική του προσφορά.

Το *δεύτερο τεταρτημόριο* περιλαμβάνει τα στοιχεία που απαρτίζουν την τελική ζήτηση των παραγωγικών τομέων της οικονομίας. Στο τμήμα της τελικής ζήτησης καταγράφεται εκείνο το μέρος του προϊόντος κάθε τομέα, που προορίζεται για τελική χρήση και όχι για επιπλέον χρησιμοποίηση και επεξεργασία στην παραγωγή¹⁶. Η τελική ζήτηση είναι μέρος της χρήσης των αγαθών και των υπηρεσιών.

Το τεταρτημόριο αυτό αποτελείται από τόσες γραμμές, όσες ο αριθμός των παραγωγικών κλάδων και από πέντε στήλες που αντιστοιχούν στις συνιστώσες της τελικής ζήτησης. Συγκεκριμένα είναι οι εξής: η ιδιωτική κατανάλωση, η δημόσια κατανάλωση, οι πάγιες επενδύσεις κεφαλαίου, οι μεταβολές αποθεμάτων και οι εξαγωγές (μήτρα nx5)¹⁷.

¹³ Λίβας, Χ. Πέτρος (1994), στο ίδιο, σελ.18.

¹⁴ United Nation, (1999), idid., para.5.5.

¹⁵ Λίβας, Χ. Πέτρος (1994), στο ίδιο, σελ.18.

¹⁶ Eurostat, (1995), idid., para.3.75.

¹⁷ Λίβας, Χ. Πέτρος (1994), στο ίδιο, σελ.19.

Οι κατηγορίες που απαρτίζουν την τελική ζήτηση είναι αναλυτικότερα :

A. Ιδιωτική κατανάλωση, η οποία είναι και η βασικότερη κατηγορία τελικής ζήτησης. Περιλαμβάνει τις δαπάνες για αγαθά και υπηρεσίες που χρησιμοποιούνται προς άμεση ικανοποίηση των αναγκών των ατόμων. Οι δαπάνες ιδιωτικής τελικής κατανάλωσης περιλαμβάνουν¹⁸:

- *Τις αγορές των καταναλωτικών και διαρκών αγαθών, εκτός από τις κατοικίες και την γη, τα οποία αντιμετωπίζονται ως πάγια.*
- *Αγορές διαρκών αγαθών με χρηματοδοτική μίσθωση (οι οικογένειες μπορεί να πληρώνουν κάποιου είδους ενοίκιο, αλλά η αξία των αγαθών που αγοράζονται μέσω της χρηματοδοτικής μίσθωσης πρέπει να υπολογιστεί και να καταλογιστεί ως ιδιωτική τελική κατανάλωση).*
- *Τα γεωργικά αγαθά που προορίζονται για ιδιωτική κατανάλωση. Είτε αυτά που αποκτώνται στην αγορά, είτε αυτά που παράγονται και καταναλώνονται απευθείας από τα άτομα (αυτοκατανάλωση).*
- *Η τελική κατανάλωση αγαθών από τους ιδιοκτήτες των οικογενειακών επιχειρήσεων.*
- *Αγαθά και υπηρεσίες σε είδος, που παρέχονται από τις επιχειρήσεις ως μορφή πληρωμής των υπαλλήλων.*
- *Αγορές μείον τις πωλήσεις των μεταχειρισμένων αγαθών από τις οικογένειες, εκτός από κατοικίες.*
- *Την αξία του ακαθάριστου ενοικίου της ιδιόκτητης κατοικίας (τεκμαρτό ενοίκιο).*
- *Αγορές από τους κατοίκους του εξωτερικού κλπ.*

B. Δημόσια κατανάλωση, η οποία περιλαμβάνει τις τρέχουσες δαπάνες της δημόσιας διοίκησης μιας χώρας. Συγκεκριμένα περιλαμβάνει της δαπάνες της Κυβέρνησης, της Τοπικής Αυτοδιοίκησης και των Νομικών Προσώπων Δημοσίου Δικαίου, για αγορές αγαθών και υπηρεσιών (καταναλωτικά και διαρκή αγαθά, όπως για παράδειγμα στρατιωτικός εξοπλισμός) από την εγχώρια παραγωγή ή το εξωτερικό¹⁹. Οι δαπάνες τελικής κατανάλωσης

¹⁸United Nation, (1999), idid, pp.172-173.

¹⁹ Μυλωνάς, Ν.Α., (1974), στο ίδιο, σελ.44.

του δημόσιου τομέα διαιρούνται σε ιδιωτική τελική κατανάλωση και δημόσιες δαπάνες τελικής κατανάλωσης²⁰.

Με τον όρο *δημόσιες δαπάνες για ιδιωτική τελική κατανάλωση* εννοούνται οι δαπάνες της κυβέρνησης για αγαθά και υπηρεσίες που ουσιαστικά είναι "ιδιωτικά" και διακρίνονται από τα αμιγώς δημόσια αγαθά. Τα *ιδιωτικά αγαθά* έχουν τα ακόλουθα χαρακτηριστικά²¹:

(α) Απαραίτητο είναι να είναι δυνατό να παρατηρηθεί και να καταγραφεί η συναλλαγή που αφορά στα αγαθά. Καθώς επίσης και ο χρόνος στον οποίο πραγματοποιήθηκε η απόκτηση του αγαθού ή της υπηρεσίας, από ένα άτομο ή οικογένεια.

(β) Το άτομο ή τα άτομα που θα αποκτήσουν το αγαθό, θα πρέπει να έχουν συμφωνήσει ρητά με την παροχή αγαθού ή της υπηρεσίας. Να έχουν πραγματοποιήσει όποια δράση είναι απαραίτητη για να γίνει δυνατή η απόκτηση του αγαθού. Για παράδειγμα παρακολούθηση μαθημάτων, σπουδές κλπ.

(γ) Το αγαθό ή η υπηρεσία πρέπει να είναι τέτοιο που η χρήση του από το άτομο ή την ομάδα ατόμων, να αποκλείει την απόκτησή τους από άλλες ομάδες ή πρόσωπα (αρχή του αποκλεισμού στην κατανάλωση).

Παραδείγματα τέτοιων αγαθών που είναι ανταγωνιστικά στην κατανάλωση, δηλαδή η κατανάλωση τους αποκλείει κάποιον άλλο από να τα καταναλώσει, είναι πολιτιστικές και αθλητικές δραστηριότητες που οργανώνει η δημόσια διοίκησή, οι δρόμοι, λεωφόροι, τα γήπεδα κλπ. Τα οποία είναι αγαθά που έχουν κάποιο ιδιωτικό κόστος.

Οι *δημόσιες δαπάνες τελικής κατανάλωσης* τώρα, περιλαμβάνουν μόνο τις δαπάνες που αφορούν αμιγώς δημόσια αγαθά. Τα οποία παρέχονται αποκλειστικά από την δημόσια διοίκηση. Τα αμιγώς δημόσια αγαθά δεν είναι ανταγωνιστικά στην κατανάλωση αγαθά, δεν ισχύει η αρχή του αποκλεισμού στην κατανάλωση. Είναι συνήθως αγαθά που το κόστος τους είναι απαγορευτικό για μεμονωμένη απόκτηση από τα άτομα.

Αυτά τα αγαθά έχουν τα ακόλουθα χαρακτηριστικά²²:

²⁰Eurostat, (1995), idid, para. 3.81-3.82 and United Nation, (1999), idid., para. 7.7.

²¹ United Nation, (1999), para.7.8.

²²United Nation, (1999), idid., para.7.11.

(α) Οι συλλογικές υπηρεσίες μπορούν να παρασχεθούν ταυτόχρονα σε κάθε πολίτη.

(β) Η χρήση τέτοιων υπηρεσιών δεν απαιτεί τη ρητή συμφωνία ή την ενεργό συμμετοχή όλων των ενδιαφερόμενων μερών. Παρέχεται σε όλους τους πολίτες μιας χώρας, χωρίς αυτοί να έχουν δυνατότητα να αρνηθούν την παροχή που τους γίνεται. Χαρακτηριστικό παράδειγμα είναι η εθνική άμυνα μιας χώρας.

(γ) Η παροχή συλλογικής υπηρεσίας σε ένα άτομο, δεν μειώνει το διαθέσιμο μέρος της για άλλα άτομα (μη συναγωνιστικά στην κατανάλωση αγαθά).

Στα αμιγώς δημόσια περιλαμβάνονται οι δαπάνες της κυβέρνησης για συλλογικές υπηρεσίες όπως η εθνική άμυνα, η δημόσια διοίκηση, η δημόσια έρευνα και η ανάπτυξη, η δημόσια τάξη, η γενική διοίκηση συμπεριλαμβανομένης της ρύθμισης και επιβολής των πολιτικών, των προτύπων και του κανονισμού της δημόσιας υγείας, της εκπαίδευσης, κ.λπ.

Με βάση τα είδη των δημοσίων δαπανών και των αγαθών που αναλυθήκαν παραπάνω, οι κοινωνικές παροχές σε είδος που παρέχονται στα άτομα από την δημόσια διοίκηση έχουν τις τρεις μορφές που περιγράφονται παρακάτω. Στις οποίες ο ρόλος της κυβέρνησης είναι²³ :

(α) παράγει ή αγοράζει τα αγαθά και τις υπηρεσίες και τα προσφέρει στα άτομα. Αναλαμβάνει επομένως εξολοκλήρου την χρηματοδότηση ή και την παράγωγή των αγαθών.

(β) Παράγει πλήρως τα μη εμπορεύσιμα αγαθά και τις υπηρεσίες (δηλ. κυβερνητική παραγωγή) και τα παρέχει σε τιμές που δεν είναι οικονομικά σημαντικές στα άτομα.

(γ) Αναλαμβάνει την παραγωγή των αγαθών και τα εκχωρεί εν μέρει ή πλήρως στον ιδιωτικό τομέα, ασκώντας μονό ρυθμιστικό ρολό. Ορίζει δηλαδή πρότυπα και κανόνες κάτω από τους οποίους θα προσφέρονται τα αγαθά στο κοινωνικό σύνολο.

Η ανάλυση των κοινωνικών παροχών με βάση τα παραπάνω, θα χωριστεί σε δύο μέρη: το μέρος που χρηματοδοτείται από την κυβέρνηση και είναι η δημόσια τελική κατανάλωση και το μέρος που πληρώνεται τελικά από τις οικογένειες και είναι η τελική κατανάλωση νοικοκυριών.

²³Brown, C.V. and Jackson, P.M., (1990) *Public Sector of Economics*, 4th ed, Blackwell Publishers.

Είναι σημαντικό εδώ να επισημανθούν οι ακόλουθες διευκρινήσεις για την δημόσια κατανάλωση και τις επιδοτήσεις στην παράγωγη ή στα προϊόντα που παρέχει η δημόσια διοίκηση (SNA 1993)²⁴:

- Οι επιδοτήσεις της δημόσιας διοίκησης στις επιχειρήσεις για να μειώσουν τις δαπάνες εισαγωγής, δηλαδή τις τιμές των εισαγόμενων ή εξαγόμενων αγαθών και των υπηρεσιών, αντιμετωπίζονται ως επιδοτήσεις στα προϊόντα. Αυτές επομένως περιλαμβάνονται στο τμήμα της προστιθέμενης αξίας των κλάδων που τις λαμβάνουν. Επομένως δεν αποτελούν επομένως μέρος της παραγωγής της δημόσιας διοίκησης.
- Οι επιδοτήσεις από τη δημόσια διοίκηση στις επιχειρήσεις, που δίνονται για να μειώσουν τις τιμές των κύριων αγαθών των επιχειρήσεων, είναι βασικές κοινωνικές παροχές. Δεν αποτελούν μέρος της παραγωγής των κυβερνητικών παραγόντων.
- Όταν η κυβέρνηση αγοράζει προϊόντα και τα μεταπωλεί σε χαμηλότερη τιμή, με κάποια ζημία, λόγω σκόπιμης οικονομικής ή κοινωνικής πολιτικής, η διαφορά αυτή των τιμών αντιμετωπίζεται ως επιδότηση επί της παραγωγής των αγαθών.
- Οι επιδοτήσεις στις οικογένειες από την δημόσια διοίκηση, που διοχετεύονται έμμεσα σε αυτές μέσω των επιδοτήσεων στις επιχειρήσεις, αντιμετωπίζονται ως κοινωνικές παροχές σε είδος. Επομένως περιλαμβάνονται στο μέρος της ιδιωτικής τελικής κατανάλωσης της κυβέρνησης.

Γ. Ακαθάριστες επενδύσεις παγίου κεφαλαίου ιδιωτών και δημοσίου τομέα που αντιπροσωπεύουν την αξία των διαρκών στοιχείων παγίου ενεργητικού. Τα στοιχεία αυτά αποκτώνται για χρησιμοποίηση στη παραγωγική διαδικασία των κλάδων για περίοδο μεγαλύτερη του έτους, μείον τις διαθέσεις τους και τις απώλειες τους κατά τη διάρκεια μιας δεδομένης χρονικής περιόδου²⁵. Περιλαμβάνονται ακόμη οι έκτακτες δαπάνες για λόγους επισκευής κεφαλαιακών αγαθών, που παρατείνουν την διάρκεια της χρήσης τους ή αυξάνουν την παραγωγική ικανότητα αυτών²⁶.

Οι πάγιες επενδύσεις στο υπόδειγμα εμφανίζουν και θετικές και αρνητικές τιμές. Θετικές τιμές έχουν: τα νέα πάγια ενεργητικά που αγοράζονται, τα πάγια που παράγονται και διατηρούνται για χρήση, τα πάγια που αποκτούνται μέσω της ανταλλαγής, σημαντικές

²⁴United Nation, (1999), idid., para.7.17.

²⁵United Nation, (1999), idid, para.7.27.

²⁶Μυλωνάς Ν.Α. (1974), στο ίδιο, σελ.44.

βελτιώσεις στα πάγια ενεργητικά κλπ. Αρνητικές τιμές (αρνητικές διαθέσεις) έχουν τα υπάρχοντα πάγια ενεργητικά που πωλούνται ή ανταλλάσσονται κλπ. Ο ακαθάριστος πάγιος σχηματισμός επενδύσεων μετριέται σε τιμές των αγοραστών και κατόπιν μετατρέπεται σε βασικές τιμές για την εισαγωγή του στον πίνακα²⁷.

Στις ακαθάριστες πάγιες επενδύσεις κεφαλαίου, περιλαμβάνονται και οι μεταβολές στα αποθέματα που κατέχουν οι παραγωγοί, η δημόσια διοίκηση και τα μη κερδοσκοπικά ιδρύματα. Οι μεταβολές αυτές είναι η διαφορά της αξίας των αγαθών (τελικά προϊόντα και υποπροϊόντα, προϊόντα που βρίσκονται σε στάδιο επεξεργασίας²⁸, πρώτες και βοηθητικές ύλες και άλλα υλικά αγαθά) που αποκτώνται και προορίζονται ως αποθέματα και της αξίας αυτών που αποσύρονται σε μια δεδομένη χρονική περίοδο. Συνεπώς δεν περιλαμβάνονται κέρδη ή ζημιές που συνδέονται με τις μεταβολές τιμών. Αυτό επιτυγχάνεται με την αποτίμηση της ποσότητας των αγαθών με μια μέση ετήσια τιμή²⁹.

Δ. Στοιχείο της τελικής ζήτησης που καταγράφεται στον πίνακα, είναι και οι εξαγωγές προϊόντων και υπηρεσιών (καθαρές εξαγωγές). Οι εξαγωγές εμπορευμάτων και υπηρεσιών αποτελούνται από τις πωλήσεις, την ανταλλαγή, τα δώρα, δωρεές εμπορευμάτων και υπηρεσιών από τους κατοίκους μιας χώρας στους μη κατοίκους αυτής. Οι εξαγωγές αγαθών πραγματοποιούνται όταν υφίσταται μεταφορά ιδιοκτησίας από τους κατοίκους μιας χώρας σε αλλοδαπούς³⁰.

Οι εξαγωγές των εμπορευμάτων, περιλαμβάνουν³¹:

- a) Εξαγωγές εμπορευμάτων για περαιτέρω επεξεργασία
- b) Εξαγωγές τελικών εμπορευμάτων που είχαν προηγουμένως εισαχθεί για επεξεργασία
- c) Εξαγωγές ανταλλακτικών των πάγιων ενεργητικών
- d) Εξαγωγές των εμπορευμάτων μέσω χρηματοδοτικής μίσθωσης
- e) Μεταφορές σε είδος στον υπόλοιπο κόσμο (μπορεί να θεωρηθεί και υπηρεσία)

²⁷ Eurostat, (1995), idid, para.3.103.

²⁸ Εξαιρούνται οι υπό εκτέλεση κατασκευές.

²⁹ Εθνική Στατιστική Υπηρεσία (1997), Ελληνική Δημοκρατία, *Τριμηνιαίοι Εθνικοί Λογαριασμοί της Ελληνικής Οικονομίας 1970-1995*, Αθήνα, σελ. 6.

³⁰ United Nation (1999), idid., para.7.39.

³¹ United Nation (1999), idid., para.7.43.

f) Άμεσες αγορές ιδιωτών μη κατοίκων της χώρας.

Οι εξαγωγές των υπηρεσιών περιλαμβάνουν ³²:

- a) Μεταφορές σε είδος στον υπόλοιπο κόσμο
- b) Εξαγωγές ασφαλιστικών υπηρεσιών
- c) Εξαγωγές χρηματοοικονομικών υπηρεσιών διαμεσολάβησης.

Τα αγαθά που εισάγονται και έπειτα επανεξάγονται ή επιστρέφονται δεν θεωρούνται εξαγωγές, αλλά αφαιρούνται από τις εισαγωγές. Επίσης περιλαμβάνονται η μεταφορά και οι ασφαλιστικές υπηρεσίες για τις εισαγωγές εμπορευμάτων, οι οποίες παρέχονται από τους εσωτερικούς μεταφορείς. Δηλαδή όταν οι υπηρεσίες αυτές παρέχονται από τους κατοίκους που προορίζονται οι εισαγωγές (χώρα που εισάγει), τότε και αυτές θεωρούνται σαν εξαγωγές υπηρεσιών³³.

Οι άμεσες αγορές στην εγχώρια αγορά από τους μη κατοίκους μιας χώρας, όπως αναφέρεται παραπάνω, αποτελούν εξαγωγές εμπορευμάτων και υπηρεσιών. Στον πίνακα χρήσης αυτές θα πρέπει να κατανεμηθούν ανά κατηγορία αγαθών και υπηρεσιών. Έτσι είναι δυνατόν να αναγνωρίζεται και να διαχωρίζεται η αξία κάθε προϊόντος που καταναλώνεται από τους μη κατοίκους και τους κατοίκους μιας χώρας. Αυτό είναι που συστήνει το ESA 1995. Εντούτοις, εάν οι εξαγωγές δεν μπορούν να κατανεμηθούν ανά προϊόν ή εάν δεν είναι αναγκαίες τόσο αναλυτικές πληροφορίες για την οικονομική ανάλυση, δεδομένου ότι μια αγορά ενός προϊόντος από τους κατοίκους ή τους μη κατοίκους θα είχε την ίδια επίδραση στη συνολική οικονομία, δύναται να μην κατανεμηθούν αυτές³⁴.

Στην τελική ζήτηση υπάρχει επίσης περίπτωση, αντί να εισάγονται στον πίνακα ως στήλη οι καθαρές εξαγωγές, να εμφανίζονται σε μια στήλη οι ακαθάριστες εξαγωγές και σε μια οι εισαγωγές των αγαθών με αρνητική τιμή, ώστε να προκύπτουν οι καθαρές εξαγωγές. Οι εισαγωγές αγαθών και υπηρεσιών περιλαμβάνουν τις αγορές αγαθών και υπηρεσιών ημεδαπών μονάδων από τις αλλοδαπές. Περαιτέρω ανάλυση για τον τρόπο χειρισμού των εισαγωγών και εισαγωγής τους στον πίνακα εισροών εκροών παρατίθεται παρακάτω. Προκειμένου να φθάσουμε στην καθαρή τελική ζήτηση, πρέπει όλα τα συστατικά στοιχεία της τελικής ζήτησης να είναι στις βασικές τιμές.

³²United Nation, (1999), idid., para.7.44 and Eurostat (1995), idid. para.3.142.

³³United Nation, (1999), para.6.4.

³⁴Eurostat, (1995), idid, para.9.32.

Τα δεδομένα για τις δαπάνες τελικής κατανάλωσης υπολογίζονται χρησιμοποιώντας διάφορες πηγές. Κάποιες από αυτές είναι τα στοιχεία που λαμβάνονται κατά την προετοιμασία των αποτελεσμάτων βιομηχανίας, των γεωργικών και βιομηχανικών απογραφών και των ετήσιων ερευνών, ετήσιες εκθέσεις των βιομηχανικών ενώσεων, εκθέσεις των εγκαταστάσεων δημόσιας χρήσης, ισοζύγια πληρωμών, τις απογραφές σχετικά με τις λιανικές πωλήσεις και τις υπηρεσίες, προϋπολογισμοί κεντρικής και τοπικής κυβέρνησης³⁵.

Το τρίτο τεταρτημόριο του πίνακα περιλαμβάνει τις πρωτογενείς εισροές στους παραγωγικούς τομείς. Οι εισροές καλούνται πρωτογενείς, επειδή δεν είναι αποτέλεσμα καμίας παραγωγικής διαδικασίας. Οι πρωτογενείς εισροές αποτελούν τις συνιστώσες της προστιθέμενης αξίας των παραγωγικών τομέων της οικονομίας. Το τρίτο τεταρτημόριο περιλαμβάνει η στήλες, όσος και ο αριθμός των κλάδων παραγωγής και έξι γραμμές που αντιστοιχούν στις συνιστώσες της προστιθέμενης αξίας και συγκεκριμένα τις αποζημιώσεις υπαλλήλων, δηλαδή τους μισθούς, ημερομίσθια και τις εργοδοτικές εισφορές, τα κέρδη, όπως είναι οι τόκοι, τα ενοίκια κλπ, τις αποσβέσεις, τους έμμεσους φόρους και επιδοτήσεις στην παραγωγή και τις εισαγωγές (μήτρα 6xη)³⁶.

Οι εισαγωγές μπορούν να παρατηρηθούν από δύο πλευρές. Από την πλευρά της προσφοράς (δηλαδή κατά μήκος των σειρών του πίνακα χρήσης), όπου οι πληροφορίες για τις εισαγωγές προέρχονται από τους επιχειρησιακούς ισολογισμούς και τις έρευνες παραγωγής. Ειδικά από την πλευρά της διανομής και χρήσης (δηλ. κατά μήκος των στηλών του πίνακα χρήσης), που οι πληροφορίες για τις εισαγωγές προέρχονται από εμπορικούς πίνακες³⁷.

Το τέταρτο τεταρτημόριο παρουσιάζει τις πρωτογενείς εισροές στην τελική ζήτηση. Αποτελείται από έξι γραμμές και πέντε στήλες, όσος είναι ο αριθμός των επιμέρους στοιχείων της προστιθέμενης αξίας και της τελικής ζήτησης αντίστοιχα (μήτρα 6x5)³⁸. Το τεταρτημόριο αυτό συνήθως στους πίνακες εισροών εκροών είναι κενό.

Το άθροισμα κάθε γραμμής των παραγωγικών κλάδων στον πίνακα, ισούται με το άθροισμα της στήλης του αντίστοιχου κλάδου (ενδιάμεση ζήτηση). Αυτή η ισότητα όμως δεν ισχύει για

³⁵United Nation, (1999), idid., para.7.22.

³⁶ Λίβας, Χ. Πέτρος, (1994), στο ίδιο, σελ.19.

³⁷United Nation, (1999), idid., para.5.02.

³⁸ Λίβας, Χ. Πέτρος, (1994), στο ίδιο, σελ.19.

τα στοιχεία της προστιθέμενης αξίας και της τελικής ζήτησης. Για τα στοιχεία της προστιθέμενης αξίας και της τελικής ζήτησης είναι αρκετό να υπάρχει ισότητα στα συνολικά αθροίσματα τους (πίνακας 1)³⁹.

1.2 Επίδραση τελικής ζήτησης στον βραχυχρόνιο οικονομικό προγραμματισμό

Όπως αναφέρθηκε και παραπάνω, βασική χρησιμότητα των πινάκων εισροών εκροών είναι η συλλογή στοιχείων για την επίτευξη του οικονομικού προγραμματισμού σε εθνικό, περιφερειακό και κλαδικό επίπεδο για κάποια χρονική περίοδο.

Για να είναι πραγματοποιήσιμος ο οικονομικός προγραμματισμός απαραίτητο είναι να καθοριστεί κάποιο επίπεδο τελικής ζήτησης και να εκτιμηθούν οι δυνατότητες επίτευξης του. Για να προκύψει αυτό χρησιμοποιούνται διάφορες μέθοδοι, όπως η προβολή τάσεων του παρόντος στο μέλλον, καθώς επίσης και διαφορές οικονομοτεχνικές τεχνικές⁴⁰. Με αυτόν τον τρόπο επιδιώκεται να διασφαλιστεί ότι οι τεθέντες στόχοι μιας οικονομίας είναι εφικτό να πραγματοποιηθούν.

Με τη χρήση του υποδείγματος εισροών-εκροών συγκρίνεται το συνολικό επίπεδο παραγωγής με την παραγωγική δυνατότητα κάθε κλάδου, ώστε να διαπιστωθεί πιθανή στενότητα πόρων και η δυνατότητα αντιμετώπισης της.

Το βασικό εμπόδιο για ένα ορθό οικονομικό προγραμματισμό προκύπτει λόγω της αστάθειας των τεχνολογικών συντελεστών. Οι αναλογίες των τεχνολογικών συντελεστών και κατ' επέκταση των παραγωγικών δυνατοτήτων μιας χώρας αλλάζουν διαχρονικά. Γενικά θεωρείται ότι βραχυπρόθεσμα και για περίοδο έως πέντε έτη, οι συντελεστές είναι σταθεροί. Βραχυχρόνια σταθεροί θεωρούνται επίσης και οι παραγωγικοί πόροι μιας οικονομίας. Άρα για να επέλθει μια αύξηση της τελικής ζήτησης βραχυχρόνια, απαιτείται άνοδος τιμών, αφού οι παραγωγικοί πόροι δεν δύναται να αυξηθούν. Συνεπώς προκύπτει ότι ο οικονομικός προγραμματισμός είναι βραχυχρόνιος⁴¹.

³⁹ Λίβας, Χ. Πέτρος, (1994), στο ίδιο, σελ.20-21.

⁴⁰ Σκούντζος, Θ.Α., (1992), *Οικονομικός Προγραμματισμός*, Εκδόσεις Σταμούλης, Πειραιάς, σελ.29.

⁴¹ Οικονομίδης, Χαράλαμπος, (2007), στο ίδιο, σελ.117-118.

Ένας άλλος όρος που συναντάται είναι αυτός της *ανάλυσης επίδρασης*⁴². Βασική επιδίωξη της χρήσης του υποδείγματος, εκτός από τον βραχυχρόνιο οικονομικό προγραμματισμό, είναι ο προσδιορισμός της επίδρασης που προκαλείται από αλλαγές σε στοιχεία που είναι εξωγενή στο υπόδειγμα. Πώς για παράδειγμα οι αλλαγές στις καταναλωτικές συνήθειες και κατ' επέκταση στην τελική ζήτηση, προκαλούν αλλαγές στην παραγωγή των κλάδων.

Η ανάλυση επίδρασης αφορά στις αλλαγές που προκαλούνται από ένα παράγοντα επίδρασης και η επίδραση αυτή είναι βραχυχρόνια. Άρα όταν πραγματοποιούνται μακροχρόνιες αλλαγές χρησιμοποιούνται προβλέψεις και προβολές στο μέλλον. Η συνέπεια των αποτελεσμάτων τους εξαρτάται από το εύρος της χρονικής περιόδου που μελετάται. Για παράδειγμα όσο μεγαλώνει το εύρος της χρονικής περιόδου που μελετάται, τόσο μειώνονται οι πιθανότητες για αξιόπιστες προβλέψεις⁴³.

1.3 Υπόδειγμα εισροών εκροών και προγραμματισμός

Κάθε οικονομία ανά τον κόσμο έχει την ανάγκη ενός συνεπή οικονομικού προγραμματισμού, ο οποίος θα την οδηγήσει στην πραγματοποίηση των στόχων παραγωγής της. Η χρήση του υποδείγματος εισροών-εκροών επιλύει αρκετά εμπόδια που παρουσιάζονται στην πραγματοποίηση των παραγωγικών στόχων μιας χώρας. Με την βοήθεια του υποδείγματος γίνονται προβλέψεις και εκτιμήσεις. Καθορίζεται για παράδειγμα ένα επίπεδο απαιτούμενων εισροών για την οικονομία μια χρονική περίοδο, το οποίο τελικά μπορεί να μην είναι εφικτό να επιτευχθεί.

Μέσω της χρήσης του πίνακα γίνονται προβλέψεις και προβολές, καθώς επίσης και διάφορα παραδείγματα προσομοιώσεων, προκειμένου να προκύψουν συμπεράσματα που θα οδηγήσουν στον ορθό οικονομικό προγραμματισμό μιας χώρας⁴⁴. Εξετάζεται ακόμη η δυνατότητα αναπαραγωγής μιας οικονομίας, αναλύονται οι εμπορικές σχέσεις μιας οικονομίας κλπ. Στο επόμενο κεφάλαιο αναλύονται οι σχέσεις της ελληνικής οικονομίας με τις ξένες, οι ανάγκες εισαγωγών και γενικά το εξωτερικό εμπόριο της χώρας.

⁴²Miller, E.R., Blair D.P., (1985), *Input Output analysis: Foundations and extensions*, Prentice-Hall, Inc, Englewood Cliff, New Jersey, p.100.

⁴³ Οικονομίδης, Χαράλαμπος, (2007), στο ίδιο, σελ.117.

⁴⁴ Σκούντζος, Α.Θ., (1992), *Οικονομικός Προγραμματισμός*, εκδόσεις Α.Σταμούλης, Πειραιάς, σελ.195.

Με την χρήση των προβλέψεων ελέγχεται αν οι στόχοι ενός οικονομικού προγραμματισμού είναι εφικτοί. Ειδικότερα με τη βοήθεια των πινάκων εισροών-εκροών της εθνικής οικονομίας κάθε κράτους, μπορούν να ερευνηθούν και να γίνουν προβλέψεις για διάφορα θέματα όπως είναι⁴⁵:

- η εξέλιξη της ζήτησης στους επιμέρους κλάδους και τομείς της εθνικής οικονομίας,
- προβλέψεις του όγκου των επενδύσεων στους διάφορους κλάδους της οικονομίας,
- προβλέψεις για την κλαδική δομή της παραγωγής των αγαθών και υπηρεσιών,
- προσδιορισμός των κατευθυντηρίων κλάδων της οικονομίας, οι οποίοι παίζουν καθοδηγητικό ρόλο στην ανάπτυξη της οικονομίας,
- προσδιορισμός των άμεσων και έμμεσων αναγκών απασχόλησης κατά κλάδο,
- εκτίμηση άμεσων και έμμεσων ενεργειακών αναγκών,
- προβλέψεις για τις τιμές, τις εισαγωγές με βάση ένα συγκεκριμένο επίπεδο τελικής ζήτησης κλπ.

Δύναται ακόμη να μην θεωρηθεί δεδομένο ένα συγκεκριμένο επίπεδο τελικής ζήτησης, αλλά να είναι αυτό που θα εκτιμηθεί μέσω του υποδείγματος. Γίνονται εκτιμήσεις για παράδειγμα για τα συστατικά στοιχεία της τελικής ζήτησης, όπως είναι η ιδιωτική ή η δημόσια κατανάλωση, οι εξαγωγές κλπ.

Τέλος μπορεί να χρησιμοποιηθεί το υπόδειγμα εισροών εκροών για την πραγματοποίηση εξομοιώσεων. Όπου με τον τρόπο αυτό γίνεται η εκτίμηση και η προβολή οικονομικών δυνατοτήτων ενός κλάδου ή συνολικά και γίνονται προβλέψεις. Καλείται επομένως να απαντήσει το υπόδειγμα στο ερώτημα του τι είναι οικονομικά εφικτό να συμβεί, χωρίς να σημαίνει ότι θα είναι αυτό που τελικά θα επέλθει⁴⁶.

⁴⁵ Οικονομίδης, Χαράλαμπος, (2007), στο ίδιο, σελ.168-169. Επίσης Eurostat, (1995), idid., para.9.14-9.15.

⁴⁶ Οικονομίδης, Χαράλαμπος, (2007), στο ίδιο, σελ.171.

1.4 Όρια χρήσης υποδείγματος

Το υπόδειγμα με βάση της υποθέσεις που αναφερθήκαν παραπάνω υπόκεινται σε κάποιους περιορισμούς, οι οποίοι είναι και τα όρια που τίθενται στις δυνατότητες του. Αναφορικά αυτοί οι περιορισμοί δημιουργούνται λόγω των εξής υποθέσεων⁴⁷:

1. υπόθεση σταθερότητας τεχνολογικών πόρων, πράγμα που δεν είναι εφικτό μακροχρόνια (τεχνολογικές καινοτομίες)
2. το υπόδειγμα απεικονίζει διασυνδέσεις κλάδων της οικονομίας, οι οποίες μπορεί να μην υφίστανται
3. υπόθεση σταθερής τελικής ζήτησης, γεγονός που κι αυτό δεν υφίσταται μακροχρόνια (αλλαγές προτιμήσεων των καταναλωτών, υποκατάσταση κλάδων κλπ.)
4. υπόθεση ότι κάθε κλάδος χρησιμοποιεί μια μέθοδο παραγωγής και κάθε προϊόν παράγεται από ένα μόνο παραγωγικό κλάδο (κάθε κλάδος μπορεί να παράγει περισσότερα του ενός προϊόντα, όπως και ένα προϊόν δύναται να παράγεται από περισσότερους τους ενός κλάδους).

Δεδομένου ότι μια επιχείρηση μπορεί να συμμετέχει σε περισσότερες από μια δραστηριότητες, π.χ. μια επιχείρηση μπορεί να παράγει μηχανήματα, εξαρτήματα για υπολογιστές κλπ, δεν έχει ομοιογενή παραγωγή. Οπότε υπάρχει δυσκολία χειρισμού και κατ' επέκταση εισόδου της παραγωγής της στους πίνακες εισροών-εκροών. Σε αυτήν την περίπτωση, το SNA (System of national accounts) συστήνει τον διαχωρισμό της επιχείρησης σε υποτομείς, καθένας από τους οποίους να συμμετέχει μόνο σε μια παραγωγική δραστηριότητα. Έπειτα ένας κλάδος σε έναν πίνακα εισροών εκροών, ορίζεται ως μια ομάδα υποκλάδων, καθένας από τους οποίους είναι ομοιογενής. Το SNA συστήνει τα προϊόντα να μετρώνται όσο το δυνατόν πιο ομοιογενώς και κατά προτίμηση σε βασικές τιμές⁴⁸.

Υπάρχει η περίπτωση επίσης κάποιες από τις παραγωγικές δραστηριότητες μιας μονάδας να χαρακτηριστούν ως δευτερεύουσες και να διαχωριστούν από την κύρια δραστηριότητα. «Κύρια δραστηριότητα είναι η δραστηριότητα της οποίας η προστιθέμενη αξία υπερβαίνει αυτή οποιασδήποτε άλλης δραστηριότητας που πραγματοποιείται μέσα στην ίδια παραγωγική

⁴⁷ Οικονομίδης, Χαράλαμπος, (2007), στο ίδιο, σελ.172.

⁴⁸United Nation, (1999), idid., para.4.12.

μονάδα». Μια δευτερεύουσα δραστηριότητα είναι «μια δραστηριότητα που πραγματοποιείται εκτός από την κύρια δραστηριότητα»⁴⁹.

Μια δευτερεύουσα δραστηριότητα είναι μια βοηθητική δραστηριότητα της επιχείρησης. Μια δραστηριότητα η οποία υφίσταται προκειμένου να δημιουργηθούν οι συνθήκες ώστε να πραγματοποιηθούν με συνέπεια οι κύριες δραστηριότητες. Οι δευτερεύουσες δραστηριότητες έχουν συνήθως ως εκροές, τις εισροές των κύριων δραστηριοτήτων της επιχείρησης⁵⁰.

Οι δευτερεύουσες δραστηριότητες θεωρούνται για παράδειγμα λειτουργίες μιας επιχείρησης όπως το μάρκετινγκ, η επεξεργασία δεδομένων, έρευνα και ανάπτυξη, αποθήκευση, συντήρηση, υπηρεσίες ασφάλειας κλπ. Αντιμετωπίζονται ως αναπόσπαστα τμήματα των κύριων ή άλλων δευτερευουσών δραστηριοτήτων με τις οποίες συνδέονται. Κατά συνέπεια η παραγωγή, οι εκροές μιας δευτερεύουσας δραστηριότητας δεν αναγνωρίζονται σαφώς, οπότε και δεν καταγράφονται χωριστά⁵¹.

1.5 Κατάρτιση πίνακα εισροών-εκροών

Για να έχει εμπειρική αξία ένας πίνακας εισροών-εκροών θα πρέπει να αναλύει μια οικονομία σε πολλούς τομείς (κανόνες ομαδοποίησης). Τα μέρη από τα οποία αποτελείται ο πίνακας είναι η μήτρα παραγωγής (make matrix), η μήτρα ενδιαμέσων χρήσεων (use matrix) και ο πίνακας προστιθέμενης αξίας (value added matrix)⁵².

1.5.1 Πίνακας προσφοράς (make matrix)

Ο πίνακας παραγωγής ή προσφοράς (πίνακας 2) είναι ένας πίνακας διπλής εισόδου, ο οποίος δεν είναι απαραίτητα τετραγωνικός (τετραγωνική μήτρα). Περιλαμβάνει τα αγαθά που παράγονται (output) από όλες τις οικονομικές δραστηριότητες κατά την διάρκεια μιας λογιστικής περιόδου. Παρουσιάζει επομένως την συνολική παραγωγή κάθε κλάδου και προϊόντος μιας οικονομίας⁵³. Η παραγωγή είναι μια δραστηριότητα που πραγματοποιείται

⁴⁹Eurostat, (1995), idid., para. 3.10.

⁵⁰Eurostat, (1995), idid., para.3.11-3.12.

⁵¹ Eurostat, (1995), idid., para. 3.12.

⁵² Eurostat, (2008), idid., para.1.2.

⁵³ Eurostat, (2008), idid., para.4.3.

από τις παραγωγικές μονάδες ενός κλάδου, που χρησιμοποιούν ως εισροές την εργασία, το κεφαλαίο και άλλους παραγωγικούς συντελεστές για να παράγει αγαθά.

Τρία είδη παράγωγης διακρίνονται στο ESA 95: η παραγωγή που διατίθεται στην αγορά, παραγωγή που παράγεται για τελική χρήση και η μη εμπορεύσιμη παραγωγή που δεν ενέχει συναλλαγές με χρήμα. Αναλυτικότερα περιλαμβάνει ⁵⁴:

- Την παραγωγή μεμονωμένων ή συλλογικών αγαθών ή των υπηρεσιών που παρέχονται στην αγορά προς πώληση από τους παραγωγούς. Συγκεκριμένα περιλαμβάνει τα προϊόντα που πωλούνται σε οικονομικά σημαντικές τιμές ή που ανταλλάσσονται, προϊόντα που χρησιμοποιούνται για πληρωμές σε είδος κλπ.
- Την παραγωγή των ατόμων ή ομάδων που δεν προορίζεται για πώληση, αλλά για τελική χρήση. Αποτελείται από αγαθά ή υπηρεσίες που διατηρούνται είτε για την τελική κατανάλωση από την ίδια την παραγωγική μονάδα, είτε για τον σχηματισμό πάγιου ενεργητικού από την ίδια θεσμική μονάδα. Παραδείγματα τέτοια είναι τα γεωργικά προϊόντα που καταναλώνονται απευθείας από τους παραγωγούς, απασχόληση του πληρωμένου προσωπικού στο σπίτι κλπ. Στους πίνακες εισροών εκροών καταγράφεται η παράγωγή που προορίζεται για τελική χρήση, αλλά μόνο εφόσον αυτή θεωρείται ότι είναι σημαντική. Οικονομικά σημαντική τιμή καθορίζεται από το ESA, σε σχέση με την παραγωγική μονάδα που αφορά κάθε φορά.
- Την μη εμπορεύσιμη παραγωγή, η οποία καλύπτει την παραγωγή που παρέχεται ελεύθερα ή σε τιμές που δεν είναι οικονομικά σημαντικές. Μη εμπορεύσιμη παραγωγή θεωρείται για παράδειγμα, η παραγωγή υπηρεσιών που παράγονται και καταναλώνονται μέσα στην ίδια οικογένεια (πχ. καθαρισμός και συντήρηση σπιτιού, προσοχή παιδιών κλπ. με εξαίρεση την απασχόληση του πληρωμένου προσωπικού).

Ανάλογα συνεπώς με το τι παράγει κάθε παραγωγική μονάδα χαρακτηρίζεται ως παραγωγός αγοράς, τελικής χρήσης ή μη εμπορεύσιμης παραγωγής. Μια άλλη διάκριση είναι σαν ιδιωτικοί και δημόσιοι παραγωγοί. Ένας δημόσιος παραγωγός είναι εκείνος που ελέγχεται και χρηματοδοτείται κυρίως από τη δημόσια διοίκηση. Όλοι οι άλλοι παραγωγοί είναι ιδιωτικοί παραγωγοί⁵⁵.

⁵⁴ Eurostat, (1995), idid., para.3.16 to 3.23.

⁵⁵ Eurostat, (1995), idid., para.3.28.

Οι στήλες ενός πίνακα παραγωγής περιέχουν αναλυτικά τους ομαδοποιημένους παραγωγικούς κλάδους της οικονομίας (industries) και οι σειρές τις κατηγορίες των προϊόντων (products). Σαν στήλη επίσης στον πίνακα παραγωγής περιλαμβάνονται οι εισαγωγές. Στον πίνακα παραγωγής στην απλοποιημένη του μορφή (πίνακας 2), αν αθροιστεί η συνολική παραγωγή με τις συνολικές εισαγωγές, προκύπτει η συνολική παραγωγή ή προσφορά (total supply) ενός παραγωγικού κλάδου.

Πίνακας παραγωγής (make matrix)-απλοποιημένη μορφή⁵⁶

ΠΡΟΣΦΟΡΑ (Supply)		ΚΛΑΔΟΙ (Industries)	ΕΙΣΑΓΩΓΕΣ (Rest of the World)	ΣΥΝΟΛΟ (Total)
ΠΡΟΪΟΝΤΑ (Products)	(1)	Συνολική Παραγωγή κατά προϊόν και κατά Κλάδο (Output by product and by industry)	Εισαγωγές κατά προϊόν (Imports by product)	Συνολική παραγωγή κατά προϊόν (Total supply by product)
ΣΥΝΟΛΟ (Total)	(2)	Συνολική Παραγωγή κατά κλάδο (Total output by industry)	Συνολικές Εισαγωγές (Total imports)	Συνολική Προσφορά (Total supply)

Πίνακας 2-Πηγή: *European System of National Accounts, ESA 1995.*

1.5.2 Πίνακας χρήσεων (use matrix)

Ο δεύτερος πίνακας του υποδείγματος εισροών-εκροών είναι ο *πίνακας ενδιάμεσων χρήσεων* (πίνακας 3), στον οποίο ταξινομούνται οι εισροές όλων των παραγωγικών κλάδων. Παρουσιάζεται σε αυτόν τον πίνακα η χρήση αγαθών και υπηρεσιών κατά προϊόν και κατά τύπο χρήσης. Δηλαδή ως ενδιάμεση κατανάλωση, τελική κατανάλωση, ακαθάριστο σχηματισμό παγίου κεφαλαίου, που περιλαμβάνει και τις μεταβολές των αποθεμάτων, και τέλος τις εξαγωγές.

Η ενδιάμεση κατανάλωση αποτελείται, όπως προειπώθηκε, από την αξία των αγαθών και των υπηρεσιών που αναλώνονται στην διαδικασία της παραγωγής. Η τελική κατανάλωση αποτελείται από τις δαπάνες για αγαθά ή υπηρεσίες που χρησιμοποιούνται για την άμεση

⁵⁶ Eurostat, (1995), *idid.*, para.9.03.

ικανοποίηση των αναγκών ατόμων ή για συλλογικές ανάγκες. Οι ακαθάριστες επενδύσεις παγίου κεφαλαίου, αποτελούν τα διαρκή στοιχεία παγίου ενεργητικού, που αποκτώνται για την χρησιμοποίηση στη παραγωγική διαδικασία και έχουν ωφέλιμη ζωή μεγαλύτερη του έτους. Οι εξαγωγές είναι οι αγορές αγαθών και υπηρεσιών των αλλοδαπών από ντόπιους κατοίκους μιας χώρας⁵⁷.

Κατά την διαδικασία κατάρτισης ενός πίνακα ενδιάμεσων χρήσεων είναι δυνατό να εμφανιστούν ορισμένα προβλήματα, όπως όταν δεν υπάρχει αντιστοιχία παραγωγής και εισροών ενός κλάδου. Αυτό συμβαίνει για παράδειγμα στην περίπτωση αυτοκατανάλωσης ενός κλάδου και τιμολόγηση αυτής, στην περίπτωση αγορών μεταχειρισμένων αγαθών και ευρεσιτεχνιών, στην περίπτωση των αποτελεσμάτων της παραοικονομίας κλπ.⁵⁸. Προβλήματα τα οποία εφόσον διαγνωστούν έγκαιρα αντιμετωπίζονται επιτυχώς και δεν επηρεάζουν την αξιοπιστία του πίνακα.

Πίνακας Χρήσεων (Use Table)-απλοποιημένη μορφή⁵⁹

ΧΡΗΣΕΙΣ (Uses)		ΚΛΑΔΟΙ (Industries)	ΤΕΛΙΚΗ ΖΗΤΗΣΗ (Final Consumption)	ΑΚΑΘΑΡΙΣΤΕΣ ΠΑΓΙΕΣ ΕΠΕΝΔΥΣΕΙΣ (Gross Capital Formation)	ΕΞΑΓΩΓΕΣ (Exports)	ΣΥΝΟΛΟ (Total)
ΠΡΟΪΟΝΤΑ (Products)	(1)	Ενδιάμεση κατανάλωση κατά προϊόν και κλάδο (Intermediate cons. by product and by industry)	Τελική Ζήτηση (Final consumption expenditure)	Ακαθάριστος πάγιος σηματισμός (Gross capital formation)		Συνολική Χρήση κατά προϊόν (Total use by product)
ΠΡΟΣΤΙΘΕ ΜΕΝΗ ΑΞΙΑ (Comp.of value added)	(2)	Προστιθεμένη αξία κατά κλάδο (Value added by component and by industry)				
ΣΥΝΟΛΟ (Total)	(3)	Συνολικές Εισροές κατά Κλάδο (Total inputs by industry)				

Πίνακας .3-Πηγή: *European System of National Accounts, ESA 1995*

⁵⁷ Σταμάτης, Γ., (1990), *Αναπαραγωγή και εισοδηματικό κύκλωμα και εθνικοί λογαριασμοί, Μια εισαγωγή στην Πολιτική οικονομία*, Εκδόσεις Κριτική, Επιστημονική Βιβλιοθήκη, σελ.276 και Μυλωνάς, Ν.Α., (1975), στο ίδιο, σελ.41.

⁵⁸ Λίβας, Χ. Πέτρος, (1994), το ίδιο, σελ.45-46.

⁵⁹ Eurostat, (1995), idid., para.9.04.

1.5.3 Πίνακας προστιθέμενης αξίας (value added matrix)

Επίσης οι πίνακες εισροών εκροών περιλαμβάνουν τις συνιστώσες της ακαθάριστης προστιθέμενης αξίας. Ο πίνακας προστιθέμενης αξίας είναι απαραίτητος για να παρουσιαστεί η ισορροπία μεταξύ εκροών σε βασικές τιμές και στο σύνολο της ενδιάμεσης κατανάλωσης, καθώς και την αξία που προστίθεται στον πίνακα χρήσεων⁶⁰.

Αναλυτικότερα οι συνιστώσες της προστιθέμενης αξίας είναι οι παρακάτω: το εισόδημα εξαρτημένης εργασίας, δηλαδή τις αμοιβές και μισθούς σε μετρητά (κανονικές πληρωμές των μισθών των εργαζομένων, τα ειδικά επιδόματα για τις υπερωρίες κλπ). Περιλαμβάνει ακόμη τους λοιπούς έμμεσους φόρους στην παραγωγή μείον τις επιδοτήσεις παραγωγής. Οπου οι φόροι στην παραγωγή αφορούν⁶¹: φόρους στη μισθοδοτική κατάσταση, κρατήσεις για επιχειρηματικές και επαγγελματικές άδειες, φόροι για τη χρήση συγκεκριμένων πάγιων στοιχείων ενεργητικού, φόροι για δημιουργία ρύπανσης κλπ. Ενώ οι επιδοτήσεις στην παραγωγή που είναι αφαιρετικές στους φόρους αφορούν⁶²: επιδοτήσεις στη μισθοδοτική κατάσταση, επιχορηγήσεις για μείωση της ρύπανσης κλπ.

Το καθαρό λειτουργικό πλεόνασμα⁶³ και οι αποσβέσεις παγίου κεφαλαίου⁶⁴ περιλαμβάνονται στο ακαθάριστο λειτουργικό πλεόνασμα, το οποίο είναι επίσης συνιστώσα της προστιθέμενης αξίας⁶⁵.

Η συνολική προστιθέμενη αξία πρέπει να υπολογιστεί σε βασικές τιμές, ώστε να εισαχθεί κατόπιν στους πίνακες εισροών-εκροών. Η προστιθέμενη αξία σε βασικές τιμές ενός κλάδου, είναι ίση με την παραγωγή του σε βασικές τιμές μείον την ενδιάμεση κατανάλωσή αυτού⁶⁶.

⁶⁰ Eurostat, (2008), idid., para.5.8.

⁶¹ Eurostat, (1995), idid., para.9.42.

⁶² Eurostat, (1995), idid., para. 9.42.

⁶³ Είναι η διαφορά μεταξύ της παραγωγής του κλάδου και του ποσού της ενδιάμεσης κατανάλωσης, μισθών, ημερομισθίων των υπαλλήλων και των καθαρών φόρων στα προϊόντα και την παραγωγή.

⁶⁴ Απόσβεση παγίου κεφαλαίου ορίζεται ως η μείωση της υπολειμματικής ζωής του παγίου, η διαφορά της αξίας του μεταξύ της αρχής και του τέλους της τρέχουσας λογιστικής περιόδου.

⁶⁵ Σκούντζος, Θ., (2007), *Διακλαδικές σχέσεις της ελληνικής οικονομίας σε εθνικό και περιφερειακό επίπεδο*, Ακαδημία Αθηνών γραφείο οικονομικών μελετών, Μελέτες: Αριθμός 7, Αθήνα, σελ.23.

⁶⁶ Eurostat, (1995), idid., para. 9.23.

Ο **συνολικός πίνακας εισροών-εκροών** αποτελείται στις γραμμές του από την ενδιάμεση προσφορά αγαθών από τους κλάδους και στις στήλες από την ενδιάμεση ζήτηση των κλάδων. Η *συνολική παραγωγή του προϊόντος* ισούται με το άθροισμα των γραμμών ενδιάμεσης χρήσης και τελικής ζήτησης, ενώ η *συνολική παραγωγή ενός κλάδου* ισούται με το άθροισμα των ενδιάμεσων χρήσεων και των αρχικών εισροών (προστιθέμενη αξία).

1.5.4 Αποτίμηση στοιχείων που εισάγονται στους πίνακες

Στους πίνακες παραγωγής και ενδιάμεσων χρήσεων χρησιμοποιούνται τιμές καταναλωτή. Παρακάτω θα παρατεθούν οι βασικές έννοιες τιμών όπως ορίζονται από την eurostat (ESA 1995)⁶⁷.

- *Τιμή καταναλωτή* (purchasers prices): είναι η τιμή που αγοραστής πληρώνει για να αποκτήσει μια μονάδα από το προϊόν. Περιλαμβάνει τους φόρους μείον τις επιδοτήσεις επί της τιμής του αγαθού. Περιλαμβάνει επίσης οποιοσδήποτε δαπάνες μεταφορών, οι οποίες πληρώνονται χωριστά από τον αγοραστή για να γίνει η παράδοση σε αυτόν σε ορισμένο χρόνο και μέρος.
- *Τιμή παραγωγού* (producers prices): η τιμή που ο παραγωγός εισπράττει από τον αγοραστή για μια μονάδα ενός αγαθού ή μιας υπηρεσίας που πωλήθηκε, μείον οποιοδήποτε φόρο προστιθέμενης αξίας (Φ.Π.Α) ή άλλο αφαιρέσιμο φόρο που τιμολογείται στον αγοραστή. Δεν περιλαμβάνονται επίσης στην τιμή παραγωγού, οποιαδήποτε έξοδα μεταφορών τα οποία τιμολογούνται χωριστά από τον παραγωγό στον αγοραστή.
- *Βασική τιμή* (basic price): η τιμή που λαμβάνει ο παραγωγός από τον καταναλωτή μείον τους φόρους στο προϊόν συν τις επιδοτήσεις στην τιμή του. Δεν περιλαμβάνει όμως τις εκπτώσεις που γίνονται στους παραγωγούς.

Στους Εθνικούς Λογαριασμούς χρησιμοποιούνται οι τιμές καταναλωτή μείον τον Φόρο Προστιθέμενης Αξίας (ΦΠΑ).

Για καλύτερη κατανόηση των παραπάνω εννοιών αυτές αποδίδονται ως εξής⁶⁸:

⁶⁷Eurostat, (2008), idid., p.163.

⁶⁸Eurostat, (2008), idid.,p.164.

Τιμές καταναλωτή (με εξαίρεση τον εκπεστέο ΦΠΑ)

- Μη εκπεστέος ΦΠΑ
- Εμπορικά και μεταφορικά περιθώρια

= Τιμές παραγωγού

- Φόρους στα προϊόντα (εκτός τον ΦΠΑ)
- + Επιδοτήσεις στα προϊόντα

= Βασικές τιμές.

Για τα δεδομένα της παραγωγής χρησιμοποιούνται οι βασικές τιμές, ενώ για την ενδιάμεση και τελική ζήτηση, οι τιμές καταναλωτή. Οι εισαγωγές προϊόντων αποτιμώνται σε τιμές Cif (cost insurance freight)⁶⁹. Είναι τιμές που ισχύουν στη χώρα που εξάγει τα αγαθά. Οι εξαγωγές αποτιμώνται σε τιμές Fob (free on board)⁷⁰.

Συγκεκριμένα Cif είναι οι τιμές απαλλαγμένες από εμπορικά και μεταφορικά περιθώρια. Οι τιμές Fob περιλαμβάνουν την αξία των προϊόντων σε βασικές τιμές, συν τα εμπορικά και μεταφορικά περιθώρια, συν τους φόρους επί των προϊόντων μείον τις επιδοτήσεις σε αυτά.

1.6 Πίνακες εισροών εκροών και ΑΕΠ

Το Ακαθάριστο Εγχώριο Προϊόν (ΑΕΠ) μπορεί να προέλθει από τους πίνακες παραγωγής και χρήσης με τρεις διαφορετικούς τρόπους⁷¹:

α) από το σύνολο της παραγωγής σε βασικές τιμές κατά κλάδο, αφαιρούνται το σύνολο της ενδιάμεσης κατανάλωσης σε τιμές των αγοραστών και προστίθενται οι καθαροί φόροι στα προϊόντα (*προσέγγιση παραγωγής*)

β) στο σύνολο των συστατικών της προστιθέμενης αξίας σε βασικές τιμές κατά κλάδο, προστίθενται οι καθαροί φόροι στα προϊόντα (*εισοδηματική προσέγγιση*)

γ) από την συνολική τελική ζήτηση, η οποία είναι το άθροισμα της τελικής κατανάλωσης των νοικοκυριών, της κεντρικής κυβέρνησης, των μη κερδοσκοπικών οργανισμών, του

⁶⁹Eurostat, (2008),idid., p.113.

⁷⁰Eurostat, (2008), idid., p.113.

⁷¹Eurostat, (1995), idid., para.9.25.

ακαθάριστου πάγιου σχηματισμού (σε τιμές των αγοραστών) και των εξαγωγών. Σε περίπτωση που έχουν τοποθετηθεί οι εισαγωγές στο υπόδειγμα σαν αρνητική στήλη, όπως αναλύθηκε παραπάνω, τότε αφαιρούνται από τα ποσά των στοιχείων της τελικής χρήσης (προσέγγιση δαπανών).

Το *Ακαθάριστο Εγχώριο Προϊόν* (ΑΕΠ) αποτιμάται σε βασικές τιμές⁷². Η τιμολόγηση σε τιμές καταναλωτή είναι λιγότερο ομοιογενής επιλογή, διότι υπάρχουν διαφορετικές τιμές από βιομηχανία σε βιομηχανία και μεταξύ τελικών χρήσεων, καθώς και διαχρονικά. Αν αποτιμόνταν σε τιμές παραγωγού θα υπήρχε μεγαλύτερη ομοιογένεια σε σχέση με την τιμή καταναλωτών, αλλά η προτιμότερη επιλογή είναι σε βασικές τιμές⁷³.

1.7 Χειρισμός εμπορικών και μεταφορικών περιθωρίων στους πίνακες εισροών εκροών

Τα *εμπορικά και μεταφορικά περιθώρια* δίνονται ως την διαφορά ανάμεσα στην τιμή που πληρώνει ο αγοραστής για να αποκτήσει ένα προϊόν και της τιμής που εισπράττει τελικά ο παραγωγός ενός προϊόντος⁷⁴.

Τα *μεταφορικά περιθώρια* στα προϊόντα είναι τα κόστη μεταφοράς που πληρώνονται από τον καταναλωτή και αποτιμώνται σε τιμές καταναλωτών. Συγκεκριμένα περιλαμβάνουν κόστη μεταφοράς από το μέρος που κατασκευάστηκε ή πωλήθηκε το προϊόν, στο μέρος που το αγοράζει ο τελικός καταναλωτής. Επίσης την μεταφορά αγαθών που το κόστος αυτής έχει συμφωνηθεί ανάμεσα στον πωλητή και τον αγοραστή ακόμη κι αν την κάνει ο ίδιος ο πωλητής κλπ⁷⁵.

Τα *εμπορικά περιθώρια* δίνονται ως την διαφορά ανάμεσα στην τιμή που πωλείται ένα προϊόν και σε αυτή που πρέπει να πληρώσει ο εμπορικός αντιπρόσωπος, για να αντικαταστήσει το

⁷²Eurostat, (2008), idid., p.165.

⁷³ Eurostat, (2008), idid., p.165.

⁷⁴United Nation, (1999), para.3.4.

⁷⁵Eurostat, (2008), idid., p.180.

προϊόν που έχει διαθέσει στο χρόνο πώλησης. Διακρατώντα κέρδη και ζημίες δεν περιλαμβάνονται στα εμπορικά περιθώρια και υπολογίζονται σε βασικές τιμές⁷⁶.

Σχηματικά τα εμπορικά περιθώρια παρουσιάζονται ως εξής⁷⁷:

Πωλήσεις (σε βασικές τιμές)

- κόστος αγαθών που αγοραστήκαν για μεταπώληση
- αποθέματα αρχής της περιόδου (σε τιμές καταναλωτή)
- + αποθέματα στο τέλος της περιόδου (σε τιμές καταναλωτή)

= Εμπορικά περιθώρια.

Λόγω των εμπορικών και μεταφορικών περιθωρίων καθώς και των φόρων και επιδοτήσεων επί των τιμών, δύναται ένα προϊόν να έχει πολλές διαφορετικές τιμές αγοραστή. Ειδικότερα οι τιμές των αγοραστών και παραγωγών ποικίλλουν για το ίδιο προϊόν για τους ακόλουθους λόγους⁷⁸:

(α) Τα εμπορικά περιθώρια ποικίλλουν από συναλλαγή σε συναλλαγή ανάλογα με το εάν τα αγαθά αγοράζονται άμεσα από τους παραγωγούς, τους χονδρεμπόρους ή τους λιανοπωλητές. Διαφέρουν επίσης ανάλογα με τις παροχές που συνοδεύουν ένα αγαθό. Αν για παράδειγμα προσφέρεται ένα αγαθό σε ένα κατάστημα που παρέχει υψηλής ποιότητας παροχές-υπηρεσίες υποστήριξης, τότε ενδέχεται τα εμπορικά περιθώρια να είναι αρκετά υψηλά.

(β) Τα μεταφορικά περιθώρια ποικίλλουν επίσης, ανάλογα τον τρόπο μεταφοράς και την απόσταση που τα αγαθά πρέπει να αποσταλούν.

(γ) Τις πολιτικές φορολογίας στα προϊόντα, οι οποίες είναι βασισμένες στους σκοπούς για τους οποίους τα προϊόντα χρησιμοποιούνται (π.χ. σε κάποια προϊόντα δεν επιβάλλεται κανένας φόρος ή είναι εν μέρει εκπεστέοι).

(δ) Διαφέρουν επίσης ανάλογα από την σκοπιά που καταγράφεται η συναλλαγή. Αν για παράδειγμα την βλέπουμε από την πλευρά του παραγωγού, δύναται να μην περιλαμβάνονται τα μεταφορικά περιθώρια, ενώ από την πλευρά του αγοραστή συνυπολογίζονται.

⁷⁶ Eurostat, (2008), idid., p.173.

⁷⁷ Eurostat, (2008), idid., p.173.

⁷⁸ United Nation, (1999), idid., para.3.4.

Στον πίνακα παραγωγής τα εμπορικά περιθώρια εισάγονται κατά προϊόν και κλάδο, καθώς και στις τελικές χρήσεις. Συγκεκριμένα μπορούν να παρουσιαστούν με τις εξής μορφές⁷⁹: σε μια σειρά που αντιπροσωπεύει τις εμπορικές δραστηριότητες συνολικά ανά κλάδο. Σε δύο σειρές που αντιπροσωπεύουν χωριστά τις παραγωγικές δραστηριότητες χονδρικής και λιανικής ή πολλές σειρές, όπου κάθε σειρά αντιπροσωπεύει μια εμπορική δραστηριότητα κάθε κλάδου, είτε χονδρική είτε λιανική, για ένα είδος προϊόντος. Αυτή η μέθοδος έχει πλεονέκτημα ότι κάθε προϊόν μπορεί να εμφανιστεί στον πίνακα με διαφορετικό εμπορικό περιθώριο, ειδικά όταν τα προϊόντα είναι βαρύνουσας σημασίας και πρέπει να μεταφερθούν σε μεγάλες αποστάσεις. Οι στήλες πρέπει επίσης να χωριστούν αναλόγως.

Η λεπτομερής κατανομή των εμπορικών περιθωρίων εντούτοις γίνεται σπάνια λόγω της ανάγκης ύπαρξης αναλυτικών πληροφοριών. Οι απαραίτητες πληροφορίες για τα εμπορικά περιθώρια δεν είναι πάντα διαθέσιμες, γι' αυτό και συνηθίζεται να χρησιμοποιούνται λογικές υποθέσεις για τον προσδιορισμό τους. Οι πληροφορίες που θα έπρεπε να είναι διαθέσιμες για τον χειρισμό τους είναι: να είναι γνωστές όλες οι συναλλαγές προϊόντων που πραγματοποιούνται μέσω εμπορίου, καθώς επίσης και τα περιθώρια κέρδους για κάθε προϊόν, στοιχεία που είναι εξαιρετικά δύσκολο να συγκεντρωθούν⁸⁰.

Τα μεταφορικά περιθώρια εντάσσονται στον πίνακα παραγωγής, αφού γίνει ο διαχωρισμός των υπηρεσιών μεταφοράς που παρέχονται από κάθε βιομηχανία. Κόστη μεταφοράς τα οποία δεν αναγράφονται στο τιμολόγιο πώλησης του αγαθού, θεωρούνται σαν κόστη ενδιάμεσης κατανάλωσης της πώλησης κι όχι κόστος μεταφοράς. Από την πλευρά της χρήσης, είναι πολύ δύσκολο τα περιθώρια μεταφοράς να προσδιοριστούν επακριβώς. Οι μεταφορές εκτός της χώρας είναι εύκολο να περιλάβουν στην τιμή των εξαγωγών αυτό το κόστος, γενικά όμως η πληροφόρηση είναι ελλιπής⁸¹.

1.8 Χειρισμός δευτερευόντων προϊόντων στους πίνακες εισροών εκροών

Τα δευτερεύοντα προϊόντα ή υποπροϊόντα μπορούν να προκύψουν από τις παραγωγικές διαδικασίες μιας επιχείρησης και δεν αποτελούν την κύρια παραγωγή της.

⁷⁹United Nation, (1999), para.3.9 and Eurostat, (2008), idid, p.174.

⁸⁰Eurostat, (2008), idid., p.174.

⁸¹ Eurostat, (2008), idid., p.182.

Τα υποπροϊόντα προκύπτουν επειδή μέσω ορισμένων τεχνολογιών παράγονται περισσότερα από ένα προϊόντα ταυτόχρονα. Τα υποπροϊόντα μπορούν επίσης να παραχθούν από αρκετά διαφορετικές τεχνικές παραγωγής. Οι τύποι που μπορούν να διακριθούν τα υποπροϊόντα είναι⁸²:

(α) Τα *βοηθητικά προϊόντα*, που είναι προϊόντα που συνδέονται τεχνολογικά με την παραγωγή των κύριων προϊόντων, αλλά παράγονται και ανεξάρτητα ως κύρια προϊόντα. Το επίπεδο παραγωγής τους είναι ανεξάρτητο της παραγωγής του κύριου προϊόντος. Η ανάλωση εισροών που εμπεριέχουν, το κόστος παραγωγής τους, είναι δύσκολο να διαχωριστεί από το κόστος της κύριας παραγωγής. Ένα παράδειγμα είναι το υδρογόνο που παράγεται ως υποπροϊόν στις βιομηχανίες κατεργασίας πετρελαίου, αλλά και που παράγεται χωριστά από τις χημικές βιομηχανίες.

(β) Τα *συνηθισμένα υποπροϊόντα* είναι προϊόντα που δεν παράγονται χωριστά από το κύριο προϊόν, αλλά προκύπτουν ως απορρίμματα κατά την παραγωγική διαδικασία. Χαρακτηριστικό παράδειγμα υποπροϊόντος είναι μελάσες, οι οποίες συνδέονται με την παραγωγή της ζάχαρης και χρησιμοποιούνται ως ανεξάρτητα προϊόντα στην βιομηχανία μετάλλων.

(γ) Τα *κοινά ή συμπαραγόμενα προϊόντα* συνδέονται πιο αόριστα τεχνολογικά από τα συνηθισμένα υποπροϊόντα με την κύρια παραγωγή. Οι κοινές δαπάνες παραγωγής στα κοινά προϊόντα δεν μπορούν να επιμεριστούν εύκολα. Αντίθετα οι δαπάνες για τα συνηθισμένα υποπροϊόντα που επιμερίζονται ευκολότερα, αλλά έχουν σημαντικότερη αξία από αυτά. Ενώ καθένα από τα κοινά προϊόντα μπορεί να παραχθεί ξεχωριστά από ένα βιομηχανικό κλάδο, ανεξάρτητα από το άλλο προϊόν.

Ένα παράδειγμα συμπαραγόμενων προϊόντων είναι το γάλα και το κρέας στη βιομηχανία ζωικού κεφαλαίου. Τα προϊόντα αυτά μπορούν να παραχθούν σε μια κλίμακα που εξαρτάται από τη ζήτηση για το καθένα.

Τα δευτερεύοντα προϊόντα ή υποπροϊόντα μπορούν να εμφανιστούν λόγω της παραγωγικής διαδικασίας μιας παραγωγικής μονάδας, όπως παρουσιάστηκε παραπάνω ή λόγω των στατιστικών πρακτικών της. Τέτοιες πρακτικές μπορούν να προέλθουν από μια στατιστική

⁸² Σκούντζος, Θ., (2007), στο ίδιο, σελ.43. Επίσης United Nation, (1999), *Handbook of Input – Output Table Compilation and Analysis*, idid., para.4.11.

πολιτική, ώστε να παρουσιαστούν τα στοιχεία παραγωγής όσο το δυνατόν πιο ρεαλιστικά. Για παράδειγμα το ζήτημα των δευτεροβάθμιων προϊόντων προκύπτει, αν στον πίνακα παραγωγής περισσότερα από ένα προϊόντα καταγράφονται στην ίδια βιομηχανία⁸³.

Στους πίνακες εισροών εκροών τα κύρια προϊόντα εμφανίζονται στην κύρια διαγώνιο του πίνακα και τα δευτερεύοντα στις υπόλοιπες θέσεις⁸⁴.

1.9 Φόροι επί των προϊόντων και επιδοτήσεις στις τιμές και ένταξη αυτών στους πίνακες εισροών εκροών

Φόροι επί των προϊόντων είναι τα ποσά που πληρώνονται ανά μονάδα αγαθού ή υπηρεσίας που παράγεται ή εισάγεται⁸⁵. Ο φόρος μπορεί να είναι ένα συγκεκριμένο χρηματικό ποσό ανά μονάδα ενός αγαθού ή μιας υπηρεσίας, ή μπορεί να υπολογιστεί ως ποσοστό της τιμής ή της αξίας των αγαθών και των υπηρεσιών που παράγονται ή ανταλλάσσονται.

Οι φόροι που συνδέονται με τα προϊόντα, την παραγωγή και τις εισαγωγές είναι οι⁸⁶:

1. Φόρος προστιθέμενης αξίας (ΦΠΑ), ο οποίος επιβάλλεται στα αγαθά και υπηρεσίες που παράγονται ή πωλούνται από τις εγχώριες παραγωγικές μονάδες. Οι φόροι προστιθέμενης αξίας επιβάλλονται σε όλα τα στάδια των συναλλαγών, αλλά συνήθως αφαιρούνται (αν και ένα μέρος τους μπορεί να μην είναι εκπεστέο⁸⁷), όταν χρησιμοποιούνται για την ενδιάμεση κατανάλωση, τον πάγιο σχηματισμό κεφαλαίου ή τις εξαγωγές.
2. Λοιποί φόροι συνδεόμενοι με την παραγωγή, οι οποίοι επιβάλλονται στη χρήση των συντελεστών παραγωγής (π.χ. τέλη για άδειες κυκλοφορίας).
3. Φόροι και δασμοί συνδεόμενοι με τις εισαγωγές εκτός ΦΠΑ, δηλαδή οι υποχρεωτικές πληρωμές που επιβάλλονται. Περιλαμβάνουν τις υποχρεωτικές πληρωμές που επιβάλλονται από τη δημόσια διοίκηση ή την Ευρωπαϊκή Ένωση στα εισαγόμενα αγαθά,

⁸³United Nation, (1999), para. 4.6 to 4.11.

⁸⁴ Σκούντζος, Θ., (2007), στο ίδιο, σελ.42-43.

⁸⁵Eurostat, (2008), idid., para.6.5.1.

⁸⁶United Nation, (1999), para.5.14 and Eurostat (2008), idid., p.186-187.

⁸⁷ Εκπεστέος ΦΠΑ: είναι διαφορά μεταξύ του Φ.Π.Α που τιμολογείται στα προϊόντα και του Φ.Π.Α που αφαιρείται από τους χρήστες αυτών των προϊόντων.

προκειμένου να είναι σε ελεύθερη κυκλοφορία στο οικονομικό έδαφος μιας χώρας. Περιλαμβάνουν επίσης δασμούς σε εισαγωγές, γενικούς φόρους επί των πωλήσεων, φόρους κατανάλωσης, φόρους σε συγκεκριμένες υπηρεσίες κλπ.

4. Φόροι και δασμοί εξαγωγών, που είναι κάτι αντίστοιχο με τους φόρους και δασμούς εισαγωγών.

Αντίστοιχα *επιδότηση επί της τιμής* ενός αγαθού που παράγεται ή εισάγεται, είναι η διαφορά της τιμής που έχει το προϊόν που παράγεται και αυτής που πληρώνει ο καταναλωτής⁸⁸.

Οι επιδοτήσεις στις τιμές των αγαθών αντίστοιχα διακρίνονται στις⁸⁹:

1. επιδοτήσεις προϊόντων, οι οποίες χορηγούνται ανάλογα με την ποσότητα ή την αξία των αγαθών,
2. λοιπές επιδοτήσεις παραγωγής, οι οποίες δεν σχετίζονται με την ποσότητα ή την αξία των αγαθών και υπηρεσιών,
3. επιδοτήσεις εισαγωγών που χορηγούνται σε εισαγόμενα προϊόντα και περιλαμβάνουν τις άμεσες επιδοτήσεις στις εισαγωγές κλπ.
4. επιδοτήσεις εξαγωγών που περιλαμβάνουν τις άμεσες επιδοτήσεις στις εξαγωγές κλπ.

1.10 Συνδυασμένος ή ενιαίος πίνακας εισροών εκροών

Ένας πίνακας προσφοράς και ένας πίνακας χρήσεων μπορούν να συνδυαστούν και να παρουσιαστούν ως ενιαίος πίνακας. Αυτό μπορεί να γίνει προσθέτοντας δύο σειρές και μία στήλη στον πίνακα χρήσεων, έτσι ώστε να συμπεριληφθούν η εγχώρια παραγωγή και οι εισαγωγές⁹⁰. Με αυτό τον τρόπο δύναται να περιγράφουν οι εγχώριες συναλλαγές μιας εθνικής οικονομίας καθώς και οι συναλλαγές της με την αλλοδαπή κατά κλάδο και προϊόν.

Οι πίνακες ενδιάμεσων χρήσεων και παραγωγής ως συνδυασμένο πλαίσιο σχεδιάζονται για να χρησιμεύσουν ως καλύτερο στατιστικό εργαλείο. Καταρτίζονται επίσης για να συντάξουν τα σύνολα εθνικών λογαριασμών και να παρέχουν τις πληροφορίες για τη σύνταξη του συμμετρικού πίνακα.

⁸⁸Eurostat, (2008), *idid.*, p.185.

⁸⁹United Nation, (1999), *idid.*, para.5.14 and Eurostat, (1995), *idid.*, para.4.33.

⁹⁰Eurostat, (1995), *idid.*, para.9.08. Επίσης Οικονομίδης, Χαράλαμπος, (2007), στο ίδιο, σελ.100.

1.11 Συμμετρικός πίνακας εισροών εκροών

Στον συμμετρικό πίνακα εισροών εκροών εξισώνονται ο πίνακας προσφοράς (make matrix) με τον πίνακα χρήσεων (use matrix) σε έναν πίνακα. Ο συμμετρικός πίνακας (πίνακα 4) είναι ουσιαστικά μία μήτρα προϊόν κατά προϊόν ή βιομηχανία κατά βιομηχανία. Κατά τη διαδικασία της κατάρτισης του συμμετρικού πίνακα, προκύπτει η ισότητα μεταξύ προσφοράς και χρήσεων. Για την επίτευξη αυτής της ισότητας απαιτείται η προσαρμογή του πίνακα χρήσεων. Η πιο γνωστή μέθοδος για την προσαρμογή αυτή είναι η μέθοδος RAS⁹¹.

Στους πίνακες αυτούς περιγράφονται λεπτομερώς οι εγχώριες παραγωγικές διαδικασίες, αλλά και οι εξωτερικές συναλλαγές της εθνικής οικονομίας. Στον πίνακα παραγωγής (make table), η παραγωγή και οι εισαγωγές καταγράφονται ως εισροές. Στον πίνακα χρήσης (use table) η ενδιάμεση ανάλωση, οι ακαθάριστες πάγιες επενδύσεις, οι δαπάνες τελικής κατανάλωσης και οι εξαγωγές καταχωρούνται ως χρήσεις. Στον συμμετρικό πίνακα όμως, η παραγωγή και οι εισαγωγές καταγράφονται ως εισροές και οι άλλες συναλλαγές στα προϊόντα ως χρήσεις⁹².

Δεδομένου ότι οι τεχνολογικοί συντελεστές αλλάζουν, είναι ασταθείς, οι πίνακές θα πρέπει να ενημερώνονται συχνά, με πρόσθετες πληροφορίες για την ενδιάμεση ζήτηση, την προστιθέμενη αξία και την τελική ζήτηση⁹³.

Η ιδανική περίπτωση για έναν συμμετρικό πίνακα είναι να βρεθούν τα στοιχεία που περιγράφουν τις παραγωγικές διαδικασίες κάθε κλάδου, ο οποίος παράγει ένα ενιαίο προϊόν στην οικονομία (ομοιογενής παραγωγή). Σε μια τέτοια ιδανική περίπτωση, ο πίνακας είναι σχεδόν συμμετρικός.

Η ομοιογένεια στη λειτουργία παραγωγής είναι εγγυημένη, εκτός από τις περιπτώσεις των υποπροϊόντων ή των κοινών προϊόντων που συνδέονται τεχνολογικά στην δραστηριότητα παραγωγής. Εάν δεν εξασφαλίζεται η ομοιογένεια στην παράγωγη ενός κλάδου, εάν δηλαδή παράγει περισσότερα του ενός αγαθά ή ένα αγαθό παράγεται από διαφορετικούς τομείς με διαφορετικές τεχνικές παράγωγης, τότε μπορεί επέλθει στρέβλωση στην ανάλυση των

⁹¹United Nation, (1999), idid., para.8.18.

⁹² Eurostat, (1995), idid., para.9.09.

⁹³ Eurostat, (1995), idid., para 9.09.

συνολικών αποτελεσμάτων⁹⁴. Για παράδειγμα, προκειμένου να αξιολογηθούν τα συνολικά αποτελέσματα μιας αύξησης της ζήτησης ηλεκτρικής ενέργειας στην οικονομία, θα πρέπει να αναλυθούν όλες οι βιομηχανίες που παράγουν ηλεκτρική ενέργεια και χρησιμοποιούν διαφορετικές τεχνολογίες παραγωγής. Αν χρησιμοποιούν για παράδειγμα άνθρακα, πετρέλαιο, αιολική ενέργεια, ηλιακή ενέργεια κλπ.

Η διαφορά ανάμεσα στα δυο παραπάνω είδη πινάκων εισροών εκροών (ενιαίος ή συνδυασμένος και συμμετρικός) είναι ότι ο συνδυασμένος περιλαμβάνει την συσχέτιση των προϊόντων με τις βιομηχανίες, ενώ στον συμμετρικό έχουμε συσχέτιση προϊόντων με προϊόντα και βιομηχανιών με βιομηχανίες⁹⁵.

Συμμετρικός πίνακας παραγωγής και χρήσεων προϊόν κατά προϊόν (symmetric input-output table – product by product)⁹⁶

		ΠΡΟΪΟΝΤΑ (Products)		ΤΕΛΙΚΗ ΖΗΤΗΣΗ (Final consumption)	ΑΚΑΘΑΡΙΣΤΕ Σ ΠΑΓΙΕΣ ΕΠΕΝΔΥΣΕΙΣ (Gross capital formation)	ΣΥΝΟΛΟ (Total)
		(1)	(2)	(3)	(4)	(5)
ΠΡΟΪΟΝΤΑ (Products)	(1)	Ενδιάμεση Χρήση (Intermediate cons.)	Εξαγωγές (Exports)	Τελική Ζήτηση (Final cons.)	Ακαθάριστες Πάγιες Επενδύσεις (Gross capital form.)	Συνολική χρήση κατά Προϊόν (Total use by product)
ΠΡΟΣΤΙΘΕΜΕΝΗ ΑΞΙΑ (Comp. of value added)	(2)	Προστιθέμενη Αξία (Value added)	-	-	-	
	(3)	Εισαγωγές (Imports)				
ΣΥΝΟΛΟ (Total)	(4)	Συνολική παραγωγή κατά προϊόν (Total supply by product)				Συνολική Παραγωγή = Συνολική Χρήση (Total supply = Total use)

Πίνακας 4-Πηγή: European System of National Accounts, ESA 1995.

⁹⁴United Nation, (1999), idid., para. 4.3.

⁹⁵Eurostat, (1995), idid., para. 9.09.

⁹⁶Eurostat, (1995), idid., para.9.52.

Οι πίνακες παραγωγής και χρήσεων και ο συμμετρικός πίνακας εισροών εκροών, εξυπηρετούν στατιστικούς και αναλυτικούς σκοπούς. Σημαντικοί στατιστικοί σκοποί που εξυπηρετούν είναι για παράδειγμα ο προσδιορισμός των ασυνεπειών στις βασικές πηγές προσκόμισης στοιχείων. Συνεπώς εφαρμόζεται λεπτομερής έλεγχος και επέρχεται η βελτίωση της συνέπειας, της ευλογοφάνειας και της πληρότητας των στοιχείων που αφορούν τις οικονομικές διαδικασίες, η στάθμιση και υπολογισμός των αριθμοδεικτών που αφορούν μια οικονομία κλπ⁹⁷.

Επιπρόσθετα οι πίνακες δίνουν μια λεπτομερή εικόνα της σύνθεσης της παραγωγής και της χρήσης των αγαθών, των υπηρεσιών, της απασχόλησης και των εισοδημάτων. Έτσι τα στοιχεία που προέρχονται από τους πίνακες εξυπηρετούν την ανάλυση βασικών στοιχείων μιας οικονομίας, όπως οι ρυθμοί παραγωγικότητας και το εμπορικό ισοζύγιο μιας χώρας. Ανάλυση της παραγωγής, της δομής των δαπανών, ανάλυση της δομής του πάγιου σχηματισμού κεφαλαίου, της τελικής κατανάλωσης, των εξαγωγών, ανάλυση των απαιτούμενων εισαγωγών, ανάλυση αντίκτυπου των νέων τεχνολογιών στις παραγωγικές διαδικασίες κλπ⁹⁸, τα οποία είναι σημαντικά θέματα που συνθέτουν την οικονομία μιας χώρας.

Συμπερασματικά οι πίνακες εισροών εκροών μιας χώρας, μπορούν να χρησιμοποιηθούν ως εργαλεία οικονομικής ανάλυσης και αυτό συνιστά και την μεγαλύτερη χρησιμότητα τους. Οι πίνακες παραγωγής και χρήσης απαιτείται να προσαρμοστούν με συγκεκριμένες υποθέσεις ή πρόσθετες στατιστικές πληροφορίες, για τον υπολογισμό των άμεσων και έμμεσων οικονομικών αποτελεσμάτων. Για τον υπολογισμό των αθροιστικών, συνολικών αποτελεσμάτων, αυτές οι υποθέσεις και πρόσθετες απαιτήσεις για στοιχεία είναι οι ισχυρότερες.

Στην πραγματικότητα, οι απαιτούμενες πληροφορίες για τα αθροιστικά αποτελέσματα, αποδίδονται καλύτερα με την κατασκευή ενός συμμετρικού πίνακα εισροών εκροών. Επομένως, για τον υπολογισμό των συνολικών αποτελεσμάτων μιας οικονομίας, ο συμμετρικός πίνακας είναι το προτιμότερο εργαλείο.

⁹⁷ Eurostat, (1995), idid., para. 9.11.

⁹⁸ Eurostat, (1995), idid., para.9.12.

Οι πίνακες μπορούν να χρησιμοποιηθούν για να υπολογίσουν: τις επιπτώσεις των αλλαγών στις τιμές των φόρων ή των φορολογικών ποσοστών, στην ενδιάμεση και τελική ζήτηση των ατόμων και τομέων, τα αποτελέσματα των αλλαγών του όγκου τιμών, τα αποτελέσματα των αλλαγών στις τιμές παραγωγής πως επηρεάζουν την ενδιάμεση χρήση κλπ.⁹⁹.

Οι εκτιμήσεις που εξάγονται μέσω του υποδείγματος, μπορούν να παρουσιάσουν τα έμμεσα και τα άμεσα αποτελέσματα στην παράγωγη και χρήση των αγαθών σε μια οικονομία. Για παράδειγμα, μια σημαντική αύξηση στις τιμές ενέργειας, έχει επιπτώσεις όχι μόνο σε εκείνες τις βιομηχανίες που χρησιμοποιούν την ενέργεια εντατικά, αλλά και εκείνες τις βιομηχανίες που χρησιμοποιούν τα αποτελέσματα των πρώτων βιομηχανιών (έμμεσα αποτελέσματα).

⁹⁹ Eurostat, (1995), *idid.*, para. 9.13.

Κεφαλαίο 2

ΕΙΣΑΓΩΓΕΣ ΚΑΙ ΕΞΑΓΩΓΕΣ ΑΓΑΘΩΝ ΚΑΙ ΥΠΗΡΕΣΙΩΝ

2.1 Εισαγωγή - Γενικά Χαρακτηριστικά εισαγωγών και εξαγωγών

Οι εισροές αγαθών και υπηρεσιών στον πίνακα εισροών εκροών διαχωρίζονται σε εγχώριες και εισαγόμενες. Με τον ορό εισαγωγές αγαθών ονομάζονται οι ανταλλαγές αγαθών κατοίκων μιας χώρας από μη κατοίκους αυτής μέσω αγοραπωλησιών, δώρων ή δωρεών κλπ.¹⁰⁰.

Κάτοικοι μιας χώρας εννοούνται «όλες οι θεσμικές μονάδες (άτομα, οικογένειες, εταιρίες, ασυγχώνευτες επιχειρήσεις (οικογενειακές), κυβερνητικές μονάδες, μη κερδοσκοπικά ιδρύματα) που έχουν μακροπρόθεσμο οικονομικό συμφέρον στην οικονομία της χώρας ή που κατοικούν σε αυτή για περισσότερα από ένα έτη». Καθώς επίσης περιλαμβάνουν τους σπουδαστές που είναι στο εξωτερικό, τις θεσμικές μονάδες που λειτουργούν ή που πηγαίνουν στο εξωτερικό για λιγότερο από ένα έτος, τα σκάφη, τα αεροσκάφη που κινούνται στα διεθνή ύδατα ή τον εναέριο χώρο κλπ.¹⁰¹.

Στους μη κατοίκους μιας χώρας περιλαμβάνονται «όλες οι θεσμικές μονάδες που μένουν ή λειτουργούν για λιγότερο από ένα έτος στη χώρα ή δεν έχουν ένα μακροπρόθεσμο οικονομικό συμφέρον από την οικονομία της». Οι μη κάτοικοι περιλαμβάνουν τους σπουδαστές από τις ξένες χώρες, τις πρεσβείες, τα προξενεία, τα στρατιωτικά ιδρύματα και άλλες οντότητες μιας ξένης κυβέρνησης¹⁰².

Στον ορό εισαγωγές συμπεριλαμβάνονται οι εισαγωγές προϊόντων και υπηρεσιών. Εισαγωγές προϊόντων είναι τα ενδιάμεσα αγαθά που χρησιμοποιούνται στην παραγωγική διαδικασία, προϊόντα που προορίζονται για σχηματισμό παγίου κεφαλαίου, χρηματοοικονομικά προϊόντα, προϊόντα αγοραπωλησίας πλοίων και μεταφορικών μέσων γενικά που κινούνται εκτός των συνόρων μιας χώρας και φυσικά συναλλαγές που γίνονται απευθείας από τους καταναλωτές και προορίζονται επομένως για τελική χρήση.

¹⁰⁰ United Nation, (1999), *Handbook of Input – Output Table Compilation and Analysis. Studies and Methods*. Series F, No 74, New York, para.6.2.

¹⁰¹ United Nation, (1999), *idid.*, para.6.2.

¹⁰² United Nation, (1999), *idid.*, para.6.2.

Οι εισαγωγές των εμπορευμάτων, ειδικότερα, περιλαμβάνουν¹⁰³:

- Εισαγωγές των εμπορευμάτων για επεξεργασία.
- Εισαγωγές των εμπορευμάτων που έπειτα εξάγονται για να επεξεργαστούν στο εξωτερικό.
- Εισαγωγές ανταλλακτικών στα πάγια ενεργητικά.
- Εισαγωγές των εμπορευμάτων μέσω χρηματοδοτικής μίσθωσης.
- Μεταφορές σε είδος από τον υπόλοιπο κόσμο, όπως τα αγαθά που μεταφέρονται από τους μετανάστες.
- Εισαγωγές των καυσίμων που αγοράζονται στο εξωτερικό από τα σκάφη και αεροσκάφη που χρησιμοποιούνται σε διεθνή ύδατα, τα ψάρια που αγοράζονται στο εξωτερικό με τα εθνικά αλιευτικά σκάφη κλπ.
- Άμεσες αγορές στο εξωτερικό από τους κατοίκους της χώρας κλπ.

Αντίστοιχα οι εισαγωγές υπηρεσιών περιλαμβάνουν¹⁰⁴:

- Μεταφορές σε είδος από τον υπόλοιπο κόσμο
- Εισαγωγές των ασφαλιστικών υπηρεσιών
- Εισαγωγές των οικονομικών υπηρεσιών διαμεσολάβησης που μετριοούνται έμμεσα
- Μεταφορικές και ασφαλιστικές υπηρεσίες στις εισαγωγές, που δίνονται από μη-κατοίκους μιας χώρας κλπ.¹⁰⁵.

Αγαθά που εισάγονται και εξάγονται χωρίς περαιτέρω επεξεργασία θεωρούνται εκπτώσεις, μειώσεις των εισαγωγών ενός κράτους κι όχι εξαγωγές.

Ένας τρόπος διάκρισης των εισαγωγών είναι σε ανταγωνιστικές και μη ανταγωνιστικές. *Ανταγωνιστικές* είναι οι εισαγωγές που παράγονται ίδια ή παρόμοια προϊόντα και στην χώρα που τις εισάγει, ενώ *μη ανταγωνιστικές ή συμπληρωματικές* είναι αυτές που δεν παράγονται αντίστοιχα προϊόντα στην χώρα εισαγωγής¹⁰⁶.

¹⁰³United Nation, (1999), idid., para.6.6.

¹⁰⁴ United Nation, (1999), idid., para.6.7.

¹⁰⁵ Απαιτείται ιδιαίτερη προσοχή στην ανάλυση αυτών των στοιχείων.

¹⁰⁶Σκούντζος, Α.Θ., (1975), *Διακλαδικά Σχέσεις της Ελληνικής Οικονομίας*, ΚΕΠΕ, σελ.29.

Ο διαχωρισμός των εισαγωγών σε ανταγωνιστικές και μη είναι πολλές φορές πολύ δύσκολο να πραγματοποιηθεί. Προβλήματα που συναντώνται είναι για παράδειγμα όταν ένα προϊόν εισάγεται από δυο ή περισσότερες χώρες. Το ερώτημα είναι πως θα καταταχθεί σε κάθε παραγωγικό κλάδο, αναλογικά; Με βάση ένα συγκεκριμένο ποσοστό; Το ίδιο πρόβλημα συναντάται και όταν δεν υπάρχει καμία γεωγραφική ταξινόμηση. Δεν υπάρχουν δηλαδή στοιχεία για το που προορίζονται να χρησιμοποιηθούν οι εισαγόμενες εισροές¹⁰⁷.

Με βάση το ESA 1995 διακρίθηκαν δυο είδη γεωγραφικής ταξινόμησης. Διαιρεθήκαν οι εισαγωγές και οι εξαγωγές σε αυτές που προέρχονται και προορίζονται σε χώρες μέλη της Ευρωπαϊκής Ένωσης και της ONE (χώρες της intrastat) και σε αυτές των μη μελών (χώρες της extrastat).

2.2 Βασικές υποθέσεις, απαιτούμενα στοιχεία για την ενσωμάτωση εισαγωγών και εξαγωγών στο υπόδειγμα

Οι βασικές ιδιότητες των υποδειγμάτων όπως αναφερθήκαν και παραπάνω βασίζονται στα εξής¹⁰⁸:

1. *Ο κάθε παραγωγός διαθέτει ένα προϊόν ή μια ομάδα προϊόντων. Για την παραγωγή των αγαθών χρησιμοποιείται μια μέθοδος παραγωγής, καθώς επίσης και κάθε κλάδος παράγει μονό ένα προϊόν. Στην πραγματικότητα πλήθος προϊόντων παράγονται από διαφορετικούς κλάδους, καθώς επίσης απαιτούνται διαφορετικές εισροές για την παραγωγή των δευτερευουσών δραστηριοτήτων των κλάδων. Αυτό είναι ένα πρόβλημα που αντιμετωπίζεται σε ένα βαθμό με την ομαδοποίηση των κλάδων και την χρήση των κύριων δραστηριοτήτων τους στο υπόδειγμα.*
2. *Οι εισροές κάθε κλάδου εξαρτώνται μόνο από το επίπεδο παραγωγής του κλάδου. Όμως οι τεχνολογικές εξελίξεις οδηγούν σε υποκατάσταση εισροών (αστάθεια τεχνολογικών συντελεστών), καθώς επίσης οι σχετικές τιμές είναι σταθερές. Επομένως δεν θεωρείται αποδοτική η αλλαγή αναλογίας εισροών. Λύση στα παραπάνω δίνεται αν θεωρηθούν σταθεροί βραχυχρόνια οι τεχνολογικοί*

¹⁰⁷ Eurostat, (2008), *Eurostat manual of supply, use and input output tables*, (Luxemburg Eurostat), para.7.2.2.

¹⁰⁸ Οικονομίδης, Χαράλαμπος, (2007), *Εισαγωγή στο Σύστημα και την Ανάλυση Εισροών- Εκροών*, Εκδόσεις Κριτική, Αθήνα, σελ.44. Επίσης Λίβας, Χ. Πέτρος, (1994), *Ανάλυση Εισροών-Εκροών*, Εκδόσεις Α. Σταμούλης, Αθήνα-Πειραιάς, σελ.33.

συντελεστές. Καθώς επίσης για το λόγο ότι οι εισροές θεωρούνται συμπληρωματικές, μια μεταβολή σχετικών τιμών έχει μικρή επίδραση στις αναλογίες εισροών.

Για την ανάλυση του υποδείγματος εισροών-εκροών απαιτείται αρχικά η γνώση των παραγωγικών δραστηριοτήτων μιας οικονομίας. Όπως επίσης επαρκή και αξιόπιστα στατιστικά στοιχεία να την συνοδεύουν. Σημαντικές πηγές στοιχείων προέρχονται από διάφορες απογραφές όπως: απογραφή των ορυκτών βιομηχανιών, απογραφή της γεωργίας, απογραφή των κατασκευών, ετήσιες έρευνες για τις επιχειρήσεις ή τα ιδρύματα, απογραφή του εμπορίου, υπηρεσιών, μεταφορών, απογραφή των κλάδων των οικοδομικών και τεχνικών έργων, απογραφή των κυβερνήσεων και απολογισμοί, έρευνες για τις οικιακές δαπάνες, στατιστικές εξωτερικού εμπορίου, ισοζύγιο πληρωμών κλπ¹⁰⁹.

Όσο αφορά τις εισαγωγές και εξαγωγές προϊόντων και υπηρεσιών και λαμβάνοντας υπόψη τη σημασία τους για την οικονομία, είναι απαραίτητο να καταχωρηθούν με κάθε απαραίτητη λεπτομέρεια. Η κυρίαρχη άποψη για τις εισαγωγές και εξαγωγές είναι ότι πρέπει να αναλύονται ξεχωριστά στο υπόδειγμα και κατόπιν τα αποτελέσματα να ενσωματώνονται στον συνολικό πίνακα με τη χρήση του συντελεστή εισαγωγών¹¹⁰. Μια μήτρα εισαγωγών περιλαμβάνει όλες τις πληροφορίες που απαιτούνται για να ερευνηθούν τη δομή, το επίπεδο και τον όγκο των εισαγωγών.

Τα στατιστικά στοιχεία που απαιτούνται σε σχέση με τις εισαγωγές και εξαγωγές αγαθών και υπηρεσιών διαχωρίζονται όπως συστήνει ο ESA, με βάση τις χώρες που συναλλάσσονται. Συγκεκριμένα μετά το 1993 καταργήθηκε ένα μεγάλο μέρος διατυπώσεων, ελέγχων και εγγραφών κατά την διακίνηση εμπορευμάτων μεταξύ κρατών μελών της ΕΕ. Το γεγονός αυτό είχε σαν αποτέλεσμα τη μεταβολή του τρόπου συλλογής στοιχείων, που αφορούν συναλλαγές του ενδοκοινοτικού εμπορίου και που μέχρι τότε συγκεντρώνονταν από τα τελωνεία, με το Ενιαίο Διοικητικό Έγγραφο (ΕΔΕ)¹¹¹.

¹⁰⁹ Eurostat, (2008), *idid.*, p.115 and United Nation (1999), *idid.*, para.6.8.

¹¹⁰ Chenery, H. and Clark, P., (1959), *Interindustry Economics*. New York: John Wiley and Sons, p. 154.

¹¹¹ Εθνική Στατιστική Υπηρεσία της Ελλάδος, (ΕΣΥΕ), (2008), *Στατιστικές ενδοκοινοτικού και εξωτερικού εμπορίου*, Πειραιάς, σελ.3.

Για την συλλογή στοιχείων ενδοκοινοτικού εμπορίου εφαρμόζεται το σύστημα της «inrastat», όπου συλλέγει τα στοιχεία που αφορούν τις χώρες μέλη της Ε.Ε. Αντίστοιχα στοιχεία για τα μη κράτη μέλη της Ε.Ε. συλλέγονται από το σύστημα «extrastat».

Μέσω του συστήματος intrastat συγκεντρώνονται στοιχεία που αφορούν την περίοδο που γίνονται οι συναλλαγές, τις αφίξεις και αναχωρήσεις τους στις χώρες μέλη. Καταγράφεται επίσης η ποσότητα και η αξία τους, η χώρα προέλευσης και ο τύπος της συναλλαγής. Κύρια χαρακτηριστικά αυτού του συστήματος είναι ότι τα στοιχεία για τις ενδοκοινοτικές συναλλαγές, λαμβάνονται απευθείας από τις επιχειρήσεις μέσω της προσωρινής δήλωσης ΦΠΑ που υποβάλλουν και δεν συνδέονται πλέον με τα τελωνεία. Οι μικρές επιχειρήσεις εξαιρούνται από την υποχρέωση παροχής τέτοιων πληροφοριών¹¹².

Πολλά προβλήματα όμως συναντώνται και αφορούν την αξιοπιστία αυτών των δεδομένων. Προβλήματα λόγω του ότι ¹¹³:

- Η ενδιάμεση ζήτηση πρέπει να εισάγεται στον πίνακα την στιγμή που τα προϊόντα εισάγονται στην παραγωγική διαδικασία. Αυτό όμως είναι αδύνατο να συμβεί για τις εισαγωγές
- Πρέπει να γίνει διαχωρισμός ανάλογα με το αν οι εισαγωγές προορίζονται για ενδιάμεση χρήση ή για σχηματισμό παγίου κεφαλαίου
- Υπάρχει η πιθανότητα επίσης οι εισαγωγές να μην προορίζονται για τελική χρήση
- Τέλος τα στοιχεία που συλλέγει η intrastat αφορούν προϊόντα μόνο κι όχι τις υπηρεσίες.

Συνεπώς συμπεραίνεται ότι για αγαθά και υπηρεσίες που προορίζονται για τελική χρήση απαιτείται άμεση πληροφόρηση, πράγμα που είναι εξαιρετικά δύσκολο, ειδικά όσον αφορά στοιχεία για την ιδιωτική κατανάλωση. Τα ίδια ισχύουν και για τις εξαγωγές.

Ένα άλλο πρόβλημα επίσης χειρισμού των εισαγωγών αφορά στην στιγμή που πραγματοποιείται η συναλλαγή. Είναι ο χρόνος που αναφέρεται στο συμβόλαιο της ανταλλαγής, είναι ο χρόνος παράδοσης, ο χρόνος εξόφλησης του τιμολογίου; Όλα τα παραπάνω ερωτήματα πρέπει να απαντηθούν για τον ορθό χειρισμό των στοιχείων του

¹¹²Εθνική Στατιστική Υπηρεσία της Ελλάδος, (ΕΣΥΕ), (2008), στο ίδιο, σελ.3.

¹¹³Eurostat, (2008), idid., pp.113-115.

εξωτερικού εμπορίου στο υπόδειγμα¹¹⁴. Στο επόμενο υποκεφάλαιο αναλύονται λεπτομερώς οι τρόποι ενσωμάτωσης των εισαγωγών στους πίνακες και τα πλεονεκτήματα και προβλήματα συνοδεύουν καθένα από αυτούς τους τρόπους.

2.3 Μέθοδοι χειρισμού εισαγωγών και προβλήματα για το υπόδειγμα

Ο χειρισμός των εισαγωγών στο υπόδειγμα όπως αναλύθηκε και παραπάνω είναι εξαιρετικής σημασίας αλλά και δυσκολίας. Οι σχέσεις μεταξύ της εσωτερικής οικονομίας και του εξωτερικού εμπορίου δημιουργούν διάφορα προβλήματα στο στάδιο της κατασκευής ενός πίνακα εισροών εκροών. Κάποια πρόοδος έχει σημειωθεί προς την επίλυση αυτών των προβλημάτων όσο αφορά στην περιγραφή των προβλημάτων αυτών, στην μεθοδολογία χειρισμού τους, στις μεθόδους εκτίμησης των αποτελεσμάτων, στην αξιοπιστία στατιστικών στοιχείων, κ.λπ.)¹¹⁵. Διαχρονικά έχουν προταθεί διάφορες μέθοδοι χειρισμού και αντιμετώπισης των προβλημάτων που εμφανίζονται στον χειρισμό των εισαγωγών και εμφάνισης τους στον πίνακα εισροών εκροών.

Οι εισαγωγές μπορούν να διακριθούν σε ανταγωνιστικές και μη, όπως αναφέρθηκε παραπάνω, ανάλογα με το αν παράγονται ή όχι στην χώρα που τις εισάγει. Η διάκριση αυτή δεν είναι πάντα εφικτή. Αυτό οφείλεται για παράδειγμα στις αλλαγές στις σχετικές τιμές εγχώριων και εισαγόμενων προϊόντων ή της ανελαστικότητας προσφοράς στην εγχώρια παραγωγή βραχυχρόνια. Αυτά μπορεί να καταστήσουν μια ανταγωνιστική εισαγωγή σε μη ανταγωνιστική. Αντίθετα γίνεται μια μη ανταγωνιστική εισαγωγή να υποκατασταθεί από εγχώρια προϊόντα. Συνεπώς ο διαχωρισμός τους αυτός δεν είναι πάντα εφικτός¹¹⁶.

Επιπρόσθετα οι εισαγωγές μπορούν να διακριθούν ανάλογα με την χρήση τους, αν προορίζονται δηλαδή για ενδιάμεση κατανάλωση ή για τελική χρήση. Επίσης διακρίνονται ανάλογα με τον τύπο τους σε κεφαλαιουχικά και σε καταναλωτικά αγαθά κλπ.

¹¹⁴Eurostat, (2008), idid.,pp.115-116.

¹¹⁵ Luigi, L. Pasinetti, (1975), *Lezioni di Teoria della Produzione*, Soc. Ed. il Mulino, Bologna , Greek translation Korkotsidis, A.S., (1991), Παραδόσεις θεωρίας της Παραγωγής, Kritiki Publications, Scientific Library, Athens and Chenery, H., Clark, P., *Interindustry Economics*, New York: John Wiley and Sons, 1959, p. 153.

¹¹⁶Eurostat, (2008), idid.,pp.195-196.

Πολλές μέθοδοι χειρισμού των εισαγωγών έχουν χρησιμοποιηθεί διαχρονικά. Συνοπτικά αναφέρονται οι παρακάτω: ο Leontief¹¹⁷, του οποίου η εργασία θεωρείται ότι συνέβαλε ουσιαστικά στην δημιουργία του υποδείγματος εισροών εκροών, είχε προτείνει να αντιμετωπίζεται το εξωτερικό εμπόριο σαν ένας ξεχωριστός τομέας. Οι εισαγωγές αντιπροσωπεύουν τις εκροές, την παραγωγή του τομέα και οι εξαγωγές τις εισροές. Σύμφωνα με την προσέγγιση αυτή, οι εξαγωγές αντιμετωπίζονται συχνά ως εξωγενής μεταβλητή, δηλ. ως τμήμα της τελικής ζήτησης.

Η μέθοδος αυτή που χειρίζεται τα εισαγόμενα αγαθά από την πλευρά της τελικής ζήτησης χαρακτηρίστηκε ως αρκετά περίπλοκη, λόγω της έλλειψης απαραίτητων στοιχείων για αυτά. Από τη μια πλευρά οι μη ανταγωνιστικές εισαγωγές, ταξινομούνται σαν εισροές κατά κλάδο. Με αυτό τον τρόπο διαφαίνεται συγχρόνως και η χρήση των εισαγωγών αυτών. Αντιθέτως για τις ανταγωνιστικές εισαγωγές υπάρχει δυσκολία χειρισμού. Αυτό διότι δεν είναι δυνατό να διακριθεί πιο μέρος των συνολικών εισροών αφορά εισαγωγές και πιο εγχώρια παραγωγή¹¹⁸.

Ένας τρόπος κατανομής των ανταγωνιστικών εισαγωγών, που είχε προταθεί από τον Leontief, είναι να κατανέμονται στους τομείς που τις καταναλώνουν με την ίδια αναλογία με αυτή της συνολικής προσφοράς των αγαθών (υπόθεση αναλογικότητας)¹¹⁹.

Για παράδειγμα αν η συνολική παραγωγή ενός αγαθού είναι χίλιες μονάδες κι ένας συγκεκριμένος κλάδος παράγει συνολικά εκατό μονάδες, τότε και οι ανταγωνιστικές εισαγωγές που χρησιμοποιεί ο τομέας αυτός σαν εισροές, θα θεωρούνταν με αυτό τον τρόπο χειρισμού, ότι αντιστοιχούν στο 10% του συνόλου των εισαγωγών. Όπως γίνεται αντιληπτό αυτός ο τρόπος χειρισμού των ανταγωνιστικών εισαγωγών δεν ήταν ρεαλιστικός.

Ένας δεύτερος τρόπος χειρισμού των εισαγωγών για την επίλυση αυτού του προβλήματος, κατανέμει τις εισαγωγές ως εξής: οι μη ανταγωνιστικές εισαγωγές ταξινομούνται κανονικά ως εισροές, κατά μήκος μιας σειράς του πίνακα κατά χρήση από τους κλάδους. Αντιθέτως οι

¹¹⁷ Leontief, W., (1951), *The Structure of the American Economy 1919-39* (2nd Edition), Oxford: Oxford University press, pp. 24, 164-8.

¹¹⁸ Malindretou, Vassiliki, Economidis, Charalambos, (2008), «Incorporation of Foreign Transactions in Input-Output Analysis Approaches and Practices», *Investment Research & Analysis Journal*, Volume 3 / N1 / Spring.

¹¹⁹ Chenery, H., and Clark, P., (1959), *Interindustry Economics*. New York: John Wiley and Sons, p. 154.

ανταγωνιστικές εισαγωγές προστίθενται στην παραγωγή των τομέων¹²⁰. Οι ανταγωνιστικές εισαγωγές κατανέμονται προσθετικά στην παραγωγή της εγχώριας βιομηχανίας, αλλά δεν διακρίνονται κατά χρήση. Τελικά οι ανταγωνιστικές αφαιρούνται από την παραγωγή για τον υπολογισμό των συντελεστών.

Για τον υπολογισμό της συνολικής εγχώριας παράγωγης, οι εισαγωγές αυτές θα πρέπει να εισαχθούν σαν αρνητική στήλη στην τελική ζήτηση. Στο παραπάνω πρότυπο, οι ανταγωνιστικές εισαγωγές αντιμετωπίζονται ως αρνητικό εξωγενές στοιχείο¹²¹. Οπότε δεν έχουν καμία θέση στον υπολογισμό του περιεχομένου εισροών της εσωτερικής παραγωγής, η οποία αποτελείται μόνο από τις μη ανταγωνιστικές εισαγωγές¹²².

Άλλη μέθοδος είναι να αντιμετωπίζονται οι συνολικές εισαγωγές σαν αρνητική τελική ζήτηση. Καθώς επίσης οι εξαγωγές αντιμετωπίζονται ως στοιχείο της τελικής ζήτησης¹²³. Προφανώς αυτή η προσέγγιση απλοποιεί την διαδικασία με την χρήση των συνολικών εισαγωγών, αντί για τον διαχωρισμό τους. Για χώρες που εξαρτώνται σημαντικά από το εξωτερικό εμπόριο, δύναται αυτή η απλοποίηση δύναται να δημιουργήσει λανθασμένα αποτελέσματα για τις συναλλαγές τους. Συνήθως οι χώρες που δεν έχουν υψηλό βαθμό ολοκλήρωσης ή αναπαραγωγής, είναι οι λιγότερο αναπτυγμένες ή αναπτυσσόμενες χώρες. Οι οποίες πραγματοποιούν μεγάλο όγκο συναλλαγών με το εξωτερικό¹²⁴.

Γενικά οι χώρες αυτές δεν μεταχειρίζονται τις εξωτερικές συναλλαγές με ιδιαίτερα διαφορετικούς τρόπους από τις περισσότερο αναπτυγμένες χώρες. Οι εισαγωγές συνολικά κι

¹²⁰ Συνήθως οι μη ανταγωνιστικές εισαγωγές περιλαμβάνουν τις ιδιωτικές και κυβερνητικές πληρωμές στο εξωτερικό και τις ιδιωτικές, κυβερνητικές και επιχειρησιακές δαπάνες στις ξένες χώρες. Βλέπε Abraham, W.I., and Hoffenberg, M., *Some problems of Standardization of Input-Output Statistic*. T. Barna (ed.), pp. 352-3.

¹²¹) Ghosh, A., (1964), *Experiments with Input-Output Models*, U.P. Cambridge, pp. 13-15 and Stone, R., (1961), *Input-Output and National Accounts*, O.E.C.E., Paris.

¹²² Malindretou, Vassiliki, Economidis, Charalambos, (2008), «Incorporation of Foreign Transactions in Input-Output Analysis Approaches and Practices», *Investment Research & Analysis Journal*, Volume 3 / N1 / Spring.

¹²³ Αναλυτικότερα για αυτή την προσέγγιση βλέπε: European Input Output Workers, Chenery, H. and Clark, P., (1959), *Interindustry Economics*. New York: John Wiley and Sons, p. 154 and Barna, T., (1963) (ed.), *Structural Interdependence and Economic Development*, Harvard University, Macmillan, pp. 195-6.

¹²⁴ Malindretou, Vassiliki, Economidis, Charalambos, (2008), «Incorporation of Foreign Transactions in Input-Output Analysis Approaches and Practices», *Investment Research & Analysis Journal*, Volume 3 / N1 / Spring.

όχι σαν ανταγωνιστές και μη, κατανέμονται είτε σε μια χωριστή σειρά στον πίνακα, είτε προσθετικά σε κάθε κελί του αντίστοιχου τομέα που τις καταναλώνει.

Ο διαχωρισμός σε ανταγωνιστικές και μη εισαγωγές για τις αναπτυσσόμενες χώρες δεν κρίνεται σκόπιμος. Λόγω αυτού αποφεύγονται πιθανά προβλήματα ταξινόμησης, όπως αναλύθηκαν παραπάνω. Καθώς επίσης στα αρχικά στάδια οικονομικής ανάπτυξης μιας χώρας, οι εισαγωγές συνήθως είναι στο σύνολο τους μη ανταγωνιστικές, οπότε εμφανίζονται στην τελική ζήτηση. Όταν μια χώρα αρχίζει να υποκαθιστά τις εισαγωγές της με εγχώρια παράγωγη, οι συμπληρωματικές εισαγωγές γίνονται ανταγωνιστικές, αυτό φυσικά καθίσταται εφικτό σε μακροχρόνιες περιόδους¹²⁵.

Όπως αναλύθηκε παραπάνω κρίνεται εξαιρετικά σημαντικός ο ορθός χειρισμός των εισαγωγών και κατ' επέκταση εξαγωγών μιας οικονομίας. Για τον λόγο αυτό έγιναν τόσες προσπάθειες για τη χρήση της σωστότερης μεθόδου εισαγωγής τους στο υπόδειγμα. Τελικά οι τέσσερις μέθοδοι που επικράτησαν και συστήνονται από τα Ηνωμένα Έθνη (United Nation-1999) είναι αυτές που περιγράφονται αναλυτικά παρακάτω.

Οι μέθοδοι που χρησιμοποιούνται για τον χειρισμό των εισαγωγών στο υπόδειγμα είναι οι παρακάτω¹²⁶:

Μέθοδος Α: Οι εισαγωγές κατανέμονται κατά μήκος της γραμμής του αντίστοιχου εγχώριου κλάδου κατά προϊόν. Αυτό σημαίνει ότι κατανέμονται οι εισαγωγές σε εκείνους τους κλάδους της εγχώριας παραγωγής που κατασκευάζουν τα ίδια ή σχεδόν τα ίδια προϊόντα. Οπότε οι συνολικές ενδιάμεσες εκροές είναι το εγχώριο συν το εισαγόμενο προϊόν.

Το αποτέλεσμα αυτής της μεθόδου είναι ότι το οριζόντιο άθροισμα των γραμμών είναι μεγαλύτερο από την εγχώρια παραγωγή, κατά την αξία των εισαγωγών. Αυτό οδηγεί στην παραβίαση της ισότητας των συνολικών ποσών των σειρών και των στηλών του πίνακα. Για να αποφευχθεί το παραπάνω φαινόμενο χρησιμοποιούνται διορθώσεις στον πίνακα. Συγκεκριμένα ένας τρόπος είναι να προστεθούν στην μήτρα της τελικής χρήσης ως αρνητική

¹²⁵Malindretou, Vassiliki, Economidis, Charalambos, (2008), «Incorporation of Foreign Transactions in Input-Output Analysis Approaches and Practices», *Investment Research & Analysis Journal*, Volume 3 / N1 / Spring. Επίσης πιο λεπτομερείς αναλύσεις για το θέμα αυτό έχουν γίνει για τις εξής χώρες από: UN, ECLA for Colombia (1957), Argentina (1958), by Eleish G.E. for Egypt (1954) in Barna, T. op. cit. and by Chenery, H., Clark, P., Cao-Pina V., for Italy (1950).

¹²⁶Οικονομίδης, Χαράλαμπος, (2007), στο ίδιο σελ.70-72.

στήλη, οι εισαγωγές Κι αυτό διότι αφαιρούνται από την εγχώρια παραγωγή οι εισαγωγές, οι οποίες έχουν προστεθεί σαν σειρά κατά προϊόν.

Ένας άλλος τρόπος να διορθωθεί η ανισοροπία του πίνακα, είναι να συνταχθούν δυο διαφορετικές μήτρες συντελεστών. Όπου το άθροισμα των εισαγωγών και των εγχώριων προϊόντων είναι ο παρανομαστής. Έτσι διαιρώντας με αυτό κάθε κελί, υπολογίζονται οι συντελεστές κάθε κλάδου. Λόγω όμως της υποκατάστασης εισαγόμενων και εγχώριων προϊόντων δημιουργείται κάποια αστάθεια στους συντελεστές. Ο τρόπος αυτός έχει επίσης το μειονέκτημα ότι τα σύνολα των σειρών και των στηλών του πίνακα, δεν απεικονίζουν πλέον τις τιμές της ακαθάριστης εγχώριας παραγωγής, αλλά μάλλον την συνολική παραγωγή.

Μέθοδος Β: Άλλη μέθοδος είναι να θεωρηθούν οι εισαγωγές ως αρχικές εισροές για τους παραγωγικούς κλάδους. Μεταχειρίζονται επομένως οι εισαγωγές σύμφωνα με την χρήση τους (αγοραστής). Κατά συνέπεια, επειδή ο πίνακας παρουσιάζει μόνο εγχώριες συναλλαγές που εμφανίζουν ενδιαφέρον, οι εισαγόμενες εισροές καταχωρούνται σε μια σειρά και διαχωρίζονται ανάλογα με την χρήση τους (στους κλάδους εγχώριας παραγωγής και τελικής ζήτησης).

Όμως και σε αυτή την περίπτωση εμφανίζεται το πρόβλημα της αστάθειας των συντελεστών παραγωγής, λόγω της υποκατάστασης των εγχώρια παραγόμενων προϊόντων από αυτά που παράγονται στην αλλοδαπή. Αυτό ανάλογα βεβαία με το κατά ποσό ανταγωνιστικές είναι οι εισαγωγές.

Μέθοδος Γ: Υπάρχει επίσης η δυνατότητα να συνδυαστούν οι παραπάνω μέθοδοι και τελικά να διαχωριστούν οι εισαγωγές σε ανταγωνιστικές και μη . Όπου οι ανταγωνιστικές τοποθετούνται κατά μήκος της γραμμής του εγχώριου κλάδου παραγωγής και αντιμετωπίζονται με τον ίδιο τρόπο όπως όλες οι εισαγωγές. Ενώ οι μη ανταγωνιστικές, ταξινομούνται σαν αρχικές εισροές στους αντιστοίχους κλάδους.

Οπότε οι ενδιάμεσες εισροές αποτελούνται από εγχώριες και τις ανταγωνιστικές εισροές. Έτσι για να υπολογιστεί η συνολική Ακαθάριστη Εγχώρια Παραγωγή, θα πρέπει οι ανταγωνιστικές εισροές στο σύνολο τους να τοποθετηθούν ως αρνητική στήλη στην τελική ζήτηση. Έτσι επιτυγχάνεται η σταθερότητα των συντελεστών και ομοιογένεια στην διάρθρωση του προϊόντος των κλάδων. Επιπρόσθετα δεδομένου ότι ο πίνακας περιλαμβάνει μόνο τις ανταγωνιστικές εισαγωγές, είναι απαραίτητο να καταχωρηθούν σε μια σειρά εισροών, οι συμπληρωματικές.

Στην πράξη, εντούτοις, είναι συνήθως πολύ δύσκολο να διαχωριστούν οι ανταγωνιστικές και οι συμπληρωματικές εισαγωγές. Για παράδειγμα, ένα προϊόν που εισάγεται και το οποίο είναι ανταγωνιστικό, δύναται όταν διαιρείται περαιτέρω σε υποκατηγορίες να εμφανιστεί στο υπόδειγμα ως μη ανταγωνιστικό. Επίσης αν η παραγωγή ενός προϊόντος από την ημεδαπή είναι πολύ χαμηλή για την κάλυψη των αναγκών της οικονομίας, μια μεγάλη ποσότητα αγαθών εισάγεται από την αλλοδαπή. Συνεπώς το προϊόν αυτό χαρακτηρίζεται συνήθως ως συμπληρωματική εισαγωγή στο σύνολο του¹²⁷.

Μια περαιτέρω δυσκολία προκύπτει αν συγκρίνουμε τους πίνακες εισροών- εκροών διαφορετικών χωρών, δεδομένου ότι το ίδιο προϊόν μπορεί να εμφανιστεί σε μια χώρα ως ανταγωνιστικό προϊόν, ενώ σε μια άλλη συμπληρωματικό. Συμπερασματικά σε έναν κόσμο ταχύτατων τεχνολογικών αλλαγών, αυτό που ενδιαφέρει πραγματικά είναι η πιθανή υποκατάσταση των εισροών, παρά οι πηγές προέλευσης τους.

Μέθοδος Δ: Λαμβάνοντας υπόψη την οικονομική σημασία των εισαγωγών για την οικονομικό προγραμματισμό ενός κράτους, είναι απαραίτητο να καταχωρηθούν στο υπόδειγμα εισροών-εκροών με όσο το δυνατό πιο λεπτομερή και σχολαστικό τρόπο. Αυτό επιτυγχάνεται καλύτερα με την ένωση της μήτρας εγχώριας παραγωγής και των εισαγωγών στη συνολική μήτρα.

Οι εισαγωγές στη συνέχεια με βάση την τελευταία αυτή μέθοδο, ταξινομούνται με βάση τη χρήση και την προέλευση τους. Με αυτό τον τρόπο η μήτρα εισαγωγών, περιλαμβάνει όλες τις απαιτούμενες πληροφορίες για την εκτίμηση της δομής και του όγκου των εισαγωγών. Συνεπώς επιτρέπεται η πλήρης ενσωμάτωση της μήτρας εισαγωγών στον συνολικό πίνακα εισροών-εκροών.

Η μέθοδος αυτή έχει το πλεονέκτημα ότι επιτρέπει την αναγνώριση της προέλευσης εισαγωγών. Επιπλέον, προσφέρει την δυνατότητα μελέτης των επιπτώσεων υποκατάστασης εισροών. Γεγονός που είναι εξαιρετικά σημαντικό για τον οικονομικό προγραμματισμό και τον χειρισμό των παραγωγικών διαδικασιών μιας χώρας. Εντούτοις αυτή η μέθοδος απαιτεί μεγάλο όγκο στατιστικών πληροφοριών, που είναι απαραίτητες για την ικανοποιητική ταξινόμηση των εισαγωγών. Οι πληροφορίες που παρέχονται, δεν περιέχουν συνήθως τα

¹²⁷Malindretou, Vassiliki, Economidis, Charalambos, (2008), «Incorporation of Foreign Transactions in Input-Output Analysis Approaches and Practices», *Investment Research & Analysis Journal*, Volume 3 / N1 / Spring.

στοιχεία όσο αφορά στην προέλευση των εισαγόμενων προϊόντων. Ειδικά δε όταν δεν αγοράζεται άμεσα το προϊόν από τον τελικό χρήστη, αλλά μέσω τρίτου.

Καταλήγοντας πρέπει να συνυπολογίσει κάποιος ότι πέρα από την επιλογή της σωστής μεθόδου χειρισμού εισαγωγών στο υπόδειγμα, συναντώνται και αλλού είδους προβλήματα. Ειδικότερα κάποιες συναλλαγές οι οποίες έχουν χαρακτήρα εισαγωγών, όπως αναφέρεται στον ορισμό τους, δεν είναι πραγματικά εισαγωγές οπότε συναντώνται κάποια προβλήματα στον χειρισμό τους.

Πολλές φορές συναλλαγές που περνούν τα σύνορα μιας χώρας, δεν είναι εισαγωγές. Τέτοιου είδους συναλλαγές είναι για παράδειγμα, τα προϊόντα που προορίζονται για τις πρεσβείες των χωρών, τις στρατιωτικές βάσεις ξένων χωρών σε μια χώρα κλπ. Άλλη περίπτωση είναι συναλλαγές που γίνονται εντός συνόρων μιας χώρας και είναι εισαγωγές. Όπως για παράδειγμα το ψάρεμα σε διεθνή ύδατα και πώληση απευθείας στους κατοίκους μιας χώρας. Προβλήματα χειρισμού εντοπίζονται επίσης στον χειρισμό των εκπτώσεων και επιδομάτων στους παραγωγούς, καθώς επίσης και αγαθών που μετρώνται σαν υπηρεσίες, όπως το λογισμικό των ηλεκτρονικών υπολογιστών¹²⁸.

2.4 Πίνακας εισροών εκροών για τις εισαγωγές

Σύμφωνα με την Eurostat, ένας πίνακας εισροών-εκροών περιλαμβάνει ένα πίνακα εισαγωγών από την πλευρά χρήσης σε βασικές τιμές (πίνακας 5). Στον πίνακα χρήσης εισαγωγών του υποδείγματος εισροών εκροών, η χρήση των εισαγομένων προϊόντων και υπηρεσιών εμφανίζεται κατά προϊόν και κατά βιομηχανία, καθώς επίσης και κατά κατηγορία τελικής χρήσης. Αυτή η παρουσίαση των εισαγωγών οδηγεί στον διαχωρισμό της χρήσης των εισαγόμενων αγαθών και των υπηρεσιών, από τη χρήση των αγαθών και των υπηρεσιών εγχώριας παραγωγής.

Οι πίνακες εισαγωγών περιλαμβάνουν τον πίνακα ενδιάμεσων χρήσεων εισαγωγών, όπου παρουσιάζεται η χρήση των εισαγόμενων αγαθών και των υπηρεσιών κατά βιομηχανία στις στήλες και κατά προϊόν στις σειρές (πρώτο τεταρτημόριο του πίνακα 5).

Το μέρος τελικής ζήτησης του πίνακα παρουσιάζει τη χρήση των εισαγόμενων αγαθών και των υπηρεσιών, ανά κατηγορία της τελικής ζήτησης στις στήλες και κατά προϊόν στις σειρές

¹²⁸ Eurostat, (2008), *idid.*, pp. 115-117.

(δεύτερο τεταρτημόριο του πίνακα 5). Αυτός ο διαχωρισμός των εγχώρια παραγομένων και εισαγόμενων αγαθών και των υπηρεσιών, είναι απαραίτητος πολλές φορές για αναλυτικούς λόγους¹²⁹.

Πίνακας χρήσης εισαγωγών- A use table for import ¹³⁰

		Κλάδοι 1 2 3 n	Σ(1)	Τελική χρήση a) b) c) d) e) f)	Σ(3)	Σ (1) + Σ(3)
		(1)	(2)	(3)	(4)	(5)
Προϊόντα 1 2 3 m	(1)	Ενδιάμεση κατανάλωση εισαγωγών (cif) κατά προϊόν και κατά κλάδο		Τελική χρήση εισαγωγών σε τιμές αγοραστή (cif): Τελική κατανάλωση: a) νοικοκυριών b) νομικά πρόσωπα δημοσίου δικαίου c) κυβέρνηση Σχηματισμός πάγιου κεφαλαίου: d) ακαθάριστος σχηματισμός πάγιου κεφαλαίου e) αλλαγές στα αποθέματα f) εξαγωγές		
Σ (1)	(2)	Συνολική ενδιάμεση κατανάλωση για εισαγόμενα προϊόντα κατά κλάδο		Συνολικές τελικές χρήσεις εισαγόμενων προϊόντων κατά τύπο		Συνολικές εισαγωγές

Πίνακας 5 – Πηγή: *European System of National Accounts, ESA 1995*

Ο πίνακας χρήσης των εισαγωγών αποτελεί τη βάση για την σύσταση του *συμμετρικού πίνακα εισαγωγών*. Γενικά αν ο πίνακας εισροών εκροών των εισαγωγών (input output table of imports), αφαιρεθεί από τον συνολικό πίνακα σε τιμές αγοράς (input output table at purchaser prices), τότε έχουμε τον πίνακα για *το εγχώριο προϊόν μιας οικονομίας*. Αν αφαιρεθούν

¹²⁹ Eurostat, (2008), idid., pp. 191-196.

¹³⁰ Eurostat, (1995), idid., para.4.49.

επίσης και τα εμπορικά και μεταφορικά περιθώρια, οι φόροι συν τις επιδοτήσεις στις τιμές, τότε παίρνουμε τους πίνακες παραγωγής και χρήσεων σε βασικές τιμές¹³¹.

Ο συμμετρικός πίνακας εισροών εκροών σε βασικές τιμές κατά προϊόν (πίνακας 6), στο πρώτο τεταρτημόριο εμφανίζει την συνολική ενδιάμεση χρήση των εισροών σε βασικές τιμές. Στο δεύτερο τεταρτημόριο τις τελικές χρήσεις των προϊόντων σε βασικές τιμές και τελικά η άθροιση τους δίνει την συνολική χρήση των προϊόντων σε βασικές τιμές.

Κατόπιν αφότου προστεθούν οι φόροι μείον τις επιδοτήσεις των προϊόντων (καθαροί φόροι), υπολογίζεται η συνολική ενδιάμεση και αντίστοιχα τελική κατανάλωση των προϊόντων σε τιμές αγοραστή. Τελικά αν προστεθούν η ενδιάμεση κατανάλωση σε βασικές τιμές, τα συστατικά στοιχεία της προστιθέμενης αξίας (αποζημιώσεις υπάλληλων, έμμεσοι φόροι, κέρδη κλπ.) και οι εισαγωγές (cif), τότε υπολογίζεται η συνολική προσφορά των προϊόντων σε βασικές τιμές κατά προϊόν.

Αν και δεν είναι απαραίτητος ο διαχωρισμός των εγχώρια παραχθέντων προϊόντων από τα εισαγόμενα στους πίνακες παραγωγής και χρήσης, είναι σκόπιμος στην περίπτωση που υπάρχει σχέση μεταξύ παραγωγής και χρήσης μέσα στην εθνική οικονομία. Έτσι ο διαχωρισμός αυτός χρησιμεύει στην ανάλυση του αντίκτυπου των αλλαγών στην τελική ζήτηση για εισαγωγές, τις επιδράσεις στην εσωτερική παραγωγή (πχ. πιθανή υποκατάσταση εισροών) και στις εξαγωγές. Όπως επίσης και τις επιρροές σε άλλες μεταβλητές παραγωγής, όπως είναι η απασχόληση, το εισόδημα κλπ¹³².

Αντίστοιχα και για την ελληνική οικονομία προκειμένου να αναλυθεί η επίπτωση του αντίκτυπου των εισαγωγών της χώρας στην οικονομία, και ειδικότερα την εξάρτηση της από το εξωτερικό εμπόριο, θα αναλυθεί ο πίνακας εισροών-εκροών για τις εισαγωγές.

¹³¹ Eurostat, (1995), idid., para.4.50.

¹³² Eurostat, (1995), idid., para.9.48.

Συμμετρικός Πίνακας Εισροών-Εκροών σε βασικές τιμές, Προϊόν κατά Προϊόν (A symmetric input-output table at basic prices product by product)¹³³

		Προϊόντα (Products)	Σ(1)	Τελικές Χρήσεις (Final uses)	Σ(3)	Σ(1) + Σ(3)
		(1)	(2)	(3)	(4)	(5)
1 2 3 . . Προϊόντα (Products) . . n	(1)	Ενδιάμεση Κατανάλωση σε βασικές τιμές κατά προϊόν (Intermediate consumption at basic prices by product and by product)		Τελική χρήση σε βασικές τιμές: α) Τελική κατανάλωση (νοικοκυριών ,νομικά πρόσωπα δημοσίου δικαίου, κυβέρνηση) β) Σχηματισμός πάγιου κεφαλαίου (ακαθάριστος σχηματισμός πάγιου κεφαλαίου, αλλαγές στα αποθέματα, εξαγωγές)		
Σ(1)	(2)	Συνολική ενδιάμεση κατανάλωση σε βασικές τιμές κατά προϊόν (Total intermediate cons. at basic prices by product)		Συνολική τελική χρήση κατά κατηγορία		Συνολική χρήση σε βασικές τιμές (Total use at basic prices)
Φόροι στα προϊόντα μείον τις Επιδοτήσεις (Taxes on products (-)Subsidies on products)	(3)	Φόροι επί των προϊόντων (Net taxes on products by product)		Φόροι επί των προϊόντων κατά τύπο τελικής χρήσης (Net taxes on products by type of final use)		Συνολική Φόροι επί των προϊόντων (Total net taxes on products)
Σ(1)+Σ(3)	(4)	Συνολική ενδιάμεση κατανάλωση σε τιμές αγοραστή κατά προϊόν (Total intermediate consumption at purchasers' prices by product)		Συνολική τελική χρήση κατά τύπο σε τιμές αγοραστή (Total final uses by type at purchasers' prices)		Συνολική χρήση σε τιμές αγοραστή (Total use at purchasers' prices)
Μισθοί, ημερομίσθια, φόροι στην παραγωγή κλπ. (Compensation of employees, net taxes on prod., cons. of fixed capital)	(5)	Συστατικά στοιχεία της προστιθέμενης αξίας (Components of value added by product)				

¹³³Eurostat, (1995), *European System of National Accounts, ESA 1995*, (Luxemburg Eurostat), para.9.53.

Σ(5)	(6)	Συνολική Προστιθέμενη Αξία κατά προϊόν (Value added by product)				
Σ(1)+(3)+(5)	(7)	Συν. εκροή σε βασικές τιμές κατά προϊόν (Output at basic prices by product)				
Εισαγωγές (imports)	(8)	Εισαγωγές κατά προϊόν (Imports c.i.f. by product)				
(7) + (8)	(9)	Συν. Προσφορά σε βασικές τιμές κατά προϊόν (Supply at basic prices by product)				
Πάγιος σχηματισμός κεφαλαίου, αποθέματα κλπ.(Fixed capital form., Fixed capital stock)	(10)					

Πίνακας 6- Πηγή: *European System of National Accounts, ESA 1995.*

2.5 Εξωτερικό εμπόριο της Ελλάδας – Γενικά χαρακτηριστικά

Το εξωτερικό εμπόριο αποτέλεσε και αποτελεί έναν από τους βασικούς πόλους ανάπτυξης των οικονομιών. Αποτελεί την βασική συνιστώσα διαμόρφωσης του Ακαθάριστου Εγχώριου Προϊόντος μιας χώρας και ειδικότερα στο σημερινό περιβάλλον της παγκοσμιοποίησης και των ανοιχτών οικονομιών.

Για χώρες μικρές ή αναπτυσσόμενες, όπου η εγχώρια παραγωγή και κατανάλωση είναι αμελητέου μεγέθους, το εξωτερικό εμπόριο είναι ο κύριος τρόπος οικονομικής μεγέθυνσης και ανάπτυξης ανταγωνιστικότητας. Στοιχεία που αφορούν επομένως τις εισαγωγές και τις εξαγωγές των κρατών, είναι εξαιρετικής σημασίας για τον οικονομικό προγραμματισμό και για την πορεία μιας οικονομίας.

2.5.1 Πηγές δεδομένων για το εξωτερικό εμπόριο κάθε χώρας

Κάθε χρόνο και σε συνεχή βάση, συλλέγονται και δημοσιεύονται από την Eurostat στοιχεία για τις εξωτερικές συναλλαγές κάθε κράτους μέλους της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Μέσω αυτών των στοιχείων υπολογίζονται τα εμπορικά ισοζύγια των κρατών, γίνονται προβλέψεις για την πορεία ενδεχόμενων ελλειμμάτων τους και τελικά στόχο έχουν την επίτευξη μιας ορθής οικονομικής πολιτικής για τα κράτη.

Οι στατιστικές υπηρεσίες των εκάστοτε χωρών συγκεντρώνουν τα στοιχεία που αφορούν τις εισαγωγές και εξαγωγές αγαθών. Στοιχεία για την προέλευση και τον προορισμό τους, τις ποσότητες και τις αξίες τους κλπ., τα οποία χρησιμεύουν για τον υπολογισμό του εμπορικού ισοζυγίου κάθε οικονομίας.

Η Στατιστική Υπηρεσία της Ελλάδας (ΕΣΥΕ) εκδίδει μηνιαίους, τριμηνιαίους και ετήσιους απολογισμούς για τις εξωτερικές συναλλαγές, αφίξεις, αναχωρήσεις αγαθών, από και προς χώρες της ΕΕ, καθώς επίσης στοιχεία για τις συναλλαγές της βιομηχανίας, του αγροτικού τομέα κλπ. Τα στοιχεία αυτά που συλλέγει η ΕΣΥΕ προέρχονται μέσω του συστήματος της intrastat για τις ενδοκοινοτικές συναλλαγές της Ελλάδας. Για τις συναλλαγές εκτός ΕΕ, οι πληροφορίες αποκτούνται μέσω των τελωνείων και για τις εισαγωγές και εξαγωγές υπηρεσιών απευθείας μέσω του ισοζυγίου πληρωμών. Έπειτα ανακοινώνονται τα εμπορικά ισοζύγια της χώρας μηνιαία και συνολικά κάθε έτος¹³⁴. Παρακάτω ο πίνακας 7 παρουσιάζει τα στοιχεία που εξέδωσε η ΕΣΥΕ για το εμπορικό ισοζύγιο της χώρας το 2007, καθώς και την πορεία του σε σχέση με τα προηγούμενα έτη.

Ενδεικτικά παρουσιάζονται οι εμπορικές συναλλαγές της χώρας κατά την τριετία 2005-2007 (πίνακας 7), όπου διαφαίνεται το μέγεθος του ελλείμματος του εμπορικού ισοζυγίου σε αξίες (εκ. ευρώ) και σε ποσοστιαίες μεταβολές ανά έτος. Αναλυτικά η συνολική αξία των εισαγωγών-αφίξεων, κατά το χρονικό διάστημα Ιανουαρίου-Δεκεμβρίου 2005 ανήλθε στο ποσό των 45.757,1εκατ.€. Η συνολική αξία των εξαγωγών-αποστολών κατά το ίδιο διάστημα,

¹³⁴Εθνική Στατιστική Υπηρεσία της Ελλάδος, (2008), *Στατιστικές ενδοκοινοτικού και εξωτερικού εμπορίου*, Πειραιάς, σελ.3.

ανήλθε στο ποσό των 14.731,4εκατ.€. Συνεπώς το εμπορικό ισοζύγιο της χώρας παρουσίαζε έλλειμμα της τάξης των 23.273,8 εκατ.ευρώ¹³⁵.

Το 2007 η συνολική αξία των εμπορικών συναλλαγών της χώρας έφθασε στα 72.670,2 εκατ.ευρώ (εισαγωγές συμπεριλαμβανομένης της αξίας των πλοίων συν τις εξαγωγές-αποστολές), καταγράφοντας μία αύξηση 8,1% σε σχέση με το 2006. Η αύξηση αυτή, ωστόσο, αντανακλά και πάλι όπως και τα προηγούμενα έτη, τον ιδιαίτερα υψηλό ρυθμό αύξησης των εισαγωγών (αύξηση 9,4% το 2007 σε σχέση με το 2006) και σε δεύτερο βαθμό την μέτρια άνοδο που σημείωσαν οι εξαγωγές της Ελλάδας (άνοδο 4% σε σχέση με το 2006). Δημιουργώντας έτσι ένα σημαντικό εμπορικό έλλειμμα που έφτασε τα 29.476,5 εκατ.€ το 2007, και το οποίο συνεχώς διευρύνεται¹³⁶.

Το εξωτερικό εμπόριο της Ελλάδας, τα έτη 2005-2006-2007 (σε εκ. ευρώ)

	2005*	2006*	2007*	Μεταβολές %	
				2006/2005	2007/2006
A. ΕΙΣΑΓΩΓΕΣ – ΑΦΙΞΕΙΣ					
1. Συμπεριλαμβανομένης της αξίας των πλοίων	45.757,1	50.722,4	55.654,5	10,90%	9,70%
2. Εξαιρουμένης της αξίας των πλοίων	44.379,4	48.008,7	53.006,6	8,20%	10,40%
3. Εξαιρουμένων των πετρελαιοειδών	36.661,6	38.498,5	44.694,0	5,00%	16,10%
B. ΕΞΑΓΩΓΕΣ – ΑΠΟΣΤΟΛΕΣ					
1. Συμπεριλαμβανομένων των πετρελαιοειδών	14.731,6	16.433,6	17.139,5	11,90%	4,30%
2. Εξαιρουμένων των πετρελαιοειδών	13.387,8	14.284,5	15.059,8	7,10%	5,40%
Γ. ΕΜΠΟΡΙΚΟ ΙΣΟΖΥΓΙΟ (συμπεριλαμβανομένων των πετρελαιοειδών) (= B1-A2)	-29.647,8	-31.575,1	-35.867,1	6,30%	13,60%
Δ. ΕΜΠΟΡΙΚΟ ΙΣΟΖΥΓΙΟ (εξαιρουμένων των πετρελαιοειδών) (= B2 – A3)	-23.273,8	-24.214,0	-29.634,2	3,80%	22,40%

Πίνακας 7 - Πηγή: Εθνική Στατιστική Υπηρεσία Ελλάδος* Προσωρινά στοιχεία, δεν περιλαμβάνεται η αξία των συναλλαγών υπηρεσιών. Υπουργείο Εξωτερικών-Γενική Γραμματεία Διεθνών Οικονομικών Σχέσεων και αναπτυξιακής συνεργασίας.

¹³⁵ Πηγή: ΕΣΥΕ* Προσωρινά στοιχεία-Γενική Γραμματεία Διεθνών Οικονομικών Σχέσεων και αναπτυξιακής συνεργασίας (www.agora.mfa.gr).

¹³⁶ Πηγή: Εθνική Στατιστική Υπηρεσία Ελλάδος* Προσωρινά στοιχεία-Υπουργείο Εξωτερικών- Γενική Γραμματεία Διεθνών Οικονομικών Σχέσεων και αναπτυξιακής συνεργασίας (www.agora.mfa.gr).

Επισημαίνεται ότι τα παραπάνω στοιχεία αφορούν μόνο τις εμπορευματικές συναλλαγές. Συνεπώς, δε συμπεριλαμβάνονται σε αυτά οι συναλλαγές υπηρεσιών και οι μη καταχωρημένες συναλλαγές¹³⁷.

2.5.2. Εξωτερικό εμπόριο της Ελλάδας, ιστορική αναδρομή

Η Ελλάδα παραδοσιακά έχει μια κατ' εξοχήν εξωστρεφή οικονομία. Οι εξωτερικές συναλλαγές της αποτελούν ένα μεγάλο ποσοστό επί των συνολικών. Διαχρονικά κοιτάζοντας την πορεία του εξωτερικού εμπορίου της Ελλάδας διαπιστώνει κάποιος ότι κατά την μεταπολεμική περίοδο, οι εξαγωγές της αυξανόταν σε υψηλότερους ρυθμούς από εκείνους των παγκόσμιων εξαγωγών. Το αποτέλεσμα αυτού ήταν η αύξηση της ανταγωνιστικότητας της ελληνικής οικονομίας και κατά συνέπεια της έντονης εξωστρέφειας της¹³⁸.

Μέχρι τα τέλη της δεκαετίας του 1990 η αύξηση των ελληνικών εξαγωγών ήταν ταχεία. Αποτέλεσμα ήταν η αύξηση της διείσδυσης των ελληνικών προϊόντων στην διεθνή αγορά. Συνεπώς σε ανάλογο βαθμό κυμαινόταν η κάλυψη των ελληνικών εισαγωγών από τις εξαγωγές, και η μείωση του ελλείμματος του εμπορικού ισοζυγίου της χώρας. Το εμπορικό ισοζύγιο της χώρας βεβαίως παρέμενε πάντοτε ελλειμματικό. Σε γενικές γραμμές διαχρονικά και σύμφωνα με στοιχεία της Εθνικής Στατιστικής Υπηρεσίας, οι εισαγωγές της Ελλάδας παραδοσιακά ήταν διπλάσιες από τις εξαγωγές και κατά την διάρκεια της μεταπολεμικής περιόδου. Κατόπιν στην τρέχουσα δεκαετία έγιναν υπερτριπλάσιες κι αποτέλεσμα αυτού ήταν να μειωθεί σημαντικά το ποσοστό κάλυψης των εισαγωγών από τις εξαγωγές της χώρας¹³⁹.

Ειδικότερα, όπως σημειώνεται στην Ετήσια Έκθεση για την Ανταγωνιστικότητα του 2004, που συντάχθηκε από το Εθνικό Συμβούλιο Ανταγωνιστικότητας και Ανάπτυξης (ΕΣΣΑ), «ο βαθμός εξωστρέφειας της Ελλάδας είναι ακόμη πολύ χαμηλός συγκρινόμενος με πολλές άλλες χώρες ανάλογου μεγέθους και παρόμοιου επιπέδου ανάπτυξης με την Ελλάδα. Οι λόγοι

¹³⁷ Πηγή: Εθνική Στατιστική Υπηρεσία Ελλάδος (ΕΣΥΕ), www.statistics.gr.

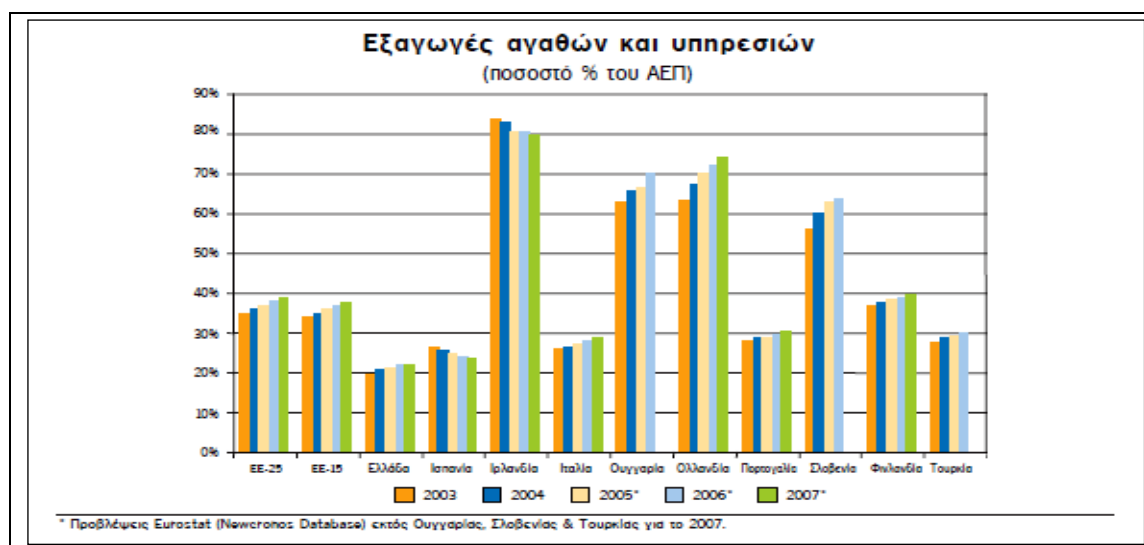
¹³⁸ Υπουργείο Ανάπτυξης-Ετήσιες Εκθέσεις Εθνικού Συμβουλίου Ανταγωνιστικότητας και Ανάπτυξης (ΕΣΑΑ) για την ανταγωνιστικότητα, (2005), με στοιχεία από την Παγκόσμια Επετηρίδα Ανταγωνιστικότητας του International Institute for Management Development (IMD) και της εξαμηνιαίας έκθεσης του Οργανισμού Οικονομικής Συνεργασίας και Ανάπτυξης (ΟΟΣΑ), Αθήνα, παρ.3.4.3, σελ.142-143.

¹³⁹ Υπουργείο Ανάπτυξης-Ετήσιες Εκθέσεις Εθνικού Συμβουλίου Ανταγωνιστικότητας και Ανάπτυξης (ΕΣΑΑ) για την ανταγωνιστικότητα, (2005), στο ίδιο, παρ.3.4.3, σελ.143-145.

των εξαγωγών και των εισαγωγών αγαθών και υπηρεσιών ως ποσοστά του ΑΕΠ είναι εξαιρετικά χαμηλοί σε σύγκριση με τα δεδομένα στην παγκόσμια οικονομία»¹⁴⁰.

Με βάση στοιχεία της Eurostat, οι εξαγωγές αγαθών της Ελλάδας, τα τελευταία έτη αντιστοιχούν μόλις στο 7,8% του ΑΕΠ. Με το ποσοστό αυτό η Ελλάδα καταλαμβάνει την 59η και προτελευταία θέση ανάμεσα σε 60 χώρες. Αντίστοιχα, οι εξαγωγές αγαθών και υπηρεσιών, αποτελούν το 20% του ΑΕΠ, ποσοστό που κατατάσσει την Ελλάδα στην 88η θέση μεταξύ 104 χωρών¹⁴¹.

Η χώρα μας εμφανίζει ένα από τα υψηλότερα εμπορικά ελλείμματα στα αγαθά, σε αντίθεση με χώρες ανάλογου μεγέθους και ανάπτυξης με την Ελλάδα που εμφανίζουν μικρότερα ελλείμματα ή και πλεόνασμα. Στο παρακάτω διάγραμμα (Διάγραμμα 1)¹⁴², σύμφωνα με τα τελευταία στοιχεία για την πενταετία 2003-2007, διακρίνεται η εικόνα των εξαγωγών της χώρας σε σύγκριση με την ΕΕ των 25 και άλλες ευρωπαϊκές χώρες αναλόγου μεγέθους. Στο διάγραμμα μπορεί κάποιος να παρατηρήσει ότι χώρες ανάλογου ανάπτυξης με την Ελλάδα, όπως η Ιρλανδία ή την Φιλανδία εμφανίζουν σαφέστατα μεγαλύτερα έως και διπλάσια ποσοστά εξαγωγών αγαθών και υπηρεσιών.

Διάγραμμα 1- Πηγή: Eurostat, ΕΣΑΑ για την ελληνική ανταγωνιστικότητα, 2005.

¹⁴⁰ Υπουργείο Ανάπτυξης-Ετήσιες Εκθέσεις Εθνικού Συμβουλίου Ανταγωνιστικότητας και Ανάπτυξης (ΕΣΑΑ) για την ανταγωνιστικότητα, (2004), με στοιχεία από την Παγκόσμια Επετηρίδα Ανταγωνιστικότητας του International Institute for Management Development (IMD) και της εξαμηνιαίας έκθεσης του Οργανισμού Οικονομικής Συνεργασίας και Ανάπτυξης (ΟΟΣΑ), Αθήνα.

¹⁴¹ Πηγή: www.ekt.gr (Εθνικό Κέντρο Τεκμηρίωσης), με πληροφορίες από ΕΣΑΑ 2007 και ΥΠΑΝ.

¹⁴² Υπουργείο Ανάπτυξης-Ετήσιες Εκθέσεις Εθνικού Συμβουλίου Ανταγωνιστικότητας & Ανάπτυξης (ΕΣΑΑ) για την ανταγωνιστικότητα, 2005, στο ίδιο, σελ. 150.

2.6 Εξαγωγές της Ελλάδας, βασικά χαρακτηριστικά, κατηγορίες εξαγόμενων προϊόντων και χώρες προορισμού αυτών

Οι εξαγωγές για μια οικονομία, όπως προαναφέρθηκε, αποτελούν βασικό πόλο ανάπτυξης και ανταγωνιστικότητας. Μια άλλη διάσταση της θετικής επίδρασης των εξαγωγών είναι ότι μέσω της ανάπτυξης μιας οικονομίας και της αύξησης της παραγωγής της, επιτυγχάνεται και υποκατάσταση των εισαγωγών, συνεπώς περιορισμός του εμπορικού ελλείμματος ή και δημιουργία πλεονάσματος.

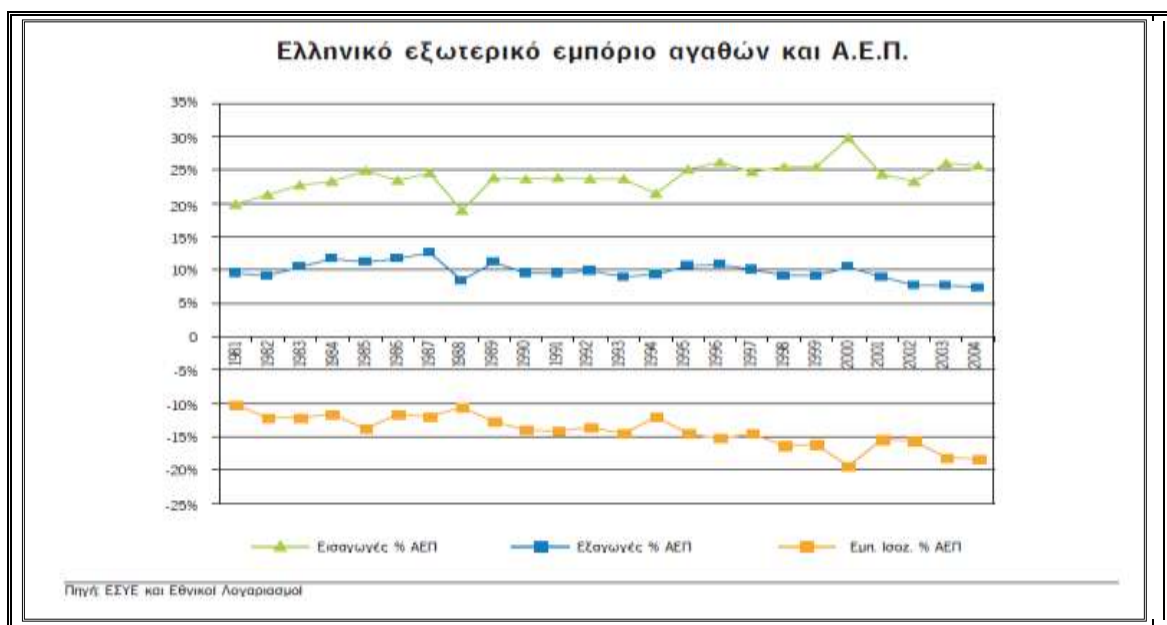
2.6.1 Πορεία εξαγωγών αγαθών της Ελλάδας

Οι ελληνικές εξαγωγές κινήθηκαν αυξητικά μέχρι τα τέλη της δεκαετίας του 1980, με βάση τα στοιχεία της ΕΣΥΕ και των Εθνικών Λογαριασμών. Μάλιστα κινήθηκαν ταχύτερα από την αύξηση του Ακαθάριστου Εγχώριου Προϊόντος (ΑΕΠ). Το γεγονός αυτό είχε ως συνέπεια την αύξηση της εξωστρέφειας της παραγωγής και της οικονομίας της χώρας γενικά¹⁴³. Όπως μπορεί να παρατηρήσει κάποιος και από το παρακάτω διάγραμμα (*Διάγραμμα 2*)¹⁴⁴ για την εξέλιξη των ελληνικών εισαγωγών και εξαγωγών και του εμπορικού ισοζυγίου ως ποσοστό του ΑΕΠ.

Το 1981 οι εισαγωγές της χώρας είναι περίπου διπλάσιες από τις εξαγωγές και το εμπορικό έλλειμμα κινείται γύρω στο 9-10% του ΑΕΠ. Επίσης από το 1990 και μετά υπάρχει υστέρηση του ρυθμού ανάπτυξης των εξαγωγών και μάλιστα η υστέρηση αυτή γίνεται πιο έντονη την τελευταία πενταετία 2000-2004 (1981: το έλλειμμα αποτελεί το 9,6% του ΑΕΠ, ενώ 2004 το 7,4%). Τα γεγονότα αυτά, οδηγούν στην ολοένα και μεγαλύτερη διεύρυνση του εμπορικού ελλείμματος κατά τα τελευταία έτη.

¹⁴³Υπουργείο Ανάπτυξης-Ετήσιες Εκθέσεις Εθνικού Συμβουλίου Ανταγωνιστικότητας και Ανάπτυξης (ΕΣΑΑ) για την ανταγωνιστικότητα, 2005, στο ίδιο, σελ.144.

¹⁴⁴Υπουργείο Ανάπτυξης-Ετήσιες Εκθέσεις Εθνικού Συμβουλίου Ανταγωνιστικότητας και Ανάπτυξης (ΕΣΑΑ) για την ανταγωνιστικότητα, 2005, στο ίδιο, σελ.144.

Διάγραμμα 2- Πηγή: ΕΣΥΕ και Εθνικοί Λογαριασμοί, ΕΣΑΑ για την ελληνική ανταγωνιστικότητα, 2005.

2.6.2 Πορεία εξαγωγών υπηρεσιών της Ελλάδας

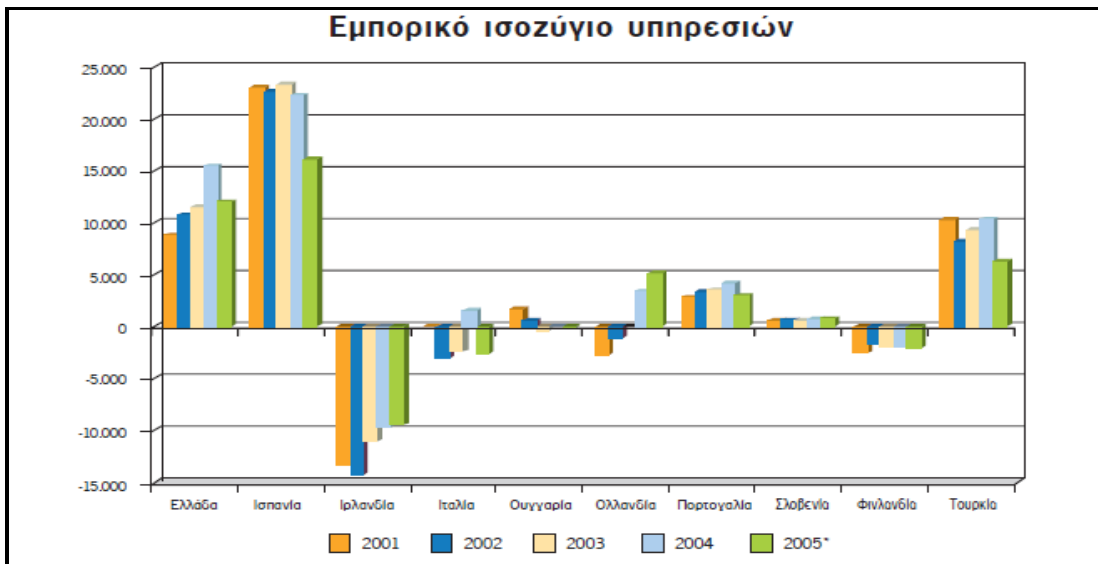
Αντίθετα με τις εξαγωγές αγαθών, η Ελλάδα αποτελεί, αναλογικά με το μέγεθος της, αρκετά σημαντική δύναμη στις εξαγωγές υπηρεσιών (Διάγραμμα 3)¹⁴⁵. Το εμπορικό ισοζύγιο υπηρεσιών της Ελλάδας εμφανίζεται πλεονασματικό σε αντίθεση με αυτό των αγαθών της.

Την πενταετία 2001-2005, το εμπορικό ισοζύγιο για τις υπηρεσίες της χώρας εμφανίζεται σταθερά πλεονασματικό και άνω των 7.500 εκατ.€. Σε σχέση με άλλες χώρες όπως η Ιρλανδία, η Φιλανδία ή και η Ιταλία, η Ελλάδα είναι σαφώς σε πλεονεκτικότερη θέση αυτήν την χρονική περίοδο, όσο αφορά τις εξωτερικές συναλλαγές των υπηρεσιών της.

Αυτή της η δύναμη οφείλεται κυρίως στην ανάπτυξη των εξαγωγών στις μεταφορικές και ταξιδιωτικές υπηρεσίες, δηλαδή στις δραστηριότητες της ελληνικής ναυτιλίας και τουρισμού. Η συμμετοχή όμως των τομέων αυτών στην παγκόσμια αγορά, καθώς και η συμβολή τους στην αύξηση κάλυψης των εισαγωγών δεν είναι αρκετά σημαντική, ώστε να συμβάλει επαρκώς στην μείωση του εμπορικού ισοζυγίου της χώρας συνολικά¹⁴⁶.

¹⁴⁵ Υπουργείο Ανάπτυξης-Ετήσιες Εκθέσεις Εθνικού Συμβουλίου Ανταγωνιστικότητας και Ανάπτυξης (ΕΣΑΑ) για την ανταγωνιστικότητα, 2005, στο ίδιο, σελ.152.

¹⁴⁶ Υπουργείο Ανάπτυξης- Ετήσιες Εκθέσεις Εθνικού Συμβουλίου Ανταγωνιστικότητας και Ανάπτυξης (ΕΣΑΑ) για την ανταγωνιστικότητα, 2005, στο ίδιο, σελ.143-145.

Διάγραμμα 3 – Πηγή Eurostat, ΕΣΑΑ για την ελληνική ανταγωνιστικότητα, 2005.

2.6.3 Σύνθεση ελληνικών εξαγωγών

Η Ελλάδα είναι κατεξοχήν αγροτική χώρα, τα αγροτικά προϊόντα αποτέλεσαν το βασικό εξαγωγικό είδος της για πολλές δεκαετίες και κυρίως κατά την μεταπολεμική περίοδο. Έως και σήμερα ο αγροτικός τομέας αποδίδει το 1/5 περίπου των συνολικών εξαγωγών της χώρας. Όμως το μεγαλύτερο ποσοστό των εξαγωγών της Ελλάδας δεν το αποτελούν πλέον τα προϊόντα του αγροτικού κλάδου, αλλά τα βιομηχανικά προϊόντα¹⁴⁷.

Τα βιομηχανικά προϊόντα που εξάγει η χώρα είναι κυρίως προϊόντα κατεργασμένου πετρελαίου, κλωστοϋφαντουργικά είδη, ενδύματα και χαλυβουργικά προϊόντα και λιπαντικά. Επίσης εξάγει διάφορα χημικά προϊόντα και πρώτες ύλες, τρόφιμα και ποτά. Τις τελευταίες δυο δεκαετίες σημαντική επίσης αύξηση παραγωγής και αποστολής στο εξωτερικό παρουσίασαν προϊόντα έντασης τεχνολογίας, όπως ιατρικά και φαρμακευτικά προϊόντα, πετροχημικά, βιομηχανικά μηχανήματα, μηχανές γραφείου και επεξεργασίας στοιχείων κλπ. Επιπρόσθετα αυξητική εξαγωγική τάση εμφάνισαν και προϊόντα έντασης εξειδικευμένης εργασίας, όπως είναι διάφορες χρωστικές και αρωματικές ύλες, είδη από καουτσούκ, συσκευές και εξοπλισμός επικοινωνιών κλπ.¹⁴⁸.

¹⁴⁷Εθνική Στατιστική Υπηρεσία Ελλάδος* Προσωρινά στοιχεία-Υπουργείο Εξωτερικών-Γενική Γραμματεία Διεθνών Οικονομικών Σχέσεων και αναπτυξιακής συνεργασίας (www.agora.mfa.gr).

¹⁴⁸Υπουργείο Ανάπτυξης- Ετήσιες Εκθέσεις Εθνικού Συμβουλίου Ανταγωνιστικότητας και Ανάπτυξης (ΕΣΑΑ) για την ανταγωνιστικότητα, 2005, στο ίδιο, σελ.144-146.

Το ποσοστό εξαγωγών κεφαλαιουχικών προϊόντων διατηρείται σε πολύ χαμηλά ποσοστά. Οι ελληνικές εξαγωγές στο σύνολο τους σχεδόν, αποτελούνται από καταναλωτικά προϊόντα και υπηρεσίες. Αυτό δείχνει την αδυναμία ανταγωνισμού της Ελλάδας, λόγω αυτής ακριβώς της διάρθρωσης των εξαγωγών της. Λεπτομερώς οι κατηγορίες των προϊόντων που εξάγει η χώρα, αναλύονται στο επόμενο κεφάλαιο όπου μελετάται ο πίνακας εισροών εκροών της ελληνικής οικονομίας για τις εισαγωγές, καθώς και στο σύνολο της για τα έτη 2000 και 2005.

2.6.4 Χώρες αποστολής ελληνικών προϊόντων

Οι χώρες προορισμού, αποστολής των ελληνικών προϊόντων είναι στην πλειοψηφία τους ευρωπαϊκές. Έχουν επέλθει βέβαια αρκετές μεταβολές τα τελευταία χρόνια στην γεωγραφική κατανομή των ελληνικών εξαγωγών. Έχουν προστεθεί νέοι προορισμοί και γενικά υπάρχει μεγάλη γεωγραφική διασπορά για αυτές.

Σύμφωνα με στοιχεία ΕΣΥΕ, κατά μέσο όρο την τελευταία δεκαετία, γύρω στο 48-58% των συνολικών εξαγωγών της Ελλάδας αναχωρούν προς τα κράτη μέλη της Ευρωπαϊκής Ένωσης, ενώ αντίστοιχα την δεκαετία του 1980 και 1990 το ποσοστό αυτό ήταν γύρω στο 60-65%. Η Ρωσία παραμένει ο μεγαλύτερος αποδέκτης ελληνικών προϊόντων σε απόλυτα μεγέθη. Περίπου το 4,5-5% προορίζονται για την Β.Αμερική, το 6,5-9% προς χώρες της Αφρικής, το 1-1,5% για Ασιατικές χώρες και οι υπόλοιπες εξαγωγές προορίζονται προς λοιπές χώρες ανά τον κόσμο. Με βάση τα τελευταία στατιστικά στοιχεία παρατηρείται, η βαθμιαία υποβάθμιση της σημασίας της Β.Αμερικής και το θεαματικό ενδιαφέρον για τις Βαλκανικές χώρες, αλλά και για τις χώρες της Μέσης Ανατολής και τις Αφρικανικές χώρες¹⁴⁹.

Σε αξίες καθώς και σε ποσοστά επί του συνόλου των εξαγωγών ο πίνακας 8 παρακάτω, παρουσιάζει τα στοιχεία για τις βασικότερες χώρες που υποδέχονται τα ελληνικά προϊόντα. Συγκεκριμένα δίνονται τα στοιχεία για τις εξαγωγές της χώρας της αρχής της δεκαετίας που διανύουμε, στα μέσα και στα τέλη περίπου αυτής, ενδεικτικά δηλαδή για τα έτη 2001, 2005 και 2007.

Σε γενικές γραμμές δεν παρατηρούνται σημαντικές διαφορές στα ποσοστά συμμετοχής των χωρών στις ελληνικές εξαγωγές μεταξύ των ετών. Δεν εμφανίζονται επίσης διαφορές στην σειρά κατάταξης τους σαν χώρες υποδοχής ελληνικών προϊόντων. Περίπου το μισό ή και

¹⁴⁹Πηγή: ΕΣΥΕ και Υπουργείο Ανάπτυξης-Ετήσιες Εκθέσεις Εθνικού Συμβουλίου Ανταγωνιστικότητας και Ανάπτυξης (ΕΣΑΑ) για την ανταγωνιστικότητα, 2005, στο ίδιο, σελ.148-149, σε συνδυασμό με στοιχεία του Ιδρύματος Οικονομικών και Βιομηχανικών Ερευνών (ΙΟΒΕ) και της εξαμηνιαίας έκθεσης του Οργανισμού Οικονομικής Συνεργασίας και Ανάπτυξης (ΟΟΣΑ) για την ελληνική οικονομία.

περισσότερο των εξαγωγών της χώρας προορίζεται για τις χώρες που καταγράφει ο πίνακας 8.

Στις πρώτες θέσεις των χωρών αποστολής των ελληνικών προϊόντων εμφανίζονται μεγάλα ευρωπαϊκά κράτη, όπως είναι η Γερμανία και η Ιταλία. Άλλα και άλλα βαλκανικά κράτη, γειτονικά στην χώρα, όπως είναι η Βουλγαρία και η Ρουμάνια. Παρατηρείται επίσης κάποια υποβάθμιση του ενδιαφέροντος για εξαγωγές στις Ηνωμένες Πολιτείες Αμερικής. Υποβάθμιση που φαίνεται λογική, αν αναλογιστεί κάποιος την μείωση της ανταγωνιστικότητας των ελληνικών προϊόντων, λόγω του υψηλού κόστους μεταφοράς τους.

Πίνακας για τις βασικότερες χώρες προορισμούς των ελληνικών προϊόντων¹⁵⁰

Σειρά κατάταξης χωρών αποστολής ελληνικών προϊόντων			Χώρες προορισμού	Αξία (εκατ. €)			% συμμετοχή επί του συνόλου των ελλην. Εξαγωγών		
2007	2005	2001		2007	2005	2001	2007	2005	2001
1	1	1	Γερμανία	1.980,3	1.753,1	1.819,2	11,50%	12,50%	15,80%
2	2	2	Ιταλία	1.841,1	1.475,7	1.313,1	10,70%	10,50%	11,40%
3	7	6	Κύπρος	1.111,9	725,0	570,0	6,50%	5,20%	5,00%
4	4	4	Βουλγαρία	1.109,9	817,0	650,1	6,50%	5,80%	5,70%
5	3	3	Ην. Βασίλειο	932,3	942,7	896,3	5,40%	6,70%	7,80%
6	10	10	Ρουμανία	774,7	408,9	397,0	4,50%	2,90%	3,50%
7	8	7	Γαλλία	716,2	580,8	521,4	4,20%	4,10%	4,50%
8	6	5	ΗΠΑ	692,3	736,3	645,3	4,00%	5,20%	5,60%
ΣΥΝΟΛΟ				9.158,7	7.439,5	6.812,4	53,3%	52,9%	59,3%

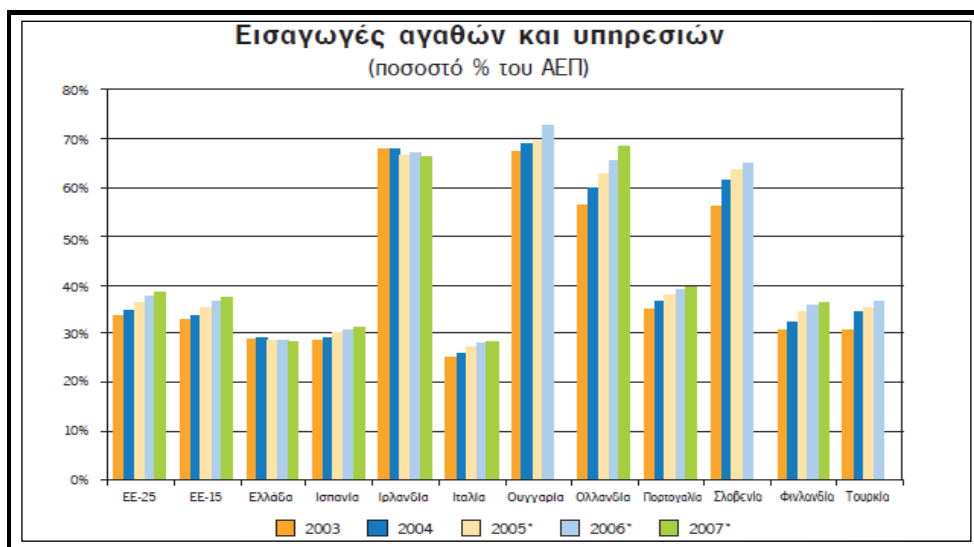
Πίνακας 8-* Πηγή Εθνική Στατιστική Υπηρεσία Ελλάδος (ΕΣΥΕ), Υπουργείο Εξωτερικών-Γενική Γραμματεία Διεθνών Οικονομικών Σχέσεων και αναπτυξιακής συνεργασίας.

Από όλα τα παραπάνω στοιχεία προκύπτει ότι η Ελλάδα ίσως θα πρέπει να στραφεί σε νέες αναπτυσσόμενες χώρες ως νέους προορισμούς των εξαγωγών της. Χώρες όπως είναι τα γειτονικά βαλκανικά κράτη, οι πρώην σοσιαλιστικές χώρες, καθώς και χώρες της Μ.Ανατολής και της Β.Αφρικής, είναι αγορές στην πλειοψηφία τους σε μικρή απόσταση από την Ελλάδα. Συνεπώς τα κράτη αυτά είναι αγορές που μπορεί ευκολότερα να προωθήσει τα προϊόντα της. Στην ανάλυση που ακολουθεί στο επόμενο κεφάλαιο, μέσω των στοιχείων των πινάκων εισροών εκροών, γίνεται προσπάθεια να μελετηθούν οι συνέπειες της γεωγραφικής κατανομής των ελληνικών εξαγωγών και προς τα που κρίνεται σκόπιμο να κατευθυνθούν μελλοντικά.

¹⁵⁰Εθνική Στατιστική Υπηρεσία Ελλάδος* Προσωρινά στοιχεία, Υπουργείο Εξωτερικών- Γενική Γραμματεία Διεθνών Οικονομικών Σχέσεων και αναπτυξιακής συνεργασίας (www.agora.mfa.gr).

2.7 Εισαγωγές της Ελλάδας, βασικά χαρακτηριστικά, κατηγορίες εισαγόμενων προϊόντων και χώρες αποστολής αυτών

Οι εισαγωγές της Ελλάδας κινούνται με ρυθμό υπερδιπλάσιο ή και υπερτριπλάσιο σε σχέση με τις εξαγωγές της. Συνέπεια αυτού είναι το ελλειμματικό εμπορικό ισοζύγιο της χώρας. Για την πενταετία 2003-2007 οι εισαγωγές αγαθών και υπηρεσιών της χώρας κινηθήκαν γύρω στο 28-30% του ΑΕΠ (Διάγραμμα 4)¹⁵¹.

Διάγραμμα 4- Πηγή Eurostat, ΕΣΑΑ για την ελληνική ανταγωνιστικότητα, 2005.

2.7.1 Σύνθεση ελληνικών εισαγωγών

Η πλειοψηφία των ελληνικών εισαγωγών αποτελείται από βιομηχανικά προϊόντα. Μεγάλο ποσοστό εισαγωγών αποτελούν προϊόντα όπως είναι πρώτες ύλες, μηχανήματα, καύσιμα κλπ. Παρότι όπως αναφέρθηκε παραπάνω η χώρα είναι κυρίως αγροτική, ένα μεγάλο ποσοστό των εισαγωγών της αποτελούν και προϊόντα του αγροτικού τομέα, αλλά και από τον κλάδο τροφίμων και ποτών.

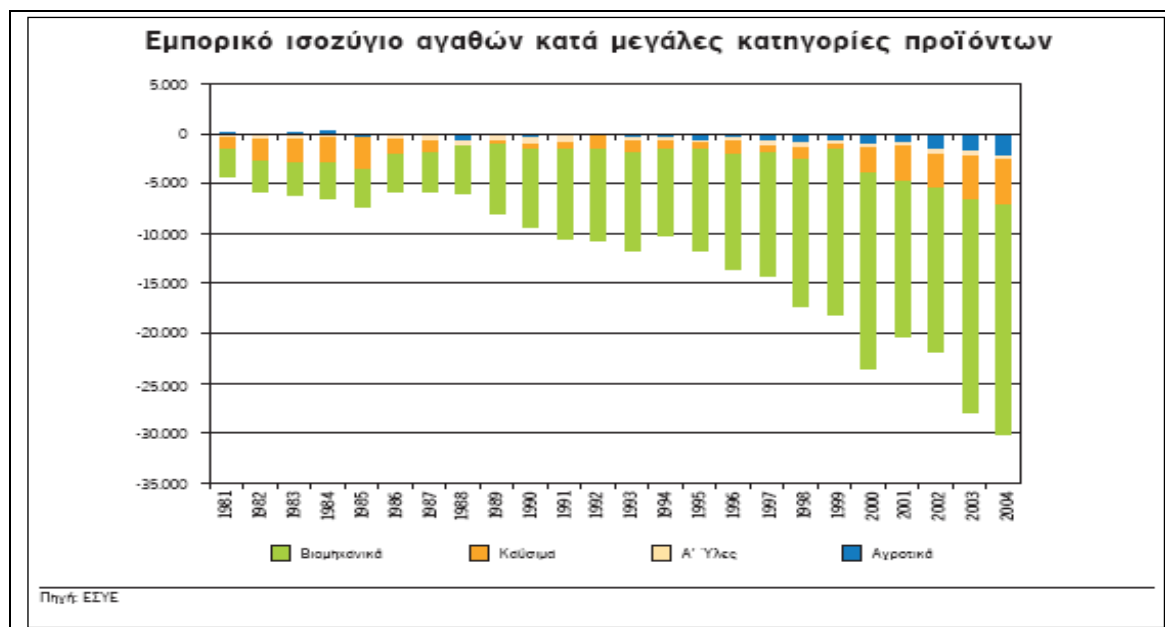
Στο *διάγραμμα 5*¹⁵² παρουσιάζεται το εμπορικό ισοζύγιο των ελληνικών εισαγωγών την 25ετία 1981-2004, όπου διακρίνεται σαφώς η επέκταση του ελλείμματος για όλες τις κατηγορίες προϊόντων κατά τα τελευταία έτη.

¹⁵¹ Υπουργείο Ανάπτυξης-Ετήσιες Εκθέσεις Εθνικού Συμβουλίου Ανταγωνιστικότητας και Ανάπτυξης (ΕΣΑΑ) για την ανταγωνιστικότητα, 2005, στο ίδιο, σελ. 150.

¹⁵² Υπουργείο Ανάπτυξης-Ετήσιες Εκθέσεις Εθνικού Συμβουλίου Ανταγωνιστικότητας και Ανάπτυξης (ΕΣΑΑ) για την ανταγωνιστικότητα, 2005, στο ίδιο, σελ. 143.

Το έλλειμμα για τα βιομηχανικά προϊόντα, τα οποία και αποτελούν και το μεγαλύτερο ποσοστό των ελληνικών εισαγωγών, αυξάνεται με ταχείς ρυθμούς και το 2004 εμφανίζει έλλειμμα της τάξεως των 30.000 εκατ.€. Ακόμη και τα αγροτικά προϊόντα που την αρχή της δεκαετίας του 1980 εμφάνιζαν μικρό πλεόνασμα του εμπορικού ισοζυγίου, την τελευταία δεκαετία εμφανίζουν κι αυτά τα αγαθά έλλειμμα.

Γενικά η πλειοψηφία των εισαγόμενων ειδών της Ελλάδας είναι κεφαλαιουχικά αγαθά. Το γεγονός αυτό δείχνει την υστέρηση της χώρας σε είδη της λεγόμενης «βαριάς» βιομηχανίας και την εξάρτηση της από άλλες βιομηχανικές παραδοσιακά χώρες για την προμήθεια τέτοιων αγαθών. Αγαθά που αποτελούν την βάση για την λειτουργία της παραγωγής οποιαδήποτε βιομηχανικής μονάδας.

Διάγραμμα 5- Πηγή ΕΣΥΕ, ΕΣΑΑ για την ελληνική ανταγωνιστικότητα, 2005.

2.7.2 Προμηθεύτριες χώρες ελληνικών εισαγωγών

Οι χώρες που προμηθεύουν την ελληνική οικονομία είναι κατά το μεγαλύτερο ποσοστό τα κράτη μέλη της Ευρωπαϊκής Ένωσης και οι λοιπές ευρωπαϊκές χώρες και κατά δεύτερο λόγο αφρικανικές και λοιπές χώρες ανά τον κόσμο.

Συγκεκριμένα με βάση τα στοιχεία από της ΕΣΥΕ¹⁵³, υπολογίζεται ότι γύρω στο 60,7% οι εισαγωγές της Ελλάδας το 2007 προέρχονται από χώρες της ΕΕ και κατά 12,9% περίπου από

¹⁵³Τα στοιχεία δεν περιλαμβάνουν την αξία των πλοίων. Πηγή: ΕΣΥΕ, (2008), Στατιστικές ενδοκοινοτικού και εξωτερικού εμπορίου, Πειραιάς, σελ.17.

άλλες ευρωπαϊκές χώρες εκτός ΕΕ. Επίσης κατά ένα ποσοστό γύρω στο 18,2% από ασιατικές χώρες, κατά ένα 3,4% από αφρικανικές χώρες, γύρω στο 4,1% από την Αμερική και κατά 0,6% από άλλες χώρες παγκοσμίως¹⁵⁴.

Ο πίνακας 9 δείχνει την αξία των ελληνικών εισαγωγών (σε εκατ.ευρώ) ανά προμηθεύτρια χώρα και για τις δεκαπέντε σημαντικότερες εξ αυτών το 2007. Παρουσιάζεται επίσης η ποσοστιαία συμμετοχή των εισαγωγών ανά προμηθεύτρια χώρα επί του συνόλου των εισαγωγών.

Πίνακας για τις βασικότερες χώρες που προμηθεύουν των ελληνική οικονομία¹⁵⁵

Σειρά κατάταξης χωρών	Χώρες Προέλευσης ελληνικών εισαγωγών	Αξία σε εκατ.ευρώ	% συμμετοχή επί του συνόλου των ελλην. Εισαγωγών
1	Γερμανία	6.556,10	12,80%
2	Ιταλία	5.971,80	11,60%
3	Γαλλία	2.848,40	5,50%
4	Ρωσία	2.839,30	5,50%
5	Κίνα	2.641,50	5,00%
6	Ολλανδία	2.551,30	5,00%
7	Βέλγιο	1.965,00	3,80%
8	Ιράν	1.925,90	3,80%
9	Ην. Βασίλειο	1.850,80	3,60%
10	Νότια Κορέα	1.839,50	3,60%
11	Ισπανία	1.831,50	3,60%
12	Τουρκία	1.547,70	3,00%
13	ΗΠΑ	1.193,10	2,30%
14	Ιαπωνία	1.189,80	2,30%
15	Ελβετία	998,4	1,90%
Σύνολο		37.750,10	73,30%

Πίνακας 9- Πηγή Εθνική Στατιστική Υπηρεσία Ελλάδος (ΕΣΥΕ), Υπουργείο Εξωτερικών-Γενική Γραμματεία Διεθνών Οικονομικών Σχέσεων και αναπτυξιακής συνεργασίας.

¹⁵⁴ Πηγή: ΕΣΥΕ, (2008), *Στατιστικές ενδοκοινοτικού και εξωτερικού εμπορίου*, Πειραιάς, σελ.17.

¹⁵⁵ Πηγή: ΕΣΥΕ, Υπουργείο Εξωτερικών- Γενική Γραμματεία Διεθνών Οικονομικών Σχέσεων και αναπτυξιακής συνεργασίας (www.agora.mfa.gr).

Οι μεγαλύτερες προμηθεύτριες χώρες της Ελλάδας, είναι μεγάλες ευρωπαϊκές χώρες όπως η Γερμανία, η Γαλλία, η Ιταλία κ.α. Χώρες κατεξοχήν βιομηχανικές, που όπως αναφέρθηκε παραπάνω, προμηθεύουν κυρίως την χώρα με κεφαλαιουχικά αγαθά και αλλά βιομηχανικά προϊόντα. Παρατηρεί κάποιος με βάση τον παραπάνω πίνακα, ότι το μεγαλύτερο ποσοστό (73% περίπου) των συνολικών εισαγωγών της χώρας προέρχονται από αυτές τις δεκαπέντε προμηθεύτριες χώρες.

Στον πίνακα 10¹⁵⁶ παρακάτω παρουσιάζονται με βάση τα στοιχεία που διατίθενται από την Eurostat για τα τελευταίες δεκαετίες έως και το 2004, οι συναλλαγές της χώρας με τα κράτη μέλη της Ευρωπαϊκής Ένωσης, αφού όπως έχει περιγραφεί παραπάνω, οι εξωτερικές συναλλαγές της Ελλάδας πραγματοποιούνται κυρίως από και προς αυτά τα κράτη.

Διαπιστώνεται από τα παρακάτω, ο όγκος των εισαγωγών που προμηθεύεται η χώρα από τις χώρες της ΕΕ. Δίνονται τα στοιχεία για τις εξαγωγές της προς αυτές και τελικά προκύπτει το εμπορικό ισοζύγιο της χώρας, που σαφώς είναι ελλειμματικό. Μάλιστα από το 1980 έως το 2004 το έλλειμμα της Ελλάδας από τις συναλλαγές της με τις χώρες της intrastat, έχει παρουσιάσει αύξηση της τάξης των 16.173εκατ.€, στην ουσία έχει γίνει σχεδόν δωδεκαπλάσιο.

Πίνακας για τις συναλλαγές της Ελλάδας με τα κράτη μέλη της Ευρωπαϊκής Ένωσης

Έτος	Intra EU		
	Εξαγωγές*	Εισαγωγές *	Εμπορικό ισοζύγιο
1980	1.878	3.423	-1.545
1990	4.242	10.649	-6.407
1995	5.080	13.879	-8.799
1996	4.975	14.328	-9.352
1997	5.078	15,432	-10.354
1998	5.216	17.732	-12.516
1999	5.603	19.148	-13.546
2000	6.018	22.107	-16.089
2001	4.720	17.062	-12.342
2002	4.791	17.248	-12.457
2003	6.716	21.647	-14.931
2004	6.750	24.466	-17.718

Πίνακας 10-Πηγή: Eurostat, External and Intra European Union Trade, Statistical Yearbook and External and Intra European Union Trade monthly statistics -* σε εκατ.€.

¹⁵⁶Eurostat (2004), *External and Intra European Union Trade*, Statistical Yearbook data 1958-2003, Luxembourg: Office for Official Publications of the European Communities and Eurostat (2005), *External and Intra European Union Trade, monthly statistics*, Luxembourg: Office for Official Publications of the European Communities.

Κεφάλαιο 3

ΑΝΑΛΥΣΗ ΤΟΥ ΕΛΛΗΝΙΚΟΥ ΕΞΩΤΕΡΙΚΟΥ ΕΜΠΟΡΙΟΥ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΑΣ ΜΕΣΩ ΤΟΥ ΥΠΟΔΕΙΓΜΑΤΟΣ ΕΙΣΡΟΩΝ-ΕΚΡΟΩΝ

Στο κεφάλαιο αυτό θα γίνει προσπάθεια να μελετηθεί το εξωτερικό εμπόριο της Ελλάδας ενδεικτικά για τα έτη 2000 και 2005, μέσω του συνολικού πίνακα εισροών εκροών και του πίνακα χρήσεως εισαγωγών όπως δημοσιεύτηκαν από την Eurostat¹⁵⁷.

3.1 Συνολικοί πίνακες εισροών- εκροών της ελληνικής οικονομίας για τα έτη 2000-2005

Με τον συνολικό πίνακα εισροών-εκροών σε βασικές τιμές (input-output table at basic prices), παρουσιάζονται αναλυτικά οι εισροές που λαμβάνουν οι παραγωγικοί κλάδοι. Όπως επίσης και η ενδιάμεση κατανάλωση τους και οι συνιστώσες της προστιθέμενης αξίας, όπως οι αποζημιώσεις των υπαλλήλων (μισθοί, ημερομίσθια, σε χρήμα και είδος), οι έμμεσοι φόροι κλπ.

Επιπρόσθετα παρατίθενται στον πίνακα τα στοιχεία για την τελική ζήτηση (τελική κατανάλωση νοικοκυριών, δημόσια κατανάλωση, κατανάλωση μη κερδοσκοπικών ιδρυμάτων, επενδύσεις και εξαγωγές), τις εισαγωγές κατά κλάδο και τελικά την συνολική προσφορά και χρήση των αγαθών.

Στις σειρές του πίνακα καταγράφονται οι κατηγορίες των προϊόντων, ενώ στις στήλες οι κατηγορίες των παραγωγικών κλάδων.

Ειδικότερα οι κατηγορίες των προϊόντων και υπηρεσιών συνεπώς και των παραγωγικών κλάδων για την ελληνική οικονομία, με βάση τα στοιχεία της Εθνικής Στατιστικής Υπηρεσίας της Ελλάδος είναι οι εξής παρακάτω¹⁵⁸:

¹⁵⁷ <http://epp.eurostat.ec.europa.eu>

¹⁵⁸ <http://epp.eurostat.ec.europa.eu>

Κωδ. Κλάδου	A/A	Παραγωγικοί Κλάδοι- Κατηγορίες Προϊόντων
01	1	Γεωργία, Κτηνοτροφία, Θήρα και συναφή
02	2	Δασοκομία
05	3	Αλιεία
10	4	Παραγωγή άνθρακα και λιγνίτη
11	5	Παραγωγή αργού πετρελαίου και φυσικού αερίου, υπηρεσίες εξόρυξης πετρελαίου και φυσικού αερίου εκτός της έρευνας
12	6	Παραγωγή ουράνιου και θορίου
13	7	Παραγωγή ορυκτών μεταλλευμάτων
14	8	Ορυχεία και λατομεία
15	9	Βιομηχανίες τροφίμων και ποτών
16	10	Βιομηχανίες καπνού
17	11	Κλωστοϋφαντουργία, παραγωγή κλωστοϋφαντουργικών ινών
18	12	Βιομηχανίες ένδυσης
19	13	Βιομηχανίες δέρματος
20	14	Βιομηχανίες ξύλου και φελλού (εκτός από παραγωγή επίπλων)
21	15	Βιομηχανίες χάρτου
22	16	Βιομηχανίες εκτύπωσης και μέσων καταγραφής
23	17	Παραγωγή άνθρακα, προϊόντων διυλισμένου πετρελαίου
24	18	Χημικές βιομηχανίες
25	19	Βιομηχανίες ελαστικών και πλαστικών
26	20	Παραγωγή μη μεταλλικών ορυκτών
27	21	Παραγωγή βασικών μετάλλων
28	22	Κατασκευή μεταλλικών προϊόντων, εκτός από μηχανήματα και λοιπό εξοπλισμό
29	23	Παραγωγή μηχανημάτων και λοιπού εξοπλισμού
30	24	Παραγωγή εξοπλισμού γραφείου
31	25	Παραγωγή ηλεκτρικών μηχανημάτων και συσκευών
32	26	Παραγωγή εξοπλισμού ραδιόφωνου, τηλεόρασης και άλλων μέσων επικοινωνίας
33	27	Παραγωγή ιατρικών ειδών, οπτικών οργάνων ακριβείας, ρολόγια και χρονόμετρα
34	28	Παραγωγή μηχανοκίνητων οχημάτων, ρυμουλκών και ημιρυμουλκούμενων οχημάτων
35	29	Άλλος εξοπλισμός μεταφορών
36	30	Παραγωγή επίπλων και άλλων παρόμοιων ειδών
37	31	Παραγωγή δευτερεύουσων πρώτων υλών
40	32	Παροχή ηλεκτρικού ρεύματος, φυσικού αερίου & νερού
41	33	Υπηρεσίες συλλογής, καθαρισμού και διανομής ύδατος
45	34	Κατασκευές
50	35	Εμπόριο, επισκευές, συντηρήσεις και μηχανοκίνητων οχημάτων και μοτοσικλετών, λιανική πώληση καυσίμων
51	36	Χονδρικό εμπόριο, εκτός από μηχανοκίνητα οχήματα και μοτοσικλέτες
52	37	Λιανικό εμπόριο, εκτός από μηχανοκίνητα οχήματα και μοτοσικλέτες, επισκευές οικιακών συσκευών
55	38	Ξενοδοχεία και εστιατόρια
60	39	Χερσαίες μεταφορές και μεταφορές μέσω σωλήνων

61	40	Θαλάσσιες μεταφορές
62	41	Εναέριες μεταφορές
63	42	Βοηθητικές υπηρεσίες υποστήριξης μεταφορών, υπηρεσίες γραφείων ταξιδίων
64	43	Υπηρεσίες τηλεπικοινωνιών και ταχυδρομικές υπηρεσίες
65	44	Οικονομικές υπηρεσίες διαμεσολάβησης, εκτός από την κοινωνική ασφάλεια και τα συνταξιοδοτικά ταμεία
66	45	Ασφαλιστικά και συνταξιοδοτικά ταμεία, εκτός από υπηρεσίες κοινωνικής ασφάλισης
67	46	Βοηθητικές υπηρεσίες διαμεσολάβησης
70	47	Κτηματομεσιτικές υπηρεσίες, υπηρεσίες διαχείρισης ακινήτων, εκμισθώσεις κλπ.
71	48	Υπηρεσίες ενοικίασης μηχανημάτων και εξοπλισμού χωρίς χειριστή και άλλων οικιακών αγαθών
72	49	Παραγωγή ηλεκτρονικών υπολογιστών και σχετικών υπηρεσιών
73	50	Υπηρεσίες έρευνας και ανάπτυξης
74	51	Άλλες επιχειρηματικές υπηρεσίες
75	52	Δημόσια διοίκηση και άμυνα, και υποχρεωτική κοινωνική ασφάλιση
80	53	Εκπαίδευση
85	54	Υγεία και κοινωνική εργασία
90	55	Υπηρεσίες διάθεσης λυμάτων και απορριμμάτων και παρόμοιες υπηρεσίες
91	56	Υπηρεσίες παροχής υπηρεσιών
92	57	Ψυχαγωγικές, πολιτιστικές και αθλητικές υπηρεσίες
93	58	Άλλες υπηρεσίες
95	59	Ιδιωτικά νοικοκυριά που απασχολούν οικιακό προσωπικό

Πίνακας 11– Πηγή: Eurostat (<http://epp.eurostat.ec.europa.eu>)

3.1.1 Αποτελέσματα πίνακα εισροών-εκροών της Ελλάδας για το έτος 2000

Για το έτος 2000 οι *συνολικές εκροές (total output)* σε βασικές τιμές διαμορφώθηκε στα 216.062 εκατ.€. Οι οποίες είναι το άθροισμα της ενδιάμεσης κατανάλωσης σε τιμές αγοραστή, με τις συνιστώσες της προστιθέμενης αξίας. Οι *συνολικές εισαγωγές προϊόντων* σε τιμές Cif, ανήλθαν στα 47.140εκ.€. Οπότε η *συνολική προσφορά αγαθών* από τους παραγωγικούς κλάδους της οικονομίας σε βασικές τιμές (total supply at basic prices) μετά την άθροιση των παραπάνω, διαμορφώθηκε στα 263.202 εκατ.ευρώ.

Η *τελική κατανάλωση* (νοικοκυριών, δημόσια και μη κερδοσκοπικών ιδρυμάτων) ισούσαν με 128.645 εκατ.€. Οι *επενδύσεις σε πάγιο κεφάλαιο* ήταν 31.778 εκατ.€. Τελικά το άθροισμα ενδιάμεσης (95.680εκ.€) και τελικής κατανάλωσης σε βασικές τιμές (183.421εκ.€), μετά την

προσθήκη των καθαρών φόρων στην παραγωγή, δίνει την *συνολική χρήση σε τιμές αγοραστή*, όπου υπολογίστηκε στα 279.101 εκατ.€ (παράρτημα I πίνακας).

A) Κατηγορίες προϊόντων με την σημαντικότερη συνολική χρήση

Με βάση τον συμμετρικό πίνακα εισροών-εκροών της ελληνικής οικονομίας, παρατίθενται παρακάτω οι *κατηγορίες των προϊόντων* με την σημαντικότερη αξία τελικής χρήσης. Οι κατηγορίες που η συνολική χρήση τους (ενδιάμεση και τελική), συνεπώς και συνολική προσφορά τους (total use = total supply at basic prices), ξεπερνάει τον μέσο όρο των 59 κατηγοριών είναι οι εξής (πίνακας 12)¹⁵⁹:

Κωδ. Κλάδου	A/A	Κατηγορίες Προϊόντων	Συνολική χρήση*
1	1	Προϊόντα γεωργίας, κτηνοτροφίας, θήρας	12.315
11	2	Αργό πετρέλαιο και φυσικό αέριο	4.428
15	3	Τρόφιμα και ποτά	15.722
24	4	Χημικά προϊόντα	6.659
27	5	Βασικά μέταλλα	6.916
29	6	Μηχανήματα και λοιπός εξοπλισμός	4.746
45	7	Κατασκευές	5.962
50	8	Εμπόριο, επισκευές, συντηρήσεις και μηχανοκίνητων οχημάτων και μοτοσικλετών, λιανική πώληση καυσίμων	21.581
51	9	Χονδρικό εμπόριο, εκτός από μηχανοκίνητα οχήματα και μοτοσικλές	4.507
52	10	Λιανικό εμπόριο, εκτός από μηχανοκίνητα οχήματα και μοτοσικλές, επισκευές οικιακών συσκευών	13.205
55	11	Ξενοδοχεία και εστιατόρια	8.929
61	12	Θαλάσσιες μεταφορές	15.945
62	13	Εναέριες μεταφορές	7.598
63	14	Βοηθητικές υπηρεσίες υποστήριξης μεταφορών, υπηρεσίες γραφείων ταξιδίων	5.068
65	15	Χρηματοοικονομικές υπηρεσίες διαμεσολάβησης, εκτός από την κοινωνική ασφάλεια και τα συνταξιοδοτικά ταμεία	7.580
70	16	Υπηρεσίες διαχείρισης ακίνητης περιουσίας, εκμισθώσεις κλπ.	17.028
74	17	Άλλες επιχειρηματικές υπηρεσίες,	7.980
75	18	Δημόσια διοίκηση, αμυντικές υπηρεσίες, υποχρεωτική κοινωνική ασφάλιση	17.007
80	19	Εκπαίδευση	6.750
85	20	Υγεία και κοινωνική μέριμνα	6.382
Συνολική χρήση βασικότερων κατηγοριών αγαθών			196.948

Πίνακας 12- Πηγή Eurostat, <http://epp.eurostat.ec.europa.eu> * αξίες σε εκατ.€.

Από τον παραπάνω πίνακα διαπιστώνει κάποιος ότι πράγματι ότι η συνολική χρήση αυτών των κατηγοριών είναι η σημαντικότερη όλων των κατηγοριών. Η αξία συνολικής χρήσης τους αποτελεί συγκεκριμένα, περίπου το 75% της συνολικής χρήσης σε βασικές τιμές (σύνολο 263.202 εκατ.€).

¹⁵⁹Eurostat (<http://epp.eurostat.ec.europa.eu>) (αρχείο ESA 95- Greece, siot/2000).

B) Κλάδοι παραγωγής με την σημαντικότερη παραγωγή-προσφορά σε βασικές τιμές

Αντίστοιχα οι κλάδοι παραγωγής με εκροές που υπερβαίνουν τον μέσο όρο της παραγωγής όλων των κλάδων, είναι οι παρακάτω:

Κωδικός Κλάδου	A/A	Παραγωγικοί Κλάδοι	Συνολική προσφορά*
1	1	Γεωργία, Κτηνοτροφία, Θήρα και συναφή	11.232
15	2	Βιομηχανίες τροφίμων και ποτών	12.767
17	3	Χημικές βιομηχανίες	5.606
45	4	Κατασκευές	21.403
50	5	Εμπόριο, επισκευές, συντηρήσεις και μηχανοκίνητων οχημάτων και μοτοσικλετών, λιανική πώληση καυσίμων	4.507
51	6	Χονδρικό εμπόριο, εκτός από μηχανοκίνητα οχήματα και μοτοσικλέτες	13.205
52	7	Λιανικό εμπόριο, εκτός από μηχανοκίνητα οχήματα και μοτοσικλέτες, επισκευές οικιακών συσκευών	8.929
55	8	Ξενοδοχεία και εστιατόρια	15.945
61	9	Θαλάσσιες μεταφορές	6.957
62	10	Υπηρεσίες τηλεπικοινωνιών και ταχυδρομείων	4.049
65	11	Χρηματοοικονομικές υπηρεσίες διαμεσολάβησης, εκτός από την κοινωνική ασφάλεια και τα συνταξιοδοτικά ταμεία	6.646
70	12	Κτηματομεσιτικές υπηρεσίες	17.028
74	13	Άλλες επιχειρηματικές υπηρεσίες,	7.526
75	14	Δημόσια διοίκηση, αμυντικές υπηρεσίες και υποχρεωτική κοινωνική ασφάλιση	16.609
80	15	Εκπαίδευση	6.694
85	16	Υγεία και κοινωνική μέριμνα	6.328
Συνολική παραγωγή βασικότερων κλάδων			165.431

Πίνακας 13- Πηγή Eurostat, <http://epp.eurostat.ec.europa.eu> * αξίες σε εκατ.€.

Η συνολική προσφορά ορισμένων κλάδων παραγωγής αποτελείται όμως σε μεγάλο βαθμό, όχι τόσο από την εγχώρια παραγωγή αλλά από εισαγωγές αγαθών από το εξωτερικό.

Σε τομείς όπως ο αγροτικός ή αυτός των τροφίμων και ποτών, στην σημαντική εγχώρια παραγωγή τους, έρχεται να προστεθεί ένα μεγάλο μέρος που αφορά στις εισαγωγές (1083εκ.€ και 2955εκ.€ αντίστοιχα). Υπάρχουν όμως και περιπτώσεις τομέων, όπως για την βιομηχανία εξόρυξης αργού πετρελαίου και φυσικού αερίου, που η εγχώρια παραγωγή είναι βεβαίως

μηδαμινή για την Ελλάδα. Το σύνολο σχεδόν της προσφοράς των αγαθών αυτών, προέρχεται από εισαγωγές (εγχώρια παραγωγή 42εκ.€ και εισαγωγές 4386εκ.€)¹⁶⁰.

Κάτι ανάλογο ισχύει και για τις βιομηχανίες παραγωγής *χημικών προϊόντων*, για τα *μηχανήματα και άλλο υλικό εξοπλισμό*, τους *ηλεκτρονικούς υπολογιστές* κλπ. Οι προμήθειες μέσω του εξωτερικού εμπορίου για αυτούς τους τομείς αποδεικνύονται απαραίτητες. Μια και η συνολική προσφορά και χρήση που έχει να κάνει με τα αγαθά αυτών των τομέων, προέρχεται ουσιαστικά από εξωτερικές συναλλαγές. Περαιτέρω ανάλυση για τα αγαθά που εισάγονται, από ποιους παραγωγικούς κλάδους προέρχονται και για ποιους προορίζονται ακολουθεί και πραγματοποιείται μέσω του πίνακα χρήσεων εισαγωγών.

Αντίστοιχα οι κλάδοι παραγωγής με την πιο αξιόλογη *εξαγωγική παρουσία*, όπου ξεπερνάει τον μέσο ορό των συνολικών εξαγωγών για το 2000 (22.998εκ.€), είναι οι παρακάτω¹⁶¹:

- ο αγροτικός τομέας με συνολική αξία εξαγωγών 1022εκ.€,
- ο τομέας των τροφίμων και ποτών με εξαγωγές 1293εκ.€,
- οι βιομηχανίες ένδυσης με 1225εκ.€,
- οι βιομηχανίες επεξεργασίας προϊόντων διυλισμένου πετρελαίου, λιπαντικών κλπ. με 1458εκ.€,
- οι κλάδοι παραγωγής χημικών ουσιών και προϊόντων με 742εκ.€,
- οι βιομηχανίες παραγωγής βασικών μετάλλων με 1113εκ.€,
- χονδρικό εμπόριο και λιανικό εμπόριο εκτός μηχανοκίνητα οχήματα και μοτοσυκλέτες με εξαγωγές 1233εκ.€ και 807εκ.€ αντίστοιχα και
- οι εταιρείες θαλάσσιων μεταφορών και υποστήριξης μεταφορών, με 7144εκ.€ που συνιστά και την υψηλότερη συνολική αξία εξαγωγών για το 2000 και 887εκ.€ αντίστοιχα.

Όπως αναλύθηκε και στο προηγούμενο κεφαλαίο οι εξαγωγές της χώρας αφορούν κυρίως υπηρεσίες (τουρισμός, ναυτιλία). Κατά δεύτερο λόγο αφορούν προϊόντα και κυρίως βιομηχανικά προϊόντα (προϊόντα διυλισμένου πετρελαίου, λιπαντικά, χημικά προϊόντα) , προϊόντα αγροτικού τομέα και προϊόντα τροφίμων και ποτών.

¹⁶⁰ Eurostat (<http://epp.eurostat.ec.europa.eu>) (αρχείο ESA 95- Greece, siot/2000).

¹⁶¹ Eurostat (<http://epp.eurostat.ec.europa.eu>) (αρχείο ESA 95- Greece, siot/2000).

3.1.2 Αποτελέσματα συνολικού πίνακα εισροών-εκροών για το έτος 2005 και σύγκριση με αυτά του 2000

Το έτος 2005 τα αποτελέσματα για την συνολική προσφορά και χρήση των αγαθών και υπηρεσιών, με βάση τον συμμετρικό πίνακα εισροών-εκροών για την ελληνική οικονομία, δεν απέχουν σημαντικά από αυτά του 2000.

Συγκεκριμένα η αξία των *συνολικών εκροών (total output)* σε βασικές τιμές, διαμορφώθηκε στα 302.810εκ.ευρώ. Αυξήθηκε επομένως σε σχέση με το 2000 κατά 40% (216.062εκ.ευρώ το 2000). Οι *συνολικές εισαγωγές* σε τιμές Cif ανήλθαν σε 58.653εκ.€, όπου παρουσίασαν μια αύξηση της τάξης του 24,4% στην διάρκεια της πενταετίας.

Οι εξαγωγές το 2000 ήταν 22.998εκ.€, ενώ το 2005 έφτασαν τα 32.417εκ.€. Η αύξηση τους επομένως ήταν ιδιαίτερος σημαντική και έφτασε στο 41% περίπου, σε σχέση με το 2000. Παρόλο όμως που οι εξαγωγές της χώρας παρουσίασαν αύξηση, το εμπορικό της έλλειμμα δεν μειώθηκε. Αντίθετα, εμφάνισε αύξηση κατά 8,67% περίπου κι αυτό λόγω φυσικά της αύξησης των εισαγωγών, που δεν το επέτρεψαν.

Η *συνολική προσφορά* σε βασικές τιμές (total supply at basic prices), μετά την άθροιση των συνολικών εκροών και των εισαγωγών, διαμορφώθηκε περίπου στα 361.462εκ€. (αύξηση 37% από το 2000). Τελικά το άθροισμα ενδιάμεσης (125.313εκ.€) και τελικής κατανάλωσης σε βασικές τιμές (256.298εκ.€), μετά την προσθήκη των καθαρών φόρων στην παραγωγή, δίνουν την *συνολική χρήση σε τιμές αγοραστή*. Αυτή υπολογίστηκε στα 381.611εκ.€ (αυξήθηκε κατά 36,7% από το 2000) (*παράρτημα II πίνακας*).

A) Κατηγορίες προϊόντων με την σημαντικότερη συνολική χρήση

Το 2005 οι κατηγορίες των προϊόντων με συνολική αξία χρήσης που ξεπερνάει τον μέσο ορό των 59 κατηγοριών, δεν παρουσιάζουν σημαντικές διαφορές σε σχέση με το 2000. Ο *πίνακας 14* καταγράφει την *συνολική χρήση των προϊόντων* αυτών, καθώς και σε σχέση με το έτος 2000 (ποσοστιαία μεταβολή).

Αξία Συνολικής χρήσης αγαθών και ποσοστιαία μεταβολή ανάμεσα στα έτη

Κωδ. Κλάδου	A/A	Προϊόντα	2005*	2000*	% Μεταβολή
1	1	Προϊόντα της γεωργίας, κτηνοτροφίας, θήρας και συναφή	13.529	12.315	9.86%
11	2	Αργό πετρέλαιο και φυσικό αέριο	6.297	4.428	42.21%
15	3	Τρόφιμα και ποτά	18.877	15.722	20.07%
23	4	Προϊόντα διύλισης πετρελαίου, παραγωγής άνθρακα	9.743	6.659	46.31%
24	5	Χημικές ουσίες, χημικά προϊόντα	10.498	6.916	51.79%
27	6	Βασικά μέταλλα	7.005	4.746	47.60%
29	7	Μηχανήματα και εξοπλισμός	6.236	5.962	4.60%
45	8	Κατασκευές	29.027	21.851	32.84%
50	9	Εμπόριο, επισκευές, συντηρήσεις και μηχανοκίνητων οχημάτων και μοτοσικλετών, λιανική πώληση καυσίμων	7.377	4.507	63.68%
51	10	Χονδρικό εμπόριο, εκτός από μηχανοκίνητα οχήματα & μοτοσικλέτες	22.222	13.205	68.28%
52	11	Λιανικό εμπόριο, εκτός από μηχανοκίνητα οχήματα και μοτοσικλέτες, επισκευές οικιακών συσκευών	14.078	8.929	57.67%
55	12	Ξενοδοχεία και εστιατόρια	20.273	15.945	27.14%
61	13	Θαλάσσιες μεταφορές	13.778	7.598	81.34%
63	14	Βοηθητικές υπηρεσίες υποστήριξης μεταφορών, υπηρεσίες γραφείων ταξιδίων	7.631	5.068	50.57%
64	15	Υπηρεσίες τηλεπικοινωνιών και ταχυδρομείων	6.368	4.362	45.99%
65	16	Χρηματοοικονομικές υπηρεσίες διαμεσολάβησης, εκτός από την ασφάλεια και τα συνταξιοδοτικά ταμεία	10.603	7.580	39.88%
70	17	Κτηματομεσιτικές υπηρεσίες	23.440	17.028	37.66%
74	18	Άλλες επιχειρηματικές υπηρεσίες	10.273	7.980	28.73%
75	19	Δημόσια διοίκηση, αμυντικές υπηρεσίες και υποχρεωτική κοινωνική ασφάλιση	21.124	17.007	24.21%
80	20	Εκπαίδευση	10.691	6.750	58.39%
85	21	Υγεία και κοινωνική μέριμνα	10.949	6.382	71.56%
ΣΥΝΟΛΟ			282.024	202.940	

Πίνακας 14- Πηγή Eurostat, <http://epp.eurostat.ec.europa.eu> * αξίες σε εκατ.€.

Όπως παρατηρεί κάποιος από τον παραπάνω πίνακα, η συνολική αξία όλων των εισροών ακολούθησε σημαντικά αυξητική πορεία. Το ίδιο συνέβη σε γενικές γραμμές και με την εγχώρια παραγωγή των παραγωγικών κλάδων. Δεν παρατηρήθηκαν επίσης σημαντικές μεταβολές σε σχέση με το 2000, σε ότι αφορά στην κατάταξη των τομέων, που η συνολική χρήση τους σε βασικές τιμές υπερβαίνει τον μέσο όρο της συνολικής αξίας παραγωγής όλων των τομέων. Όπως όμως και στην συνολική πρόσφορα και χρήση, έτσι και κατά κλάδο καταγράφεται αύξηση της αξίας χρήσης. Σε ορισμένους κλάδους η αύξηση αυτή είναι της τάξης των 65-70%, ακόμη και του 80% όπως συνέβη στον κλάδο των θαλάσσιων μεταφορών.

B) Κλάδοι παραγωγής με την σημαντικότερη εισαγωγική δραστηριότητα και σε σχέση με την εγχώρια παραγωγή

Σε πολλές περιπτώσεις κλάδων παραγωγής, οι εισαγωγές ξεπερνούν κατά μεγάλο βαθμό την εγχώρια παραγωγή τους. Κεφαλαιουχικά προϊόντα, όπως μηχανήματα, τεχνολογικός εξοπλισμός, καύσιμα, πετρέλαιο και φυσικό αέριο, χημικά προϊόντα κλπ. αποτελούν όπως έχει προαναφερθεί, βασικά είδη εισαγωγών για την Ελλάδα, αφού η εγχώρια παραγωγή υστερεί σε αυτούς τους κλάδους.

Ο πίνακας 15 παρακάτω παρουσιάζει τους κλάδους παραγωγής με εισαγωγική δραστηριότητα άνω του μέσου όρου της συνολικής αξίας εισαγωγών. Παρουσιάζει επίσης και την εγχώρια παραγωγή αυτών των κλάδων σε βασικές τιμές. Έτσι μπορεί κάποιος να παρατηρήσει ποιοι κλάδοι στηρίζονται σχεδόν αποκλειστικά στο εξωτερικό εμπόριο. Επιπρόσθετα για ποιους κλάδους οι εισαγωγές είναι συμπληρωματικές στην παραγωγή τους και δεν ξεπερνούν την εγχώρια παραγωγή αυτών, αλλά δεν παύουν να αποτελούν σημαντικό μέρος του κόστους παραγωγής τους.

Οι κλάδοι παραγωγής βιομηχανικών προϊόντων στηρίζονται κυρίως στις εισαγωγές από το εξωτερικό. Η παραγωγή τέτοιων κλάδων στην Ελλάδα είναι αμελητέα, όπως είναι για παράδειγμα για τα προϊόντα αργού πετρελαίου και φυσικού αερίου. Επιπρόσθετα κλάδοι όπως για παράδειγμα οι βοηθητικές υπηρεσίες μεταφορών, ταξιδιωτικά γραφεία¹⁶² κλπ. (που έχουν σχέση δηλαδή με τον κλάδο του τουρισμού), σημαντικό μέρος της συνολικής προσφοράς τους αποτελούν οι εισαγωγές αγαθών και υπηρεσιών (οι εισαγωγές ήταν το 57,6% της συνολικής προσφοράς το 2005, ενώ το 2000 ήταν το 52%). Στην συγκεκριμένη περίπτωση αυτό οφείλεται στην φύση των υπηρεσιών αυτών, που απαιτεί την συναναστροφή και την συναλλαγή με πρακτορεία και γραφεία ταξιδίων του εξωτερικού.

¹⁶² Η παραγωγή των υπηρεσιών γραφείων ταξιδίων μετριέται ως την αξία των χρεώσεων των υπηρεσιών των πρακτόρων ταξιδίων (τέλη, εισφορές κρατήσεων) και όχι από τις πλήρεις δαπάνες που γίνονται από τους ταξιδιώτες προς το στο γραφείο ταξιδίων, που μπορούν π.χ. να περιλαμβάνουν δαπάνες για τη μεταφορά από τους τρίτους κ.α.

Σημαντικότερες εισαγωγές σε σχέση με την αντίστοιχη εγχώρια παραγωγή

Κωδικός κλάδου	A/A	Παραγωγικοί Κλάδοι	Εισαγωγές*	Εγχώρια παραγωγή*
1	1	Γεωργία, Κτηνοτροφία, Θήρα	1.381	12.148
11	2	Βιομηχανίες εξόρυξης πετρελαίου και φυσικού αερίου	6.266	31
15	3	Τρόφιμα και ποτά	4.022	14.855
17	4	Κλωστοϋφαντουργία	1.678	1.699
18	5	Βιομηχανία ένδυσης, γούνας	1.493	1.890
21	6	Βιομηχανία χάρτου και προϊόντα χαρτιού	1.030	1.062
23	7	Βιομηχανία διύλισης πετρελαίου, παραγωγή άνθρακα	1.991	7.752
24	8	Χημικές ουσίες, χημικά προϊόντα	7.143	3.355
25	9	Βιομηχανία Ελαστικών και πλαστικών	1.012	1.685
27	10	Παραγωγή Βασικών μετάλλων	2.621	4.384
29	11	Μηχανήματα και εξοπλισμός	4.558	1.678
30	12	Μηχανήματα και υπολογιστές γραφείων	944	24
31	13	Ηλεκτρικά μηχανήματα και συσκευές	978	1.015
32	14	Εξοπλισμός Ραδιόφωνου, τηλεόρασης	1.786	526
33	15	Ιατρικά είδη, οπτικά όργανα ακριβείας, ρολόγια και χρονόμετρα	1.121	273
34	16	Βιομηχανία παραγωγής μηχανοκίνητων οχημάτων, ρυμουλκά και ημιρυμουλκούμενα οχήματα	4.388	297
35	17	Βοηθητικές υπηρεσίες μεταφορών	2.704	1.358
36	18	Βιομηχανία επίπλων και άλλων κατασκευασμένων ειδών	1.742	1.510
63	19	Βοηθητικές υπηρεσίες και υπηρεσίες υποστήριξης μεταφορών, γραφεία ταξιδίων	4.398	3.233
Σύνολο			51.256	57.102

Πίνακας 15- Πηγή Eurostat, <http://epp.eurostat.ec.europa.eu> * αξίες σε εκατ.€.

Γ) Κλάδοι παραγωγής με την σημαντικότερη εξαγωγική δραστηριότητα

Παρατηρώντας τώρα την *εξαγωγική δραστηριότητα* της πενταετίας 2000-2005 (πίνακας 16), συμπεραίνει κάποιος ότι επήλθαν κάποιες μεταβολές ανάμεσα στα έτη. Συγκεκριμένα μειώσεις κατά ένα μικρό ποσοστό στην συνολική αξία των εξαγωγών (fob), υπήρξαν σε κλάδους όπως ο *αγροτικός*. Σημαντικότερες μειώσεις υπήρξαν στις *βιομηχανίες ειδών ένδυσης*, με μείωση κατά 20% περίπου, αλλά και στις *υπηρεσίες υποστήριξης μεταφορών, γραφεία ταξιδίων*, όπου η μείωση ήταν της τάξης του 85%. Μάλιστα όπως αναφέρθηκε παραπάνω εμφανίστηκε και αύξηση εισαγωγών σε αυτόν τον κλάδο.

Στους υπόλοιπους κύριους εξαγωγικούς κλάδους της Ελλάδας σημειώθηκαν αυξήσεις στις αξίες των εξαγωγών τους. Αυξήσεις οι οποίες και οδήγησαν στην σημαντική συνολική αύξηση των εξαγωγών το 2005 σε σχέση με το 2000, κατά 41% περίπου. Ποσοστό εξαιρετικά

σημαντικό, που αφήνει θετικές εντυπώσεις για τις ελληνικές εξαγωγές. Όμως και πάλι η αύξηση αυτή δεν ήταν αρκετή για την μείωση του εμπορικού ισοζυγίου της χώρας κι αυτό διότι υπήρξε ανάλογη αύξηση των ελληνικών εισαγωγών.

Οι τομείς με την μεγαλύτερη αύξηση εξαγωγικής δραστηριότητας ήταν οι κλάδοι των θαλάσσιων, αλλά και εναέριων μεταφορών, με ποσοστιαία μεταβολή κατά 81% και 170% (διπλασιάστηκαν) περίπου αντίστοιχα.

Αύξηση επίσης εμφάνισαν οι εξαγωγές χημικών προϊόντων, οι οποίες επίσης σχεδόν διπλασιάστηκαν, αλλά και οι διάφορες επιχειρηματικές υπηρεσίες αυξήθηκαν κατά 80%. Για τους υπόλοιπους κλάδους σημειώθηκαν αυξήσεις κατά μέσο όρο γύρω στο 50-55%, όπως διαπιστώνει κάποιος και από τον πίνακα 16.

Αξία σημαντικότερων εξαγωγών και ποσοστιαία μεταβολή ανάμεσα στα έτη

Κωδ. Κλάδου	A/A	Προϊόντα	2005*	2000*	% Μεταβολή
1	1	Προϊόντα γεωργίας, κτηνοτροφίας, θήρας	993	1.022	-2.84%
15	2	Τρόφιμα και ποτά	1.650	1.293	27.61%
18	3	Προϊόντα ένδυσης, γούνες	977	1.225	-20.24%
23	4	Προϊόντα διύλισης πετρελαίου, παραγωγή άνθρακα	2.020	1.458	38.55%
24	5	Χημικές ουσίες, χημικά προϊόντα	1.483	742	99.87%
27	6	Βασικά μέταλλα	1.772	1.113	59.21%
51	7	Χονδρικό εμπόριο, εκτός μηχανοκίνητα οχήματα-μοτοσικλέτες	1.957	1.233	58.72%
52	8	Λιανικό εμπόριο, εκτός μηχανοκίνητα οχήματα-μοτοσικλέτες, επισκευές οικιακών συσκευών	1.200	807	48.70%
61	9	Θαλάσσιες μεταφορές	12.961	7.144	81.42%
62	10	Εναέριες μεταφορές	636	235	170.64%
63	11	Βοηθητικές υπηρεσίες υποστήριξης μεταφορών, γραφεία ταξιδίων	130	887	-85.34%
74	12	Άλλες επιχειρηματικές υπηρεσίες	669	371	80.32%

Πίνακας 16- Πηγή: Eurostat, <http://epp.eurostat.ec.europa.eu> * αξίες σε εκατ.€.

3.2 Πίνακας εισροών- εκροών χρήσης των εισαγωγών

Ο πίνακας χρήσεως των εισαγωγών καταγράφει και παρουσιάζει, όπως έχει προαναφερθεί, την χρήση των εισαγωγών κατά προϊόν και κατά παραγωγικό κλάδο (κατά βιομηχανία), αλλά και κατά κατηγορία τελικής χρήσης¹⁶³.

Ο πίνακας εισροών-εκροών των εισαγωγών σε βασικές τιμές για την ελληνική οικονομία, παρουσιάζει τις συνολικές εισροές που προέρχονται από χώρες του εξωτερικού. Επιπρόσθετα εμφανίζονται αναλυτικά οι παραγωγικοί κλάδοι με τις σημαντικότερες εισαγωγές στο σύνολο τους, αλλά και κατά κατηγορία προϊόντος.

Όπως για τις ενδιάμεσες χρήσεις, έτσι και για τις κατηγορίες τελικής ζήτησης, αναλύεται στους πίνακες του υποδείγματος, η χρήση των εισαγωγών. Όπου το άθροισμα των εισαγωγών που προορίζονται για τελική κατανάλωση των νοικοκυριών, καθώς επίσης των μη κερδοσκοπικών ιδρυμάτων και της κυβέρνησης, συνιστούν τις *συνολικές δαπάνες τελικής κατανάλωσης των εισαγωγών*. Επίσης οι αλλαγές στα αποθέματα και ο ακαθάριστος πάγιος σχηματισμός κεφαλαίου, δίνει το σύνολο των εισαγωγών που προορίζονται για τον σχηματισμό *ακαθάριστων επενδύσεων κεφαλαίου*.

Η *τελική χρήση αγαθών και υπηρεσιών που προέρχονται από το εξωτερικό*, ισούται με το άθροισμα των τελικών αναλώσεων, των επενδύσεων και των εξαγωγών. Τελικά η *συνολική χρήση των εισαγωγών* προκύπτει με την άθροιση της ενδιάμεσης και τελικής χρήσης των προϊόντων που προέρχονται από το εξωτερικό.

3.2.1 Πίνακας εισροών-εκροών των ελληνικών εισαγωγών για το έτος 2000

Το 2000 οι συνολικές εισαγωγές της Ελλάδας, με βάση τον πίνακα εισροών-εκροών ανήλθαν σε 47.140εκ.€. Τα 25.062εκ.€ εξ αυτών αναλώθηκαν σε ενδιάμεσες χρήσεις των κλάδων (53% του συνόλου). Τα 12.751εκ.€ (27% περίπου του συνόλου), αφορούσαν στις δαπάνες τελικής κατανάλωσης (νοικοκυριών, μη κερδοσκοπικών ιδρυμάτων, κυβέρνησης) και για σχηματισμό επενδύσεων 7.882εκ.€ (16,7% του συνόλου των εισαγωγών)¹⁶⁴.

¹⁶³ Eurostat (2008), «Eurostat manual of supply, use and input output tables», (Luxemburg Eurostat), para.4.49.

¹⁶⁴ Πηγή: Eurostat (<http://epp.eurostat.ec.europa.eu>) (αρχείο ESA 95- Input output tables-Greece, im/2000).

Παρακάτω αναλύονται οι κλάδοι της ελληνικής οικονομίας με εισαγωγές, που ξεπερνούν τον μέσο όρο της συνολικής αξίας εισαγωγών. Συνεπώς τους κλάδους με την μεγαλύτερη εξάρτηση από το εξωτερικό εμπόριο. Θα παρουσιαστούν για καθένα τομέα τα στοιχεία που δείχνουν, από ποιους κλάδους προμηθεύεται τις εισαγωγές του (ποιες κατηγορίες προϊόντων εισάγει) και ποιους κλάδους προμηθεύει με εισαγωγές αντίστοιχα (παράρτημα ΙΙΙ).

Κατηγορίες προϊόντων που συνιστούν τις βασικότερες εισαγωγές αγαθών και υπηρεσιών της Ελλάδας

Κωδικός Κλάδου	A/A	Κατηγορίες αγαθών και υπηρεσιών	Αξία Συνολικής Χρήσης εισαγωγών*
1	1	Προϊόντα της γεωργίας, κτηνοτροφίας, θήρας	1.083
11	2	Αργό πετρέλαιο και φυσικό αέριο, υπηρεσίες εξόρυξης πετρελαίου και φυσικού αερίου	4.386
15	3	Τρόφιμα και ποτά	2.955
17	4	Κλωστοϋφαντουργικά προϊόντα	1.684
18	5	Προϊόντα ένδυσης	1.502
21	6	Προϊόντα χαρτιού	1.022
23	7	Προϊόντα διύλισης πετρελαίου, παραγωγή άνθρακα	1.053
24	8	Χημικές ουσίες, χημικά προϊόντα	4.383
27	9	Βασικά μέταλλα	1.781
28	10	Κατασκευασμένα προϊόντα μετάλλων, εκτός από μηχανήματα και εξοπλισμό	1.026
29	11	Μηχανήματα και εξοπλισμός	4.751
30	12	Μηχανήματα και υπολογιστές γραφείων	1.165
31	13	Ηλεκτρικά μηχανήματα και συσκευές	859
32	14	Εξοπλισμός Ραδιοφώνου, τηλεόρασης και άλλων μέσων τηλεπικοινωνίας	1.942
33	15	Ιατρικά είδη, οπτικά όργανα ακριβείας, ρολόγια και χρονόμετρα	943
34	16	Μηχανοκίνητα οχήματα, ρυμουλκά και ημιρυμουλκούμενα οχήματα	3.460
35	17	Άλλος εξοπλισμός μεταφορών	2.395
36	18	Έπιπλα και άλλα κατασκευασμένα είδη	897
63	19	Βοηθητικές υπηρεσίες και υπηρεσίες υποστήριξης μεταφορών, γραφεία ταξιδίων	2.686
65	20	Οικονομικές υπηρεσίες διαμεσολάβησης, εκτός από την ασφάλεια και τα συνταξιοδοτικά ταμεία	934

Πίνακας 17- Πηγή: Eurostat, <http://epp.eurostat.ec.europa.eu> * αξίες σε εκατ.€.

1) Αγροτικός τομέας- προϊόντα γεωργίας, κτηνοτροφίας, θήρας

Ζήτηση εισαγωγών κατά βιομηχανία και κατά κατηγορία χρήσης

Η συνολική ζήτηση εισαγωγών για προϊόντα του αγροτικού τομέα, όπως αναφέρθηκε και στον συνολικό πίνακα εισροών-εκροών για το 2000, ανήλθε στα 1.083εκ.€. Από την οποία τα 697εκ.€ χρησιμοποιήθηκαν για κάλυψη της ενδιάμεσης ζήτησης των παραγωγικών τομέων και τα 386εκ.€ για κάλυψη των αναγκών τελικής ζήτησης.

Οι κλάδοι που εμφανίζουν την υψηλότερη ενδιάμεση ζήτηση για αγαθά του τομέα αυτού είναι: ο ίδιος ο αγροτικός τομέας με συνολική ζήτηση στα 209εκ.€ και ο τομέας των τροφίμων και ποτών με 416εκ.€ . Ακολουθούν κάποιοι κλάδοι με αρκετά μικρότερες αξίες εισαγωγών από τον τομέα της γεωργίας και κτηνοτροφίας (παράρτημα III αναλυτικά).

Η τελική ζήτηση για τα προϊόντα αυτού του τομέα προορίζεται σχεδόν στο σύνολο της για ιδιωτική κατανάλωση (396εκ.€). Μόλις 9εκ.€ ήταν η τελική ζήτηση που αφορά στον ακαθάριστο σχηματισμό κεφαλαίου. Η συνολική τελική ζήτηση (386εκατ.€) σχηματίζεται, αν προστεθούν και οι καθαρές εξαγωγές, που στην περίπτωση αυτή ήταν αρνητικές (-19εκ.€)¹⁶⁵.

Εισαγωγές κατά προϊόν από τον κλάδο

Ο κλάδος της γεωργίας, κτηνοτροφίας, θήρας κατανάλωσε για ενδιάμεση χρήση, εισαγωγές με συνολική αξία 693εκ.ευρώ. Οι εισαγωγές του τομέα αφορούσαν κυρίως χημικά προϊόντα, που όπως μπορεί να υποθέσει κάποιος αφορούν στα φυτοφάρμακα που καταναλώνονται στην παραγωγή του κλάδου, με συνολική αξία 261εκ.€. Εισάγει επίσης προϊόντα του ίδιου τομέα με αξία 209εκ.€. Ακολουθούν οι εισαγωγές για αγαθά άλλων τομέων με μικρότερες αξίες (αναλυτικά παράρτημα III).

2) Αργό πετρέλαιο και φυσικό αέριο

Ζήτηση εισαγωγών κατά βιομηχανία και κατά κατηγορία χρήσης

¹⁶⁵ Αν από τον συνολικό πίνακα εισροών-εκροών μιας οικονομίας αφαιρεθεί ο πίνακας των εισαγωγών, προκύπτει αυτός της εγχώριας παραγωγής. Οι συνολικές καθαρές εξαγωγές του αγροτικού τομέα το 2000, ανέρχονται σε 1.022εκ. Οι αρνητικές εξαγωγές που παρατηρούνται στον πίνακα εισαγωγών σημαίνουν ότι επανεισήχθησαν προϊόντα αξίας 19εκ.ευρω, άρα η εγχώρια παραγωγή της Ελλάδας σε προϊόντα του τομέα το 2000 ήταν συνολικά 1041εκ.ευρώ.

Η συνολική ζήτηση για εισαγωγές του τομέα, ανήλθε στα 4.386εκ.€. Το σύνολο των εισαγωγών αγαθών του τομέα αφορούν στην κάλυψη της ενδιάμεσης ζήτησης, με συνολική αξία 4.466εκ.€. Για τον σχηματισμό πάγιου κεφαλαίου παρατηρούνται αρνητικές εισαγωγές, αφού έγινε χρήση αποθεμάτων (μειώθηκαν) και είναι της τάξης των -233εκ.ευρώ. Οι εισαγωγές του τομέα που επαναεξήχθησαν είναι 152εκ.€¹⁶⁶, οπότε η συνολική χρήση των εισαγωγών, όπως προαναφέρθηκε, υπολογίστηκε στα 4386εκ.€.

Ο κλάδος με την μεγαλύτερη ενδιάμεση ζήτηση για τα προϊόντα του τομέα και συνεπώς εξάρτηση από αυτόν, είναι οι βιομηχανίες παραγωγής άνθρακα και προϊόντων διύλισης πετρελαίου. Η ζήτηση για εισαγωγές από αυτές τις βιομηχανίες ήταν σχεδόν ίση με την συνολική αξία ζήτησης για αργό πετρέλαιο και φυσικό αέριο, και ήταν της τάξης των 3.934εκ.€. Ακολουθεί η ζήτηση άλλων τομέων με χαμηλότερη αξία εισαγωγών (*αναλυτικά παράρτημα ΙΙΙ*).

Εισαγωγές κατά προϊόν από τον κλάδο

Οι εισαγωγές του κλάδου πετρελαϊκών προϊόντων και φυσικού αερίου είναι αμελητέες και φτάνουν μόλις το 1εκ.€. Αυτό φυσικά σημαίνει ότι ο κλάδος δεν έχει καθόλου ή σημαντική παρουσία στην Ελλάδα. Η εγχώρια παραγωγή του είναι αμελητέα, σχεδόν μηδενική. Άρα τα προϊόντα του τομέα που είναι απαραίτητα σε άλλες βιομηχανίες παραγωγής, στο σύνολο τους εισάγονται από την χώρα, αφού δεν υπάρχει δυνατότητα παραγωγής τους.

3) Τομέας τροφίμων και ποτών

Ζήτηση εισαγωγών κατά βιομηχανία και κατά κατηγορία χρήση

Η συνολική ενδιάμεση ζήτηση εισαγωγών για τρόφιμα και ποτά, ανέρχεται στα 1024εκ.€. Η συνολική τελική ζήτηση ήταν 1.931εκ.€. Από τα οποία τα 2.000εκ.€ αφορούσαν στην τελική κατανάλωση των νοικοκυριών, η οποία συνιστά μια εξαιρετικά σημαντική αξία εισαγωγών. Η τελική χρήση των αγαθών του κλάδου ανήλθε στα 2.955εκ.€, μετά την άθροιση ενδιάμεσης και τελικής ζήτησης.

¹⁶⁶ Από τις συνολικές εξαγωγές προϊόντων του τομέα πετρελαϊκών ειδών και φυσικού αερίου που το 2000 ήταν 154εκ.€, τα προϊόντα αξίας 152εκ.ευρω αφορούσαν προηγούμενες εισαγωγές του τομέα που επαναεξήχθησαν, πιθανόν μετά από κάποιου είδους επεξεργασία. Άρα η εγχώρια παραγωγή του κλάδου ήταν μόλις 2εκ.ευρώ.

Οι κλάδοι παραγωγής που προμηθεύει με εισροές κυρίως ο τομέας είναι: τα ξενοδοχεία και εστιατόρια, που η συνολική ενδιάμεση αξία εισαγωγών τους ισούται με 548εκ.€. Ακολουθεί ο ίδιος ο τομέας, των τροφίμων και ποτών, με ζήτηση 352εκ.€ και ο αγροτικός τομέας με αξία ίση με 62εκ.ευρώ (*αναλυτικά παράρτημα ΙΙΙ*).

Εισαγωγές κατά προϊόν από τον κλάδο

Η αξία των εισαγωγών των βιομηχανιών τροφίμων και ποτών ήταν ίση με 1309εκ.€. Ο κλάδος προμηθεύεται κυρίως αγροτικά προϊόντα (416εκ.€), τρόφιμα και ποτά (352εκ.€) και χημικά προϊόντα (99εκ.€) (*αναλυτικά παράρτημα ΙΙΙ*).

4) Κλάδος κλωστοϋφαντουργίας

Ζήτηση εισαγωγών κατά βιομηχανία και κατά κατηγορία χρήσης

Η συνολική χρήση των εισαγωγών του κλάδου έφτασαν τα 1.684εκ.€, εκ των οποίων τα 864εκ.€ αφορούσαν στην ενδιάμεση ζήτηση και τα 820εκ.€ στην τελική. Όπως στον κλάδο τροφίμων και ποτών έτσι και στον κλάδο αυτόν, παρατηρείται ιδιαίτερα υψηλή ιδιωτική κατανάλωση που φτάνει τα 760εκ.ευρώ.

Οι κλάδοι που εμφανίζουν την σημαντικότερη ενδιάμεση ζήτηση για τα αγαθά του τομέα (σύνολο 864εκ€) είναι κυρίως όπως αναμένεται, οι βιομηχανίες ειδών ένδυσης με αξία εισαγωγών 417εκ.€, όπως και οι κλωστοϋφαντουργικές βιομηχανίες με 223εκ.€.

Εισαγωγές κατά προϊόν από τον κλάδο

Η αξία των εισαγωγών αγαθών του κλάδου δεν υπερβαίνουν τον μέσο όρο της συνολικής ενδιάμεσης ζήτησης. Είναι της τάξης των 358εκ.€ και αφορούν κυρίως κλωστοϋφαντουργικά προϊόντα (223εκ.€) και χημικά προϊόντα (59εκ.€).

5) Κλάδος ενδύσεων

Η ενδιάμεση ζήτηση για τα αγαθά αυτού του είδους είναι αμελητέα (56εκ.€). Οι εισαγωγές τέτοιων ειδών αφορούν στην τελική χρήση (1.446εκ.€). Συγκεκριμένα όπως αναμένεται, αφορούν κατανάλωση από τα νοικοκυριά. *Η ιδιωτική κατανάλωση ειδών ένδυσης φτάνει στα 1.196εκ.ευρώ*. Μαζί με τους κλάδους των τροφίμων και ποτών, των χημικών προϊόντων και

των μηχανοκίνητων οχημάτων, αποτελούν τις κατηγορίες με την υψηλότερη ιδιωτική κατανάλωση.

Αντιλαμβάνεται κάποιος επομένως την μεγάλη αξία εισαγωγών για είδη ένδυσης. Αξία που αφορά καταναλωτικά αγαθά, που παράγονται και στη χώρα, αλλά προφανώς δεν είναι αρκετά για να καλύψουν την ζήτηση.

Οι εισαγωγές προϊόντων από τον κλάδο ένδυσης (σύνολο 506εκ.€), αφορούν στην πλειοψηφία τους είδη κλωστοϋφαντουργίας (αξία 417εκ.€) (παράρτημα III).

6) Βιομηχανία χάρτου, πολτός χαρτιού

Ζήτηση εισαγωγών κατά βιομηχανία και κατά κατηγορία χρήση

Οι συνολικές εισαγωγές προϊόντων χάρτου ανέρχονται στα 1.022εκ€, με ενδιάμεση και τελική ζήτηση που φτάνουν στα 648εκ.€ και 374εκ.€ αντίστοιχα.

Οι κλάδοι που προμηθεύονται είδη χάρτου από το εξωτερικό είναι κυρίως οι βιομηχανίες εκτυπώσεων, εκδόσεων με συνολικές εισαγωγές 189εκ.€ και οι βιομηχανίες χάρτου με 94εκ.€¹⁶⁷.

Εισαγωγές κατά προϊόν από τον κλάδο

Οι βιομηχανίες ειδών χάρτου προμηθεύονται με εισαγωγές των αντίστοιχων βιομηχανιών του εξωτερικού ως επί το πλείστον, με αξία συνολικών εισαγωγών από αυτές στα 189εκ.€ και διάφορα χημικά προϊόντα κατά δεύτερο λόγο αξίας 27εκ.€ (παράρτημα III).

7) Βιομηχανία διύλισης πετρελαίου, παραγωγής άνθρακα

Ζήτηση εισαγωγών κατά βιομηχανία και κατά κατηγορία χρήσης

Η συνολική χρήση των εισαγωγών του κλάδου ήταν ίση με 1.053εκ.€. Από τα οποία τα 772εκ.€ αφορούσαν στην ενδιάμεση ζήτηση και περίπου 280εκ.€ ήταν η τελική (παράρτημα III).

¹⁶⁷ Πηγή: Eurostat (<http://epp.eurostat.ec.europa.eu>) (αρχείο ESA 95- Input output tables-Greece, im/2000).

Οι κλάδοι με την σημαντικότερη ενδιάμεση ζήτηση εισαγωγών ειδών πετρελαίου είναι των θαλάσσιων (151εκ.€), καθώς και των χειρσαίων μεταφορών (84εκ.€) και γεωργίας, κτηνοτροφίας, θήρας (68εκ.€)¹⁶⁸.

Εισαγωγές κατά προϊόν από τον κλάδο

Τα είδη που εισάγει (συνολική αξία 4.033εκ.€) κυρίως ο κλάδος αυτός είναι, όπως προαναφέρθηκε, αργό πετρέλαιο και φυσικό αέριο με συνολική αξία εισαγωγών 3934εκ.€. Με βάση τα παραπάνω εξάγεται το συμπέρασμα ότι, οι εισαγωγές που πραγματοποιεί ο κλάδος, ιδιαίτερα για αργό πετρέλαιο, είναι περίπου τετραπλάσιες από τις εισαγωγές των άλλων κλάδων για προϊόντα του (οι εισαγωγές κατά προϊόν είναι τετραπλάσιες περίπου, από τις εισαγωγές του κλάδου).

Το αργό πετρέλαιο και το φυσικό αέριο, αποτελούν φυσικά βασικότατο παραγωγικό συντελεστή για τις βιομηχανίες προϊόντων διύλισης πετρελαίου και παραγωγής οπτάνθρακα. Συνεπώς αφού η εγχώρια παραγωγή αργού πετρελαίου είναι αμελητέα, η προμήθεια αυτού πραγματοποιείται από το εξωτερικό. Αλλά είδη που προμηθεύεται ο κλάδος είναι αντίστοιχα προϊόντα (52εκ.€) και χημικά προϊόντα (14εκ.€).

δ) Χημικές βιομηχανίες

Ζήτηση εισαγωγών κατά βιομηχανία και κατά κατηγορία χρήση

Οι συνολικές εισαγωγές χημικών ουσιών ήταν 4.383εκ.€. Η τελική ζήτηση ήταν ίση με 1.863εκ.€, με σημαντικής αξίας ιδιωτική ανάλωση περίπου ίση με 1.735εκ.€.

Η ενδιάμεση ανάλωση σχηματίστηκε στα 2.520εκ.ευρώ και αφορούσε ειδικά στην ζήτηση των κλάδων: χημικής βιομηχανίας με αξία 500εκ.€, του χονδρικού εμπορίου, εκτός από μηχανοκίνητα οχήματα και μοτοσικλέτες 314εκ.€, του τομέα της υγείας και κοινωνικής μέριμνας με 300εκ.€, και των κατασκευών με 210εκ.€.¹⁶⁹.

Εισαγωγές κατά προϊόν από τον κλάδο.

¹⁶⁸ Πηγή: Eurostat (<http://epp.eurostat.ec.europa.eu>) (αρχείο ESA 95-Input output tables-Greece, im/2000).

¹⁶⁹ Πηγή: Eurostat (<http://epp.eurostat.ec.europa.eu>) (αρχείο ESA 95-Input output tables-Greece, im/2000).

Οι βιομηχανίες χημικών ουσιών, προϊόντων προμηθεύονται εισροές μέσω του διεθνούς εμπορίου (σύνολο 616εκ.€), κυρίως από αντίστοιχες βιομηχανίες χημικών (αξία εισαγωγών 500εκ.€) .

9) Βιομηχανίες παραγωγής βασικών μετάλλων

Ζήτηση εισαγωγών κατά βιομηχανία και κατά κατηγορία χρήσης

Η συνολική χρήση των εισαγωγών αυτού του κλάδου ήταν σε αξία ίση με 1.781εκ.€. Όπου οι εισαγωγές αυτές είχαν κυρίως να κάνουν με την κάλυψη της ενδιάμεσης ζήτησης που ισούσαν 1.388εκ€. και αφορούσε κυρίως ζήτηση του ίδιου κλάδου (546εκ.€). Καθώς επίσης την ζήτηση βιομηχανιών κατασκευής μεταλλικών προϊόντων εκτός μηχανημάτων (214εκ.€).

Τέλος η τελική ζήτηση για προϊόντα του κλάδου ισούσαν 393εκ.€. Η οποία σχηματίστηκε από την άθροιση του ακαθάριστου σχηματισμού κεφαλαίου 492εκ.€ και τις αρνητικές εξαγωγές -99εκ.€.

Εισαγωγές κατά προϊόν από τον κλάδο.

Ο κλάδος εισάγει, όπως αναφέρθηκε προηγουμένως, προϊόντα κυρίως από παρόμοιες βιομηχανίες βασικών μετάλλων (546εκ.€). Εισάγει επίσης διάφορα μεταλλεύματα (24εκ.€), χημικά προϊόντα (20εκ.€) και μηχανές και εξοπλισμό (20εκ.€). το σύνολο των εισαγωγών του κλάδου τελικά έφτασε στα 664εκ.€. (παράρτημα ΙΙΙ).

10) Βιομηχανίες παραγωγής μεταλλικών προϊόντων εκτός μηχανημάτων και εξοπλισμού

Ζήτηση εισαγωγών κατά βιομηχανία και κατά κατηγορία χρήσης

Η συνολική χρήση των εισαγωγών του τομέα αυτού ήταν ίση με 1026εκ.€ και ήταν περίπου μοιρασμένη ανάμεσα σε ενδιάμεσες (556εκ.€) και τελικές χρήσεις (471εκ.€). Η τελική κατανάλωση ισούταν με 282εκ.€ και αφορούσε στο σύνολο της την ιδιωτική κατανάλωση.

Οι βιομηχανίες που χρησιμοποιούν ως εισροές τέτοια είδη είναι κυρίως οι κατασκευαστικές (378εκ.€). Άλλες βιομηχανίες είναι αυτές των τροφίμων και ποτών (54εκ.€) και τα ξενοδοχεία-εστιατόρια (21εκ.€)¹⁷⁰.

¹⁷⁰ Πηγή: Eurostat (<http://epp.eurostat.ec.europa.eu>) (αρχείο ESA 95- Greece, im/2000).

Εισαγωγές κατά προϊόν από τον κλάδο

Οι βιομηχανίες παραγωγής μεταλλικών προϊόντων, εκτός μηχανημάτων και εξοπλισμού, εισάγουν σε μεγαλύτερο βαθμό βασικά μέταλλα (214εκ.€), και σε μικρότερο βαθμό χημικά προϊόντα (23εκ.€) και μηχανήματα (23εκ.€).

11) Βιομηχανίες παραγωγής μηχανημάτων και αλλού τέτοιου είδους εξοπλισμό

Ζήτηση εισαγωγών κατά βιομηχανία και κατά κατηγορία χρήσης

Όπως αντιλαμβάνεται κάποιος οι εισαγωγές από τον κλάδο παραγωγής μηχανημάτων και εξοπλισμού είναι εξέχουσας σημασίας για την ελληνική οικονομία. Αυτό συμβαίνει διότι η εγχώρια παραγωγή του κλάδου είναι αμελητέα ή τουλάχιστον δεν είναι αρκετή σε καμία περίπτωση, να καλύψει την ζήτηση της χώρας για αυτά τα αγαθά.

Μάλιστα χρησιμοποιούνται ως κεφαλαιουχικά αγαθά στην παραγωγική διαδικασία πολλών κλάδων παραγωγής. Επακόλουθο είναι η πρόσφορα του κλάδου να στηρίζεται απολύτως στις εισαγωγές από το εξωτερικό. Συγκεκριμένα η συνολική χρήση των εισαγωγών του τομέα το έτος αυτό ήταν 4.751εκ.€. Από τα οποία για τις *κατηγορίες της τελικής χρήσης* αναλώθηκαν 1.326εκ.€ και για *ενδιάμεση κατανάλωση* 3.426εκ.€.

Οι παραγωγικοί κλάδοι με τις περισσότερες εισαγωγές μηχανημάτων ήταν οι εξής¹⁷¹:

- δημόσια διοίκηση και άμυνα και υποχρεωτική κοινωνική ασφάλιση (2.374εκ.€),
- κατασκευές (270εκ.€),
- μηχανήματα και λοιπός εξοπλισμός (125εκ.€),
- ξενοδοχεία και εστιατόρια (77εκ.€),
- τρόφιμα και ποτά (65εκ.€) και
- γεωργία, κτηνοτροφία, θήρα (54εκ.€).

Οι εισαγωγές του τομέα δημόσιας διοίκησης, αμυντικών υπηρεσιών και υποχρεωτικών κοινωνικών ασφαλίσεων για μηχανήματα και εξοπλισμό αποτελεί τα 2/3 των συνολικών εισαγωγών από αυτά τα αγαθά. Πιθανόν αυτό συμβαίνει λόγω των αμυντικών συστημάτων, εξοπλισμών που αποκτά η χώρα από το εξωτερικό για τον τομέα της εθνικής της άμυνας.

¹⁷¹Πηγή: Eurostat (<http://epp.eurostat.ec.europa.eu>) (αρχείο ESA 95- Greece, im/2000).

Συνολική αξία εξαιρετικά σημαντική που αποτελεί το 2,4% περίπου του ΑΕΠ της Ελλάδας το 2000.

Εισαγωγές κατά προϊόν από τον κλάδο

Όπως αναφέρθηκε στον συνολικό πίνακα εισροών-εκροών αλλά και στην ανάλυση της ζήτησης εισαγωγών κατά κατηγορία χρήσης, η εγχώρια παραγωγή του κλάδου δεν είναι σημαντική. Το γεγονός αυτό έχει σαν αποτέλεσμα την χαμηλή αξία ζήτησης εισαγωγών από τις ελληνικές βιομηχανίες που ασχολούνται με τον κλάδο, η οποία ήταν ίση με 288εκ.€. Αφορούσαν κατά βάση και πάλι μηχανήματα (125εκ.€) και βασικά μέταλλα (83εκ.€).

12) Βιομηχανίες παραγωγής μηχανών γραφείου και ηλεκτρονικών υπολογιστών

Ζήτηση εισαγωγών κατά βιομηχανία και κατά κατηγορία χρήσης

Η συνολική χρήση των εισαγωγών του κλάδου ήταν 1.165εκ.€. Η οποία αφορά, όπως μπορεί να υποθέσει κάποιος λόγω της φύσης των προϊόντων αυτών, στην χρήση κατά βάση για τελική κατανάλωση (1.063εκ.€). Συγκεκριμένα αφορά κυρίως στον σχηματισμό κεφαλαίου, στις επενδύσεις, με αξία εισαγωγών 937εκ.€.

Οι βιομηχανίες που χρησιμοποιούν ως εισροές τέτοια είδη είναι κυρίως αυτές των υπολογιστών και σχετικών υπηρεσιών (26εκ.€). Σύνολο ενδιάμεσων εισροών του κλάδου ήταν 102εκ.€.

Οι εισαγωγές κατά προϊόν από τον κλάδο είναι σχεδόν μηδενικές (4εκ.€), αφού ο αριθμός των εγχώριων βιομηχανιών παραγωγής τέτοιων ειδών είναι ανύπαρκτες. Η όποια εγχώρια παραγωγή αφορά πιθανόν στην παροχή υπηρεσιών για συντηρήσεις και επισκευές των προϊόντων αυτών.

13) Ηλεκτρικά μηχανήματα και συσκευές

Η ζήτηση εισαγωγών κατά βιομηχανία και κατά κατηγορία χρήσης για ηλεκτρικά είδη είναι μικρότερης αξίας σε σχέση με τις προηγούμενες κατηγορίες που αναλύθηκαν.

Η συνολική χρήση των εισαγωγών του τομέα έφτασε στα 859εκ.€. Για τελική κατανάλωση ήταν αγαθά αξίας 299εκ.€ και για ενδιάμεση χρήση 560εκ.€. Η οποία αφορά στην πλειοψηφία της την ζήτηση του κλάδου των κατασκευών (291εκ.€) (παράρτημα III).

Οι εισαγωγές κατά προϊόν από τον κλάδο είναι επίσης χαμηλής αξίας και φτάνουν τα 176εκ.€. Κυρίως ο κλάδος προμηθεύεται βασικά μέταλλα (86εκ.€).

14) Εξοπλισμός και συσκευές ραδιοφώνου, τηλεόρασης και άλλων ειδών μαζικής επικοινωνίας

Ζήτηση εισαγωγών κατά βιομηχανία και κατά κατηγορία χρήσης

Η ζήτηση εισαγωγών για εξοπλισμό ραδιοφώνου, τηλεόρασης κ.λ.π. αφορά σαφώς στην κάλυψη της τελικής ζήτησης και όχι τόσο ενδιάμεση. Αυτό λόγω της φύσης τέτοιων αγαθών, που δεν χρησιμοποιούνται σαν πρωτογενείς εισροές σε άλλους παραγωγικούς κλάδους.

Η συνολική χρήση των εισαγωγών του τομέα αυτού έφτασε στα 1.942εκ.€, που για τελική κατανάλωση προορίζονταν αγαθά αξίας 1.548εκ.€, ενώ για ενδιάμεση 394εκ.€. Η ενδιάμεση ζήτηση αφορά στο μεγαλύτερο μέρος της ζήτησης του ίδιου του κλάδου (112εκ.€). Ενώ η τελική κατανάλωση των προϊόντων αποτελείται κατά 80% περίπου από επενδύσεις σε κεφάλαιο (1.397εκ.€ (παράρτημα III)).

Οι εισαγωγές κατά προϊόν από τον κλάδο είναι μικρής αξίας, φτάνουν τα 157εκ.€ και αφορούν στην πλειοψηφία τους αντίστοιχα είδη (112εκ.€).

15) Ιατρικά είδη, οπτικά όργανα ακριβείας, ρολόγια και χρονόμετρα

Η συνολική αξία των εισαγωγών κατά βιομηχανία και κατά κατηγορία χρήσης για ιατρικά είδη, οπτικά όργανα ακριβείας, ρολόγια και χρονόμετρα είναι χαμηλή σχετικά και ισούνταν με 943εκ.€.

Η συνολική χρήση των εισαγωγών του τομέα μοιράζεται περίπου ισόποσα σε τελική και ενδιάμεση κατανάλωση. Η τελική κατανάλωση ήταν 498εκ.€ και η ενδιάμεση χρήση 445εκ.€, η οποία στην πλειοψηφία της αφορά στην ζήτηση του κλάδου υγείας και κοινωνικής εργασίας (313εκ.€)¹⁷².

Οι εισαγωγές κατά προϊόν από τον κλάδο είναι μόλις 23εκ.€ και αφορά σχεδόν στο σύνολο τους προϊόντα του ίδιου τομέα (15εκ.€).

16) Μηχανοκίνητα οχήματα, ρυμουλκά και ημιρυμουλκούμενα οχήματα

¹⁷²Πηγή: Eurostat (<http://epp.eurostat.ec.europa.eu>) (αρχείο ESA 95- Greece, im/2000).

Η συνολική αξία των εισαγωγών μηχανοκίνητα οχήματα και ρυμουλκά και αφορά εισαγωγές που προορίζονται για τελική ζήτηση κι όχι τόσο σαν εισροές σε άλλους παραγωγικούς κλάδους.

Η συνολική αξία χρήσης αυτών των προϊόντων φτάνει τα 3.460εκ.€ και αποτελεί την τέταρτη υψηλότερη αξία για εισαγωγές, που αποκτήθηκαν από τη χώρα το 2000. Η ιδιωτική κατανάλωση έφτασε τα 1.507εκ.€ και ο ακαθάριστος σχηματισμός κεφαλαίου τα 1.345εκ.€. Τελικά η τελική κατανάλωση διαμορφώθηκε στα 2.829εκ.€ και αποτελεί το 80% περίπου της συνολικής χρήσης των εισαγωγών οχημάτων.

Η ενδιάμεση ζήτηση έφτασε στα 631εκ.€ και αφορούσε ως επί το πλείστον ζήτηση από βιομηχανίες εμπορίας και επισκευής οχημάτων και μοτοσικλετών (156εκ.€) και από την δημόσια διοίκηση, εθνική άμυνα και κοινωνική ασφάλιση (271εκ.€).

Οι εισαγωγές προϊόντων από τον κλάδο είναι μικρής αξίας σχετικά (98εκ.€). Αυτό είναι λογικό, διότι δεν υπάρχει εγχώρια παραγωγή παρά μόνο εμπορία και επισκευές των προϊόντων αυτών στη χώρα. Τα προϊόντα που εισάγει ο τομέας είναι σχεδόν στο σύνολο τους προϊόντα του ίδιου τομέα (61εκ.€).

17) Εξοπλισμός μεταφορών

Η συνολική αξία των εισαγωγών για εξοπλισμό των μέσων και υπηρεσιών μεταφοράς όπως και για τα οχήματα, συνδέεται με την τελική κατανάλωση των αγαθών. Συνολικά έφτασε στα 2.395εκ.€. Η τελική ζήτηση για εισαγωγές αυτού του είδους διαμορφώθηκε στα 2.044εκ.€, ενώ η ενδιάμεση κατανάλωση ήταν 351εκ.€. Αφορούσε συγκεκριμένα ενδιάμεση ζήτηση από τον τομέα της δημόσιας διοίκησης και άμυνας (197εκ.€) και των θαλασσίων μεταφορών (66εκ.€)¹⁷³. Ενώ οι εισαγωγές του κλάδου όπως και στην προηγούμενη περίπτωση είναι μικρής αξίας (81εκ.€).

18) Έπιπλα και άλλα παρόμοια είδη

Η συνολική αξία των εισαγωγών για έπιπλα και άλλα παρόμοια είδη είναι της τάξης των 897εκ.€ (οριακά άνω από τον μέσο όρο των εισαγωγών όλων των κλάδων). Το μεγαλύτερο μέρος της αξίας χρήσης των εισαγωγών, αφορά και σε αυτή την περίπτωση, δαπάνες τελικής κατανάλωσης (724εκ.€) και ειδικότερα ιδιωτικής (515εκ.€).

¹⁷³Πηγή: Eurostat (<http://epp.eurostat.ec.europa.eu>) (αρχείο ESA 95- Greece, im/2000).

Η ενδιάμεση κατανάλωση φτάνει μόλις τα 173εκ.€ και αφορά κυρίως ζήτηση από τον κλάδο των ξενοδοχείων και εστιατορίων (48εκ.€).

Οι εισαγωγές του κλάδου είναι αρκετά μικρότερης αξίας από τον μέσο όρο (176εκ.€). Αφορά κυρίως εισαγωγές βασικών μετάλλων (40εκ.€) (παράρτημα ΙΙΙ).

19) Βοηθητικές υπηρεσίες και υπηρεσίες υποστήριξης μεταφορών, γραφεία ταξιδίων

Αρκετά μεγάλη είναι η αξία των εισαγωγών και για υπηρεσίες υποστήριξης μεταφορών, γραφείων ταξιδίων, όπως αναφέρθηκε και παραπάνω στον συνολικό πίνακα εισροών-εκροών. Γεγονός που είναι λογικό μια και συνδέεται τόσο με τον κλάδο του τουρισμού, όσο και με την ναυτιλία. Οι οποίοι είναι κλάδοι που αποτελούν για την Ελλάδα βασικές δυνάμεις στήριξης της οικονομίας και οι εξωτερικές συναλλαγές είναι βασικό κομμάτι της δραστηριότητας και των δυο κλάδων.

Η συνολική χρήση των εισαγωγών του τομέα διαμορφώθηκε στα 2.686εκ.€, με την ενδιάμεση κατανάλωση να αποτελεί το 88% περίπου της συνολικής αξίας των εισαγωγών (2.353εκ.€). Η αξία των εισαγωγών για τελική κατανάλωση επομένως έφτασε στα 333εκ.€ και σχεδόν στο σύνολο της αποτελείται από εξαγωγές ή καλύτερα επανεξαγωγές τους (284εκ.€).

Ο κλάδος με την υψηλότερη ζήτηση εισαγωγών (περίπου το 64% τους συνόλου) είναι αυτός των θαλασσιών μεταφορών-ναυτιλία, με εισαγωγές που αγγίζουν τα 1.504εκ.€ Άλλοι κλάδοι με ζήτηση εισαγωγών αυτού του είδους είναι ο αντίστοιχος κλάδος για υπηρεσίες υποστήριξης μεταφορών (214εκ.€), οι χερσαίες και εναέριες μεταφορές με εισαγωγές των 162εκ.€ και 112εκ.€ αντίστοιχα¹⁷⁴.

Οι εισαγωγές του κλάδου διαμορφώθηκαν στα 372εκ.€ και είναι εισαγωγές όπως προαναφέρθηκε, κυρίως αντίστοιχων υπηρεσιών αξίας και υπηρεσίες εναέριων μεταφορών (31εκ.€) και ξενοδοχείων-εστιατορίων (37εκ.€).

20) Χρηματοοικονομικές υπηρεσίες διαμεσολάβησης, εκτός από υπηρεσίες ασφάλισης και συνταξιοδοτικά ταμεία

Η συνολική αξία χρήσης των εισαγωγών υπηρεσιών αυτού του είδους ισούνταν με 934εκ.€. Η τελική κατανάλωση αποτελεί το μεγαλύτερο μέρος της. Η τελική ανάλωση ήταν συνολικά

¹⁷⁴ Πηγή: Eurostat (<http://epp.eurostat.ec.europa.eu>) (αρχείο ESA 95- Greece, im/2000).

556εκ.€, εκ των οποίων τα 569εκ.€ αφορούσαν στην ιδιωτική (αρνητικές εξαγωγές κατά - 13εκ.€). Η ενδιάμεση ζήτηση των διάφορων κλάδων ήταν ίση με 378εκ.€ (παράρτημα III).

3.2.2 Πίνακας εισροών- εκροών των ελληνικών εισαγωγών του έτους 2005

Όπως για το έτος 2000 έτσι και για το 2005, παρατίθενται τα στοιχεία για τις ελληνικές εισαγωγές που προκύπτουν από τον πίνακα χρήσεως εισροών-εκροών για τις εισαγωγές. Αφού παρουσιαστούν τα στοιχεία για τις συνολικές εισαγωγές και την χρήση τους, στην συνέχεια όπως πραγματοποιήθηκε και παραπάνω, θα αναλυθούν οι κατηγορίες αγαθών με την μεγαλύτερη ζήτηση για εισαγωγές, καθώς και οι εισαγωγές κατά παραγωγικό κλάδο.

Το έτος 2005 οι συνολικές εισαγωγές της Ελλάδας διαμορφώθηκαν στα 58.653εκ.€. Συγκεκριμένα οι εισαγωγές της χώρας εμφάνισαν αύξηση της τάξης των 11.513εκ.€ ή 24,4% περίπου, σε σχέση με το 2000. Για ενδιάμεσες χρήσεις των παραγωγικών κλάδων της οικονομίας αναλώθηκαν τα 31.208εκ.€ που αποτελούν όπως και το 2000, περίπου το 53% του συνόλου της αξίας για εισαγωγές. Το υπόλοιπο 47% περίπου της αξίας εισαγωγών αναλώθηκε σε δαπάνες τελικής κατανάλωσης (νοικοκυριών, μη κερδοσκοπικών ιδρυμάτων, κυβέρνησης) κατά 19.532εκ.€. Για ακαθάριστο σχηματισμό κεφαλαίου αναλώθηκαν 7.283εκ.€ (μειώθηκε οριακά κατά 7,5% σε σχέση με το 2000, που ήταν 7.882εκ.€) και για εξαγωγές 630εκ.€ (μείωση της τάξης του 56% από το 2000).

Κατηγορίες προϊόντων που συνιστούν τις βασικότερες εισαγωγές της Ελλάδας

Οι κατηγορίες των προϊόντων με την υψηλότερη ζήτηση για εισαγωγές και συνεπώς την μεγαλύτερη αξία συνολικής χρήσης τους (final use) είναι οι παρακάτω:

Κωδικός Κλάδου	A/A	Κατηγορίες αγαθών και υπηρεσιών	Αξία Συνολικής Χρήσης εισαγωγών*
1	1	Προϊόντα της γεωργίας, κτηνοτροφίας, θήρας	1.381
11	2	Αργό πετρέλαιο και φυσικό αέριο, υπηρεσίες εξόρυξης πετρελαίου και φυσικού αερίου	6.266
15	3	Τρόφιμα και ποτά	4.022
17	4	Κλωστοϋφαντουργικά προϊόντα	1.678
18	5	Προϊόντα ένδυσης	1.493
21	6	Προϊόντα χαρτιού	1.030
23	7	Προϊόντα διύλισης πετρελαίου, παραγωγή άνθρακα	1.991
24	8	Χημικές ουσίες, χημικά προϊόντα	7.143
25	9	Ελαστικά και πλαστικά προϊόντα	1.012
27	10	Βασικά μέταλλα	2.621
29	11	Μηχανήματα και εξοπλισμός	4.558

32	12	Εξοπλισμός ραδιοφώνου, τηλεόρασης & άλλων μέσων επικοινωνίας	1.786
33	13	Ιατρικά είδη, οπτικά όργανα ακριβείας, ρολόγια, χρονόμετρα	1.121
34	14	Μηχανοκίνητα οχήματα, ρυμουλκά και ημιρυμουλκούμενα οχήματα	4.388
35	15	Άλλος εξοπλισμός μεταφορών	2.704
36	16	Έπιπλα και άλλα κατασκευασμένα είδη	1.742
63	17	Βοηθητικές υπηρεσίες και υπηρεσίες υποστήριξης μεταφορών, γραφεία ταξιδίων	4.398

Πίνακας 18- Πηγή: Eurostat, <http://epp.eurostat.ec.europa.eu> * αξίες σε εκατ.€.

Οι παραπάνω κατηγορίες προϊόντων, που συνέστησαν τις υψηλότερες εισαγωγές για την ελληνική οικονομία το 2005, αναλύονται παρακάτω με βάση τα στοιχεία του πίνακα εισροών εκροών.

1) Προϊόντα γεωργίας, κτηνοτροφίας και θήρας

Η συνολική ζήτηση εισαγωγών κατά κατηγορία χρήσης για προϊόντα του αγροτικού τομέα, όπως καταγράφεται και στον παραπάνω πίνακα ανήλθε στα 1381εκ.€. Από την οποία για κάλυψη της ενδιάμεσης ζήτησης των παραγωγικών τομέων χρησιμοποιήθηκαν τα 724εκ.€ και για κάλυψη των αναγκών τελικής ζήτησης τα 657εκ.€.

Αναλυτικότερα, οι κλάδοι που εμφανίζουν την υψηλότερη ενδιάμεση ζήτηση για αγαθά του τομέα αυτού είναι κατά κύριο λόγο:

- ο τομέας των τροφίμων και ποτών με 437εκ.€
- ο ίδιος ο αγροτικός τομέας με συνολική ζήτηση στα 200εκ.€ και
- τα ξενοδοχεία και εστιατόρια με ζήτηση στα 45εκ.€.

Η τελική ζήτηση για τα προϊόντα του τομέα αφορά κατά 97% περίπου τις ανάγκες της ιδιωτικής κατανάλωσης (640εκ.€) (αναλυτικά παράρτημα IV).

Οι εισαγωγές κατά προϊόν από τον κλάδο της γεωργίας-κτηνοτροφίας είχαν συνολική αξία 753εκ.€ (πίνακας 19). Τα κυριότερα είδη που εισάγει ο τομέας είναι χημικά προϊόντα, με συνολική αξία 277εκ.€ (όπως είναι τα βιομηχανικά λιπάσματα). Οι αμέσως επόμενες αξίες εισαγωγών του κλάδου είναι για αγροτικά προϊόντα (200εκ.€) και προϊόντα αργού πετρελαίου με αξία 112εκ.€.

Όπως μπορεί να συμπεράνει κάποιος οι εισαγωγές του αγροτικού τομέα το 2005 δεν διαφέρουν σαν είδη από το 2000, η μονή διαφορά είναι ότι αυξηθήκαν σαν αξίες όπως αυξήθηκαν και οι συνολικές εισαγωγές σε βασικές τιμές.

2) Προϊόντα αργού πετρελαίου και φυσικού αερίου

Η ζήτηση εισαγωγών για προϊόντα ακατέργαστου πετρελαίου και φυσικού αερίου κατά κατηγορία χρήσης, ήταν ίση με 6.266εκ.€. Αυτή αποτελεί την δεύτερη μεγαλύτερη αξία εισαγωγών για το 2005.

Το μεγαλύτερο μέρος των εισαγωγών του τομέα αφορά στην ενδιάμεση χρήση αυτών, που ήταν ίση με 6.063εκ.€. Η αξία αυτή αποτελεί το μεγαλύτερο ποσό για εισαγωγές στις παραγωγικές δραστηριότητες των κλάδων, γεγονός που ήταν αναμενόμενο λόγω της υπόστασης των προϊόντων αυτών. Το αργό πετρέλαιο και φυσικό αέριο, αποτελούν βασικούς παραγωγικούς συντελεστές στις παραγωγικές δραστηριότητες αρκετών παραγωγικών κλάδων της οικονομίας.

Η τελική χρήση των εισαγωγών τέτοιου είδους, αποτελούνταν μονό από εισαγωγές για ακαθάριστο σχηματισμό κεφαλαίου αξίας 203 εκ.€.

Ο κλάδος με την μεγαλύτερη ενδιάμεση ζήτηση που περιλαμβάνει σχεδόν το σύνολο της αξίας των εισαγωγών για τέτοια είδη (5.327εκ.€), είναι φυσικά οι βιομηχανίες παραγωγής άνθρακα και προϊόντων κατεργασμένου πετρελαίου. Σε τέτοιες βιομηχανίες βασική πρώτη ύλη της παραγωγής τους είναι το αργό πετρέλαιο. Ο κλάδος βασικών μετάλλων αξίας 102εκ€, ο εξοπλισμός μεταφορών αξίας 116εκ.€ και ο κλάδος βιομηχανιών χονδρικού εμπορίου, εκτός από μηχανοκίνητα οχήματα και μοτοσυκλέτες ζήτηση αξίας 120εκ.€. Ακολουθεί η ζήτηση άλλων τομέων με ιδιαίτερα χαμηλή αξία (παράρτημα IV).

Εισαγωγές κατά προϊόν από τον κλάδο είναι αμελητέες και φτάνουν μόλις το 3εκ.€. Αυτό φυσικά σημαίνει ότι η εγχώρια παραγωγή του κλάδου είναι αμελητέα, σχεδόν μηδενική. Άρα τα προϊόντα του τομέα που είναι απαραίτητα σε άλλες βιομηχανίες παραγωγής, στο σύνολο τους εισάγονται από την χώρα, αφού δεν υπάρχει δυνατότητα παραγωγής τους.

3) Τομέας τροφίμων και ποτών

Ζήτηση εισαγωγών κατά βιομηχανία και κατά κατηγορία χρήσης

Η συνολική ενδιάμεση ζήτηση εισαγωγών για προϊόντα του τομέα ανέρχεται στα 989εκ.€ και η συνολική τελική ζήτηση σε 3.033εκ.€. Από την αξία της τελικής ζήτησης εισαγωγών τα 2.925εκ.€ αφορούν στην *τελική κατανάλωση των νοικοκυριών*. Οι εισαγωγές τροφίμων και ποτών που αναλώνονται από τα ιδιωτικά νοικοκυριά, συνιστά μια εξαιρετικά σημαντική αξία ζήτησης για τέτοιου είδους προϊόντα.

Η τελική χρήση των αγαθών του κλάδου μετά την άθροιση ενδιάμεσης και τελικής ζήτησης, ανήλθε στα 4.022εκ.ευρώ.

Οι κλάδοι παραγωγής που προμηθεύει με εισροές κυρίως ο τομέας είναι: τα ξενοδοχεία και εστιατόρια, που η συνολική ενδιάμεση αξία εισαγωγών τους ισούται με 571εκ.€ και ακολουθεί ο ίδιος ο τομέας των τροφίμων και ποτών, με ζήτηση 282εκ.€ και ο αγροτικός τομέας με αξία ίση με 67εκ.ευρώ (*παράρτημα IV*).

Εισαγωγές κατά προϊόν από τον κλάδο

Η αξία των εισαγωγών των βιομηχανιών τροφίμων και ποτών ήταν ίση με 1.316εκ.€. Ο κλάδος προμηθεύεται κυρίως με αγροτικά προϊόντα (437εκ.€), με τρόφιμα και ποτά (282εκ.€) και με χημικά προϊόντα (181εκ.€). Ακολουθούν πολλές άλλες κατηγορίες αγαθών που προμηθεύεται ο τομέας, με μικρότερη αξία εισαγωγών..

4)Είδη κλάδου κλωστοϋφαντουργίας

Η αξία της συνολικής χρήσης των εισαγωγών του κλάδου ήταν ίση με 1.678εκ.€, όπου κυμάνθηκε στα ίδια περίπου επίπεδα με το 2000 (1.684εκ€). Η ενδιάμεση ζήτηση για τον τομέα έφτασε στα 580εκ.€ και στα 1.098εκ.€ η τελική ζήτηση. Ιδιαίτερα υψηλή εξακολουθεί να είναι για τα προϊόντα του τομέα, η ιδιωτική κατανάλωση που φτάνει στα 953εκ.€.

Οι κλάδοι με την σημαντικότερη ενδιάμεση ζήτηση για τον τομέα παραμένουν βεβαίως οι βιομηχανίες ειδών ένδυσης με αξία εισαγωγών 224εκ.€. Ακολουθούν οι κλωστοϋφαντουργικές βιομηχανίες με 112εκ.€ και τα ξενοδοχεία εστιατόρια με 57εκ.€ (*παράρτημα IV*).

Η αξία των εισαγωγών αγαθών του κλάδου παράμεινε κάτω από τον μέσο όρο της συνολικής ενδιάμεσης ζήτησης και έφτασε τα 296εκ.€. Η οποία αφορά στην πλειοψηφικά της αντίστοιχα προϊόντα (112εκ.€).

5) Είδη κλάδου ενδύσεων

Η συνολική χρήση ειδών ένδυσης (1.493εκ.€) αφορά κατά πρώτο λόγο στην ιδιωτική κατανάλωση. Η τελική ζήτηση εισαγωγών για ιδιωτική κατανάλωση φτάνει στα 1.794εκ.ευρώ. Όπου εξακολουθούσε να συνιστά όπως και το 2000, μια εξαιρετικά υψηλή αξία για εισαγωγές ιδιωτικής κατανάλωσης (τέταρτη υψηλότερη μετά την ζήτηση για τρόφιμα και ποτά (2.925εκ€), για μηχανοκίνητα οχήματα (2.603εκ.€) και χημικά προϊόντα (2.453εκ.€). Τα αποθέματα μειώθηκαν κατά 601εκ.€ και οι εξαγωγές έφτασαν τα 216εκ.€.

Η ενδιάμεση ζήτηση των κλάδων είδη ένδυσης ήταν και πάλι χαμηλής αξίας, όπως το 2000 κι έφτασε στα 84εκ.€. Οι εισαγωγές του κλάδου ένδυσης αφορούν στο μεγαλύτερο βαθμό, αντίστοιχα είδη (αξία 33εκ.€). Οι συνολικές εισαγωγές του κλάδου έφτασαν στα 318εκ.€ και αφορούσαν κυρίως κλωστοϋφαντουργικά προϊόντα αξίας 224εκ.€. (*παράρτημα IV*).

6) Προϊόντα βιομηχανίας χάρτου

Οι συνολικές εισαγωγές προϊόντων χαρτιού έφτασαν στα 1.030εκ.€, όπως είχαν κυμανθεί και στις αρχές της πενταετίας. Η ενδιάμεση του κλάδου έφτασε στα 675εκ.€.

Οι κλάδοι που προμηθεύονται ως εισροές από το εξωτερικό είδη χάρτου, είναι κυρίως: ο τομέας των εστιατορίων και ξενοδοχείων με ζήτηση αξίας 129εκ.€, η οποία τριπλασιάστηκε σχεδόν από το 2000. Οι βιομηχανίες εκτυπώσεων, εκδόσεων με συνολικές εισαγωγές 126εκ.€ και οι βιομηχανίες χονδρικού εμπορίου εκτός οχημάτων και δίκυκλων, με 126εκ.€ (*παράρτημα IV*).

Η τελική ζήτηση για προϊόντα του κλάδου ήταν 355εκ.€ και σχετίζεται κυρίως με την ιδιωτική κατανάλωση (284εκ.€).

Οι βιομηχανίες ειδών χάρτου προμηθεύονται εισροές ως επί το πλείστον διάφορα χημικά προϊόντα (101εκ.€). Τα οποία χρησιμεύουν στην επεξεργασία του χαρτιού και μάλιστα η ζήτηση για αυτά από το 2000 υπέρτριπλασιάστηκε. Κατά δεύτερο λόγο προμηθεύονται με προϊόντα των αντίστοιχων βιομηχανιών (95εκ.€)(*παράρτημα IV*).

7) Προϊόντα διυλισμένου πετρελαίου και παραγωγής άνθρακα

Ζήτηση εισαγωγών για προϊόντα του τομέα κατά κατηγορία χρήσης

Η συνολική χρήση των εισαγωγών του κλάδου ήταν 1.991εκ.€. Αυτή αποτελούνταν ως επί το πλείστον από ζήτηση αγαθών για ενδιάμεση κατανάλωση από τους κλάδους αξίας 1.092εκ.€.

Για τελική κατανάλωση αγαθών οι εισαγωγές ήταν αξίας 899 εκ.€. Η οποία τελική ζήτηση αποτελούνταν κυρίως από ζήτηση για ιδιωτική κατανάλωση (736εκ.€). Ο ακαθάριστος σχηματισμός κεφαλαίου σχηματίστηκε στα 44εκ.€ και οι εξαγωγές στα 119εκ.€.

Η σημαντικότερη ζήτηση για ενδιάμεση ανάλωση ειδών πετρελαίου (*αναλυτικά παράρτημα IV*) ήταν από τους εξής κλάδους:

- των κατασκευών (189εκ.€), όπου τετραπλασιάστηκε η ζήτηση σε σχέση με το 2000,
- των χερσαίων μεταφορών (154εκ.€), με αύξηση της ζήτησης για κατεργασμένο πετρέλαιο, κατά 82% περίπου (84εκ.€ το 2000), και
- των θαλάσσιων μεταφορών (50εκ.€), όπου αντίθετα με τις χερσαίες μεταφορές, οι θαλάσσιες είχαν πτώση ζήτησης για κατεργασμένο πετρέλαιο κατά 67% περίπου.

Εισαγωγές κατά προϊόν από τον κλάδο

Όπως αναφέρθηκε παραπάνω, οι εισαγωγές των βιομηχανιών μεταποίησης κατεργασμένου πετρελαίου και άνθρακα, είναι πάρα πολύ υψηλές. Αυτό συμβαίνει γιατί εισάγουν μεγάλης αξίας προϊόντα από τον κλάδο αργού πετρελαίου και φυσικού αερίου.

Η συνολική αξία εισαγωγών του κλάδου ανήλθαν στα 5.568εκ.€, όπου εξακολουθεί να αποτελεί την μεγαλύτερη αξία εισαγωγών κατά προϊόν, από ένα παραγωγικό κλάδο. Μάλιστα εμφάνισε μια αύξηση της τάξης του 42% περίπου από το έτος 2000. Από το σύνολο της αξίας χρήσης, το 96% περίπου περιλαμβάνει την αξία για εισαγωγές αργού πετρελαίου και φυσικού αερίου (5.327εκ.€), όπως αναλύθηκε και προηγουμένως.

Ο κλάδος εισάγει κατά δεύτερο λόγο, χημικά προϊόντα με συνολική αξία 133εκ.€, ζήτηση που αυξήθηκε αρκετά από το 2000 η οποία ήταν μόλις 14εκ.€. Το γεγονός αυτό δείχνει το έντονο ενδιαφέρον του τομέα για χημικά προϊόντα.

Καταλήγοντας παρατηρείται και πάλι, όπως και το 2000, ότι οι εισαγωγές κατά προϊόν που πραγματοποιεί ο κλάδος είναι πολύ υψηλές. Μάλιστα οι εισαγωγές του (5.568εκ.€) υπερβαίνουν κατά πολύ την συνολική χρήση των προϊόντων του από τους άλλους παραγωγικούς κλάδους και τις συνιστώσες της τελικής κατανάλωσης (1.192εκ.€) (οι εισαγωγές κατά προϊόν είναι πολύ υψηλότερες από τις εισαγωγές κατά κλάδο).

8) Χημικά προϊόντα

Ζήτηση εισαγωγών κατά κατηγορία χρήσης

Οι συνολικές εισαγωγές για χημικά προϊόντα ανήλθαν το 2005, στα 7.143εκ.€. Όπου παρουσίασαν αύξηση κατά 63% περίπου από το 2000 (4.383εκ.€). Μάλιστα αποτέλεσαν την υψηλότερη αξία χρήσης εισαγωγών, από οποιαδήποτε άλλη κατηγορία προϊόντων.

Τα αγαθά που περιλαμβάνει ο τομέας αυτός είναι οργανικά και ανόργανα χημικά, βαφικές, χρωστικές και αρωματικές ύλες. Είδη καλλωπισμού και καθαρισμού, βιομηχανικά λιπάσματα, πλαστικές και χημικές ύλες κλπ. Περιλαμβάνει επίσης ιατρικά και φαρμακευτικά προϊόντα¹⁷⁵.

Από όλα τα παραπάνω κατανοεί κάποιος ότι ο κλάδος των χημικών προϊόντων, περιλαμβάνει μια μεγάλη γκάμα προϊόντων, που χρησιμοποιείται στην παραγωγική διαδικασία αρκετών κλάδων, αλλά και για τελική χρήση. Το γεγονός αυτό εξηγεί και την υψηλή ζήτηση για εισαγωγές προϊόντων του τομέα.

Αναλυτικότερα η αξία τελικής ζήτησης για τα αγαθά αυτά ήταν περίπου ίση 2.786εκ.€. Αποτελούνταν από 2.453εκ.€ για ιδιωτική ανάλωση, 75εκ.€ για ακαθάριστο σχηματισμό κεφαλαίου και 257εκ.€ για εξαγωγές. Οι εξαγωγές χημικών που είχαν εισαχθεί προηγουμένως, εμφάνισαν σημαντική αύξηση διότι το 2000 ήταν αρνητικές και ίσες με -6εκ.€.

Αντίστοιχα η ενδιάμεση ανάλωση ισούσαν με 4.358εκ.€ (2.520εκ.€ το 2000, κατά 72% υψηλότερη) και ειδικότερα περιελάμβανε την ζήτηση των κλάδων:

- χημικής βιομηχανίας με αξία 753εκ.€,

¹⁷⁵ΕΣΥΕ (2008), «Στατιστικές ενδοτικού και εξωτερικού εμπορίου», Πειραιάς, σελ.13.

- του τομέα της υγείας και κοινωνικής εργασίας με 690εκ.€ συνολική αξία εισαγωγών (το 2000 ήταν 300εκ.€),
- βιομηχανιών χονδρικού εμπορίου, εκτός από μηχανοκίνητα οχήματα και μοτοσικλέτες, με 533εκ.€,
- ξενοδοχείων και εστιατορίων με 309εκ.€, με τεράστια επίσης αύξηση της ζήτησης (36εκ.€ ήταν το 2000),
- βιομηχανιών ελαστικών, πλαστικών με 303εκ.€ και
- γεωργίας, κτηνοτροφίας, θήρας, με ζήτηση 277εκ.€ (*αναλυτικά παράρτημα IV*).

Με βάση τα παραπάνω στοιχεία αντιλαμβάνεται κάποιος την εξαιρετικά μεγάλη αύξηση του ενδιαφέροντος για τα προϊόντα του τομέα. Μάλιστα ενδιαφέρον από αρκετούς διαφορετικούς κλάδους οι οποίοι δεν είχαν δείξει ανάλογο προηγούμενο ενδιαφέρον.

Πολλοί κλάδοι που αναλυθήκαν παραπάνω παρουσίασαν αυξημένη ζήτηση εισαγωγών, το 2005 σε σχέση με το 2000. Αλλά η αύξηση αυτή οφείλονταν στην πλειοψηφία της, από ζήτηση των ίδιων κλάδων διαχρονικά. Όμως για τα χημικά προϊόντα δεν παρατηρείται αυτό σε μεγάλο βαθμό, αφού αρκετοί νέοι κλάδοι εμφάνισαν ενδιαφέρον για αυτά.

Εισαγωγές κατά προϊόν από τον κλάδο.

Οι βιομηχανίες χημικών προϊόντων είχαν συνολικές εισαγωγές 895εκ.€, εκ των οποίων τα 753εκ.€ αφορούσαν προϊόντα από αντίστοιχες βιομηχανίες χημικών (*παράρτημα IV*).

9) Ελαστικά και πλαστικά προϊόντα

Η συνολική χρήση για τις εισαγωγές ελαστικών και πλαστικών ειδών διαμορφώθηκε στα 1.012εκ.€. Η τελική κατανάλωση ήταν 467εκ.€ και αφορούσε κυρίως ιδιωτική κατανάλωση (444εκ.€).

Η ενδιάμεση κατανάλωση των παραγωγικών τομέων της οικονομίας ήταν στα 545εκ.€. Όπου την υψηλότερη ενδιάμεση ζήτηση εμφάνισαν οι κλάδοι των κατασκευών και του χονδρικού εμπορίου εκτός οχημάτων και μοτοσικλετών, με συνολική αξία εισαγωγών 174εκ.€ και 94εκ.€ αντίστοιχα.

Τα προϊόντα του τομέα αυτού παρουσίασαν χαμηλότερη ζήτηση το 2000. Τότε οι εισαγωγές τους για την κάλυψη της ενδιάμεσης και τελικής ζήτησης, έφτασαν τα 782εκ.€ και μάλιστα ήταν κάτω του μέσου όρου των συνολικών εισαγωγών του έτους.

Οι εισαγωγές κατά προϊόν από τον κλάδο ήταν χαμηλές και έφτασαν τα 404εκ.€. Ειδικότερα στην πλειοψηφία τους αφορούσαν χημικά προϊόντα (303εκ.€).

10) Βασικά μέταλλα

Ζήτηση εισαγωγών κατά κατηγορία χρήσης

Η αξία συνολική χρήση των εισαγωγών του κλάδου ήταν 2.621εκ.€ (47% αύξηση από το 2000). Όπου η ενδιάμεση ζήτηση από τους παραγωγικούς κλάδους ήταν ίση σχεδόν με την συνολική χρήση, συγκεκριμένα διαμορφώθηκε στα 2.492εκ.€. Η τελική ζήτηση ισούνταν συνεπώς με 129εκ.€ και αφορούσε κυρίως τις εξαγωγές που ήταν 110εκ.€ (το 2000 ήταν αρνητικές -99εκ.€).

Η ενδιάμεση ζήτηση αφορούσε κατά βάση στην ζήτηση του αντίστοιχου κλάδου των βασικών μετάλλων, με συνολική αξία εισαγωγών στα 1.029εκ.€. Οι βιομηχανίες βασικών μετάλλων, είχαν επίσης ζήτηση για εισαγωγές μεταλλικών προϊόντων, εκτός μηχανημάτων και εξοπλισμού, αξίας 511εκ.€. Ακολούθησε ο κλάδος των κατασκευών με εισαγωγές αξίας 376εκ.€ και ο κλάδος ηλεκτρικών μηχανημάτων και συσκευών (150εκ.€).

Εισαγωγές κατά προϊόν από τον κλάδο.

Ο κλάδος εισάγει, όπως προαναφέρθηκε, κυρίως βασικά μέταλλα (1.029εκ.). Εισάγει επίσης αργό πετρέλαιο και φυσικό αέριο (102εκ.€) και χημικά προϊόντα (55εκ.€). οι συνολικές εισαγωγές του φτάνουν τα 1.284εκ.€.

11) Βιομηχανίες παραγωγής μηχανημάτων και αλλού είδους εξοπλισμό

Ζήτηση εισαγωγών κατά κατηγορία χρήσης

Οι εισαγωγές μηχανημάτων και εξοπλισμού, κατέχουν ένα σημαντικό μέρος των συνολικών εισαγωγών της χώρας. Αυτό διότι είναι κεφαλαιουχικά αγαθά εξέχουσας σημασίας, τόσο για την διαδικασία παραγωγής αρκετών κλάδων, όσο και για τελική χρήση από τα νοικοκυριά και για σχηματισμό κεφαλαίου.

Ειδικότερα η συνολική χρήση των εισαγωγών του έφτασε στα 4.558εκ.€. Για τις κατηγορίες της τελικής χρήσης αναλώθηκαν 2.446εκ.€ (ιδιωτική κατανάλωση 607εκ.€, ακαθάριστος

σχηματισμός κεφαλαίου 1.888εκ.€ και εξαγωγές -48εκ.€) και για *ενδιάμεση κατανάλωση* 2.112εκ.€.

Ο παραγωγικός κλάδος με τις σημαντικότερες εισαγωγές μηχανημάτων και εξοπλισμού ήταν αυτός της δημόσιας διοίκησης και άμυνας και υποχρεωτικής κοινωνικής ασφάλισης (1.195εκ.€). Παρουσιάστηκε μάλιστα πτώση εισαγωγών μηχανημάτων από τον κλάδο δημόσιας διοίκησης και άμυνας, στο μισό περίπου σε σχέση με το 2000 (2.374εκ.€). Άλλοι κλάδοι παραγωγής με σημαντικές εισαγωγές μηχανημάτων ήταν οι κατασκευές (150εκ.€), όπου επίσης είχαν πτώση εισαγωγών περίπου στο μισό από το 2000 που ήταν 270εκ.€ και οι βιομηχανίες μηχανημάτων και λοιπού εξοπλισμού (185εκ.€)¹⁷⁶.

Εισαγωγές κατά προϊόν από τον κλάδο

Η εγχώρια παραγωγή του κλάδου, όπως προαναφέρθηκε στην ανάλυση των συνολικών πινάκων εισροών-εκροών, αλλά και των εισαγωγών του 2000, δεν είναι σημαντική. Έτσι οι εισαγωγές κατά προϊόν από τον κλάδο εξακολουθούν να είναι σε χαμηλή αξία και ίσες με 444εκ.€. Αφορούν κατά βάση μηχανήματα και εξοπλισμό (185εκ.€) και βασικά μέταλλα (118εκ.€).

12) Εξοπλισμός και συσκευές ραδιοφώνου, τηλεόρασης και άλλων ειδών μαζικής επικοινωνίας

Ζήτηση εισαγωγών κατά βιομηχανία και κατά κατηγορία χρήσης

Η *συνολική χρήση εισαγωγών* για εξοπλισμό και συσκευές ραδιοφώνου, τηλεόρασης κ.λ.π. έφτασε τα 1.786εκ.€ και αφορά κυρίως στην κάλυψη αναγκών τελικής ζήτησης. Η ζήτηση αγαθών για τελική κατανάλωση ήταν αξίας 1.360εκ.€ και είχε να κάνει κυρίως με την ζήτηση για επενδύσεις σε κεφάλαιο (1.144εκ.€).

Η ενδιάμεση ζήτηση (σύνολο 426εκ.€) αφορά στο μεγαλύτερο μέρος της ζήτηση στον κλάδο τηλεπικοινωνιών και ταχυδρομείων (146εκ.€), κλάδος που το 2000 εμφάνιζε την μισή περίπου ζήτηση. Επίσης εμφάνισε σημαντική ζήτηση από τον κλάδο των βιομηχανιών λιανικού εμπορίου εκτός οχημάτων και μοτοσυκλετών και επισκευές οικιακών αγαθών (102εκ.€)¹⁷⁷.

¹⁷⁶ Πηγή: Eurostat (<http://epp.eurostat.ec.europa.eu>) (αρχείο ESA 95-Input output tables- Greece, im/2005).

¹⁷⁷ Πηγή: Eurostat (<http://epp.eurostat.ec.europa.eu>) (αρχείο ESA 95- Greece, im/2005).

Οι εισαγωγές προϊόντων από τον κλάδο των μέσων μαζικής επικοινωνίας ήταν μόλις 80εκ.€ και αφορούν στην πλειοψηφία τους αντίστοιχα είδη (48εκ.€).

13) Ιατρικά είδη, οπτικά όργανα ακριβείας, ρολόγια και χρονόμετρα

Η συνολική αξία των εισαγωγών για ιατρικά είδη, οπτικά όργανα ακριβείας, ρολόγια και χρονόμετρα ήταν οριακά πάνω από τον μέσο ορό των συνολικών εισαγωγών και ισούσαν με 1.121εκ.€.

Η ενδιάμεση χρήση των ειδών αυτών ήταν 707εκ.€, η οποία αφορούσε βασικά στην ζήτηση του κλάδου υγείας και κοινωνικής εργασίας (514εκ.€). Αυτό όπως αντιλαμβάνεται κάποιος γίνεται λόγω της φύσης των προϊόντων αυτών, που η χρήση τους γίνεται από τον συγκεκριμένο κλάδο.

Η τελική χρήση ανήλθε στα 414εκ.€, από τα οποία για ιδιωτική κατανάλωση η αξία εισαγωγών ήταν 215εκ.€, για ακαθάριστο σχηματισμό κεφαλαίου 184εκ.€ και τέλος οι εξαγωγές ήταν 15εκ.€.

Οι εισαγωγές κατά προϊόν από τον κλάδο είναι μόνο 44εκ.€ και αφορά σχεδόν στο σύνολο τους προϊόντα του ίδιου τομέα (30εκ.€).

14) Μηχανοκίνητα οχήματα, ρυμουλκά και ημιρυμουλκούμενα οχήματα

Οι εισαγωγές μηχανοκίνητων οχημάτων και ρυμουλκών, βεβαίως παρέμειναν σε υψηλά επίπεδα όπως και το 2000. Αυτό για τον λόγο βέβαια ότι η εγχώρια παραγωγή τους είναι ασήμαντη στη χώρα, ενώ η χρήση τους ευρεία.

Η συνολική αξία χρήσης αυτών των προϊόντων φτάνει τα 4.388εκ.€ και το μεγαλύτερο μέρος της αφορά τις κατηγορίες τελικής ζήτησης.

Συγκεκριμένα η ιδιωτική κατανάλωση έφτασε στα 2.603εκ.€, έχοντας μια αύξηση από το 2000 περίπου κατά 73%. Ο ακαθάριστος σχηματισμός κεφαλαίου ήταν 1.293εκ.€ και οι εξαγωγές ήταν αρνητικές (-61εκ.€). Τελικά η τελική χρήση διαμορφώθηκε στα 3.836εκ.€ και ήταν η σημαντικότερη αξία εισαγωγών που προορίζονταν για τελική χρήση το 2005.

Η ενδιάμεση ζήτηση για προϊόντα του κλάδου ήταν ίση με 552εκ.€ και αφορούσε στην πλειοψηφία της ζήτηση από βιομηχανίες εμπορίας και επισκευής οχημάτων και

μοτοσυκλετών (162εκ.€) και από την δημόσια διοίκηση, εθνική άμυνα και κοινωνική ασφάλιση (197εκ.€).

Οι εισαγωγές προϊόντων από τον κλάδο ήταν μικρής αξίας (78εκ.€), διότι όπως προαναφέρθηκε, δεν υπάρχει σημαντική εγχώρια παραγωγή. Τα προϊόντα που εισάγει ο τομέας είναι σχεδόν στο σύνολο τους προϊόντα του ίδιου τομέα (24εκ.€) και αργό πετρέλαιο και φυσικό αέριο (22εκ.€).

15) Εξοπλισμός μεταφορών

Η αξία των εισαγωγών για εξοπλισμό των μέσων και υπηρεσιών μεταφοράς, συνδέεται κυρίως με την τελική κατανάλωση των αγαθών. Η συνολική χρήση των εισαγωγών ήταν 2.704εκ.€, που το 96% περίπου αυτής αφορούσε ανάγκες της τελικής ζήτησης (2.586εκ.€). Η ενδιάμεση κατανάλωση ήταν ίση με 118εκ.€ μόλις και αφορούσε ζήτηση από τον ίδιο τομέα κυρίως (44εκ.€), τον κλάδο των κατασκευών (25εκ.€) και των θαλασσίων μεταφορών (20εκ.€).

Οι εισαγωγές του κλάδου έφτασαν στα 294εκ.€ (τριπλάσιες σχεδόν από το 2000 που ήταν 81εκ.€) και αφορούν βασικά εισαγωγές αργού πετρελαίου και φυσικού αερίου (116εκ.€) (παράρτημα IV).

16) Έπιπλα και άλλα παρόμοια είδη

Οι εισαγωγές για έπιπλα και άλλα παρόμοια είδη ήταν ίσες με 1.742εκ.€, πραγματοποιώντας αύξηση από την αρχή της πενταετίας κατά 94%. Το μεγαλύτερο όμως μέρος της αξίας χρήσης των εισαγωγών, εξακολουθεί να αφορά στην τελική κατανάλωση (1.558εκ.€). Ειδικότερα αφορά στην ιδιωτική ανάλωση (1.334εκ.€), όπου όπως φαίνεται τριπλασιάστηκε περίπου από το 2000 (515εκ.€).

Η ενδιάμεση κατανάλωση φτάνει μόλις στα 184εκ.€ και αφορά κυρίως στην ζήτηση από τον κλάδο των ξενοδοχείων και εστιατορίων (43εκ.€) και των επίπλων (31εκ.€).

Οι εισαγωγές του κλάδου κατά προϊόν διαμορφώθηκαν στα 231εκ.€ και αφορούν: εισαγωγές προϊόντων ξύλου (52εκ.€), βασικά μέταλλα (49εκ.€), άλλα έπιπλα (31εκ.€) και χημικά προϊόντα (30εκ.€).

17) Βοηθητικές υπηρεσίες και υπηρεσίες υποστήριξης μεταφορών, γραφεία ταξιδίων

Αρκετά σημαντικές εξακολουθούν να είναι οι εισαγωγές και για υπηρεσίες υποστήριξης μεταφορών και γραφείων ταξιδίων. Μάλιστα η συνολική χρήση τους διαμορφώθηκε στα 4.398εκ.€, εμφανίζοντας αύξηση περίπου 64% από το 2000.

Η ενδιάμεση κατανάλωση ήταν μεγαλύτερη από την συνολική χρήση (4.783εκ.€), κι αυτό διότι η τελική κατανάλωση ήταν αρνητική (-385εκ.€).

Ο κλάδος με την υψηλότερη ζήτηση εισαγωγών για υπηρεσίες υποστήριξης μεταφορών, γραφεία ταξιδίων, εξακολουθεί βεβαίως να είναι αυτός των θαλασσιών μεταφορών-ναυτιλία. Οι εισαγωγές των θαλασσιών μεταφορών αγγίζουν τα 3.944εκ.€ και αποτελούν την δεύτερη υψηλότερη αξία εισαγωγών από ένα κλάδο (εισαγωγές κατά προϊόν από ένα κλάδο), μετά τις εισαγωγές αργού πετρελαίου και φυσικού αερίου, από τις βιομηχανίες διύλισης πετρελαίου.

Οι εισαγωγές του τομεα θαλασσιών μεταφορών για υπηρεσίες υποστήριξης μεταφορών και γραφείων ταξιδίων παρουσίασαν εξαιρετικά μεγάλη αύξηση. Συγκεκριμένα υπερδιπλασιάστηκε η αξία των εισαγωγών τους από το 2000 (1.504εκ.€). Άλλοι κλάδοι με ζήτηση εισαγωγών αυτού του είδους, είναι οι κλάδοι των εναέριων και των χερσαίων μεταφορών με συνολική αξία εισαγωγών 193εκ.€ και 167εκ.€ αντίστοιχα. Ακολουθούν οι εισαγωγές μικρότερης αξίας από άλλους κλάδους.

Οι εισαγωγές του κλάδου κατά προϊόν διαμορφώθηκαν στα 260εκ.€ και είναι εισαγωγές που αφορούν κυρίως αντίστοιχες υπηρεσίες υποστήριξης μεταφορών, αξίας 142εκ.€.

Οι κλάδοι παραγωγής με εισαγωγές κατά προϊόν που ξεπέρασαν τον μέσο όρο όλων των κατηγοριών παρουσιάζονται στον πίνακα 19.

Παραγωγικοί κλάδοι με τις υψηλότερες εισαγωγές κατά προϊόν

Κωδικός Κλάδου	A/A	Παραγωγικοί Κλάδοι	Αξία Συνολικής Χρήσης εισαγωγών*
1	1	Γεωργίας, Κτηνοτροφίας, Θήρας και συναφή	753
15	2	Κλάδος Τροφίμων και ποτών	1,316
23	3	Βιομηχανίες παραγωγής άνθρακα, κατεργασμένου πετρελαίου	5,568
24	4	Χημικές βιομηχανίες	895
27	5	Βιομηχανίες παραγωγής βασικών μετάλλων	1,284

28	6	Βιομηχανίες παραγωγής προϊόντων μετάλλων, εκτός από μηχανήματα και εξοπλισμό	881
45	7	Κατασκευαστικές	2,710
51	8	Χονδρικό εμπόριο, εκτός από μηχανοκίνητα οχήματα και μοτοσικλέτες	1,439
55	9	Ξενοδοχεία και εστιατόρια	1,518
61	10	Θαλάσσιες μεταφορές	4,139
75	11	Δημόσια διοίκηση, αμυντικές υπηρεσίες και υποχρεωτική κοινωνική ασφάλιση	1,901
85	12	Υγεία και κοινωνική μέριμνα	1,267

Πίνακας 19-Πηγή: Eurostat, <http://epp.eurostat.ec.europa.eu> * αξίες σε εκατ.€.

Στον πίνακα 19 παραπάνω, παρουσιάζονται οι κλάδοι παραγωγής που εισάγουν προϊόντα άλλων κλάδων ή και του ιδίου (εισαγωγές κατά προϊόν) και η αξία τους, είναι άνω του μέσου όρου των συνολικών εισαγωγών του έτους.

Οι κλάδοι αυτοί είναι δώδεκα. Οι μισοί εκ των οποίων δεν αναλυθήκαν παραπάνω, στην ανάλυση των κατηγοριών προϊόντων που συνιστούν τις βασικότερες εισαγωγές της Ελλάδας. Αυτό συμβαίνει διότι τα προϊόντα που παράγουν οι κλάδοι του παραπάνω πίνακα, οι εκροές τους, δεν αποτελούν σημαντική ζήτηση για εισαγωγές από τις εγχώριες βιομηχανίες και τις κατηγορίες τελικής ζήτησης.

Συγκεκριμένα οι έξι κλάδοι παραγωγής, με σημαντική αξία εισαγωγών κατά προϊόν που δεν περιλαμβάνονται στις κατηγορίες προϊόντων που συνιστούν τις βασικότερες εισαγωγές της Ελλάδας είναι οι εξής: *οι κατασκευαστικές βιομηχανίες που εμφάνισαν ζήτηση για εισαγωγές προϊόντων της τάξης των 2.710εκ.€.* Τα προϊόντα που εισήγαγε ο κλάδος ήταν κυρίως:

- ηλεκτρικές συσκευές και μηχανήματα (573εκ.€),
- μεταλλικά προϊόντα εκτός μηχανημάτων και εξοπλισμού (413εκ.€),
- διάφορα μεταλλεύματα (402εκ.€) και
- άλλα βασικά μέταλλα (376εκ.€)¹⁷⁸.

Ο κλάδος του *χονδρικού εμπορίου, εκτός πώληση οχημάτων και μοτοσικλετών*, ο οποίος είχε αξία εισαγωγών κατά προϊόν 1.439εκ.€. Από την οποία τα 533εκ.€ αφορούν εισαγωγές αντίστοιχων προϊόντων. Επιπρόσθετα για εισαγωγές χρηματοοικονομικών υπηρεσιών, εκτός

¹⁷⁸ Πηγή: Eurostat (<http://epp.eurostat.ec.europa.eu>) (αρχείο ESA 95- Greece, im/2005).

από την κοινωνική ασφάλεια και τα συνταξιοδοτικά ταμεία, ξόδεψε 209εκ.€, για είδη χάρτου 126εκ.€ και για αργό πετρέλαιο και φυσικό αέριο 120εκ.€ (παράρτημα IV).

Τα *ξενοδοχεία και εστιατόρια* είχαν συνολική αξία εισαγωγών 1.518εκ.€. Ο τομέας αυτός κυρίως εισήγαγε κυρίως τρόφιμα και ποτά αξίας 571εκ.€, χημικά προϊόντα 309εκ.€ και είδη χάρτου 129εκ.€.

Οι *θαλάσσιες μεταφορές, η ναυτιλία* αποτέλεσε και αποτελεί για την χώρα βασικό πόλο ανταγωνιστικότητας. Παραμένει ένας ζωτικής σημασίας τομέας για την ελληνική οικονομία, με σημαντική συνεισφορά στο ΑΕΠ της χώρας. Οι εξωτερικές συναλλαγές του φυσικά αποτελούν αναπόσπαστο κομμάτι, της δραστηριότητας του κλάδου της ναυτιλίας. Για αυτό το λόγο οι εισαγωγές του τομέα το 2005 έφτασαν τα 4.139εκ.€. Όπως αναφέρθηκε προηγουμένως στην ανάλυση των εισαγωγών κατά κλάδο και κατηγορία τελικής χρήσης, οι εισαγωγές του αφορούσαν κατά 95% εισαγωγές βοηθητικών υπηρεσιών και υπηρεσιών υποστήριξης των μεταφορών και γραφεία ταξιδίων.

Η *δημόσια διοίκηση, άμυνα και υποχρεωτική κοινωνική ασφάλιση* αποτελεί για κάθε κράτος, τομέα που διαχειρίζεται σημαντικές λειτουργίες για το κοινωνικό σύνολο. Λειτουργίες όπως είναι η εθνική άμυνα μιας χώρας, η οποία απορροφάει σημαντικό τμήμα του ΑΕΠ. Οι εισαγωγές του κλάδου για το 2005, διαμορφώθηκαν στα 1.901εκ.€ και ως επί το πλείστον αφορούσαν στα προϊόντα του κλάδου των μηχανημάτων και άλλων ειδών εξοπλισμού (1.195εκ.€). Γεγονός που ήταν αναμενόμενο μια και η εθνική άμυνα της χώρας προμηθεύεται κάθε χρόνο μεγάλης αξίας εξοπλισμό.

Τέλος ο τομέας της *υγείας, πρόνοιας και κοινωνικής εργασίας* της χώρας εισήγαγε αγαθά αξίας 1.267εκ.€. Από τις εισαγωγές αυτές το μεγαλύτερο μέρος αφορούσε προϊόντα διύλισης πετρελαίου και παραγωγής άνθρακα (690εκ.€) και βεβαίως ιατρικά είδη υψηλής ακρίβειας, οπτικά κλπ. (514εκ.€), τα οποία χρησιμοποιούνται ως εργαλεία στον τομέα αυτό.

3.3 Σύγκριση βασικών εισαγωγικών κλάδων τα δυο έτη και διεξαγωγή συμπερασμάτων που προκύπτουν μέσω του υποδείγματος

3.3.1 Συγκεντρωτικά στοιχεία για τους κυριότερους κλάδους παραγωγής

Από τους πίνακες εισροών-εκροών προκύπτουν όλα τα παραπάνω στοιχεία για τους κλάδους παραγωγής την περίοδο 2000-2005. Σημαντικό είναι να διαχωριστούν οι κυριότεροι κατά

κατηγορία χρήσης, ώστε να προκύψουν αν είναι εφικτό και με βάση τις παραγωγικές τους δυνατότητες, οι εξελίξεις στο εμπορικό ισοζύγιο της χώρας, μέσω της κάλυψης των εισαγωγών από τις εξαγωγές.

Οι κατηγορίες αγαθών με την υψηλότερη ζήτηση για εισαγωγές το 2000 είναι οι είκοσι που παρουσιάστηκαν παραπάνω. Η ενδιάμεση κατανάλωση εισαγωγών όλων των κατηγοριών προϊόντων/ κλάδων έφτασε στα 25.062εκατ.€. Η υψηλότερη ενδιάμεση ζήτηση ανάμεσα σε αυτές τις είκοσι κατηγορίες εμφάνισαν τα προϊόντα **αργού πετρελαίου και φυσικού αερίου (4.466εκ.€), τα μηχανήματα και εξοπλισμός (3.426εκ.€), τα χημικά προϊόντα (2.520εκ.€) και οι υπηρεσίες υποστήριξης μεταφορών και γραφεία ταξιδίων (2.353εκ.€) (παράρτημα III).**

Αντίστοιχα οι δαπάνες τελικής κατανάλωσης ήταν 12.751εκ.€, όπου είναι το άθροισμα των δαπανών για εισαγωγές από τα νοικοκυριά, τα μη κερδοσκοπικά ιδρύματα και την κυβέρνηση. Οι κατηγορίες των αγαθών με την υψηλότερη ζήτηση για εισαγωγές, που προορίζονταν για τελική κατανάλωση των νοικοκυριών και κατ' επέκταση διαμόρφωσαν τις **συνολικές δαπάνες τελικής κατανάλωσης, ήταν τα τρόφιμα και ποτά (2.000εκ.€), τα χημικά προϊόντα (1.735εκ.€), τα μηχανοκίνητα οχήματα κλπ. (1.507εκ.€) και ακολούθησαν τα είδη ένδυσης με σημαντική αξία εισαγωγών (1.196εκ.€).**

Ο ακαθάριστος σχηματισμός επενδύσεων ήταν στα 7.882εκατ.€ και οι εξαγωγές 1.445εκατ.€. Η συνολική χρήση των εισαγωγών, που είναι το άθροισμα της ενδιάμεσης κατανάλωσης και του συνόλου τελικής κατανάλωσης, έφτασε στα 47.140εκατ.€ το έτος 2000.

Όπως για το 2000 έτσι και για το 2005, ενδιαφέρον παρουσιάζει η παρατήρηση των εισαγωγών κατά κατηγορία χρήσης. Όπως διαφαίνεται παρακάτω η συνολική ενδιάμεση χρήση των εισαγωγών έφτασε στα 31.208εκ.€. **Αφορούσε κυρίως την κάλυψη της ζήτησης για εισαγωγές αργού πετρελαίου και φυσικού αερίου (6.063εκ.€), για βοηθητικές υπηρεσίες μεταφορών, γραφεία ταξιδίων (4.783εκ.€) και χημικά προϊόντα (4.358εκ.€).**

Αντίστοιχα τα προϊόντα με την υψηλότερη ζήτηση εισαγωγών για τελική χρήση και ειδικότερα για την κάλυψη ιδιωτικής κατανάλωσης, **ήταν τα τρόφιμα και ποτά (2.925εκ.€), τα μηχανοκίνητα οχήματα (2.603εκ.€), τα χημικά προϊόντα (2.453εκ.€) και τα είδη ένδυσης (1.794εκ.€).** Όπου όπως παρατηρεί κάποιος είναι οι αντίστοιχες κατηγορίες σε σχέση με το 2000, εμφανίζοντας όμως αύξηση της αξίας εισαγωγών για καθεμία από αυτές.

Ο ακαθάριστος σχηματισμός επενδύσεων ήταν 7.283εκατ.€, παραμένοντας στα ίδια περίπου επίπεδα με το 2000 και συνιστώντας το 1/3 περίπου των δαπανών τελικής κατανάλωσης. Οι εξαγωγές τέλος διαμορφώθηκαν στα 650εκατ.€.

Η συνολική χρήση εισαγωγών το έτος 2005, όπως παρουσιάζεται και στον πίνακα, έφτασε στα 58.653εκατ.€.

Τα παραπάνω συγκεντρωτικά στοιχεία για τις εισαγωγές της χώρας τα δυο έτη, καταδεικνύουν τους κλάδους με την υψηλότερη ζήτηση εισαγωγών για ενδιάμεση και τελική χρήση. Δεν παρατηρούνται σημαντικές διαφορές στην ζήτηση των κλάδων ανάμεσα στα έτη. Στους συγκεκριμένους τομείς ίσως θα πρέπει να επικεντρωθεί ο οικονομικός προγραμματισμός της χώρας, ώστε να επιτευχθεί η επιθυμητή μείωση του ελλείμματος εμπορικού ισοζυγίου και η βελτίωση της εξωστρέφειας της γενικότερα.

Κλάδοι όπως της παραγωγής αργού πετρελαίου και άνθρακα ή παραγωγής μηχανοκινήτων οχημάτων, μηχανημάτων κλπ., η εγχώρια παραγωγή τους είναι αμελητέα, όπως διαφαίνεται και από τους πίνακες. Η δυνατότητα υποκατάστασης των εισαγωγών με εγχώρια παραγωγή για αυτούς τους τομείς συνεπώς είναι πρακτικά αδύνατη, μια και δεν υπάρχουν οι υποδομές και οι παραγωγικές ικανότητες από τις εγχώριες βιομηχανίες. Οι εισαγωγές τέτοιων ειδών χρησιμοποιούνται κυρίως για κάλυψη ενδιάμεση ζήτησης από τους παραγωγικούς κλάδους ή για επενδύσεις και λιγότερο για τελική κατανάλωση.

Άλλοι κλάδοι όμως όπως αυτός των τροφίμων και ποτών, των θαλασσιών μεταφορών ή ακόμη και των χημικών προϊόντων εμφανίζουν θετικές ενδείξεις για το μέλλον. Οι κλάδοι αυτοί είχαν αξιόλογη προσφορά αγαθών, όπως επίσης και αρκετή από αυτούς εμφάνισαν δυναμική εξαγωγική παρουσία.

Τα προϊόντα αυτά χρησιμοποιούνται κυρίως για κάλυψη αναγκών τελικής χρήσης και ιδιαίτερα ιδιωτικής κατανάλωσης. Παρακάτω παρατίθενται αναλυτικότερα στοιχεία για βασικούς κλάδους παραγωγής αγαθών και υπηρεσιών της χώρας. Ωστε να παρουσιαστούν αν και όσο είναι δυνατόν τα προβλήματα που αντιμετωπίζουν οι τομείς αυτοί και στέκονται εμπόδια στην περαιτέρω ανάπτυξη τους. Ανάπτυξη που βεβαίως θα υποβοηθήσει στην μείωση πιθανών ελλειμμάτων στην παραγωγή τους και περαιτέρω συνολικά για την οικονομία της χώρας.

3.3.2 Ανάλυση των παραγωγικών δυνατοτήτων των κυριότερων κλάδων παραγωγής της χώρας

Με βάση όλα τα παραπάνω θα γίνει προσπάθεια να αναλυθούν οι κλάδοι παραγωγής που έχουν την μεγαλύτερη συνεισφορά, συνεπώς και επιρροή στην οικονομία της χώρας. Οι κλάδοι με την σημαντικότερη παραγωγική δραστηριότητα και εξωτερικές συναλλαγές. Αλλά και οι κατηγορίες προϊόντων με υψηλή ζήτηση για εισαγωγές στη χώρα, με έμφαση στην ιδιωτική ζήτηση. Έτσι να διαπιστωθεί αν είναι δυνατόν η αύξηση της ανταγωνιστικότητας των ελληνικών αγαθών, η υποκατάσταση των εισαγωγών και συνεπώς η μείωση ως ένα βαθμό του εμπορικού ισοζυγίου της χώρας.

- Κλάδος τροφίμων και ποτών

Ένας από τους βασικότερους παραγωγικούς κλάδους της χώρας είναι αυτός των τροφίμων και ποτών. Η βιομηχανία τροφίμων-ποτών κατέχει κυρίαρχη θέση στο σύνολο της ελληνικής βιομηχανίας. Αποτελεί τον κλάδο με υψηλότερη συμβολή σε όλα τα βασικά μεγέθη, όπως πωλήσεις, προστιθέμενη αξία παραγωγής, αριθμό επιχειρήσεων και απασχόληση. Η βιομηχανία τροφίμων-ποτών αποτελεί τον κυρίαρχο κλάδο της μεταποίησης¹⁷⁹, κατέχοντας το 1/4 των συνολικών κεφαλαίων και απασχολώντας το 22% των εργαζομένων σε αυτήν¹⁸⁰.

Όπως προβλέπει η έκθεση του IOBE, οι εξελίξεις στον κλάδο των τροφίμων και ποτών θα είναι θετικές, εφόσον οι επιχειρήσεις διευρύνουν την εξωστρέφειά τους. Βελτιώνοντας έτσι την ανταγωνιστική τους θέση στις αγορές του εξωτερικού και κατευθύνοντας προς εκείνες μεγαλύτερο μέρος της παραγωγής τους. Η ανταγωνιστικότητα είναι το μεγαλύτερο πρόβλημα που αντιμετωπίζει ο κλάδος. Πρόβλημα βεβαίως που έχει πολλαπλές όψεις και ως έναν βαθμό συνδέεται και με τη λειτουργία του κράτους και τις σχέσεις του με τις επιχειρήσεις. Δημιουργούνται ερωτήματα όπως το κατά ποσό το κράτος στηρίζει τις ελληνικές βιομηχανίες γενικότερα, όχι μόνο αυτές του συγκεκριμένου κλάδου, και δημιουργεί τις προϋποθέσεις για ένα ευνοϊκό περιβάλλον ανάπτυξης της ανταγωνιστικότητας των ελληνικών προϊόντων.

¹⁷⁹Στις μεταποιητικές βιομηχανίες ανήκουν: οι βιομηχανίες τροφίμων-ποτών, καπνού, κλωστ/υφαντουργίας, ξύλου, οι βιομηχανίες χάρτου, εκτυπώσεων, διυλ.πετρελαίου και άνθρακα, χημικών, ελαστικών και πλαστικών, βασικών μετάλλων, μη μεταλλικών ορυκτών, κατασκευής μεταλλικών προϊόντων, μηχανημάτων και εξοπλισμού και ανακύκλωσης.

¹⁸⁰www.iobe.gr-Ίδρυμα Οικονομικών και Βιομηχανικών Ερευνών (IOBE): Κλαδικές μελέτες, Κυρίαρχος ο κλάδος των τροφίμων-ποτών.

Απαιτείται βεβαίως η ενθάρρυνση του εκσυγχρονισμού των βιομηχανιών, ώστε να ενισχυθεί ο ανταγωνισμός. Να προωθηθούν συνεργασίες και συμπράξεις μεταξύ των επιχειρήσεων και να υπάρξει όσο είναι δυνατόν διάχυση της γνώσης και της καινοτομίας.

Ειδικότερα για τον κλάδο τροφίμων και ποτών, σημειώνεται από τους πίνακες εισροών εκροών που αναλυθήκαν το διάστημα 2000-2005, οι εισαγωγές τροφίμων και ποτών τριπλασιάστηκαν σε σχέση με τις εξαγωγές (εισαγωγές το 2000: 2.955εκ.€ και το 2005: 4022εκ.€, ενώ οι εξαγωγές ήταν το 2000: 1293εκ.€ και το 2005: 1650εκ.€). Από το 2000 έως το 2004 το έλλειμμα του εμπορικού ισοζυγίου του κλάδου αυξήθηκε. Το 2005 υπήρχε αντιστροφή του κλίματος και το πρώτο εξάμηνο του 2006 η ελληνική βιομηχανία τροφίμων και ποτών φαίνεται να ανέκαμψε και να σημείωσε επιτυχίες το εξωτερικό. Συγκεκριμένα οι εξαγωγές του κλάδου αυξήθηκαν 33,6% σε σχέση με το αντίστοιχο διάστημα του 2005. Η αύξηση αυτή όμως και πάλι δεν ήταν αρκετή να περιορίσει το εμπορικό έλλειμμα του κλάδου (διευρύνθηκε 3,1%)¹⁸¹.

Φυσικά ο κλάδος τροφίμων και ποτών συνδέεται με την αγροτική παραγωγή, τον αγροτικό κλάδο αλλά και τον κλάδο του λιανικού εμπορίου. Τα αγροτικά προϊόντα αποτελούν βασικές πρώτες ύλες για τον κλάδο αυτό. Επομένως, κάθε εξέλιξη που επιφέρει αλλαγές στην ποιότητα, ποσότητα και τιμή των προϊόντων του αγροτικού τομέα, επηρεάζει σημαντικά τις βιομηχανικές τροφίμων¹⁸².

Το ίδιο συμβαίνει και με τις επιχειρήσεις του κλάδου του λιανικού εμπορίου. Όπου ο τομέας αυτός είναι εξαιρετικά ιδιαίτερος και έχει άμεση συνεργασία με τον κλάδο τροφίμων και ποτών. Οι επιχειρήσεις λιανικού εμπορίου που συνδέονται με τον κλάδο είναι κυρίως λίγες σε αριθμό μεγάλες αλυσίδες supermarket. Αυτές εμφανίζουν σημαντική διαπραγματευτική δύναμη στους προμηθευτές τους, όπου δυνητικά ασκούν πιέσεις για την διαμόρφωση των λιανικών τιμών¹⁸³.

¹⁸¹ www.iobe.gr- Ίδρυμα Οικονομικών και Βιομηχανικών Ερευνών (IOBE): Κλαδικές μελέτες, Κυρίαρχος ο κλάδος των τροφίμων-ποτών.

¹⁸² www.iobe.gr- Ίδρυμα Οικονομικών και Βιομηχανικών Ερευνών (IOBE): Κλαδικές μελέτες, Κυρίαρχος ο κλάδος των τροφίμων-ποτών.

¹⁸³ www.iobe.gr- Ίδρυμα Οικονομικών και Βιομηχανικών Ερευνών (IOBE): Κλαδικές μελέτες, Κυρίαρχος ο κλάδος των τροφίμων-ποτών.

Αυτό βεβαίως είναι μια εξαιρετικά σημαντική επιρροή στην διαμόρφωση ανταγωνιστικότητας των προϊόντων του κλάδου τροφίμων και ποτών και επικράτησης έναντι του ανταγωνισμού που προέρχεται από το εξωτερικό. Αρκετές ξένες βιομηχανίες τροφίμων έχουν διεισδύσει στην χώρα, είτε μέσω συνεργασίας με ελληνικές βιομηχανίες, είτε ανεξάρτητα. Καταλήγοντας, στο νέο ανταγωνιστικό περιβάλλον που διαμορφώνεται, οι βιομηχανίες τροφίμων-ποτών αντιμετωπίζουν σημαντικές ευκαιρίες και προκλήσεις. Για να ανταπεξέλθουν και να εκμεταλλευτούν τις δυνατότητες τους απαραίτητο είναι να αναπτύξουν την ανταγωνιστικότητά τους με κάθε τρόπο. Όπως για παράδειγμα μέσω της ποιοτικής υπεροχής, έναντι του ανταγωνισμού.

- Αγροτικός κλάδος

Όπως προαναφέρθηκε ο αγροτικός τομέας έχει άμεση σχέση με τον κλάδο τροφίμων και επηρεάζει σημαντικά και την δική του ζήτηση και ανταγωνιστικότητα. Ο κλάδος της γεωργίας και κτηνοτροφίας παραδοσιακά αποτελούσε κλάδο αιχμής για την ελληνική οικονομία. Ωστόσο τα τελευταία διαθέσιμα στοιχεία δεν είναι το ίδιο ενθαρρυντικά.

Όπως αναλύθηκε και παραπάνω στο κεφάλαιο λεπτομερώς οι αγροτικές εξαγωγές της χώρας δεν παρουσιάζουν ιδιαίτερη αύξηση. Σε αντίθεση με την ευρωπαϊκή αγορά, όπου με βάση την μελέτη που πραγματοποίησε το Ινστιτούτο Εξαγωγικών Ερευνών και Σπουδών-ΙΕΕΣ του Συνδέσμου Εξαγωγέων Βορείου Ελλάδος, σε συνεργασία με την ΠΑΣΕΓΕΣ, για την πενταετία 2003-2007, εμφανίζουν ιδιαίτερη άνθιση. Συγκεκριμένα όπως ανέφερε ο πρόεδρος του ΣΕΒΕ κ. Βασίλης Θωμαΐδης, «καθ' όλη την πενταετία οι εισαγωγές αγροτικών αυξάνονται σταδιακά με μέσο ετήσιο ρυθμό 7,6%, ενώ σε όγκο είναι περίπου διπλάσιες από τις εξαγωγές. Αυτή η τάση δημιουργεί μόνιμο και ταυτόχρονα αυξανόμενο έλλειμμα εμπορικού ισοζυγίου, με μέσο ετήσιο ρυθμό 9,4%»¹⁸⁴.

Το γεγονός αυτό καταδεικνύει την άμεση ανάγκη στήριξης ανταγωνιστικότητας των προϊόντων του κλάδου. Οι ελληνικές εξαγωγές απευθύνονται κυρίως στις ευρωπαϊκές αγορές, όπως αναλύθηκε και στο δεύτερο κεφάλαιο της εργασίας αυτής. Τα παραπάνω στοιχεία για τις εξαγωγές της χώρας σε σχέση με τις ευρωπαϊκές, καταδεικνύουν σαφώς την υπεροχή των ευρωπαϊκών προϊόντων σε σχέση με τα ελληνικά. Η αλλαγή πλευσης των εξαγωγών του αγροτικού κλάδου επομένως ίσως είναι αναγκαία.

¹⁸⁴ www.seve.gr- Σύνδεσμος Εξαγωγέων Βορείου Ελλάδος- Μελέτη για τις εξαγωγικές επιδόσεις του αγροτικού κλάδου την περίοδο 2003-07, από τον ΙΕΣΣ σε συνεργασία με την ΠΑΣΕΓΕΣ.

Αφρικανικές, Ασιατικές ή άλλες βαλκανικές χώρες πιθανόν είναι οι ιδανικές αγορές στόχοι για τα ελληνικά αγροτικά προϊόντα. Οι συγκεκριμένες αγορές-στόχοι, παρόλο που συμμετέχουν με μικρά μερίδια στις αγροτικές εξαγωγές της χώρας, εμφανίζουν σημαντικές ευκαιρίες και ιδιαίτερη δυναμική για περαιτέρω διεξόδουση.

Με βάση την μελέτη του ΙΕΣΣ επισημαίνεται επίσης, ότι εκτός από την αλλαγή στην γεωγραφική κατανομή των εξαγωγών της χώρας, διάφορες εναλλακτικές μορφές καλλιέργειας θα βοηθούσαν στην βελτίωση της ανταγωνιστικότητας των αγροτικών προϊόντων. Καλλιέργειες όπως είναι αυτή των βιολογικών προϊόντων, δύναται να συνεισφέρουν σημαντικά στην ενίσχυση της ελληνικής ανταγωνιστικότητας. Τελευταία έντονη είναι η τάση για κατανάλωση βιολογικής καλλιέργειας ειδών, λόγω της μη χρήσης χημικών και φυτοφαρμάκων. Συνεπώς η τέτοιου είδους καλλιέργειες παραγωγής βιολογικών ειδών, μπορεί υπό προϋποθέσεις να αποτελέσει σημαντικό πόλο ζήτησης από εγχώριους και ξένους καταναλωτές. Σημαντικό είναι επίσης για τα αγροτικά προϊόντα να έχουν σωστή τυποποίηση και αναγνωρισμένη πιστοποίηση, ώστε να διασφαλίζεται η ποιότητα τους¹⁸⁵.

Όλα τα παραπάνω μέτρα ενίσχυσης ανταγωνιστικότητας των ελληνικών προϊόντων, σε συνδυασμό με την οικονομική ενίσχυση των αγροτών, που θα τους δώσει κίνητρα για να συνεχίσουν να καλλιεργούν αγροτικά προϊόντα, δύναται να δώσουν ώθηση στην εξωστρέφεια του κλάδου και μείωση του ελλείμματος του εμπορικού ισοζυγίου του.

- Κλάδος κατασκευών

Ο κλάδος των κατασκευών βίωσε συνθήκες έντονης ανάπτυξης την τελευταία δεκαετία στη χώρα. Όπως αναφέρεται σε μελέτη της Ελληνικής Εταιρείας Στατιστικών και Οικονομικών Πληροφοριών (Hellastat), η εισροή κοινοτικών πόρων, σε συνδυασμό με τα ολυμπιακά έργα στις αρχές της δεκαετίας και τις ευνοϊκές εξελίξεις στον τομέα της κατοικίας, έδωσαν ώθηση στον κλάδο.

Ωστόσο, το περιβάλλον που διαμορφώνεται στη μεταολυμπιακή περίοδο χαρακτηρίζεται από κάμψη της κατασκευαστικής δραστηριότητας, λόγω κυρίως της ολοκλήρωσης μεγάλου

¹⁸⁵ www.seve.gr- Σύνδεσμος Εξαγωγέων Βορείου Ελλάδος- Μελέτη για τις εξαγωγικές επιδόσεις του αγροτικού κλάδου την περίοδο 2003-07, από τον ΙΕΣΣ.

μέρους των επενδύσεων υποδομής. Συνεπώς παρουσιάζονται αρκετά σημαντικές μειώσεις στον τζίρο των κατασκευαστικών εταιρειών μετά την περίοδο των ολυμπιακών αγώνων¹⁸⁶.

Στους πίνακες 12 και 14 παραπάνω, καταγράφεται η συνολική χρήση των κατασκευών. Παρουσιάζεται αύξηση της συνολικής χρήσης τους το 2005 (29.029εκ.€), σε σχέση με το 2000 (21.581εκ.€). Στην επόμενη χρονική περίοδο όμως, με βάση τα στοιχεία της Ελληνικής Εταιρείας Στατιστικών και Οικονομικών Πληροφοριών (Hellastat), 19 από τις 25 επιχειρήσεις του κατασκευαστικού τομέα εμφάνισαν κάμψη των εσόδων τους, η οποία σε επιμέρους περιπτώσεις υπερβαίνει το 50%. Το γεγονός αυτό αντανακλά την δυσκολία του κλάδου να ανταπεξέλθει σε περιόδους που δεν αναλαμβάνονται μεγάλα δημόσια έργα και επιχορηγήσεις. Παραμένει βεβαίως ένας κλάδος με ευνοϊκά στοιχεία και αξιόλογη παραγωγική δραστηριότητα.

- Κλάδος θαλασσίων μεταφορών

Ο κλάδος των θαλασσίων μεταφορών αποτελεί κλάδο σημαντικής σπουδαιότητας, σε Ευρωπαϊκό, εθνικό και περιφερειακό επίπεδο. Με βάση όλη την παραπάνω ανάλυση συνιστά τον βασικότερο εξαγωγικό κλάδο της χώρας. Το 2000 οι εξαγωγές του έφτασαν σε συνολική αξία τα 7.144εκ.€, ενώ το 2005 τα 12.961εκ.€, συνιστώντας μακράν την μεγαλύτερη αξία εξαγωγών ανάμεσα στους κλάδους παραγωγής της χώρας.

Οι λιμένες της χώρας παρέχουν ένα εξαιρετικά σημαντικό γεωγραφικό πλεονέκτημα που αποτελεί εξαιρετικής σημασίας δυνατότητα ανάπτυξης ανταγωνισμού. Η ελληνική ναυτιλία αποτελεί σημαντική δύναμη στις θαλάσσιες μεταφορές. Πολλά είναι όμως τα προβλήματα που την χαρακτηρίζουν και τείνουν να μειώνουν την εξωστρέφεια της.

Σύμφωνα με την μελέτη του Ινστιτούτου μεταφορών- ΙΚΕΤΑ για τις εμπορευματικές μεταφορές της Ελλάδας, διαπιστώνονται προβλήματα όπως ελλείψεις ή καθυστερημένες συνδέσεις λιμένων με οδικά και σιδηροδρομικά δίκτυα που προκαλούν δυσχέρεια και καθυστερήσεις. Επίσης η έλλειψη ικανού εξοπλισμού στα λιμάνια της χώρας, συμβάλλει αρνητικά στην αύξηση της χρηστικότητας και βελτίωση της ανταγωνιστικότητας τους. Η

¹⁸⁶ www.hellastat.gr- Ελληνική Εταιρεία Στατιστικών και Οικονομικών Πληροφοριών (Hellastat).

καθυστέρηση στη χρήση νέων τεχνολογιών μειώνει το ανταγωνιστικό τους πλεονέκτημα και προβάλλει απώλεια αξιοπιστίας και εσόδων για τις ναυτιλιακές εταιρείες¹⁸⁷.

Όλα τα παραπάνω και πολλά αλλά αποτελούν τροχοπέδη στην μεγαλύτερη άνθιση του κλάδου και στην ουσιαστικότερη συμβολή του στην οικονομία της χώρας¹⁸⁸. Τελικά το γεωγραφικό πλεονέκτημα της χώρας περιορίζεται σημαντικά λόγω της έλλειψης εθνικής στρατηγικής, για την ανάπτυξη των θαλασσιών μεταφορών σε εμπορεύματα και επιβάτες.

Καταλήγοντας, για να επέλθει η ανάπτυξη που αντιστοιχεί στην κλάδο των θαλασσιών μεταφορών και να βελτιωθεί στο έπακρο η εξωστρέφεια του, απαιτούνται και σε αυτή την περίπτωση, όπως και για τους κλάδους παραπάνω, οι στρατηγικές σχεδιασμού που θα του παρέχουν την δυνατότητα αυτή. Οι βελτιώσεις στους λιμένες της χώρας θα δημιουργήσουν τις προϋποθέσεις για την σωστή ασφαλή και αξιόπιστη λειτουργία του κλάδου. Αυτό σε συνδυασμό με τις σωστές πρακτικές λειτουργίας από τις ναυτιλιακές εταιρείες, που θα παρέχουν ασφάλεια και μεγάλη αξιοπιστία στις μεταφορές τους, θα δώσει νέα ώθηση στην παραγωγική δραστηριότητα του κλάδου.

- Κλάδος ξενοδοχείων και εστιατορίων

Σημαντική είναι η συνεισφορά του κλάδου των ξενοδοχείων και εστιατορίων, στην συνολική εγχώρια παραγωγή της χώρας, όπως διαφαίνεται και στους πίνακες εισροών εκροών, οι οποίοι αναλύθηκαν παραπάνω. Ο κλάδος αυτός αποτελεί το σημαντικότερο μέρος του ελληνικού τουρισμού. Συγκεκριμένα ο κλάδος «Ξενοδοχεία-Εστιατόρια» συμμετέχει με 10,3% στο ΑΕΠ και αντιστοιχεί περίπου στο 1/2 του συνόλου του τουριστικού τομέα¹⁸⁹. Πολλοί εργαζόμενοι απασχολούνται στην τουριστική βιομηχανία. Σύμφωνα με στοιχεία της ΕΣΥΕ για την απασχόληση, ένας στους πέντε Έλληνες απασχολείται στην τουριστική οικονομία¹⁹⁰.

Όλα τα παραπάνω καταδεικνύουν την σπουδαιότητα του τομέα στην ελληνική οικονομία. Η

¹⁸⁷ Ανυφαντοπούλου Γ., Ινστιτούτο Μεταφορών –ΙΚΕΤΑ (2008), *Το μέλλον των εμπορευματικών μεταφορών στην Ελλάδα, Θεσσαλονίκη*.

¹⁸⁸ Ανυφαντοπούλου Γ., Ινστιτούτο Μεταφορών –ΙΚΕΤΑ (2008), *Το μέλλον των εμπορευματικών μεταφορών στην Ελλάδα, Θεσσαλονίκη*.

¹⁸⁹ www.hellastat.gr- Ελληνική Εταιρεία Στατιστικών και Οικονομικών πληροφοριών (Hellastat).

¹⁹⁰ www.statistics.gr – Εθνική Στατιστική Υπηρεσία της Ελλάδας (ΕΣΥΕ).

Ελλάδα κατέχει ένα σημαντικό ανταγωνιστικό πλεονέκτημα στον τομεα του τουρισμού λόγω των γεωκλιματικών και πολιτιστικών χαρακτηριστικών της (ήλιο, θάλασσα, περιβάλλον, αρχαιολογικά μνημεία). Ένα πλεονέκτημα που πρέπει να εκμεταλλευτεί στο μέγιστο για να αυξήσει την ανταγωνιστικότητά της, στο εξαιρετικά μεταβαλλόμενο περιβάλλον στην παγκόσμια αγορά.

Η Ελλάδα έχει να αντιμετωπίσει τεράστιο ανταγωνισμό στον κλάδο αυτό από πολλές χώρες. Το γεγονός αυτό σε συνδυασμό με την αρκετά ελλιπή οργάνωση του κλάδου, δημιουργεί την ανάγκη για ουσιαστικές αλλαγές και μεταρρυθμίσεις στον κλάδο. Αλλαγές που έχουν να κάνουν με την βελτίωση των γενικών υποδομών και ιδιαίτερα στον τομεα των μεταφορών. Όπου οι μεταφορές έχουν άμεση σχέση με τον τουρισμό και κατ' επέκταση με τον κλάδο των ξενοδοχείων και εστιατορίων. Απαραίτητη είναι επίσης η συνεχή αναβάθμιση του ανθρωπίνου δυναμικού, σε όλους τους παραγωγικούς κλάδους βεβαίως, αλλά ιδιαίτερα στον συγκεκριμένο που βασίζεται σε μεγάλο βαθμό στην ανθρώπινη επαφή.

- Κλάδος Χημικών βιομηχανιών

Ο κλάδος των χημικών προϊόντων είναι ένας αναπτυσσόμενος κλάδος, παρουσιάζοντας αυξημένο εξαγωγικό προσανατολισμό. Με βάση τα στοιχεία των συμμετρικών πινάκων του υποδείγματος η συνολική χρήση των χημικών προϊόντων αυξήθηκε κατά 52% περίπου την περίοδο 2000-2005. Επιπρόσθετα σύμφωνα με τους δείκτες παραγωγής που καταρτίζει η ΕΣΥΕ¹⁹¹, η συνολική παραγωγή του κλάδου την περίοδο 2000-2005 αυξήθηκε κατά 20,4%, με μέσο ρυθμό της τάξης του 3,8% ετησίως.

Οι εξαγωγές του κλάδου των χημικών προϊόντων την περίοδο αυτή σχεδόν διπλασιάστηκαν (αυξήθηκαν 99,87% περίπου). Αυξημένες όμως παρουσιάστηκαν και οι εισαγωγές τέτοιων προϊόντων, ανάμεσα σε αυτά τα έτη. Συγκεκριμένα από το 2000 οι εισαγωγές χημικών αυξήθηκαν κατά 63% περίπου και αποτέλεσαν μια από τις βασικότερες κατηγορίες εισαγωγών τόσο για ενδιάμεση, όσο και για τελική χρήση. Το γεγονός αυτό παρατηρείται λόγω του είδους των προϊόντων αυτών. Αρκετά από αυτά προορίζονται σαν παραγωγικοί

¹⁹¹ www.statistics.gr – Εθνική Στατιστική Υπηρεσία της Ελλάδας (ΕΣΥΕ).

συντελεστές σε πολλές βιομηχανίες, αλλά και απευθείας για την κάλυψη αναγκών τελικής κατανάλωσης, όπως είναι τα ιατρικά είδη και τα φάρμακα.

Η ζήτηση για προϊόντα του τομέα είναι αυξανόμενη και για την κάλυψη της, όπως προαναφέρθηκε, απαραίτητη ήταν η παρουσία των εισαγωγών. Ο κλάδος γενικά εμφανίζει θετικά στοιχεία εξέλιξης, αφού εμφανίζει αρκετά δυναμική εξαγωγική παρουσία.

Με βάση τα στοιχεία μελέτης της Ελληνικής Εταιρείας Στατιστικών και Οικονομικών Πληροφοριών (Hellastat) για τον κλάδο των χημικών βιομηχανιών, το μικτό περιθώριο κέρδους των βιομηχανιών του κλάδου το 2005, σημείωσε άνοδο. Επιπρόσθετα η πλειοψηφία των επιχειρήσεων του τομέα είναι κερδοφόρες και εμφανίζουν θετικές προοπτικές εξέλιξης. Οι πωλήσεις και τα καθαρά κέρδη του τομέα επηρεάζονται βεβαίως από διάφορους κανονισμούς ασφαλείας και διασφάλισης της ποιότητας των προϊόντων αυτών. Αυτό αυξάνει το κόστος παραγωγής των επιχειρήσεων αυτών, περιορίζοντας την κερδοφορία τους¹⁹².

- Κλάδος Ένδυσης

Ο κλάδος ένδυσης είναι ένας κλάδος που έχει να αντιμετωπίσει τεράστιες προκλήσεις και μεγάλο ανταγωνισμό από τις ξένες αγορές. Παρατηρούνται πολλές εξελίξεις στον κλάδο τα τελευταία χρόνια. Εξαγορές-συγχωνεύσεις, οι συνεργασίες μεταξύ ελληνικών και ξένων επιχειρήσεων, η μεταφορά μέρους ή και όλης της παραγωγικής δραστηριότητας σε χώρες χαμηλού κόστους, η ανάπτυξη δικτύου πωλήσεων στο εξωτερικό, αποτελούν βασικές στρατηγικές ανάπτυξης ανταγωνισμού των εταιρειών του κλάδου ενδύματος¹⁹³.

Ο κλάδος της ένδυσης, τόσο στην εγχωρία αγορά, όσο και στην παγκόσμια, διανύει την τελευταία δεκαετία μεταβατική περίοδο, λόγω του έντονου ανταγωνισμού από χώρες χαμηλού κόστους εργασίας όπως η Κίνα, η Ινδία, η Ινδονησία, το Βιετνάμ κ.α. Στο πλαίσιο αυτό, πολλές επιχειρήσεις στρέφονται στην κατασκευή ενδυμάτων υψηλής προστιθέμενης αξίας δίνοντας έμφαση στην ποιότητα και στις ανάγκες των καταναλωτών. Άλλες προτιμούν

¹⁹² www.hellastat.gr- Ελληνική Εταιρεία Στατιστικών και Οικονομικών Πληροφοριών (Hellastat).

¹⁹³ www.iobe.gr- Ίδρυμα Οικονομικών και Βιομηχανικών Ερευνών (IOBE): Κλαδικές μελέτες, Σε μεταβατική περίοδο ο κλάδος ένδυσης.

είτε την παύση των εργασιών τους και τη μετεγκατάστασή τους προς χώρες χαμηλού κόστους εργασίας, είτε την ανάθεση μέρους της παραγωγικής τους διαδικασίας σε ομοειδείς εταιρείες των χωρών αυτών¹⁹⁴.

Η **εγχώρια ζήτηση** για ελληνικό έτοιμο ένδυμα παρουσιάζει οριακή κάμψη, την περίοδο 2000-2005, όπως διαφαίνεται στους πίνακες και αναλύεται παραπάνω. Διαπιστώνεται η αρκετά μεγάλη αξία εισαγωγών τέτοιων ειδών και μάλιστα διαχρονικά παρατηρείται αύξηση της ζήτησης για εισαγωγές ενδυμάτων. Το γεγονός αυτό καταδεικνύει ότι η εγχώρια παραγωγή αδυνατεί να καλύψει την εγχώρια ζήτηση, με αποτέλεσμα την ενίσχυση των εισαγωγών.

Αντίθετα, οι **εξαγωγές** του κλάδου καταγράφουν μείωση. Αυτό σε συνδυασμό με την αύξηση των εισαγωγών, συνέβαλε στην όξυνση του ελλείμματος του εμπορικού ισοζυγίου για τα συγκεκριμένα προϊόντα.

Παρά την ύφεση της παραγωγικής δραστηριότητας, ο κλάδος, σύμφωνα με τον IOBE, παραμένει ένας από τους σημαντικότερους της ελληνικής μεταποίησης¹⁹⁵. Στον κλάδο παραγωγής του δραστηριοποιείται ένα σημαντικό ποσοστό βιομηχανικών επιχειρήσεων της χώρας και συνεισφέρει σημαντικά στην απασχόληση. Φυσικά οι γενικότερες συνθήκες που επικρατούν στον κλάδο παγκοσμίως, δεν επιτρέπουν την περαιτέρω ανάπτυξη του και αύξηση της ανταγωνιστικότητας του.

3.4 Γενικά συμπεράσματα για τις παραγωγικές δυνατότητες, την ανταγωνιστικότητα και την εξωστρέφεια των βασικότερων παραγωγικών κλάδων της ελληνικής οικονομίας

Η παρουσίαση όλων των παραπάνω στοιχείων για τα μεγέθη που συνιστούν την εγχώρια παραγωγή και τις εξωτερικές συναλλαγές κάθε παραγωγικού κλάδου της ελληνικής οικονομίας, είχε ως στόχο μελέτη της ανταγωνιστικότητας της χώρας και εν συγκρίσει με ορισμένες ανταγωνίστριες χώρες. Όλα τα δεδομένα που μελετήθηκαν αναδεικνύουν τους τομείς με την σημαντικότερη συνεισφορά (θετική ή αρνητική) στο εμπορικό ισοζύγιο της ελληνικής οικονομίας. Αναγνωρίζεται έτσι η ανάγκη διαμόρφωσης μιας συντονισμένης

¹⁹⁴ www.iobe.gr- Ίδρυμα Οικονομικών και Βιομηχανικών Ερευνών (IOBE): Κλαδικές μελέτες, Σε μεταβατική περίοδο ο κλάδος ένδυσης.

¹⁹⁵ www.iobe.gr- Ίδρυμα Οικονομικών και Βιομηχανικών Ερευνών (IOBE): Κλαδικές μελέτες, Σε μεταβατική περίοδο ο κλάδος ένδυσης.

πολιτικής για την βελτίωση των προϋποθέσεων ανταγωνιστικότητας, ώστε να επέλθουν τα επιθυμητά ενδιάμεσα και τελικά αποτελέσματα για τη χώρα.

Με βάση όλα τα στοιχεία για τους παραπάνω παραγωγικούς κλάδους της ελληνικής οικονομίας, διαφαίνονται σε ένα βαθμό οι δυνατότητες και οι αδυναμίες τους. Αδυναμίες που σχετίζονται με τα εμπόδια και τις ελλείψεις όσον αφορά στις παραγωγικές δυνατότητες τους, στην οργάνωση και στον στρατηγικό σχεδιασμό της λειτουργίας τους. Η βελτίωση αυτών των συνθηκών και των ελλείψεων στην παραγωγική δραστηριότητα τους, κρίνεται απαραίτητη διότι θα δώσει βεβαίως νέα ώθηση σε καθένα από αυτούς τους κλάδους. Ώθηση ώστε να αντιμετωπίσουν τις τεράστιες προκλήσεις που εμφανίζονται στο παγκοσμιοποιημένο περιβάλλον της εποχής που διανύουμε.

Με βάση τα στοιχεία των συμμετρικών πινάκων εισροών εκροών και αυτών της χρήσεως των εισαγωγών για το 2000 και το 2005, εμφανίζεται μια σαφώς αυξημένη εξαγωγική παρουσία αρκετών κλάδων παραγωγής ανάμεσα στα έτη. Αύξηση όμως που δεν συνέβαλε ουσιαστικά στην μείωση του ελλείμματος του εμπορικού ισοζυγίου της χώρας, αφού η αύξηση της αξίας για εισαγόμενα προϊόντα ήταν αρκετά υψηλή κι έτσι δεν το επέτρεψε. Αρκετοί κλάδοι εμφάνισαν θετικά στοιχεία τόσο όσο αφορά στην εγχώρια παραγωγή, όσο και στο ποσό των εξαγωγών τους.

Τα θετικά στοιχεία που εμφανίζουν ορισμένοι κλάδοι, σε περιπτώσεις όπως οι χημικές βιομηχανίες που είναι ένας νέος αναπτυσσόμενος κλάδος ή οι βιομηχανίες τροφίμων και ποτών της χώρας, είναι αρκετά σημαντικά. Είναι τομείς που εμφανίζουν κερδοφόρα αποτελέσματα και κάνουν βήματα προς την διεθνή αγορά. Δεν είναι βεβαίως τόσο ικανά αυτά τους τα αποτελέσματα να οδηγήσουν τόσο στην ολοκληρωτική υπέροχη τους στην κάλυψη την εγχώριας ζήτησης, όσο και στην υπέροχη τους έναντι του ανταγωνισμού διεθνώς.

Οι άξιες των εισαγωγών για είδη όπως το αργό πετρέλαιο και φυσικό αέριο, άλλες πρώτες ύλες, μηχανήματα και εξοπλισμός ή μηχανοκίνητα οχήματα, είναι αναμφισβήτητα υψηλές. Συνιστούν ένα μεγάλο μέρος του εμπορικού ελλείμματος της χώρας. Αγαθά τέτοιου είδους βεβαίως είναι αναπόφευκτο να εισαχθούν από το εξωτερικό, μιας και η εγχώρια παραγωγή τους είναι μηδαμινή. Μάλιστα αρκετά από αυτά τα προϊόντα αποτελούν βασικούς παραγωγικούς συντελεστές και για άλλους τομείς παραγωγής. Συνεπώς η ενδιάμεση ζήτηση για αυτά είναι υψηλή.

Από την άλλη πλευρά αγαθά όπως τα οχήματα αλλά και τα είδη ένδυσης, συνιστούν προϊόντα υψηλής τελικής ζήτησης, κυρίως των ιδιωτικών νοικοκυριών. Σημαντικά κεφαλαιουχικά αγαθά, όπως είναι και τα οχήματα, η χώρα αδυνατεί να παράγει ώστε να καλύψει την εγχώρια ζήτηση. Αλλά και για καταναλωτικά αγαθά, όπως είναι τα είδη ένδυσης, εμφανίζεται αυξημένο ενδιαφέρον για εισαγόμενα προϊόντα, μια και όπως αναλύθηκε παραπάνω, η εγχώρια παραγωγή αδυνατεί να καλύψει την ζήτηση.

Συνεπώς για αγαθά που η εγχώρια παραγωγή αδυνατεί να καλύψει την ζήτηση λόγω των μειωμένων παραγωγικών δυνατοτήτων των ελληνικών βιομηχανιών, αλλά ιδιαίτερα για αγαθά που δεν υπάρχουν δυνατότητες παραγωγής εγχωρίως, η παρουσία των εισαγωγών είναι αναπόφευκτη.

Αντίθετα η προσφορά κλάδων όπως των θαλασσιών μεταφορών, των ξενοδοχείων και εστιατορίων ή των τροφίμων και ποτών είναι αναμφισβήτητη για την ελληνική οικονομία. Είναι κλάδοι που με την σωστή οργάνωση και υποδομές δύναται να κινηθούν με αξιώσεις έναντι του ανταγωνισμού στην διεθνή αγορά. Αυτό συνεπώς θα οδηγήσει στην πλεονασματική τους θέση στην ελληνική αγορά και στην αυξημένη κάλυψη των εισαγωγών.

Προκειμένου να βελτιωθεί η θέση της χώρας στον διεθνή και ευρωπαϊκό χώρο, προφανώς θα πρέπει να δημιουργηθούν οι συνθήκες για την στήριξη και τον σωστό σχεδιασμό οργάνωσης και λειτουργίας των τομέων αυτών. Η διατήρηση και η αύξηση της μεγέθυνσης της παραγωγικότητας των κλάδων είναι απαραίτητη. Ανάλυση δράσεων όπως είναι η προσέλκυση, στήριξη και εφαρμογή καινοτόμων επιχειρηματικών δραστηριοτήτων είναι σημαντική. Η υποστήριξη των επιχειρήσεων που συμβάλλουν στους στόχους της αναπτυξιακής πολιτικής της χώρας και συνδυάζουν δραστηριότητες αγροτικού τομέα, της μεταποίησης και των υπηρεσιών, κρίνεται αναγκαία πολιτική. Όλα τα παραπάνω υποβοηθούν στην σωστή και διαχρονική ανάπτυξη των τομέων αυτών και αποτελούν ίσως μονόδρομο για ευνοϊκότερες εξελίξεις στο εμπορικό ισοζύγιο της Ελλάδας κι ότι αυτό σημαίνει για την οικονομία γενικότερα.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

Ελληνικές Αναφορές

Ακαδημία Αθηνών γραφείο οικονομικών μελετών, (2007), *Διακλαδικές σχέσεις της ελληνικής οικονομίας σε εθνικό και περιφερειακό επίπεδο*, Αθήνα.

Ανυφαντοπούλου, Γ., (2008), Ινστιτούτο Μεταφορών-ΕΚΕΤΑ, *Το μέλλον των εμπορευματικών μεταφορών στην Ελλάδα*, Θεσσαλονίκη

Εθνική Στατιστική Υπηρεσία της Ελλάδος, Ελληνική Δημοκρατία, (1997), *Τριμηνιαίοι Εθνικοί Λογαριασμοί της Ελληνικής Οικονομίας 1970-1995*, Πειραιάς.

Εθνική Στατιστική Υπηρεσία της Ελλάδος, (2008), *Στατιστικές ενδοκοινοτικού και εξωτερικού εμπορίου*, Πειραιάς.

Λίβας, Χ. Πέτρος (1994), *Ανάλυση Εισροών-Εκροών*, Εκδόσεις Α. Σταμούλης, Αθήνα-Πειραιάς.

Μυλωνάς, Ν.Α., (1975), *Σύγχρονα Συστήματα Εθνικών Λογαριασμών και πινάκων Εισροών-Εκροών*, Εκδόσεις Παπαζήση, Αθήνα.

Οικονομίδης, Χαράλαμπος, (2007), *Εισαγωγή στο Σύστημα και την Ανάλυση Εισροών- Εκροών*, Εκδόσεις Κριτική, Αθήνα.

Σκούντζος, Α.Θ., (1975), *Διακλαδικά Σχέσεις της Ελληνικής Οικονομίας*, ΚΕΠΕ, Αθήνα.

Σκούντζος, Α.Θ., (2007), *Διακλαδικές σχέσεις της ελληνικής οικονομίας σε εθνικό και περιφερειακό επίπεδο*, Ακαδημία Αθηνών γραφείο οικονομικών μελετών, Μελέτες: Αριθμός 7, Αθήνα.

- Σκούντζος, Α.Θ., Λίβας, Χ.Π., (2000), *Σύστημα Εθνικών Λογαριασμών*, Εκδόσεις Α.Σταμούλης, Αθήνα.
- Σκούντζος, Α.Θ., (1992), *Οικονομικός Προγραμματισμός*, Εκδόσεις Σταμούλης, Πειραιάς.
- Σταμάτης, Γ., (1990), *Αναπαραγωγή, Εισοδηματικό Κύκλωμα και Εθνικοί Λογαριασμοί*, Μια Εισαγωγή στην Πολιτική Οικονομία, Εκδόσεις Κριτική Επιστημονική Βιβλιοθήκη.
- Υπουργείο Ανάπτυξης-Ετήσιες Εκθέσεις Εθνικού Συμβουλίου Ανταγωνιστικότητας και Ανάπτυξης (ΕΣΑΑ) για την ανταγωνιστικότητα (2004), με στοιχεία από την Παγκόσμια Επετηρίδα Ανταγωνιστικότητας του International Institute for Management Development (IMD) και της εξαμηνιαίας έκθεσης του Οργανισμού Οικονομικής Συνεργασίας και Ανάπτυξης (ΟΟΣΑ), Αθήνα.
- Υπουργείο Ανάπτυξης-Ετήσιες Εκθέσεις Εθνικού Συμβουλίου Ανταγωνιστικότητας και Ανάπτυξης (ΕΣΑΑ) για την ανταγωνιστικότητα (2005), με στοιχεία από την Παγκόσμια Επετηρίδα Ανταγωνιστικότητας του International Institute for Management Development (IMD) και της εξαμηνιαίας έκθεσης του Οργανισμού Οικονομικής Συνεργασίας και Ανάπτυξης (ΟΟΣΑ), Αθήνα.

Ξενόγλωσσες αναφορές

- Abraham, W. and Hoffenberg, M. (1963), *Some Problems of Standardization of Input- Output Statistics*, (ed Barna T., Harvard University, Macmillan.
- Barna, T. (1963) (ed.), “Structural Interdependence and Economic Development”, Harvard University, Macmillan.
- Brown, C.V and Jackson, P.M., (1990), *Public Sector of Economics*, 4th ed, Blackwell Publishers.
- Chenery, H. and Clark, P., (1959), *Interindustry Economics*. New York: John Wiley and Sons.
- Eurostat, (2008), *Eurostat Manual of Supply, Use and Input-Output Tables*, (Luxemburg Eurostat).
- Eurostat, (1995), *European System of National Accounts, ESA 1995*, (Luxemburg Eurostat).
- Eurostat, (2005), *External and Intra European Union Trade, monthly statistics*, Luxembourg: Office for Official Publications of the European Communities
- Eurostat, (2004), *External and Intra European Union Trade, Statistical Yearbook data 1958-2003*, Luxembourg: Office for Official Publications of the European Communities.
- Ghosh, A., (1964), *Experiments with Input-Output Models*. , U.P. Cambridge.
- Leontief, W., (1951), *The Structure of the American Economy 1919-39*, (2nd Edition), Oxford: Oxford University press.
- Malindretou, Vassiliki, Economidis, Charalambos, (2008) «Incorporation of Foreign Transactions in Input- Output Analysis Approaches and Practices», *Investment Research & Analysis Journal*, Volume 3 / N1 / Spring 08.
- Miller, R., Blair, P., (1985), *Input- Output Analysis. Foundations and Extensions*. New Jersey.

Pasinetti, L., Luigi, (1975), *Lezioni di Teoria della Produzione*, Soc. Ed. il Mulino, Bologna , Greek translation Korkotsidis, A.S., (1991), Παραδόσεις θεωρίας της Παραγωγής, Kritiki Publications, Scientific Library, Athens.

Stone , R., (1961), *Input-Output and National Accounts*, OECE, Paris.

United Nations, (1999), *Handbook of Input-Output Table Compilation and Analysis*, Studies in Methods. Series F, No 74, New York.

Διαδυκτιακοί Τόποι

www.agora.mfa.gr-Υπουργείο Εξωτερικών- Γενική Γραμματεία Διεθνών Οικονομικών Σχέσεων και αναπτυξιακής συνεργασίας.

www.ekt.gr -Εθνικό Κέντρο Τεκμηρίωσης

<http://epp.eurostat.ec.europa.eu>- Eurostat

www.hellastat.gr- Ελληνική Εταιρεία Στατιστικών και Οικονομικών πληροφοριών (Hellastat)

www.iobe.gr- Ίδρυμα Οικονομικών και Βιομηχανικών Ερευνών (IOBE)

www.seve.gr- Σύνδεσμος Εξαγωγέων Βορείου Ελλάδος- Μελέτη για τις εξαγωγικές επιδόσεις του αγροτικού κλάδου την περίοδο 2003-07, από τον ΙΕΣΣ.

www.statistics.gr- Εθνική Στατιστική Υπηρεσία Ελλάδος (ΕΣΥΕ).

Παράρτημα Ι

Στο μέρος αυτό παρουσιάζονται τα στοιχεία του πίνακα εισροών εκροών για την ελληνική οικονομία το 2000¹⁹⁶. Καταγράφονται τα συνολικά δεδομένα για την ενδιάμεση κατανάλωση των 59 κλάδων παραγωγής. Επιπρόσθετα δίνονται τα στοιχεία για τις κατηγορίες της τελικής ζήτησης και τελικά για την συνολική χρήση των αγαθών κατά κλάδο και συνολικά για το έτος (263.202εκ.€).

Παρατίθενται επίσης οι αξίες της προστιθέμενης αξίας κατά κατηγορία (μισθοί, αμοιβές προσωπικού, έμμεσοι φόροι στην παραγωγή κλπ), αλλά και οι εισαγωγές σε τιμές cif (47.140εκ.€).

Με βάση τους κωδικούς των παραγωγικών κλάδων μπορεί κάποιος να διαπιστώσει, την ενδιάμεση κατανάλωση κατά προϊόν, όπως επίσης και κατά κατηγορία τελικής χρήσης.

Για παράδειγμα ο αγροτικός τομέας (κωδ.κλάδου 01), εμφανίζει ενδιάμεση ζήτηση για εισροές των προϊόντων του που φτάνει στα 7.051εκ.€. Οι συνολικές δαπάνες για τελική κατανάλωση των αγαθών του τομέα ήταν 4.098εκ.€. Μαζί με την άθροιση των ακαθάριστων

¹⁹⁶ Πηγή: Eurostat (<http://epp.eurostat.ec.europa.eu>) (αρχείο ESA 95-Input Output tables-Greece, siot/2000)

επενδύσεων σε κεφαλαίο (143εκ.€) και των εξαγωγών για τα προϊόντα του κλάδου (1.022εκ.€), διαμορφώθηκε η τελική κατανάλωση του τομέα στα 5.264εκ.€.

Κωδ. Κλάδ.	Σύνολο Ενδιάμεσες χρήσεις αγαθών	Τελική κατ.νοικοκυριών	Τελική κατ. μη κερδ. οργανισμών	Τελική κατ. Κυβέρνησης	Συνολικές δαπάνες τελικής κατ.	Ακαθάριστες επενδύσεις κεφ.	Εξαγωγές FOB	Σύνολο Τελικής κατ.	Συνολική χρήση
01	7.051	4.098	0	0	4.098	143	1.022	5.264	12.315
02	200	208	0	0	208	6	5	219	419
05	172	539	0	0	539	13	193	745	917
10	391	0	0	0	0	166	1	166	557
11	4.502	0	0	0	0	-227	154	-74	4.428
12	0	0	0	0	0	0	0	0	0
13	121	0	0	0	0	-52	39	-14	107
14	1.256	0	0	0	0	-806	94	-712	544
15	5.195	9.381	0	0	9.381	-147	1.293	10.527	15.722
16	0	505	0	0	505	-6	124	623	623
17	1.482	1.472	0	0	1.472	106	470	2.048	3.530
18	144	2.452	0	0	2.452	87	1.225	3.764	3.908
19	65	818	0	0	818	-63	31	786	851
20	849	83	0	0	83	35	81	199	1.048
21	1.508	472	0	0	472	214	93	779	2.286
22	592	893	0	0	893	74	47	1.014	1.606
23	3.871	1.317	0	0	1.317	12	1.458	2.788	6.659
24	3.494	2.531	0	0	2.531	149	742	3.422	6.916
25	1.091	527	0	0	527	28	294	849	1.940
26	2.948	287	0	0	287	-134	346	499	3.447
27	3.396	0	0	0	0	237	1.113	1.349	4.746
28	1.524	583	0	0	583	264	180	1.027	2.551
29	3.789	748	0	0	748	1.050	375	2.173	5.962
30	103	64	0	0	64	942	76	1.082	1.185
31	973	88	0	0	88	325	216	629	1.602
32	541	115	0	0	115	1.788	254	2.157	2.699
33	493	124	0	0	124	366	56	546	1.039
34	679	1.611	0	0	1.611	1.488	88	3.187	3.866
35	437	532	0	0	532	1.772	250	2.554	2.991

36	344	1.038	0	0	1.038	714	269	2.021	2.365
37	24	0	0	0	0	-5	0	-5	19
40	2.204	1.458	0	0	1.458	0	0	1.458	3.662
41	265	286	0	0	286	0	0	286	551
45	3.110	506	0	0	506	17.982	253	18.740	21.851
50	1.891	1.951	0	0	1.951	365	300	2.616	4.507
51	5.209	5.262	0	0	5.262	1.501	1.233	7.996	13.205
52	3.411	3.729	0	0	3.729	982	807	5.518	8.929
55	674	15.271	0	0	15.271	0	0	15.271	15.945
60	1.289	1.843	0	0	1.843	0	74	1.917	3.206
61	208	246	0	0	246	0	7.144	7.390	7.598
62	395	600	0	0	600	0	235	835	1.230
63	3.425	756	0	0	756	0	887	1.643	5.068
64	2.480	1.599	0	0	1.599	0	283	1.881	4.362
65	3.055	4.405	0	0	4.405	0	120	4.525	7.580
66	349	805	0	0	805	0	163	969	1.317
67	494	1.075	0	0	1.075	0	0	1.075	1.570
70	4.363	12.641	0	0	12.641	24	0	12.665	17.028
71	601	158	0	0	158	0	10	168	769
72	478	13	0	0	13	402	94	509	987
73	52	0	0	134	134	0	44	178	229
74	6.731	562	0	0	562	317	371	1.250	7.980
75	334	298	0	16.311	16.609	0	64	16.673	17.007
80	165	1.988	0	4.504	6.492	0	94	6.586	6.750
85	204	2.935	0	3.152	6.087	0	91	6.178	6.382
90	297	376	0	0	376	0	10	386	683
91	145	0	1.102	0	1.102	0	0	1.102	1.247
92	624	2.248	172	170	2.590	114	136	2.840	3.464
93	59	2.434	0	0	2.434	0	0	2.434	2.494
95	0	751	0	0	751	0	0	751	751
Σύνολο	89.746	94.688	1.274	24.271	120.233	30.224	22.998	173.456	263.202
Φόροι μείον επιδοτήσεις στην παραγωγή	5.934	8.412	0	0	8.412	1.553	0	9.965	15.899
Συνολική ενδιάμεση κατανάλωση / Συνολική χρήση σε τιμές αγοραστή	95.680	103.100	1.274	24.271	128.645	31.778	22.998	183.421	279.101
Αποζημιώσεις υπαλλήλων	45.313								
Μισθοί&ημερομίσθια	35.642								
Άλλοι φόροι στην παραγωγή	391								
Κατανάλωση παγίου κεφαλαίου	15.540								
Καθαρό λειτουργικό πλεόνασμα	59.138								

Ακαθάριστο λειτουργικό πλεόνασμα	74.678								
Ακαθάριστο μικτό εισόδημα	0								
Σύνολο προστιθέμενης αξίας σε βασικές τιμές	120.382								
Εκροές σε βασικές τιμές	216.062								
Εισαγωγές CIF	47.140								
Συν. προσφορά σε βασικές τιμές	263.202								

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ ΙΙ

Όπως παραπάνω για τα στοιχεία του 2000, στο σημείο αυτό παρατίθενται, σύμφωνα με την Eurostat, τα αντίστοιχα στοιχεία για το 2005¹⁹⁷.

Κωδικός Κλάδου	Σύνολο Ενδιάμεσης χρήσης αγαθών	Τελική κατ. νοικοκυριών	Τελική κατ. μη κερδ. οργανισμών	Τελική κατ. κυβέρνησης	Συνολικές δαπάνες τελικής ανάλωσης	Ακαθάριστες επενδύσεις κεφ.	Εξαγωγές FOB	Σύνολο Τελικής κατανάλωσης	Συνολική χρήση
01	6.473	5.787	0	0	5.787	277	993	7.056	13.529
02	272	116	0	0	116	-249	5	-129	143
05	133	885	0	0	885	-111	227	1.001	1.134
10	756	0	0	0	0	-2	7	5	761
11	6.093	0	0	0	0	204	0	204	6.297
12	0	0	0	0	0	0	0	0	0
13	102	0	0	0	0	-2	32	30	131
14	557	0	0	0	0	13	96	108	666
15	4.516	12.163	0	0	12.163	548	1.650	14.361	18.877
16	3	710	0	0	710	12	104	826	830
17	953	1.750	0	0	1.750	193	480	2.424	3.377
18	196	3.436	0	0	3.436	-1.225	977	3.188	3.384
19	91	1.791	0	0	1.791	-853	50	989	1.079
20	629	712	0	0	712	61	50	824	1.452
21	1.320	622	0	0	622	51	99	772	2.092
22	806	1.666	0	0	1.666	40	81	1.787	2.593
23	4.484	2.975	0	0	2.975	264	2.020	5.259	9.743

¹⁹⁷ Πηγή: Eurostat (<http://epp.eurostat.ec.europa.eu>) (αρχείο ESA 95-Input output tables-Greece, siot/2005)

24	5.646	3.299	0	0	3.299	70	1.483	4.853	10.498
25	1.431	804	0	0	804	24	438	1.266	2.697
26	3.338	397	0	0	397	63	312	773	4.111
27	5.106	0	0	0	0	128	1.772	1.899	7.005
28	3.588	825	0	0	825	250	302	1.376	4.965
29	2.433	901	0	0	901	2.381	521	3.803	6.236
30	58	227	0	0	227	645	38	910	968
31	1.442	67	0	0	67	211	273	551	1.993
32	560	174	0	0	174	1.387	190	1.752	2.312
33	864	228	0	0	228	201	102	530	1.395
34	604	2.812	0	0	2.812	1.137	133	4.082	4.686
35	205	1.143	0	0	1.143	2.418	296	3.857	4.062
36	322	2.211	0	0	2.211	605	113	2.930	3.252
37	25	0	0	0	0	50	0	50	76
40	4.474	1.625	0	0	1.625	0	15	1.639	6.113
41	719	442	0	0	442	0	0	442	1.161
45	2.884	775	0	0	775	25.136	232	26.143	29.027
50	2.869	3.509	0	0	3.509	554	445	4.508	7.377
51	7.862	9.963	0	0	9.963	2.440	1.957	14.360	22.222
52	4.864	6.518	0	0	6.518	1.496	1.200	9.214	14.078
55	803	19.470	0	0	19.470	0	0	19.470	20.273
60	2.243	2.543	0	0	2.543	0	145	2.688	4.931
61	335	482	0	0	482	0	12.961	13.443	13.778
62	784	731	0	0	731	0	636	1.366	2.151
63	6.201	1.300	0	0	1.300	0	130	1.430	7.631
64	4.278	1.772	0	0	1.772	0	318	2.091	6.368
65	7.934	2.584	0	0	2.584	0	86	2.669	10.603
66	552	978	0	0	978	0	212	1.190	1.742
67	400	388	0	0	388	0	0	388	788
70	5.702	17.604	0	0	17.604	134	0	17.738	23.440
71	695	266	0	0	266	0	40	306	1.001
72	749	19	0	0	19	803	139	961	1.710
73	209	0	0	254	254	0	75	329	538
74	8.327	856	0	0	856	421	669	1.946	10.273
75	0	723	0	20.313	21.037	0	87	21.124	21.124
80	106	3.432	0	7.125	10.557	0	28	10.585	10.691
85	276	5.488	0	5.137	10.625	0	48	10.673	10.949
90	606	579	0	0	579	0	44	623	1.229
91	123	0	1.607	0	1.607	0	0	1.607	1.730
92	1.034	3.781	314	194	4.289	161	106	4.556	5.590
93	43	3.242	0	0	3.242	0	0	3.242	3.285
95	0	1.316	0	0	1.316	0	0	1.316	1.316
Σύνολο	118.077	136.086	1.921	33.024	171.031	39.938	32.417	243.386	361.463
Φόροι μείον επιδοτήσεις στην παραγωγή	7.236	11.453	0	0	11.453	1.460	0	12.912	20.148
<i>Συν. ενδιάμεση κατανάλωση/ Συν. χρήση σε τιμές αγοραστές</i>	125.313	147.539	1.921	33.024	182.484	41.397	32.417	256.298	381.611
Αποζημιώσεις υπαλλήλων	68.270								
Μισθοί και ημερομίσθια	53.663								
Άλλοι φόροι στην παραγωγή	-138								

Κατανάλωση παγίου κεφαλαίου	21.628								
Καθαρό λειτουργικό πλεόνασμα	87.737								
Ακαθάριστο λειτουργικό πλεόνασμα	109.365								
Ακαθάριστο μικτό εισόδημα	0								
Σύνολο προστιθέμενης αξία σε βασικές τιμές	177.497								
Εκροές σε βασικές τιμές	302.810								
<i>Εισαγωγές Cif</i>	58.653								
<i>Συνολική προσφορά σε βασικές τιμές</i>	361.463								

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ ΙΙΙ

Στις επόμενες σελίδες παρατίθενται τα στοιχεία του πίνακα χρήσεως εισαγωγών για τις βασικότερες κατηγορίες προϊόντων-κλάδων παραγωγής για το 2000, όπως δημοσιεύονται από την Eurostat¹⁹⁸. Παρουσιάζονται οι εισαγωγές προϊόν κατά προϊόν, αλλά και βιομηχανία κατά βιομηχανία, καθώς και κατά κατηγορία τελικής χρήσης.

Οι κατηγορίες των προϊόντων με σημαντικότερες εισαγωγές δίνονται στις σειρές του πίνακα των παρακάτω σελίδων. Οι εισαγωγές των παραγωγικών κλάδων κατά προϊόν παρουσιάζονται στις στήλες του πίνακα. Όπου δίνονται τα στοιχεία για καθένα από τους κλάδους, τι είδους εισαγωγές πραγματοποιεί και ποια η αξία αυτών κατά προϊόν και συνολικά. Οι κατηγορίες αγαθών με τις εισαγωγές μεγαλύτερης αξίας χρήσης ανάμεσα στις 59 κατηγορίες, είναι οι ακόλουθες.

¹⁹⁸

Πηγή: Eurostat (<http://epp.eurostat.ec.europa.eu>) (αρχείο ESA 95-Input output tables-Greece, im/2000)

Κωδ. Κλάδου	Προϊόντα/ Κλάδοι παραγωγής	<i>Γεωργία, κτηνοτροφία, θήρα</i>	<i>Βιομηχανίες παραγωγής αργού πετρελαίου και φυσικού αερίου</i>	<i>Βιομηχανίες τροφίμων και ποτών</i>	<i>Βιομηχανίες κλωστοϋφαντουργίας</i>
01	Προϊόντα της γεωργίας, κτηνοτροφίας, θήρας	209	0	416	17
11	Ακατέργαστο πετρέλαιο και φυσικό αέριο	0	0	0	0
15	Τρόφιμα και ποτά	62	0	352	0
17	Κλωστοϋφαντουργικά είδη	4	0	28	223
18	Είδη ένδυσης	0	0	0	0
21	Προϊόντα χαρτιού	0	0	50	4
23	Διυλισμένο πετρέλαιο, άνθρακας	68	0	25	8
24	Χημικές ουσίες, χημικά προϊόντα	261	0	99	59
27	Βασικά μέταλλα	0	0	27	2
28	Κατασκευασμένα προϊόντα μετάλλων, εκτός από μηχανήματα και τον εξοπλισμό	1	0	54	2
29	Μηχανήματα και εξοπλισμός	54	1	65	16
30	Μηχανήματα και υπολογιστές γραφείων	0	0	9	2
31	Ηλεκτρικά μηχανήματα και συσκευές	0	0	26	7
32	Εξοπλισμός ραδιοφώνου, τηλεόρασης και συσκευές τηλεπικοινωνιών	0	0	0	0
33	Ιατρικά είδη ακριβείας και οπτικά όργανα, ρολόγια & χρονόμετρα	0	0	0	0
34	Μηχανοκίνητα οχήματα, ρυμουλκά και ημιρυμουλκούμενα οχήματα	0	0	19	2
35	Άλλος εξοπλισμός μεταφορών	0	0	0	0
36	Έπιπλα και άλλα κατασκευασμένα αγαθά	0	0	6	2
63	Βοηθητικές υπηρεσίες μεταφορών, υπηρεσίες γραφείων ταξιδίων	0	0	5	0
65	Οικονομικές υπηρεσίες διαμεσολάβησης, εκτός από την ασφάλεια και τα συνταξιοδοτικά ταμεία	18	0	20	3

	Σύνολο	693	1	1.309	358

Κωδ. Κλάδου	<i>Βιομηχανίες ένδυσης</i>	<i>Βιομηχανία χάρτου</i>	<i>Βιομηχανία διύλισης πετρελαίου, παραγωγής άνθρακα</i>	<i>Χημικές βιομηχανίες</i>	<i>Βιομηχανίες παραγωγής βασικών μετάλλων</i>	<i>Βιομηχανίες παραγωγής μεταλλικών προϊόντων εκτός μηχανημάτων ν κλπ.</i>	<i>Βιομηχανίες παραγωγής μηχανημάτων ν και εξοπλισμού</i>	<i>Βιομηχανίες παραγωγής μηχανών γραφείου και ηλεκτρ. υπολογιστών</i>
1	0	1	0	1	0	0	0	0
11	0	0	3.934	1	0	0	0	0
15	0	1	0	4	0	0	0	0
17	417	3	0	10	1	2	1	0
18	19	0	0	0	0	0	0	0
21	3	189	0	11	4	3	2	0
23	6	3	52	7	15	5	8	0
24	5	27	14	500	20	23	13	0
27	1	2	0	6	546	214	83	1
28	3	2	0	11	4	10	10	0
29	12	7	12	14	20	23	125	0
30	2	1	2	2	3	2	1	2
31	5	3	5	6	8	7	18	0
32	0	0	0	0	0	1	5	1
33	0	0	0	0	0	0	4	0
34	4	2	0	3	2	3	3	0
35	0	0	0	0	0	0	0	0
36	6	1	0	2	3	3	1	0
63	0	0	0	0	0	0	0	0
65	4	2	8	4	5	4	2	0
...								
	506	256	4.033	616	664	313	288	4

Κωδ. κλάδου	<i>Βιομηχανίες ηλεκτρικών μηχανημάτων και συσκευών</i>	<i>Εξοπλισμός και συσκευές ραδιοφώνου, τηλεόρασης κλπ.</i>	<i>Παραγωγή ιατρικών ειδών, οπτικών οργάνων κλπ.</i>	<i>Παραγωγή μηχανοκίνητων οχημάτων κλπ.</i>	<i>Εξοπλισμός μεταφορών</i>	<i>Βιομηχανίες επίπλων</i>	<i>Υπηρεσίες υποστήριξης μεταφορών, γραφεία ταξιδίων</i>	<i>Χρηματοοικονομικές υπηρεσίες, εκτός από υπηρ. ασφάλισης & συνταξιοδοτικά ταμεία</i>
1	0	0	0	0	0	1	1	0
11	0	0	0	0	0	0	3	0
15	0	0	0	0	0	0	2	0
17	0	0	0	0	0	17	1	0
18	0	0	0	0	0	0	0	3
21	1	0	0	0	0	3	6	0
23	4	2	0	7	1	6	13	7
24	22	2	2	1	3	29	3	6
27	86	10	2	13	16	40	1	0
28	4	2	0	2	2	7	0	0
29	4	4	1	7	20	10	9	0
30	0	0	0	0	0	1	1	0
31	35	9	1	2	4	4	5	0
32	6	112	0	0	0	0	1	1
33	0	0	15	0	2	0	1	0
34	3	0	0	61	0	4	4	0
35	0	3	0	0	23	0	4	0
36	0	0	0	0	0	10	4	15
63	0	0	0	0	3	0	214	5
65	1	1	0	1	1	2	4	32
...								
	176	157	23	98	81	176	372	132

Κωδ. Κλάδ	Συνολική ενδιάμεση χρήση	Τελική κατ. νοικοκυριών	Τελική κατ. μη κερδοσκ. οργανισμών	Τελική κατ. κυβέρνησης	Συνολικές δαπάνες τελικής κατ.	Ακαθάριστες επενδύσεις κεφ.	Εξαγωγές FOB	Σύνολο Τελικής κατ.	Συνολική χρήση
01	697	396	0	0	396	9	- 19	386	1.083
11	4.466	0	0	0	0	- 233	152	- 80	4.386
15	1.024	2 000	0	0	2.000	- 66	- 3	1.931	2.955
17	864	760	0	0	760	65	- 6	820	1.684
18	56	1 196	0	0	1.196	40	210	1.446	1.502
21	648	172	0	0	172	195	7	374	1.022
23	772	270	0	0	270	2	8	280	1.053
24	2.520	1 735	0	0	1.735	135	- 6	1.863	4.383
27	1.388	0	0	0	0	492	- 99	393	1.781
28	556	282	0	0	282	153	36	471	1.026
29	3.426	542	0	0	542	752	32	1.326	4.751
30	102	63	0	0	63	937	63	1.063	1.165
31	560	50	0	0	50	210	39	299	859
32	394	111	0	0	111	1.397	40	1.548	1.942
33	445	120	0	0	120	347	31	498	943
34	631	1 507	0	0	1.507	1.345	- 23	2.829	3.460
35	351	502	0	0	502	1.481	61	2.044	2.395
36	173	515	0	0	515	222	- 13	724	897
63	2.353	50	0	0	50	0	284	333	2.686
65	378	569	0	0	569	0	- 13	556	934
	25.062	12.432	0	319	12.751	7.882	1.445	22.078	47.140

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ IV

Όπως παραπάνω για το 2000, έτσι και στο παράρτημα IV, παρουσιάζονται τα στοιχεία του πίνακα χρήσεως εισαγωγών για τις βασικότερες κατηγορίες προϊόντων και κλάδων το έτος 2005¹⁹⁹. Οι εισαγωγές προϊόντων με την σημαντικότερη αξία σε σχέση με την συνολική είναι οι δεκαεπτά που παρουσιάζονται στους πίνακες των επόμενων σελίδων

Κωδ. Κλάδου	Προϊόντα/ Κλάδοι παραγωγής	Γεωργία, κτηνοτροφία, θήρα	Βιομηχανίες εξόρυξης πετρελαίου και φυσικού αερίου	Βιομηχανίες τροφίμων και ποτών	Βιομηχανίες κλωστοϋφαντουργίας
1	Προϊόντα της γεωργίας, κτηνοτροφίας, θήρας	200	0	437	9
11	Ακατέργαστο πετρέλαιο και φυσικό αέριο	0	0	31	29
15	Τρόφιμα και ποτά	67	0	282	1
17	Κλωστοϋφαντουργικά είδη	4	0	31	112
18	Είδη ένδυσης	0	0	0	0
21	Προϊόντα χαρτιού	0	0	45	1
23	Προϊόντα διύλισης πετρελαίου, παραγωγή άνθρακα	112	0	39	6
24	Χημικές ουσίες, χημικά προϊόντα	277	0	181	67
25	Βασικά μέταλλα	8	0	48	4
27	Ελαστικά και πλαστικά προϊόντα	0	0	33	45
29	Μηχανήματα και εξοπλισμός	63	2	31	6
32	Εξοπλισμός ραδιόφωνου, τηλεόρασης και συσκευές τηλεπικοινωνιών	0	0	0	0
33	Ιατρικά είδη ακριβείας και οπτικά όργανα, ρολόγια & χρονόμετρα	0	0	0	0
34	Μηχανοκίνητα οχήματα, ρυμουλκά και ημιρυμουλκούμενα οχήματα	0	0	17	1
35	Άλλος εξοπλισμός μεταφορών	0	0	0	0
36	Έπιπλα και συναφή	0	0	3	1
63	Βοηθητικές υπηρεσίες μεταφορών, υπηρεσίες γραφείων ταξιδίων	0	0	13	0
...					

¹⁹⁹Πηγή: Eurostat (<http://epp.eurostat.ec.europa.eu>) (αρχείο ESA 95-Input output tables-Greece, im/2005).

Σύνολο	753	3	1.316	296

Κωδ. κλάδου	<i>Βιομηχανίες ένδυσης</i>	<i>Βιομηχανία χάρτου</i>	<i>Βιομηχανία διύλισης πετρελαίου, παραγωγής άνθρακα</i>	<i>Χημικές βιομηχανίες</i>	<i>Βιομηχανίες ελαστικών και πλαστικών ειδών</i>	<i>Βιομηχανίες παραγωγής βασικών μετάλλων</i>	<i>Βιομηχανίες παραγωγής μηχανημάτων και εξοπλισμού</i>
1	1	1	0	1	3	0	0
11	23	3	5.327	32	7	102	66
15	0	1	0	3	2	0	0
17	224	2	0	6	5	1	0
18	33	0	0	0	0	0	0
21	1	95	0	12	4	2	0
23	4	4	87	11	3	21	4
24	3	101	133	753	303	55	28
25	2	4	0	9	24	2	7
27	0	1	0	11	24	1.029	118
29	4	4	2	11	9	22	185
32	0	0	0	0	0	0	3
33	0	0	0	0	0	0	3
34	2	1	0	3	3	1	2
35	0	0	2	0	0	0	0
36	5	0	0	1	0	2	0
63	0	1	4	1	0	0	0
...							
Σύνολο	318	226	5.568	895	404	1.284	444

Κωδ. Κλάδου	<i>Εξοπλισμός και συσκευές ραδιοφωνου, τηλεόρασης κλπ.</i>	<i>Παραγωγή ιατρικών ειδών, οπτικών οργάνων κλπ.</i>	<i>Παραγωγή μηχανοκίνητων οχημάτων κλπ.</i>	<i>Εξοπλισμός μεταφορών</i>	<i>Βιομηχανίες επίπλων</i>	<i>Υπηρεσίες υποστηρίξης μεταφορών, γραφεία ταξιδίων</i>	Συνολική ενδιάμεση χρήση
1	0	0	0	0	2	1	724
11	9	0	22	116	10	2	6 063
15	0	0	0	0	0	1	989
17	0	0	0	0	25	1	580
18	0	0	0	0	0	0	84
21	0	0	0	0	0	6	675
23	1	0	0	9	2	19	1 092
24	2	6	7	10	30	6	4 358
25	2	1	0	0	9	2	545
27	7	3	15	44	49	2	2 492
29	1	0	3	18	4	6	2 112
32	48	0	0	0	1	1	426
33	0	30	0	6	0	1	707
34	0	0	24	0	2	5	552
35	2	0	2	44	0	1	118

36	0	0	0	0	31	4	184
63	0	0	0	27	0	142	4 783
...							
Σύνολο	80	44	77	294	231	260	31.208

Κωδ. Κλάδου	<i>Τελική κατ. νοικοκυριών</i>	<i>Τελική κατανάλωση μη κερδοσκοπικών οργανισμών</i>	<i>Τελική κατ. Κυβέρνησης</i>	<i>Συνολικές δαπάνες τελικής κατ.</i>	<i>Ακαθάριστες επενδύσεις κεφαλαίου</i>	<i>Εξαγωγές FOB</i>	<i>Σύνολο Τελικής κατ.</i>	<i>Συνολική χρήση</i>
1	640	0	0	640	21	-4	657	1.381
11	0	0	0	0	203	0	203	6.266
15	2.925	0	0	2.925	69	39	3.033	4.022
17	953	0	0	953	124	21	1.098	1.678
18	1.794	0	0	1.794	-601	216	1.410	1.493
21	284	0	0	284	50	21	355	1.030
23	736	0	0	736	44	119	899	1.991
24	2.453	0	0	2.453	75	257	2.786	7.143
25	444	0	0	444	6	17	467	1.012
27	0	0	0	0	19	110	129	2.621
29	607	0	0	607	1.888	-48	2.446	4.558
32	168	0	0	168	1.144	48	1.360	1.786
33	215	0	0	215	184	15	414	1.121
34	2.603	0	0	2.603	1.293	-61	3.836	4.388
35	1.014	0	0	1.014	1.717	-145	2.586	2.704
36	1.334	0	0	1.334	213	11	1.558	1.742
63	-386	0	0	-386	0	1	-385	4.398
...								
Σύνολο	19.679	-2	-145	19.532	7.283	630	27.446	58.653

